

ЧАС ЗА УГЛЕД 10

Зборник припрема за угледне часове
разредне и предметне наставе у основној и средњој школи

Главни уредник

Др Бошко Влаховић

Одговорна уредница

Др Наташа Филиповић

Уреднице

Наташа Ковжан Кун

Ивана Милошевић

Др Снежана Лакета

Др Моња Јовић

Др Јелена Журић

Лектура и коректура

Споменка Трипковић

Дизајн

Иван Танић

Издавач

Издавачко предузеће Едука д.о.о. Београд

Ул. Змаја од Ноћаја бр. 10/1

Тел./факс: 011 3287 277, 3286 443, 2629 903

Сајт: www.eduka.rs; имејл: eduka@eduka.rs

За издавача

Др Бошко Влаховић

Београд, 2024.

НА КРАЈУ ПРВЕ ДЕЦЕНИЈЕ

Зборником који је пред вама Конкурс „Час за углед” обележава своју прву деценију постојања, и са великим задовољством, уз ваше учешће и подршку, надамо се отварању и наредног поглавља. Уз ово издање и мали јубилеј, имамо потребу и да се присетимо дана у којима је конкурс осмишљен и расписан, и мотива из којих је изникao.

Савремено образовање још увек се примарно остварује и, ипак, с различитим потешкоћама, показује своје најбоље резултате, у непосредној комуникацији и интеракцији наставника и ученика. Школски час, као основна временска јединица у васпитно-образовном процесу, представља драгоцен и незаменљив простор у ком се та комуникација и интеракција остварују. Ваљано стручно планирање и припремање часова приближава се неретко стваралачком, уметничком чину, у ком до изражаја долазе надахнуће, посвећеност и креативност наставника.

У било ком времену, па и данас, пред наставником су многи изазови на које он одговара сходно и сразмерно својој унутарњој и спољашњој мотивацији. Један од таквих изазова свакако је обавеза наставника да, између осталог, у току школске године одржи угледни/огледни час, према члану 26. *Правилника о стицању професионалног усавршавања и стицању звања наставника, васпитача и других сарадника* (Сл. гласник РС, бр. 85/2013). Одржавање угледног (као и огледног) часа представља вид хоризонталног усавршавања наставника у установи у којој ради. Ми смо 2013. године препознали тај изазов и програм као истовремено и вишеструко значајан за наставника, школу и образовање у целини. У намери да подржимо ту врсту веома важног наставничког ангажовања исте године смо осмислили и расписали конкурс за најбоље припреме угледних часова у основној школи (за разредну и предметну наставу), које ће бити објављене у специјализованом зборнику и самим тим, с годинама, постепено формирати богату базу примера добре наставне праксе. Искуство конкурса је већ прве године показало високу мотивисаност наставника из целе земље за афирмацију примера и резултата сопственог рада, за прилику да припреме буду публиковане у зборнику, верификоване наградама и похвалницама. Наша намера ишла је у правцу повезивања најбољих примера образовно-васпитне праксе у прва два циклуса образовања, у разредној и предметној настави, и отварања заједничког простора за иновације, корелацију и размену идеја и искустава. На први конкурс јавило се више стотина наставника, а најбоље припреме објављене су у два зборника – *Час за ујлед 1* (разредна настава) и *Час за ујлед 1* (предметна настава). Богатство и

разноликост прилога који подржавају и транспарентно приказују концепцију, методе, облике и начине рада, nastavna средства, проверу predviđenih ishoda и evaluaciju pokazali su visok nivo znanja и умења nastavnika, њихове компетенције за сврсисходно и функционално планирање часа и његову успешну реализацију. Поред многих nastavних listova, пажљиво осмишљених вежбања и задатака, презентација, у прилозима су се нашли и фотографије, аудио и видео материјали, кратки анимирани филмови и примери у којима су коришћени разнолики веб-алати. Све је то навођено у садржају зборника и учињено доступним преко компакт-диска који је пратио ову публикацију.

На свечану доделу награда и представљање зборника у оквиру Међународног београдског сајма књига, на Школски дан, наставници су стизали из свих крајева земље, неретко и са својим ученицима. Показали су јаку и дубоку љубав према материји коју предају, према својим позиву и ученицима; велику интелектуалну радозналост и жељу за негредним учењем; потребу да се школски час и nastavne активности ученика одвијају динамично, подстицајно, занимљиво, у атмосфери која ће ученицима бити пријатна, и мотивишућа за исказивање и развијање сопствених способности и афинитета. О свему томе говорили су и сами наставници приликом доделе награда и признања, али и касније, у преписци коју смо с њима nastavљали.

Описана пракса у вези са конкурсом nastavљена је и наредних година, све до данас, али са извесним изменама. Значајно са четвртим конкурсом, најбоље припреме објављене су у два зборника, за разредну и за предметну nastavу, али не вештају у штампаном облику, него само у електронском, а основној школи прикључене су и средње школе и гимназије. Електронска форма и смештање на Едукин портал показали су се као приступачнији наставницима и једноставнији за употребу, јер се до прилога и пратећих садржаја стиже директно, а не преко компакт-диска, као што је то било претходно. Од непроцењиве је вредности превазилажење јаза између разредне и предметне nastave који, нажалост, често постоји у нашим школама, те обједињавање примера добре праксе у свим циклусима у једном зборнику упућује на неопходност повезивања, компатибилности и интеракције.

Наставници који су слали радове потичу и из већих и из мањих средина, и неретко су награђивани потицали из мањих школа, истурених одељења и малих места. Своје припреме слале су и колеге из региона: Црне Горе, Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине, што је увек добра прилика за комуникацију, упоређивање и сарадњу. Није мало мастер професора, магистара и доктора наука међу учесницима и награђенима. Повремено су због броја квалитетних радова додељиване и по две или три награде у истом рангу. До данас се показало и то да су се многи наставници готово редовно јављали на конкурс, а поједини су и два пута награђени.

Традиција представљања зборника на Школски дан у оквиру Међународног сајма књига одржана је до данас – са изузетком година у којима

Сајам, због пандемијске ситуације, није ни одржан (2020. и 2021). Промоција зборника која је уприличена протекле две године поново је окупила наставнике из целе земље и показала колико им је стало не само до личне афирмације него и до представљања својих сарадника, тимова, школе и средине из које долазе.

Већ од првог конкурса јасно се искристалисала природа приспелих наставних припрема: не припрема за угледни час у строгом смислу речи, него припрема која подразумева све савремене методе и облике рада у редовној и додатној настави, за огледно, тематски и пројектно осмишљене видове рада са ученицима. Коришћење савремених технолошких могућности показало се изузетно функционалним и плодотворним и расло је све до данашњих дана – тако да је и употреба вештачке интелигенције нашла своју одговарајућу методичку форму и примену. Уза све то, неизоставно је важно истаћи како наставници свесрдно код ученика развијају критички однос и свест о предностима и недостацима посвећена за таквом врстом информационих и рачунарских могућности.

Истраживања која су у последњој деценији спроведена о облицима стручног усавршавања показала су како наставници сматрају да највећи допринос у унапређивању квалитета образовно-наставног процеса има извођење угледног/огледног часа (наставе) са дискусијом и анализом. Таква позиција примера из праксе само не одговара чињеници да су на том путу од изузетне вредности комуникација и интеракција, заједништво и сарадња. Деценијско трајање нашег конкурса и десет објављених зборника један је од показатеља да то заиста и јесте тако.

У нади да ћемо и даље заједнички градити зиданице од примера добре праксе, свима вама честитамо и желимо много успеха и радости у раду са вашим ученицима.

За уреднички тим *Едуке*,
Јелена Журић

РАЗРЕДНА НАСТАВА

Први разред

Јован Мијаиловић, Биљке и животиње у нашој околини..... 17

 Прилози за преузимање уз Зборник

Други разред

Звонимирка Јовичић, С Паметком Мудровићем на пут
до Дигиграда 25

Ђурђица Стојковић, Жива бића се хране 31

 Прилог за преузимање уз Зборник

Трећи разред

Снежана Минић, Музичка игра: Владимир Томурлин, Кукавица 41

 Прилози за преузимање уз Зборник

Александра Стевановић, Културисање животне заједнице у
сеоским срединама и мањим градовима..... 47

Четврти разред

Татјана Бабић, Срби под турском влашћу..... 53

 Прилог за преузимање уз Зборник

ПРЕДМЕТНА НАСТАВА

ОСНОВНА ШКОЛА

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Оливера Крупеж, Стеван Раичковић, „Хвала сунцу, земљи, трави”
– радост живљења и похвала животу..... 63

Јелена Ђетковић и Весна Андрејевић,
Доситеј Обрадовић, *Животи и прикљученија*..... 81

Јелена Микић, Анђела Нанети, *Мој дека је био ирешња*..... 87

Драгомир Бурнаћ, Народне лирске песме о раду 93

 Прилог за преузимање уз Зборник

Ивана Станковић, Бранислав Нушић, *Хајдуци*; Реченични
чланови и синтагме 99

Јелена Влашки Радосављевић, Џон Р. Р. Толкин, <i>Хобит</i> (одломци)	107
Верица Милошевић, Тематска недеља „Острво с благом”	113
Марија Панић, Легенда о Марку	123

 Прилог за преузимање уз Зборник

Маја Живић, Вилијам Саројан, <i>Лейо лејој дејца</i>	127
Марија Ристивојевић, „Кад књиге буду у моди”	139
Невена Вељковић, „Дјевојка цара надмудрила”	145

 Прилог за преузимање уз Зборник

Снежана Милић и Тамара Трифуновић Живковић

Писцу у част – 130 година од рођења Милоша Црњанског.....	151
Марјан Живковић, Бројеви	155

 Прилог за преузимање уз Зборник

Блаженка Тривунчић, Свети Сава: Естетика у учењу – знање и надахнуће ученику	161
---	-----

Mili Hilmo Selimović, Filmski rodovi V (književnost i medijska kultura)	167
--	-----

Снежана Вукић, Добрица Ерић, „Чудесан свитак моје детињства”	175
---	-----

Anita Stojanović, Obrada lektire <i>Hari Poter i čarobna mudrosti</i>; Utvrđivanje znanja o frazeologizmima, sinonimima, homonimima, antonimima, tuđicama i slengu	179
---	-----

 Прилог за преузимање уз Зборник

БИОЛОГИЈА

Даница Пушковић, Паулинска бајка	187
---	-----

 Прилог за преузимање уз Зборник

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Драгана Видоковић, <i>What's the weather like?</i>	201
---	-----

Емилија Милошевић, <i>The Lorax – Save the forests!</i>	205
--	-----

Емилија Милошевић, <i>It's a beautiful day – revision of structures and</i> vocabulary	209
---	-----

Здравка Мајкић, <i>Hello! My name's...</i>	213
---	-----

РУСКИ ЈЕЗИК

Невена Алексић, <i>Моя школа</i>	217
---	-----

ФИЗИКА

Катарина Крчмар, Светлана Богавац Ђорђевић, Биљана Веселиновић, Теодора Берић, Ивана Васиљевић, Магнетно поље сталних магнета	223
--	-----

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Љиљана Иванковић и Радојица Чоловић, Пројектни задатак	227
 <u>Прилози за преузимање уз Зборник</u>	
Немања Јојић, Програмирање Tello Dron-a	233
 <u>Прилог за преузимање уз Зборник</u>	
Немања Јојић, Коришћење интерфејса за управљање помоћу рачунара	237
 <u>Прилог за преузимање уз Зборник</u>	

МАТЕМАТИКА

Марија Ристић, Примена пропорције – проценат	241
 <u>Прилози за преузимање уз Зборник</u>	

СЛОБОДНА НАСТАВНА АКТИВНОСТ – УМЕТНОСТ

Марија Панић, Сликаство Аборицина	245
--	------------

ПРОЈЕКТНА НАСТАВА

Ања Срећковић, Заштита природе и биодиверзитет	249
 <u>Прилози за преузимање уз Зборник</u>	
Савица Ђурђевић, Заштита од вода, Географија	257
Стефан Сретеновић, Јелена Гавриловић Милекић, Тамара Ивановић, Марија Милошевић, Марија Алексић, Ивана Цоцић, Мила Чешкић, НАТО агресија на Срп, Историја, Српски језик и књижевност, Енглески језик, Математика, Физика, Биологија, Информатика и рачунарство	263
Вукосава Добрић, Тамара Вуксановић, Ива Кричковић, Љиљана Јањић, Дарко Ђокић Љешевић, Татјана Рогановић, Упознавање света кроз игру, културу, књижевност, гастрономију..., Географија, Музичка култура, Математика, Хемија, Српски језик, Руски језик	267
Бојана Милић и Ана Божовић, Звучно загађење на клик	271

ИНТЕГРАТИВНА НАСТАВА

Љиљана Глођовић Пантић, Марија Алексић, Моје породично стабло	275
Љиљана Ивановић Јованчевић, Марија Алексић, Јованка – жена које нема	279
 <u>Прилози за преузимање уз Зборник</u>	
Љиљана Ивановић Јованчевић, Марија Алексић, Толеранција – то смо ми	287
 <u>Прилози за преузимање уз Зборник</u>	

Љиљана Ивановић Јованчевић, Марија Алексић, За Вука и против Вука, лекција о демократији	295
Александра Миљковић, Милан Живковић, Велики рат од 1915. до 1916. у историји и књижевности.....	299
 <u>Прилози за преузимање уз Зборник</u>	
Љиљана Ивановић Јованчевић, Љиљана Глођовић Пантић, Дејан Симић, Моје срце куца за тебе	305
Даница Пушковић, Маријана Милутин, Дан вода 2024.	311
 <u>Прилог за преузимање уз Зборник</u>	
Маријана Никодијевић, Сања Јовановић, <i>Myths and Legends</i>	315
Маријана Полић, Татјана Тајдић, <i>Welt und Umwelt</i> (der 10-Minuten Chat) / <i>Eco-products (Reduce, reuse, recycle)</i>,	319
 <u>Прилози за преузимање уз Зборник</u>	
Милица Војводић, Ивана Јовановић, <i>Let's talk in English,</i> <i>Russian and Serbian/ Давајмо да говоримо на енглеском,</i> <i>руском, српском језицима</i>.....	323
Олгица Спасојевић, Сања Парезановић, Живот у екосистему; Тумачење табела, графикана, дијаграма.....	327
 <u>Прилог за преузимање уз Зборник</u>	
Татјана Јаничић, Јелка Филиповић, Одговорно живљење у грађанском друштву – одговорност према здрављу, ризично понашање	331
 <u>Прилози за преузимање уз Зборник</u>	
Бојана Апелић, Вукосава Доби, Размера.....	337
Вукосава Доби, Младен Ђаклан, Миграциони процеси – сеобе Срба	341
Вукосава Доби, Златка Мајкић, <i>Hello history</i>, васиона и планета Земља истраживачи и астронаути	345

ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ

Миланка Милићевић, Владан Андрић, Сања Симић де Граф, Наше одељење – један тим, један циљ	349
Вукосава Доби, Ивана Бала Тамаш, Начини заштите младих од опасности и злостављања на интернету	357
Оливера Максимовић Богдановић, Лепота је у различитости.....	361
 <u>Прилози за преузимање уз Зборник</u>	

СРЕДЊА ШКОЛА

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Јелица Пајић , Романтизам у европској књижевности у време вештачке интелигенције	369
 Прилози за преузимање уз Зборник	
Јасминка Олић Илчешин , Кроз хуманизам и ренесансу уз помоћ вештачке интелигенције.....	375
Марија Јеверичић , Употреба човека у истоименом Тишмином роману и друштву.....	381
 Прилози за преузимање уз Зборник	
Данијела Алексић , Лав Николајевич Толстој, Ана Карењина	393
Бојана Ђорђевић , Јелена Ђурић, Заједно за љубав, солидарност и хуманост	397
Милена Милошевић и Марија Запутил , „Плава грошница“ – спој прошлости, садашњости и будућности књижевних Милутина Бојића и Ивана В. Лалића	403
 Прилози за преузимање уз Зборник	
Јелица Говедарица , Српски романтичарски систематизација	419
 Прилози за преузимање уз Зборник	

ИСТОРИЈА

Оливера Максимовић Богдановић , Детективи из прошлости – Све наше поделе (отпор, устанак и грађански рат у Југославији)	425
 Прилози за преузимање уз Зборник	

ИНТЕГРАТИВНА НАСТАВА

Даниела Тамборић , Слађана Трајковић , Марко Радоичић , Гордана Панковић , Логаритамска скала и сеизмологија	433
Бранко Митрић , Сања Симић де Граф , Дејана Лазаревић , Вера без дела је мртва	443
 Прилози за преузимање уз Зборник	

ПРИМЕЊЕНЕ НАУКЕ

Јована Дивић , Примена АИ алата у настави.....	449
 Прилог за преузимање уз Зборник	

РУСКИ ЈЕЗИК

Невена Алексић , <i>Жизнь как жизнь – резюме curriculumе vitea</i>	453
---	-----

СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ

Јасмина Андрић, Слађана Стојилковић,

Производња густог јогурта и скуте 457

 Прилози за преузимање уз Зборник

Снежана Милосављевић, Иван Милош,

Кастрација пастува – понија..... 461

 Прилози за преузимање уз Зборник

ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ

Јасна Туркуљ, Предрасуде и шта са њима 467

 Прилози за преузимање уз Зборник

Кристина Лубурић, Данијела Алексић,

Твоја снага је у поштовању, не у насиљу 471

 Прилози за преузимање уз Зборник

Eduka portal

РАЗРЕДНА НАСТАВА

Едука портал

Eduka portal

ПРВИ РАЗРЕД

Edukā portāls

Eduka portal

Биљке и животиње у нашој околини

ОШ „Јелена Ћетковић”, Београд

ДНЕВНА ПРИПРЕМА ЗА ЧАС			
Учитељ	Јован Мијаиловић		
Школа	ОШ „Јелена Ћетковић”, Београд		
Разред	први		
Наставни предмет	Свет око нас		
Наставна тема	Разноврсност природе		
Наставна јединица	Биљке и животиње у нашој околини		
Тип часа	утврђивање градива		
Облици рада	фронтални, групни и индивидуални облик рада		
Циљ часа	Утврђивање стеченог знања о биљкама и животињама у нашој околини.		
Исходи часа	На крају часа ученици ће бити у стању да:		
	– учврсти знања о биљкама и животињама у нашој околини; – поделити станишта: шума, ливада, река, бара; – учврсти знања о бројевима; – научи загонетке о биљкама и животињама;	– именује биљке и животиње и одреди њихово станиште; – разликује станишта према изгледу; – креира сопствени плакат;	– разуме значај очувања животне средине за биљке и животиње; – сарађује у групи; – уважава туђе мишљење.
Наставне методе	дијалогско-монолошка метода, метода практичних радова		
Наставна средства и техничка средства	Садржај презентације ППТ „Квиз знања”, плакати са илустрацијама. ТЕХНИЧКА СРЕДСТВА: рачунар, илустрације за игру „Меморија”, картице – обележивач групе, коверте, плакати станишта, чинија.		
Активности ученика	Слушање инструкција, учествовање у раду – квизу знања, сарађивање у групи, решавање задатака, активно слушање, евалуирање часа.		

Активности наставника	Давање основних инструкција за рад, вођење ученика кроз рад – квиз знања, давање повратне информације, реализација игара предвиђених квизом, бодрење ученика и пружање помоћи по потреби, дељење креираних диплома.
Корелација	Српски језик: загонетке; Математика: бројеви – парни и непарни бројеви, редни и основни бројеви, претходник и следбеник; Дигитални свет: дигитални уређаји; Ликовна култура: израда плаката.
Кључне речи	биљке и животиње, станишта: шума, ливада, река, бара, игра
Литература	Јухус, И. (2018), <i>Свет око нас за први разред основне школе</i> , ЕДУКА, Београд. Стокановић, Љ., Лукић, Г., Субашић, С., Симић, Г. (2022), <i>Свет око нас 1, уџбеник за први разред основне школе</i> , НОВИ ЛОГОС, Београд.

ОРГАНИЗАЦИЈА И АРТИКУЛАЦИЈА ЧАСА

Уводни део часа (5–8 минута)

Учитељ раније најављује ученицима да ће час предмета Свет око нас обухватити другачије него претходне часове и да је неопходно да сарађују од тренутка уласка у учионицу. Учионицу припрема раније тако што клупе организује у четири групе. На клупама се налазе обележја група:

МЕДВЕДИЦИ

МАСЛАЧАК

ЖАБИЦЕ

ЉУТИЋИ

Учитељ чека ученике испред учионице са чинијом у којој се налазе папири са илустрацијама **медведа**, **маслачка**, **жабе** и **љутића**. Илустрације су помешане у чинији. Када ученици стигну до учионице, учитељ говори да узму папир и да на основу онога што су извукли стану за одговарајући сто. На овај начин се подела према групама одвија случајним избором. Када пристигну ученици и групе се формирају, учитељ се обраћа ученицима. Говори да ће имати задатак да сарађују као група у припремљеним играма. Истиче да је неопходно да уважавају туђа мишљења и да буду стрпљиви јер је игра организована тако да подразумева активност свих ученика. Пре главне игре, најављује уводну игру која се зове „Скривене речи”.

На табли се налазе четири коверте. Задатак ученика је да вођа групе ког ће одабрати дође до одређене коверте и прочита питање које се налази у њој. Неопходно је да да тачан одговор на питање како би имао прилику да узме са стола папир на ком се налази скривена реч. Папир наизглед делује празан, али када се приближи или окрене извору светлости – сијалици, део унутар папира постаје осветљен, а скривена реч – откривена. Састављањем добијених речи ученици ће доћи до наслова. Питања у ковертама су у вези са предметом Дигитални свет.

ПИТАЊА:

- Наведи два дигитална уређаја.
(Потенцијални одговор: компјутер, телефон.)
- Шта је неопходно за рад дигиталних уређаја?
(За рад дигиталних уређаја неопходна је електрична енергија.)
- За шта све можемо користити дигиталне уређаје?
(Потенцијални одговор: игра, забава, учење.)
- Избаци урез: САТ – РОБОТ – ПЛИШАНИ МЕДВЕД – ТЕЛЕВИЗОР
(Урез је плишани медвед јер не припада скупу дигиталних уређаја.)

Након што ученици тачно одговоре на сва питања открију скривени речи: „биљке”, „и животиње”, „у нашој”, „околини”, учитељ најављује наслов:

„БИЉКЕ И ЖИВОТИЊЕ У НАШОЈ ОКОЛИНИ”

Пише наслов на табли и говори ученицима да исто то учине у својим свескама. Док ученици пишу наслов, обилази их.

ПРИЛОГ 1 – обележја групе и папири са илустрацијама

ПРИЛОГ 2 – коверте за игру „Скривене речи” и питања

ПРИЛОГ 3 – папир са скривеним речима

Главни део часа
(25–30 минута)

Учитељ главни део часа започиње комбиновањем монолошке и дијалошке методе. Најављује већ поменути игру, односно квиз знања. Истиче циљ игре, а то је **међусобна сарадња и стицање знања кроз игру**.

Пример потенцијалног монолога:

Подељени сће у четири групе како бисте као тим учествовали у квизу знања. Квиз се састоји од четири различите игре које ће од вас захтевати познавање садржаја предмета Српски језик, Математика и Свет око нас. Игре се не реализују према даћом редоследу, већ према слободном избору ученика. Веомо је битно да ириком реализације одређене игре предности добије група одабрана у даћом моменту. Уколико неко од њих не буде знао тачан одговор, прво да одговори а група чији представник први изговори одговор који је дао учитељ (пјескање гланом о сјан, босок, чуцањ). Сваки одговор се бодује. Група која сакупи највећи број поена јесте победничка група.

Учитељ скреће ученицима пажњу да то да је за давање одговора неопходно да сви чланови групе договоре и потврде одговор који ће рећи један ученик.

Игре обухваћене квизом знања:

ЗАГОНЕТКА – ОДГОНЕТКА. Игра се реализује тако што из сваке групе учествује по један ученик. Задатак је да пронађу загонетку чију ће одгонетку дати остали чланови групе. Тачан одговор носи **један поен**. Након реализације игре, учитељ разговара са ученицима о приказаним животињама и доводи ученике до закључка да све животиње живе у шуми. Кроз наведену активност учитељ остварује **корелацију** са предметом **Српски језик** кроз загонетке и одгонетке.

ПОГОДИ СТАНИШТЕ. Игра се реализује тако што ученици откривају поља и на основу откривеног дела слике треба да именују станиште. Број поена зависи од броја отворених поља: једно поље (**6 поена**), два поља (**5 поена**), три поља (**4 поена**), четири поља (**3 поена**), пет поља (**2 поена**) и шест поља (**1 поен**). Кроз наведену игру учитељ остварује корелацију са предметом **Математика** кроз садржаје основних и редних бројева, претходника и следбеника и парних и непарних бројева. **Корелацију** остварује кроз испитивање о бројевима на пољима (да ли је дати број паран или непаран/основни или редни/ наведи претходника и следбеника датих бројева).

	АСОЦИЈАЦИЈА. Игра се реализује тако што по један ученик из сваке групе долази до стола и узима папир на ком пише назив биљке или животиње. Има мање од два минута да појмовима блиским биљци/животињи асоцира чланове тима на тачан одговор. Решење асоцијације носи два поена. МЕМОРИЈА. Игра се реализује тако што ученици имају пет секунди да запамте редослед биљака и животиња на приказу, а потом понове након склањања приказа. Када прође 15 секунди, учитељ показује редослед који упоређује са редоследом који су направили ученици. Свака илустрација стављена на одговарајуће место вреди један бод (укупно 5 бодова за све). За време реализације квиза учитељ одри ученика, подстиче на сарадњу и помаже уколико је то потребно. Након сваке одигране игре записује на табли број поена које по завршетку саопшта и проглашава победничку групу. ПРИЛОГ 4 – квиз знања ПРИЛОГ 5 – појмови за групу асоцијација
Завршни део часа (5–8 минута) 	Завршни део часа учитељ реализује кроз ликовну активност – израду плаката. Објашњава ученицима да ће поделити плакате станишта и илустрације биљака и животиња. Задатак ученика је да препознају станиште на којима ће залепити илустрације одговарајућих биљака и животиња. Кроз израду плаката учитељ ће стећи представу о томе у којој мери су ученици усвојили садржај лекције. Када подели материјал, обилази ученике и прати њихов рад. Када сви заврше, по један ученик излази испред табле и показује свој плакат који фронтално анализирају сви ученици. Након анализе свих плаката и давања повратне информације о томе да ли су ученици успешно урадили задатак (или би требало да се подсети садржаја лекције), учитељ похваљује све ученике. Даје им задатак да оцене час. Уколико им се допадне, обележје групе ће дати учитељу, док ће у супротном задржати код себе. Уколико прилике дозволе, учитељ води краћи разговор о часу, о ономе што им се допало или што би требало променити.

	Учитељ дели ученицима раније потписане дипломе и говори да их залепе у своје свеске испод наслова. Напомена: Уколико ученици буду спорији у изради плаката, учитељ не врши анализу, већ похваљује ученике и уколико процени да треба, сугерише ученицима у току израде плаката. ПРИЛОГ 7 – плакат станишта ПРИЛОГ 8 – илустрације биљака и животиња
Евалуација часа од стране ученика	Ученици кроз активност показују степен мотивисаности док кроз давање обележја групе „оцењују” цео час.
Оквир за преиспитивање оствареног часа	– Да ли је адекватан избор начина провере остварености исхода? – Да ли сам планирао/планирала адекватне активности ученика? – Да ли је било одступања/потешкоћа приликом остваривања планираног? – Шта бих променио/променила?
Белешке	

 [Дипломица преузимање уз Зборник](#)

ДРУГИ РАЗРЕД

Eduka portal

Eduka portal

С Паметком Мудровићем на путу до Дигиграда, интегративни дан у комбинованом одељењу првог и другог разреда

ОШ „Моша Пијаде”, Жагубица

РАЗРЕД:	дворазредно комбиновано одељење – први и други разред
	ОПШТИ МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ
ТЕМА:	С ПАМЕТКОМ МУДРОВИЋЕМ НА ПУТУ ДО ДИГИГРАДА
ЦИЉ:	Систематизовање знања ученика о дигиталним уређајима и сигурности на интернету и примени савремене технологије у свакодневном животу.
НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ:	СРПСКИ ЈЕЗИК
Наставна тема:	Књижевност
Наставна јединица:	Бранко Ћопић, „Језеро кућица” Никола Тесла, „Приче из детињства”
Тип часа:	утврђивање
Циљ:	• Успостављање комуникације с текстом: разумевање прочитаног текста и измештање места радње у нови, савременiji контекст заснован на примени дигиталне технологије.
Наставна средства и помагала:	Дигитализовани интерактивни материјал за индивидуални или фронтални рад „С Паметком Мудровићем на путу до Дигиграда”, телефон или таблет, интернет конекција.
НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ:	МАТЕМАТИКА
Наставна јединица:	Геометрија – линија и област Геометрија
Тип часа:	систематизација
Циљ:	• Повезивање знања о линијама и области са свакодневним животом. • Подстицање радозналости и интересовања за математичке садржаје.
Наставна средства и помагала:	Бојанка Quiver са фудбалером Марфијем, апликација Quiver за анимацију, радни лист „Помоћ нашем Марфију” (верзија за први и верзија за други разред), радни лист „Постројења” (за други разред), апликација One touch Drawing .

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ:	ДИГИТАЛНИ СВЕТ	
Наставна јединица:	Све наставне теме	
Тип часа:	Научили смо	
Циљ:	систематизација	
Наставна средства и помагала:	Систематизовати знања о дигиталним уређајима, безбедном коришћењу интернета и алгоритамском начину размишљања.	
Наставна средства и помагала:	Дигитализовани материјал за учење „С Паметком Мудровићем на путу до Дигиграда”, <i>Microsoft Paint</i> , продукти ученика, мобилни телефон, https://makecode.microbit.org/ окружење.	
НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ:	ЛИКОВНА КУЛТУРА	
Наставна јединица:	Обликовање <u>скулптуре</u>	
Тип часа:	<u>Слика и реч – лепо писање – украсна слова</u>	
Циљ:	вежбање обрада	
Наставна средства и помагала:	- Проширивање знања о врстама материјала, њиховој употребној вредности и начинима њиховог спајања у хармоничну целину. - Развијање способности примене штампачке технике у дизајнирању.	
Наставна средства и помагала:	Предмети у окружењу, ученички радови, интерактивни материјал, фото-апарат, платформа за анимирање цртежа https://sketch.metademolab.com/canvas .	
НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ:	Ваннаставне активности	
Наставна јединица:	Дигиталне авантуре са својим старијим друговима – дигиталне радионице	
Циљ:	Примена стечених знања о дигиталним уређајима и безбедности на интернету.	
Наставна средства и помагала:	Телефон, лаптоп, дигитални алат https://padlet.com/skoliusuvomdolu/padlet-m4hbm7y2smrbvhc	
Облик рада:	фронтални, групни, индивидуални	
Наставне методе:	дијалошка, демонстративна, рада на тексту, писаних радова, практичних радова	
Коришћена литература:	Списак коришћене литературе због обимности доступан је на на овом линку .	
АКТИВНОСТИ		ИСХОДИ Ученик зна, може, уме да:
1. ЕМОЦИОНАЛНО-ИНТЕЛЕКТУАЛНА ПРИПРЕМА УЧЕНИКА: Ученицима се у оквиру интерактивног дигитализованог материјала „С Паметком Мудровићем на путу до Дигиграда” модификованим гласом обраћа виртуелни лик Паметко и упознаје их с данашњим активностима.		– одговори на питања у вези са саопштењем виртуелног јунака;

2. НАЈАВА ТЕМЕ ДАНА, ИЗБОР АКТИВНОСТИ И ФОРМИРАЊЕ ГРУПА:

Групе се формирају извлачењем једне од следећих це-
дуљица:

– одабере обе-
лежје групе
којој припада;

3. ГРУПНИ РАД УЧЕНИКА – РАД ПО СТАНИЦАМА

Формирано је пет група ученика првог и другог разреда,
али притом треба извршити потребна реструктури-
рања тако да буду приближно уједначене по саставу.

– прочита
информације
са квадратне
мреже;

Извод из материјала за 1. разред

Извод из материјала за 2. разред – друја, шрећа и четвртиа слика

На самом крају пишу по једну реченицу о томе шта
им се допало током рада у оквиру ове станице.

ДИГИТАЛНИ КЊИЖЕВНИ ЈУНАЦИ – Унутар групе
ученици раде на дигитализованом материјалу.

Повремено информација се обезбеђује на тај начин што
старији чланови групе подижу картице.

На самом крају пишу по једну реченицу о томе шта
им се допало током рада у оквиру ове станице.

ДИГИ-МАТЕМАТИЧАРЕЊЕ – Унутар групе ученицима се обраћа анимирани Quiver фудбалер Марфи и даје им упутства како да ураде задатке у штампаној верзији како би себи обезбедили приступ виртуелној утакмици. У питању је радни материјал „Помоћ нашем Марфију” (верзија за први и верзија за други

– прочита
информације са
фотографија и
слика, а затим
да их представи
текстуално
комбинујући
ћирилно и
латинично
писмо;

– измести
место радње
у савремени
дигитализовани
контекст;

– одређује
тачке пресека
линија и дужи;

разред), а затим радни лист „Постројења” (за други разред). Ученици првог разреда потом користе апликацију *One touch Drawin* за цртање линија једним потезом. Као награда ученицима се скенира бојанка у апликацији *Quiver* и учествују у виртуелној утакмици.

ДИГИТАЛЦИ НА ДЕЛУ – Унутар групе ученици првог разреда решавају квиз у оквиру дигитализованог материјала у алату *WordWall*, а затим приступају скенирању QR кодова из уџбеника.

Ученици другог разреда раде на следећим задацима:

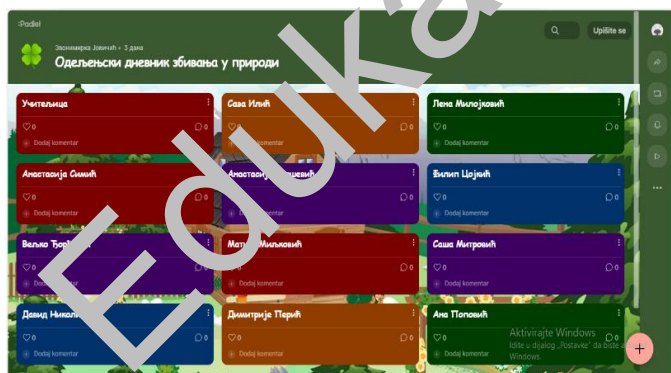
ПРВИ НИВО: у алату *Microsoft Paint* према упутству из дигитализованог материјала цртају дигиталне слике.

ДРУГИ НИВО: цртају алгоритам за складиштење електронског отпада, а затим га, уз надзор учитеља, трансформишу у покретну слику.

ТРЕЋИ НИВО: на основу датог алгоритма креирају презентацију *PowerPoint*.

ДОДАТНИ ЗАДАТАК: у <https://makecode.microbbit.org/> програмирају микробит.

ДИГИТАЛНИ УМЕТНИЦИ – Први разред ради на изради робота од донетог материјала, а ученици другог разреда нацртана слова ћирилице у <https://sketch.metademolab.com/canvas> претварају у покретне слике креирајући на тај начин колекцију „Разиграна азбука”.

ДИГИТАЛНЕ АВАНТУРЕ – Ученици оба разреда, уз менторску подршку старијих ученика у школи, раде на отпремању прикупљеног материјала на платформу <https://padlet.com/skolausuvomdolu/padlet-m4hbm7y2smrbvvhc>.

Наредна активност подразумева да ученици уз исту менторску подршку сниме кратак видео-снимак о безбедности на интернету.

– уочава симетричне и подударне фигуре;

– примењује знања о линијама у замишљеном насељу у оквиру материјала „Постројења”;

– скенира код, цртајући трансформације у покретну слику, прати кораке алгоритма и програмира микробит;

– од отпадног материјала направи робота;

– анимира нацртана слова;

– уз менторску подршку сними кратак видео-клип и отпреми дигитални материјал на платформу;

СУМИРАЊЕ РЕЗУЛТАТА РАДА – Укратко се понављају садржаји реализовани у оквиру свих станица и уочава се веза међу њима. Поставља се заједничка виртуелна изложба радова у дигиталном алату https://read.bookcreator.com/HesA7VcU0MQ2D6vauvYbTk6yq2B2/kz2j2MwJQSe_njqx1P1jUw. На самом крају ученици израђују задатке са комбинованих тестова *Google Forms* који су такође саставни део виртуелне изложбе и проверавају савладаност садржаја у оквиру интегративног дана.

– укратко изнесе садржај онога што је рађено у оквиру интегративног дана.

Саставни део припрема су и сви материјали који су доступни на линку

https://read.bookcreator.com/HesA7VcU0MQ2D6vauvYbTk6yq2B2/kz2j2MwJQSe_njqx1P1jUw

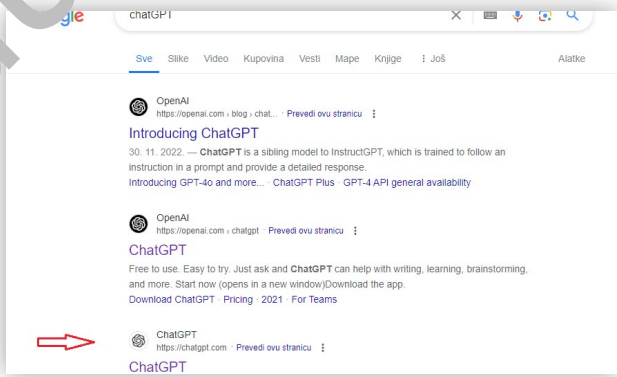
Eduka portal

Жива бића се хране

Основна школа „Јован Поповић”, Сусек

Час посвећен учењу о исхрани живих бића, уз употребу вештачке интелигенције. Употреба напредног језичког модела <i>ChatGPT</i> који је развио <i>Open AI</i> у настави је корисна јер омогућава брз и лак приступ великој количини информација, при чему се подразумева прилагођавање интерактивним потребама ученика и подстицање њихове радозналости. Он пружа подршку у решавању проблема и помаже у бољем разумевању суштине, чиме чини учење ефикаснијим. Поред тога, развија дигиталне вештине ученика, што је веома важно у савременом свету.	
1. Наставница	Ђурђица Стојковић
2. Место:	Баноштор
3. Разред:	други
4. Предмет:	Свет око нас
5. Наставна тема:	Разноврсност природе
6. Наставна јединица:	Жива бића се хране Час се реализије уз употребу вештачке интелигенције, напредног језичког модела <i>ChatGPT</i> .
7. Тип часа:	основни
8. Циљ наставне јединице:	• Понављање и проширивање знања о исхрани живих бића. • Стицање знања о процесу који се одвија у живим бићима – исхрана. • Усвајање знања о начину храњења биљака и животиња. • Стицање знања о подели животиња према начину исхране. • Оспособљавање ученика за примену стечених знања у свакодневном животу. • Развијање техника сазнајног процеса: посматрање, уочавање, упоређивање, слободно исказивање запажања, употреба савремених алата при стицању знања.
9. Очекивани исходи:	На крају часа ученик ће бити у стању да: • идентификује заједничке особине живих бића на примерима из окружења; • разврста животиње из окружења на основу начина живота и начина исхране; • користи <i>ChatGPT</i> у учењу и свакодневном животу.

10. Методе рада:	метода усменог излагања, метода разговора, метода демонстрације, игровне активности, метода практичних радова
11. Облици рада:	фронтални, групни, индивидуални
12. Потребна опрема/ услови/ наставна средства за реализацију часа:	Уџбеник <i>Свети око нас 2</i> , е-уџбеник, рачунар (лаптоп, таблет, телефон са приступом интернету), наставни материјал.
13. Међупредметне компетенције:	компетенција за учење, дигитална компетенција, компетенција за сарадњу, за одговорно учење у демократском друштву, комуникативна компетенција, одговоран однос према друштву
14. Корелација:	Српски језик, Дигитални свет, Математика, Ликовна култура
15. Литература/ додатна подршка (материјал у Гугл учионици):	Марела Манојловић, Бранкица Ђурин, <i>Свети око нас 2А</i> , радни уџбеник. Ауторски наставни материјал са сајта ТПТ Biljojedi mesojedi svaštojedi sadržaji na engleskom jeziku
ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ	
16.1. Уводни део часа	Уводни део (8 минута) - Упознавање ученика са циљем часа: Данас ћемо проширити своје знање о томе како се различите животиње биљке хране и научити да користимо нове алате за боље разумевање исхране у природи. - Објаснити ученицима како се приступа платформи ChatGPT https://chatgpt.com/ The screenshot shows a Google search for 'chatgpt'. The top results are from OpenAI, including 'Introducing ChatGPT' dated 30.11.2022, and the 'ChatGPT' website which states it is free to use and easy to try. A red arrow points to the ChatGPT link in the search results. 1. На свом рачунару или таблету пронађите и отворите интернет претраживач (нпр. <i>Google Chrome</i>, <i>Mozilla Firefox</i>).

16.1. Уводни део часа

2. **Идите на веб-страницу.** У адресну траку упишите следећу веб-адресу: ChatGPT <https://chatgpt.com/>
3. **Направите налог.** Мораћете да се региструјете. Кликните на дугме *Sign Up* (Региструј се). Нека вам одрасли помогну, на часу можете користити учитељски налог, а код куће урадите уз помоћ родитеља. Потребно је унети име, презиме, имејл адресу и изабрати лозинку.
4. **Пријава.** Када сте направили налог, вратите се на почетну страницу и кликните на *Log In* (Пријави се). Унети имејл адресу и лозинку.
5. По пријављивању, видећете прозор за разговор. У њега можете писати своја питања и закључке. Напишите своје питање и притисните тастер *Enter* (или стрелицу).

6. **Постављање питања.** Будите јасни и конкретни у својим питањима и наведите колико имате година.
7. **Примите одговор.** Чекајте неколико секунди и ChatGPT ће вам одговорити. Прочитајте одговор пажљиво.
8. **Поставите додатна питања.** Ако нешто није јасно, можете поставити додатна питања. На пример: „Можеш ли објаснити кораке?“

ДАКЛЕ: Налог може да се направи преко личног Гугл налога или родитељског налога. Када се приступи, ученици пишу у простор оно што их интересује.
 - Подела ученика у пет група. Свака група добија задатак и упутства за рад.

16.2. Основни део часа

Групни рад (40 минута)

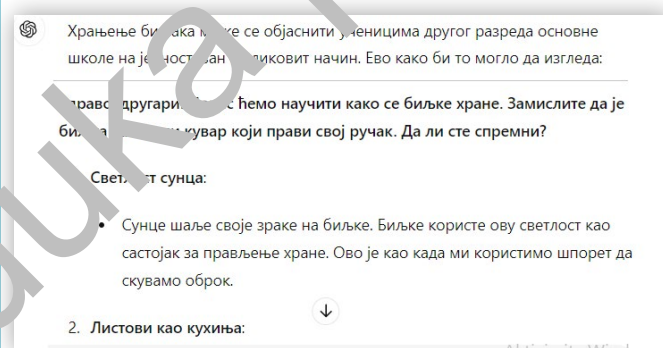
Свака група има свој задатак.

Ученици ће дефинисати питања на основу задатка своје групе.

Прва група: Исхрана биљака

- Задатак: Истражите како се хране биљке. Приликом формулисања питања, потребно је написати и да одговор интересује ученике другог разреда основне школе.
- Пример питања: Како се хране биљке интересује ученике другог разреда основне школе. (Не треба insistирати на томе да деца овако формулишу питање. Део нашег данашњег циља је да деца сама формулишу питања.)
- На основу истраживања, направите плакат или мапу ума са објашњењем.

Само илустрације рачуна – на питање: Како се хране биљке, интересује ученике другог разреда основне школе, ChatGPT је дао следећи одговор.

Копирам одговор у целини да видите колико је ово важно питање вештачка интелигенција приближила ученицима.

Храњење биљака може се објаснити ученицима другог разреда основне школе на једноставан и сликовит начин. Ево како би то могло да изгледа:

Здраво, другари! Данас ћемо научити како се биљке хране. Замислите да је биљка као мали кувар који прави свој ручак. Да ли сте спремни?

16.2. Основни део
часа

1. **Светлост сунца:**

- о Сунце шаље своје зраке на биљке. Биљке користе ову светлост као састојак за прављење хране. Ово је као када ми користимо шпорет да скувамо оброк.

2. **Листови као кухиња:**

- о Листови биљке су као мала кухиња у којој се храна прави. Они хватају сунчеву светлост и користе је за кување.

3. **Вода и минерали из земље:**

- о Корени биљке су као сламчице које упијају воду и минерале из земље. Ови минерали су као зачини који чине храну укусном.

4. **Прављење хране (фотосинтеза):**

- о Сада, у листовима, биљка меша сунчеву светлост, воду и угљен-диоксид из ваздуха да би направила храну. Овај процес се зове фотосинтеза. Фотосинтеза је као магично кување где биљка прави шећер који јој даје енергију да расте.

5. **Кисеоник као поклон:**

- о Док прави храну, биљка такође прави кисеоник, који је важан за све нас. Кисеоник је као поклон који биљка даје свима.

Историја! Биљке користе сунчеву светлост, воду и угљен-диоксид да направе своју храну и истовремено нам дају кисеоник. Зар није чудесно како биљке могу саме да праве своју храну?

Видите ли како ово делује прилагођено ученицима?

Група која истражује исхрану биљака може на плакату или листу блока нацртати цртеж или мапу ума и објаснити другарима из других група ово „кулинарство“.

А заправо, ово је толико важна лекција коју ни одрасли не могу овако објаснити.

Друга група: Исхрана животиња

- Задатак: Истражи како се хране животиње.
- Група има задатак да на хамеру или листу блока нацрта ову велику поделу и да је приликом објашњавања представи другарима.

16.2. Основни део
часа

За потребе припреме за час уписала сам у простор за писање:

Како се хране животиње, објаснити ученицима другог разреда основне школе и појавио ми се овакав одговор:

Објашњење како се хране животиње за ученике другог разреда основне школе треба да буде једноставно и забавно. Ево једног примера како то може изгледати:

Здраво, другари! Данас ћемо причати о томе како се животиње хране. Сви волимо да једемо, зар не? Па, животиње такође морају да једу да би биле здраве и јаке. Хајде да сазнамо више о томе!

1. Различите врсте хране:

- о Животиње једу различите врсте хране. Неки воле биљке, неки воле месо, а неки воле обоје.

2. Биљоједи (хербивори):

- о Животиње које једу само биљке називају се биљоједи. Замислите колаву која жваће траву или зеца који гризе шарипрепу. Биљке су њихова главна храна.

3. Месоједи (кањивори):

- о Животиње које једу само месо називају се месоједи. Замислите олаву који лови зебру или мачку која једе рибу. Месо је њихова главна храна.

4. Сваштоједи (омнивори):

- о Животиње које једу и биљке и месо називају се сваштоједи. Медвед воли да једе рибу, али и добице. Људи су такође сваштоједи јер једемо и поврће и месо.

5. Како налазе храну:

- о Свака животиња има свој начин како проналази храну. Неке животиње пасу траву, друге лове свој плен, а треће траже добице и воће у природи.

6. Зашто је храна важна:

- о Као и нама, животињама је храна потребна да би имале енергију да трче, играју се и расту. Храна им помаже да буду здраве и снажне.

	Ова група има задатак да на хамеру или листу блока нацрта ову велику поделу и да је приликом објашњавања представи другарима. Трећа група: месоједи - Задатак: Истражите групу животиња које су месоједи. Да не бисмо добили резултате истраживања и животиња које су далеко од нас попут лавова, тигрова или ајкула, усмеримо децу на то да истражују месоједе у шуми на ливади, у реци... Питање може бити формулисано: Објаснити ученицима другог разреда основне школе групу животиња месоједи и побројати њихове представнике у шуми, на ливади или код куће. - Група има задатак да на хамеру или листу блока нацрта ову велику поделу и да је приликом објашњавања представи другарима. Четврта група: Биљоједи - Задатак: Истражите групу животиња које су биљоједи. Усмеримо децу да истражују биљоједе у шуми, на ливади, у реци или код куће. - Група има задатак да на хамеру или листу блока нацрта или да је у виду мапе ума цртежом или речима представи. Пета група: Сваштоједи - Пета група треба да истражи групу животиња које су сваштоједи. Усмеримо децу да истражују сваштоједе у шуми, на ливади, у реци или код куће. - Група има задатак да на хамеру или листу блока нацрта или да је у виду мапе ума цртежом или речима представи.
16.3 Завршни део часа	Завршни део часа (30 минута) Ученици откривају једни другима шта су приликом овог истраживања сазнали – презентација истраживања. Оно што је битно, ученици су стекли нову вештину коју могу да користе за различита истраживања, да разреше недоумице, за различита објашњења...

16.3 Завршни део часа

Евалуативна фаза (12 минута)

У Венов дијаграм сместити биљоједи, месоједи и сваштоједи.

Оригинални материјал поставила сам на амерички сајт ТПТ 2016. године. Овај наставни материјал има преко 8000 преузимања од стране учитеља из Америке. За потребе овог часа поставила сам материјал на српском језику.

Product Statistics

Search by title		Filter products	Earnings & Units sold c Other data is updated
Sales		Activit	
Title		Product	Reviews
Food Chain Pyramid Project		4/16	1,700
Freebie! Herbivore, Omnivore, Carnivore		4/13/	8,285

17. Кључне речи

биљке, животиње, биљоједи, месоједи, сваштоједи

18. ПРЕИ-СПИТИВАЊЕ ОСТВАРЕНОГ ЧАСА:

- Да ли ми је адекватан избор начина провере остварености исхода?
- Да ли сам планирао/планирала адекватне активности ученика?
- Да ли је било одступања/потешкоћа приликом остваривања планираног?
- Шта бих променио/променила?

ТРЕЋИ РАЗРЕД

Eduka portal

Eduka portal

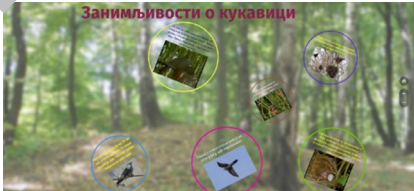
Музичка игра: Владимир Томерлин, Кукавица

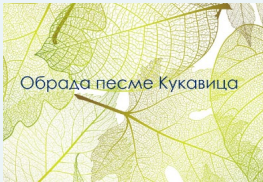
ОШ „Вук Караџић”, Пирот

Разред	трећи
Наставна тема	Извођење музике
Наставна јединица	Музичка игра: Владимир Томерлин, Кукавица
Облици рада	фронтални, групни, рад у паровима, индивидуални
Методе рада	метода усменог излагања, метода изговора, метода рада на тексту, хеуристичка метода, илустративна метода
Тип часа	обрада
Наставна средства	рачунар, пројектор, уџбеник, дигитални инструмент
Циљ часа	- развијања интересовања, музичке осетљивости и креативности, кроз обраду песме „Кукавица”; - усвајање знања из опште културе и информисаности; - примена стечених знања путем ИКТ; - користење НТЦ методе за учење текста песме.
Кључне речи	песме песме по слуху, извођење покрета уз певање, кукавица
Исходи	На крају часа ученик ће бити у стању да: - описује своја осећања у вези са слушањем музике; - примењује правилан начин држања тела и дисања при певању; - пева по слуху песму „Кукавица”; - комуницира са другима кроз извођење музичких игара; - поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; - коментарише своје и туђе извођење песме; - користи рачунар у сазнајне сврхе.
Међупредметне компетенције	компетенција за развој комуникације, естетска компетенција, дигитална компетенција, компетенција за целоживотно учење, компетенција за рад са подацима

Корелација	Српски језик - са разумевањем чита различите текстове; - уочи основне одлике лирске песме (стих, строфа и рима); - примењује стечена знања о врстама речи, роду именица, подели речи на слоге и апострофи; - учествује у разговору поштујући уобичајена правила комуникације и пажљиво слуша саговорника. Физичко и здравствено васпитање - правилно изводи и контролише покрете у различитим кретањима; - изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу. Дигитални свет - правилно пише текст у програму <i>microsoft office-word</i>; - уме да уметне фотографију у текст; - користи рачунар у сазнајне сврхе. Математика - користи различите јединице мере (за дужину и масу) и примењује их у конкретном задатку. Природа и друштво - зна појмове станиште, животна заједница и птице селити и примењује у конкретном задатку.
Материјал за ученике	Припремљене презентације ППТ; М. Смрекар Станковић, С. Цветковић, <i>Музичка слајалица, уџбеник за музичку културу за трећи разред</i> , Едука; свеске и прибор за писање.
Материјал за наставника	НТЦ приручник за учитеље; М. Смрекар Станковић, С. Цветковић, <i>Музичка слајалица, уџбеник за музичку културу за трећи разред</i> , Едука.
Активност наставника	Осмишљава час, припрема дигитални материјал, води разговор, слуша, мотивише, прати рад ученика, усмерава активности, даје упутства, процењује, води белешке.
Активност ученика	Слуша, посматра, учествује у разговору, анализира, сарађује, образлаже своје мишљење, решава задатке, безбедно користи ИКТ.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА

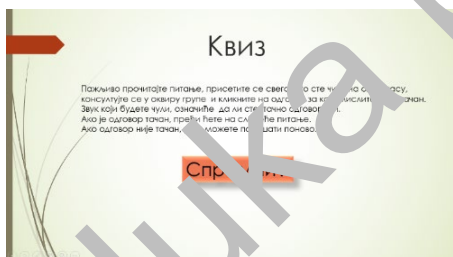
Активност наставника	Активност ученика
Емоционална припрема <i>Мотивациона припрема ученика:</i> На основу припремљеног дигиталног садржаја, учитељица најављује деци да их очекује питања у којој треба да погоде загонетну животињу. Упућује их да пажљиво прате свако упутство, да слушају одговоре других ученика, повезују знања стечена из предмета Природа и друштво и Српски језик. То ће им помоћи да лако открију скривену животињу. Презентација је урађена у програму ППТ, „Кукавица”, увод. Ако пратиш упутства, погодићеш која се птица крије у кутији Након што откријемо да је тајанствена животиња кукавица, сазнајемо занимљивости о тој птици кроз припремљени дигитални материјал. Ученици ће кроз презентацију, урађену у програму <i>Prezi</i>, поновити своја знања о птицама селицама, стећи нова знања о кукавици и њеном начину живота. То ће им помоћи приликом учења песме коју обрађујемо на овом часу. Наставник упућује ученике на друге изворе знања (интернет, енциклопедије). Такође напомиње ученицима да памте податке из презентације јер ће им та знања користити касније током часа. Занимљивости о кукавици Најава наставне јединице <i>Данас ћемо научити да певамо песму „Кукавица”.</i>	– Одговарају на питања која поставља учитељ и на питања из припремљене презентације. – Износе своје мишљење образлажући одговоре на постављена питања. – Слушају одговоре других ученика, као што могу да изнесу одговоре. – Учеснују у дискусији. – Аналитички и синтетички размишљају повезујући претходно са следећим. – Повезују стечена и нова знања. – Примењују знања из предмета Математика, Свет око нас и Српски језик. – Прате, слушају и меморишу податке, као припрема за квиз који предстоји. – Сазнају занимљивости о кукавици и о њеном начину живота. – Навикавају се да дигиталне технологије користи у сазнајне сврхе.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА	
Активност наставника	Активност ученика
Слушање песме „Кукавица”. Ученици из уџбеника читају ноте композиције „Кукавица”. Анализа текста песме пројектованог на табли, објашњење евентуалних непознатих речи, апострофа, на основу припремљеног дигиталног материјала. Користећи НТИЦ методу учења текста на основу слика и кључних речи (припремљена презентација у ППТ), учимо текст песме. Овом методом ученици лакше савладавају текст, лако га уче јер повезују слике из припремљеног дигиталног материјала са текстом. Потом учитељица даје интонацију ученицима, па ученици заједно са учитељицом изводе песму. Следи певање поетског текста у споријем темпу два пута. Учитељица скреће пажњу деци на поједине елементе музичког израза (динамику, темпо, артикулацију и друга својства) у оквиру изражајног дотеривања песме, а потом је изводи у целисти са њима још неколико пута. Напомена: У главном делу часа користићемо презентацију намењену за учење текста и мелодије песме. Последњи слајд презентације јесте квиз, који се користи у завршном делу часа. Обрада песме „Кукавица”, финална	– Одговарају на питања учитеља. – Користе уџбеник. – Понављају научене садржаје из Српског језика. – Примењују научено. – Користе НТИЦ методу за учење текста. – Певале у ритму са учитељице. – Одговарају на питања учитеља. – Певају песму по слуху уочавајући динамику и темпо песме.
ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА	
Активност наставника	Активност ученика
У завршном делу часа је интерактивни квиз. Сваки слајд садржи по једно питање везано за наставне садржаје који су обрађени на часу. Кроз питања из квиза такође обнављамо стечена знања из Српског језика (врсте речи, подела речи на слоге). Понуђена су по два или три одговора за свако питање. Ученици се групишу у парове према месту седења. Затим долазе до рачунара, имитирајући начин кретања птице (корелација са наставом Физичког васпитања, различити облици кретања), договарају се у оквиру пара и одговарају	– Ученици се деле у парове по месту седења. – Решавају квиз припремљен за понављање наученог на часу.

на питање кликом на један од три понуђена одговора. Ако је одговор тачан, чује се аплауз. Ако одговор није тачан, група има могућност да покуша поново.

У завршном делу часа је интерактивни квиз. Сваки слајд садржи по једно питање везано за наставне садржаје који су обрађени на часу. Кроз питања из квиза такође обнављамо стечена знања из Српског језика (врсте речи, подела речи на слоге). Понуђена су по два или три одговора за свако питање. Ученици се групишу у парове према месту седења. Затим долазе до рачунара, имитирајући начин кретања птице (корелација са наставом Физичког васпитања, различити облици кретања), договарају се у оквиру пара и одговарају на питање кликом на један од три понуђена одговора. Ако је одговор тачан, чује се аплауз. Ако одговор није тачан, група има могућност да покуша поново.

Охрабрујем ученике да се свака евентуална грешка може исправити јер увек могу покушати поново.

На крају часа ученици, заједнички, још једном певају песму уз илустрацију у ритму обрађене песме у оквиру формираних група.

На крају часа дајем ученицима домаћи задатак који треба да ураде за предмет Дигитални свет. Истражи и занимљивости о некој птици, записати их у програму *word* и уметнути слику те птице.

– Повезују и примењују знања из других наставних предмета.

– Договарају се у оквиру парова.

– Осмишљавају и изводе покрете уз певање песме у оквиру групе.

– Слушају упутства за израду домаћег задатка.

ПРЕИСПИТИВАЊЕ ОСТВАРЕНОГ ЧАСА:

- Да ли ми је адекватан избор начина провере остварености исхода?
- Да ли сам планирао/планирала адекватне активности ученика?
- Да ли је било одступања/потешкоћа приликом остваривања планираног?
- Шта бих променио/променила?

Eduka portal

Култивисане животне заједнице у
сеоским срединама и мањим градовима
ОШ „Бранко Радичевић”, Велика Моштаница

ОПШТИ ПОДАЦИ	
Учитељица:	Александра Стевановић
ОШ	ОШ „Бранко Радичевић”, Велика Моштаница
Разред:	3.
МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ	
Наставни предмет:	Природа и друштво
Наставна тема:	Природа, човек, друштво
Наставна јединица:	Култивисане животне заједнице у градовима
Циљ наставне јединице:	Стицање знања о врстама биљака и животињама које живе у култивисаним животним заједницама у градовима (парковима) као и о радовима које људи обављају како би одржавали парк чистим. Оспособљавање ученика за разликовање дрвенастих и зељастих биљака које се гаје у парку, увиђање значаја појединих животиња у размножавању биљака и уништавању штеточина. Развијање свести о значају очувања парка као култивисане копнене животне заједнице у градовима за одмор и игру.
Исход наставне јединице:	Ученици су стекли знања о врстама биљака и о животињама које живе у култивисаним животним заједницама у градовима (парковима) као и о радовима које људи обављају како би одржавали парк чистим. Оспособљени су за разликовање дрвенастих и зељастих биљака које се гаје у парку, за увиђање значаја појединих животиња у размножавању биљака и уништавању штеточина. Дат је допринос развијању свести о значају очувања парка као култивисане копнене животне заједнице у градовима за одмор и игру.

Тип часа:	обрада
Облици рада:	фронтални, рад у пару, индивидуални
Наставне методе:	метода усменог излагања, метода разговора, метода демонстрације, метода практичних радова
Наставна средства:	презентација ППТ, наставни листићи, мобилни телефони/таблети
Међупредметне компетенције:	комуникација, сарадња, одговоран однос према околини, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама
Литература:	Благданић, С. и Банђур, В. (2018). <i>Методика наставе у природи и друштво</i> . Београд: Учитељски факултет.
Уџбеник:	Манојловић, М. и Ђурић, Б. (2020). <i>Природа и друштво 3, уџбеник за трећи разред основне школе</i> . Београд: Едука.
ОРГАНИЗАЦИЈА НАСТАВНОГ ЧАСА – АРТУКСТАЦИЈА МЕТОДИЧКЕ ЈЕДИНИЦЕ	
Уводни део часа (5 минута)	
Осврт на претходно искуство и знање	Пажњу ученика усмеравам на слајд презентације и на фотографију (Прилог 1). Разговарам са ученицима о томе коју животну заједницу препознају на фотографији, да ли је то култивисана или природна животна заједница, водена или копнена. Подстичем ученике да саберу биљке које човек гаји у тој живој заједници које животиње су њени становници. Разговарамо о томе на које начине човек брине о њој. Искрено поступак и питања понављам и са фотографијама осталих животних заједница о којима смо учили на прошлом часу: повртњак, виноград, њива.
Мотивација Игра асоцијације	Саопштавам ученицима да ћемо сада одиграти игру асоцијације, тако што ће ученици бити подељени у две групе према редовима како седе (приказано на презентацији). Ученик из прве групе отвара поље и треба да погоди решење колоне; уколико погоди, може да проба да погоди и коначно решење. Уколико не погоди решење колоне, поље отвара ученик из друге групе и поступак понављамо док не откријемо решење асоцијације.
Најава наставне јединице	Говорим ученицима да је управо решење ове асоцијације тема о којој ћемо разговарати на данашњем часу. Додајем да је парк култивисана копнена животна заједница као и воћњак, повртњак, виноград и њива. Међутим, парк је животна заједница која је карактеристична за градове. Наслов приказујем и на слајду презентације.

Централни део часа (32 мин)	
Тумачење плана насеља	Питам ученике да ли знају који парк се налази у близини наше школе. Затим на слајду презентације приказујем део плана насеља Рушња. Питам ученике како се зове улица у којој се налази школа, на углу које две улице се налази парк, како се зове парк, како можемо да дођемо до парка, на коју страну треба да кренемо када изађемо из школе.
Понављање правила за прелажење улице на пешачком прелазу	Како бисмо поновили правила понашања у саобраћају као и начин на који се правилно прелази улица на пешачком прелазу, прозивам добровољца да изађе пред таблу и одглуми да се налази на пешачком прелазу и да треба да пређе улицу.
Подела ученика у парове, давање упутства и материјала за рад	Саопштавам ученицима да ћемо сада заједно посетити парк који се налази у близини наше школе како бисмо истражили које се све биљке налазе у парку, које животиње су његови становници као и које то све послове људи обављају у парку. Ученике делим у парове онако како седе у клупи. Наглашавам да је важно да док будемо у парку добро посматрају шта се све налази у парку и следеће на папиру, за истраживање парка ће имати ограничено време. Говорим да је потребно да сваки пар понесе оловку и гумицу. Делим парове на материјал за рад (Прилог 2).
Одлазак у парк, истраживање парка и рад на задацима	Одлазимо у парк. Ученици раде на додељеним задацима. По потреби пружам додатну помоћ и подршку.
Повратак у учионицу и извештавање парова	По истеку предвиђеног времена за истраживање парка, враћамо се у учионицу и следи извештавање парова и фронтално систематизовање. С обзиром на то да је сваки пар имао исте задатке, разговарамо о биљкама и животињама које су видели у парку, о значају парка за одрасле људе и децу, о томе због чега парк називају <i>џлућима града</i> , због чега је важно да градови имају паркове и да се људи одговорно понашају према њима.
Синтеза	Присећамо се најважнијег са данашњег часа кроз питања: Шта је џарк? Зашто су људима џошредни џаркови? Које активностии човек обавља у џарковима? Која џравила џонашања џреба да се џошћују у џарку?

Завршни део часа (8 мин)	
Систематизација	Говорим ученицима да ћемо сада проверити шта смо научили на данашњем часу. Делим им папирић са кодом чијим скенирањем ће приступити игрици коју ће свако за себе решавати (Прилог 3). Скрећем пажњу ученицима да буду пажљиви јер „имају три живота”, односно три пута могу да погреше или игру играју поново.
Запис за свеске Идеја за даљи истраживачки рад	На крају часа ученицима делим запис за свеске и идеју за даљи истраживачки рад (прилози 4 и 5). * Напомена (Прилог 6)

ПРИЛОЗИ

Прилог 1: Култивисане животне заједнице у градовима (презентација)

Прилог 2: Материјал за одлазак у парк

Прилог 3: Линк ка игрици и QR код за ученике

Прилог 4: Запис за свеске

Прилог 5: Идеја за даљи истраживачки рад

Прилог 6: Напомена за следећи час и Припрема за излет

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

Edukā portalā

Eduka portal

Срби под турском влашћу

ОШ „Светислав Голубовић Митраљета”, Батајница

Разред	четврти
Наставни предмет	Природа и друштво
Наставна тема	Прошлост Србије
Наставна јединица	Срби под турском влашћу
	Претходна наставна јединица
	Турска освајања српских земаља на Балканском полуострву
Тип часа	обрада
Облик рада	вишефронтални облик наставног рада
Циљ рада	Укључивање свих ученика у процес активног учења и рада на часу.
Методе рада	глобална метода, комплексни поступак, метода самосталног рада, метода функционалне писмености, метода графичког рада
Наставна средства	Уџбеник <i>Природа и друштво</i> 4, ИК „Нови Логос”, Београд. Дигитални уџбеник, презентација
Међупредметна повезаност	Музичка култура, Српски језик
Кључни појмови	раја, данак у крви, јаничари, ускоци, хајдуци, Велика сеоба Срба Личности: Старина Новак, Стари Вујадин, Арсеније Чарнојевић
Очекивани исходи	На крају часа ученик ће бити у стању да: опише начин живота Срба и историјске догађаје под турском влашћу користећи изворе информација; самостално пронађе и одабере потребне информације из различитих извора сазнавања (писаних, сликовних, дигиталних); прикаже хронолошки, симболично кроз белешке значајне историјске догађаје и личности.
Стандарди	1ПД.1.6.4. 1ПД.1.6.5. 1ПД.1.6.6. 1ПД.2.6.4. 1ПД.2.6.5. 1ПД.2.6.6. 1ПД.2.6.7. 1ПД.3.6.1.

Литература	Петар Савић, <i>Нова школа</i>, Самостално издање Драгана и Данке Савић, Београд. Милица Новковић, <i>Изворна школа</i>, Издавач Фондација „Милица Новковић – Изворно васпитање”, Београд. А. Кандић, Г. Субаков Симић, Ж. Васић, И. Петровић, И. Матејић, <i>Природа и друштво 4, уџбеник за четврти разред основне школе</i>, ИК „Нови Логос”, Београд.
Прилози	– Радови ученика IV₄ ОШ „Светислав Голубовић Митраљета”, Батајница настали на овом часу. – Презентација „Срби под турском влашћу”.
Концепт вишефронталног облика наставног рада на часу и применом комплексног поступка у учењу.	
Идеја овог часа јесте примена вишефронталног облика наставног рада, који представља комплексну методу, ослобођену предавањем типа екс катедра. Класична предавања, где се наставник обрађује са групом која слуша његово излагање, предвиђена су само као помоћ и допуна у самосталном раду ученика, онда када постоји потреба ученика. Фаза упознавања са изворима, путевима, начинима стицања знања припада наставнику, а фазе откривања и саопштавања чињеница припадају ученицима. Овим вербална метода прелаже да буде пасивна и постаје активна метода наших ученика у стицању и овајању знања. Комплексна метода омогућава максималан индивидуални напредак сваког ученика јер је настава индивидуализована, заснована на искуству сваког ученика понаособ и на његовим потребама. Научити ученика како да учи јесте примарни циљ примене комплексног поступка у учењу. Ученику, као стварном субјекту у сваком начину учења, морају бити јасни циљеви и обим властитог рада. Стога му се предочава садржај лекције коју учи на овом (и сваком другом) часу. Основу рада чини индивидуализација у раду за сваког појединачног ученика, која је усмерена на циљ самообразовања, саморада и самоваспитања. Рад је на бази добровољности, темпом који одређује ученик. Нема присиле на рад. Процес учења ученик пролази самостално, од почетка до краја. Сви ученици уче у једнаким условима, на истим радним задацима, са једнаким критеријумима за све, ослобођени су сваке труде. Ученик је носилац свесне, прогресивне делатности у васпитно-образовном процесу часа. Током рада, ученик пише своје белешке у свесци, припремајући се за последњу етапу свог рада. На крају процеса, кад је за то спреман, реферише, тј. излаже научено пред друговима, у разреду. Ученик напредује у учењу брзином и у складу са својим индивидуалним, реалним могућностима и потребама. Његов покретач у процесу самообразовања и самоваспитања јесте унутрашња мотивација, која проистиче из емоционалног склада у породици, школи и раду, који негујемо у разреду. Кад ученику створимо услове за рад с љубављу, омогућавамо му да сам прође кроз сегменте учења: откривање, повезивање, усвајање знања и саопштавање чињеница и резултата.	

Важан сегмент у процесу самоучења јесте то што ученик: 1. самостално анализира градиво; 2. самостално реферише научено, претходно вршећи самостално процес синтезе, а за то има помоћ наставника и школске групе ако је потребно. 3. Оцена за реферисање сваке наставне јединице може бити само одлична и она је показатељ испуњености унапред договорених критеријума за оцену квалитета знања.

У оваквим условима, проверено у пракси, стварају се услови за учење с љубављу и из потребе унутрашње мотивације сваког појединачног ученика. Актери оваквог образовног процеса, ученици и наставници, раде у симбиози и љубави, нема принуде, позитивног условљавања и презаштићивања појединачца.

Још једна напомена: на почетку изучавања области, ученици су добили њен план и цела област обухвата 13 часова и састоји се из осам појединачних лекција обраде и пет часова утврђивања, које су датим редом: 1. Проучавање прошлости; 2. Живот у далекој прошлости; 3. Српска држава за време владавине Немањића; 4. Живот у доба Немањића; 5. Турска освајања српских земаља на Балканском полуострву; 6. Срби под турском влашћу. Ученик учи лекцију по лекцију и тек пошто је одговарао лекцију, спреман је да пређе на следећу. Овим се постиже индивидуални темпо у учењу.

ТОК ЧАСА

Уводни део часа

У уводном делу часа ученици слушају и гледају екранизовану верзију народне песме „Јаничар” Цунта Јовановића. У видеу су прикази доласка Турака у српско село, турски војници у костимираним одорама, српске куће са огњиштем, тежака и метак српског народа, одвођење српске деце од стране јаничара, јаничарски војни камп, борбе прса у прса, војна опрема, буздован, шлем итд.

<https://youtu.be/ax43-yvnOv4?si=OMg3decuAVcZMFIR>

Након гледања са ученицима поразговарати о утисцима виђеног и о ритму који прати музика. Утисак је јак и потребно је одговорити на многа војна питања, али у одговорима ученике усмеравати на то да ће све то саопштити у новој лекцији, коју ће учити на овом часу.

„У вихору као ватра
бојевима љутим вођен
палио је један ратник
село где је рођен.”

„Не диж на ме руку, сине,
ако своје јаде знадеш,
мајка сам ти јер препознах
изнад усне младеж.”

„Сина мајци из наручја
отео је зулумћар,
сада куне своју судбу
што је јаничар.”

Нека од могућих питања јесу: Зашто ратник пали своје село? Зашто ратник диже руку на старицу? Како је стара мајка препознала сина? Шта је зулум и зулумћар? Шта су јаничари? Где Турци одводе српску децу? Да ли ће се деца вратити?

Истицање наслова: **Срби под турском влашћу** (*Уџбеник, сѣрана 118–122*)

Затим наставник даје основне смернице у оквиру лекције: на шта да обрате пажњу, шта би ученици требало да усвоје из лекције: **раја**, **данак у крви**, **хајдуци**, **ускоци**, **сеобе Срба**, **Велика сеоба Срба 1690**, **Арсеније Чарнојевић**.

Главни део часа	
Активност ученика:	Активност наставника:
– Сваки ученик је за себе активни учесник у процесу усвајања знања. Рад је на бази добровољности и самосталности. – Сваки ученик за себе самостално чита текстуални материјал, и прави сопствену шему, сликовно-текстуални приказ, мапу лекције. – Сваки ученик је дужан да има свој запис у свесци, своје белешке, које ће му послужити приликом реферисања научене лекције. – Временом, радећи континуирано комплексним приступом у учењу, ученик проналази свој начин како најбрже да дође до усвојеног знања. – Први пут ученик лекцију чита информативно, у целини. – Затим чита први део, који се односи на појам раја, са задатком да нацрта кључне појмове и забележи их у свесци тако што запише кључне појмове и забележи их цртежом или симболом. – У наставку, чита део лекције који се односи на појам данак у крви. Подвлачи кључне појмове, записује их у свеску, приказује цртежима, симболима и бојама и тако надограђује свој запис у свесци. – Ученик чита следећи део лекције који се односи на појам хајдуци, бележи најважније, уз цртање симбола, надограђујући запис лекције. – Кад заврши, прелази на следећи део. На исти начин чита делове који се односе на појам ускоци, потом део који се односи на појам сеоба и историјски догађај Велика сеоба Срба коју је предводио Арсеније Чарнојевић.	Кључна улога у наставном процесу и самом часу јесте на наставнику, као усмеривачу и помагачу у процесу учења, тако што ће дати објашњења која затражује ученик током процеса рада. – У сваком моменту, наставник и ученик имају на располагању дигитални уџбеник за додатна објашњења (у овој припреми дато кроз прилог у виду презентације). – Током часа, улога наставника се огледа у улози природног водича својим ученицима, а све у циљу да сваки ученик на крају процеса самостално дође до усвојеног знања. – Наставник је све време доступан за питања и одговоре у вези с нејасним појмовима, као и у томе да помогне и усмери ученика како да на конструктиван начин сачини свој запис лекције у свесци. – Наставник помаже у оној мери у којој је потребно ученику да успешно и самостално усвоји знања.

О сваком појму праве запис, записујући у свесци најважније, надограђујући претходни запис, служећи се симболичним сликовним приказима, употребом различитих боја и градећи до краја своје белешке – мапу – запис лекције.

– Кад заврши, прелази на следећи део. На исти начин чита делове који се односе на појам ускоци, потом део који се односи на појам **сеоба** и историјски догађај **Велика сеоба Срба** коју је предводио **Арсеније Чарнојевић**. О сваком појму праве запис, записујући у свесци најважније, надограђујући претходни запис, служећи се симболичним сликовним приказима, употребом различитих боја и градећи до краја своје белешке – мапу – запис лекције.

– По завршетку, користи преостало време часа да утврди лецију. Ученик сам процењује када је спреман да реферише научено пред целим разредом.

– Наставник подстиче и надгледа рад ученика, помажући само у оноликој мери у којој је то неопходно.

Завршни део часа

– По завршетку рада, ученик када је спреман да одговара, реферише научено пред разредом. Током одговарања има своје белешке пред собом. Ученик, заправо, „предаје лекцију” својим друговима из разреда. Слушајући, остали ученици утврђују своје знање и спремају се да и сами одговарају. Пошто је ученик спреман да лекцију научи у потпуности, уколико неки део није савладао, учитељ ће га вратити на допуну и дораду, а затим ће поново одговарати. Наставник ће сам проценити да ли ће бити потребно да одговара ову лекцију поново, или је довољно да одговара део који није био научен са сигурношћу.

– Након успешно обављеног реферисања, ученику се у белешкама пише одлична оцена за самосталан рад на усвајању лекције. Идеја је да постојаних знања нема, да је сваки ученик спреман да усвоји градиво и то у целини, комплексним приступом у учењу, поступком самосталног рада и учења на часу, уз усмерење наставника, као природног водича својим ученицима у процесу наставе.

– Након што је одговарао, ученик је спреман да на следећем часу учи самостално следећу лекцију. Ученици који не стигну да одговарају на овом часу, одговарају на следећем часу. За то време, на следећем часу, ученици који су одговарали ову лекцију почињу свој самосталан рад на следећој лекцији на истим принципима самосталног рада у вишефронталном облику рада на часу.

Eduka portal

ПРЕДМЕТНА НАСТАВА

Eduka portal

Eduka portal

ОСНОВНА ШКОЛА

Edukā portalā

Eduka portal

Стеван Раичковић, „Хвала сунцу, земљи, трави” – радост живљења и похвала животу

Основна школа „Милица Павловић”, Чачак

Наставни предмет	Српски језик и књижевност, Биологија, Географија, Историја, Техника и технологија, Ликовна култура, Музичка култура, Верска настава, Грађанско васпитање, Народна традиција
Разред	шести разред
Активности	– интерпретација песме (Српски језик и књижевност); – одабир и тумачење најбољих стихова о природи и радости живљења; спектар осећања од бола и патње до неизмерне радости; кратке фолклорне форме са мотивом сунца; митолошки и обредни мотиви повезани са сунцем; дитирамб (Српски језик и књижевност); – одабир тема за истраживање према мотивима из песме (Српски језик и књижевност – додатни рад); – мотив сунца у књижевним делима (Српски језик и књижевност); – значај Сунца за живот на Земљи; организација живота мравља; трава као најраспрострањенија биљна врста; ваздух као еколошка категорија; чула вида и слуха (Биологија); – Сунчев систем; небо – атмосферске појаве (Географија); – Сунце у митологији Словена, Рима, Грчке, Египта, Вавилона (Историја); – енергија сунца као извор енергије; примена соларних панела (Техника и технологија); – боје Сунчевог спектра (откриће Исака Њутна, које је код импресиониста нашло примену након 150 година); оригинално представљање мотива из песме (Ликовна култура); – компоновање мелодије за песму (Музичка култура); – Сунце и глобално загревање; како се заштитити од штетног утицаја Сунца; утицај ултраљубичастих зрака на здравље (Грађанско васпитање);

Активности	– Сунце у народном веровању; персонификације сунца и месеца на хришћанским фрескама; сунце и месец у композицијама Распећа и Страшног суда, у западном делу наоса у Дечанима; „Читава алегорија у вези је са схватањем Христа као новог Хелијуса, прапочетног и никад залазећег сунца, особито коришћена при величању византијских владара” (Верска настава); – лепота природе нашег завичаја (истраживачки рад); – презентације ученика о томе шта су научили (изложбе, презентације, квиз).
Типови часа	обрада, обнављање, утврђивање и проширивање знања, додатни рад; угледни час
Циљеви и задаци активности	Оспособљавање ученика за читање, доживљавање, разумевање и тумачење лирске песме; проширивање знања о стваралаштву Стевана Раичковића; истраживање уметничких чинаца и тематске, мотивске, стилске и идејне структуре; препознавање песничких слика и рефлексивних словеса; именовање расположења и емоција лирског субјекта; оспособљавање ученика за откривање главног осећања у песми; упознавање термина дитирамо; развијање способности критичког мишљења, књижевног укуса и креативности ученика; досезање до дубљих значења песме; богаћење реплике ученика; разумевање природе као извора надахнућа; неговање моралних и општељудских вредности код ученика; подстицање ученика на откривање природе; подстицање ученика на самосталан креативан рад; развијање културе читања; повезивање са наставним градивом из више предмета; повезивање наставе са животом; мисаоно и социјално активирање ученика; мотивисање ученика за истраживачке активности којима се проверава разумевање наученог и успоставља веза са претходним знањем; учење подржано информационо-комуникационим технологијама; проширивање знања о реалијама из живота путем корелације Српског језика и књижевности са садржајима других предмета; проширивање знање о Сунцу путем мултимедијалних презентација ученика у корелацији више предмета; развијање предметних и међупредметних компетенција ученика; развијање компетенција ученика за одрживи

Циљеви и задаци активности	развој и изграђивање здравог стила живота; формирање ставова о значају природе; мотивисање за стицање нових сазнања и вештина; усвајања трајних функционалних знања.
Образовни исходи и компетенције	Ученик је у стању да: – повеже обрађиване књижевне термине и појмове са новим делима која чита; – чита са разумевањем; парафразира прочитано и описује свој доживљај књижевних дела и научно-популарних текстова; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту; – уочава основне елементе структуре књижевно-уметничког дела: тема, мотив; – увиђа звучне, визуелне, тактичне, алфакторне елементе песничке слике; – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту; – анализира узрочно-последичне односе у тексту и вреднује истакнуте идеје, које текст нуди; – разликује хумористички и дитирамписки тон од елегичног тона; – препоручи књижевно дело уз кратко образложење; – уочава сазнајне, естетске и етичке компоненте поеме; – тумачи метафоре, повезује и тумачи експлицитно и имплицитно садржане информације у тексту; – креативно представи одабране теме и мотиве; – креативно и стваралачки приступи представљању резултата истраживања; – утврди и прошири знања о биолошким, географским, верским, еколошким и другим темама; – анализира одређене теме и препозна њихов значај и улогу у културном развоју; – самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања са сопственим искуством и околностима у којима живи; – негује и развија лична интересовања; – развија свест о континуитету и дејству људских активности на услове живота, животну средину и природу; – упознаје нове појмове, тумачи значење и симболику речи и устаљених израза;

Образовни исходи и компетенције	– функционално примени своја знања у животним околностима ван школе; – доследно примењује правописну норму; – користи средства информационо-комуникационих технологија; – користи податке из различитих извора и начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника; – препознаје образовање за одрживи развој као важну компоненту општег образовања; – активно и конструктивно учествује у раду групе или пара.
Међупредметне компетенције	Компетенција за учење: способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; мотивисан је и способан да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; користи различите изворе информација и има критички однос према њима; примењује одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и временом. Одговорно учешће у демократском друштву: понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву; негује своју националну и културну баштину... Рад с подацима и информацијама: користи и самостално претражи различите изворе информација и података; разврстава их и повезује. Дигитална компетенција: уме да претражује, процењује релевантност и поузданост, анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа ИКТ средства. Естетичка компетенција: препознаје естетичке елементе у различитим контекстима као што су: уметничко стваралаштво, национална и светска природна и културна баштина, научно мишљење, друштвени односи, друштво и појаве у друштву; повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара; препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања; показује осетљивост за еко-културу и културу свакодневног живљења и има критички однос према употреби и злоупотреби природе.

Међупредметне компетенције	Комуникација: уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене; изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин; користи на одговарајући и креативан начин језик и стил који је специфичан за различите дисциплине. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву: усмерен је на развој нових вештина, које примењује у практичном раду; суочава се са неизвесностима на иницијативан и предузимљив начин; спреман је да учествује у самосталним и тимским пројектима; способен је да развије идеју, представи је, образложи и преговара у тиму о њеној реализацији; учествује у активностима са другима у оквиру своје тимске улоге; зна да постави реалне циљеве и на основу датих могућности уме да планира и проналази начине њиховог остваривања. Сарадња: активно и конструктивно учествује у раду у пару; критички процењује свој рад, доприноси унапређивању рада у тандему и уме да представи резултате рада.
Кључни појмови	дигирамб, сугестивни доживљај, симболичка значења, мелодичност; истраживање, сагледавање, доживљај
Облици рада	фронтални, индивидуални, групни рад, рад у пару, кооперативни рад уз инструктивни рад наставника; промотивни
Наставни методи	монструшки, дијалогски, текстуални, интерпретативни, интерактивни, стваралачки, демонстративно-илустративни (истраживачко посматрање), писаних радова
Активности ученика	– активно учествује у интерпретацији песме; – упознаје релевантне биографске податке о писцу и повезује их са средином у којој је живео и стварао; – прави мапу са карактеристичним пределима; – издваја и образлаже цитате о природи и радости живљења; наводи различита осећања; – повезује мотиве из песме са мотивима из митолошке и обредне лирике; – наводи наслове дела са мотивом сунца; – бира теме за истраживање према мотивима из песме;

Активности ученика	– излаже о значају Сунца за живот на Земљи, о организацији живота мравца; о трави као биљној врсти, о ваздуху као еколошкој категорији, о значају чула вида и слуха; – издваја занимљивости у вези са Сунчевим системом и атмосферским појавама у ваздуху; – различитим ликовним техникама представља боје Сунчевог спектра и мотиве из песме; – компонује; – наводи опасности од ултраљубичастих зрака и како се заштитити од штетног утицаја Сунца; – представља народна веровања и објашњава симболику мотива сунца и месеца на хришћанским фрескама; – прави презентацију на тему лепоте природе свог завичаја (истраживачки рад); – припрема презентације о изворима енергије, коришћењу соларне енергије (соларне куће, пластеник, летњи туш); – припрема изложбе, презентације, укрштенице, асоцијације или квиџа као вид провере.
Активности наставника	– припрема за часове Слпског језика и књижевности, додатног рада и угледне активности; – осмишљавање активности за повезивање наставног градива и стеченог знања ученика са одговарајућим садржајима; – подстицање ученика за интерпретацију књижевног дела и њихово мисаоно активирање; – изналажење плана и распореда активности за успешно извођење угледне активности; – припрема и договор са ученицима о предмету истраживања; – подела истраживачких задатака ученицима; – усмеравање ученика у раду; – организовање презентације ученичких истраживачких радова; – планирање и организовање вршњачке едукације.
Предметна корелација	Биографски подаци о Стевану Раичковићу, аутору збирки <i>Мале бајке</i> и <i>Велико дворишће</i>; широко семантичко и фигуративно поље значења појма Сунце (астрономски појам: усијано небеско тело лоптастог облика око којег се окрећу Земља и друге планете – тада се пише великим словом. Секундарно значење односи се на светлост и топлоту: Од Светог Илије сунце све милије...); мотиви из природе и њихова

Предметна корелација	символика; мотив сунца у књижевним делима (митолошка народна песма „Сунце се девојком жени”; обредна лирска народна песма „Војевао Бели Виде”; коледарске песме у вези са култом плодности, рађањем сунца, нове године, у којима се често појављује слика младог коњаника раскошне, сјајне опреме, персонификације сунца, младог рођеног бога; М. Миланковић, <i>Кроз васиону и векове</i> , Ђ. Јакшић, „Вече”).
Међупредметне корелације	Српски језик и књижевност, Биологија, Верска настава, Ликовна култура, Грађанско васпитање, Народна традиција
Литература	Николић, Милија (1992). <i>Методика наставе српској језика и књижевности</i>. Београд: ЗУНС. Ивић, Иван и Пешикан, Ана (2001). <i>Активно учење</i>. Београд: Институт за психологију. Росандић, Драгутин (1986). <i>Методика књижевности одјоја и васпитања</i>. Загреб: Школска књига. Поповић, Миодраг (1993). <i>Методика српске књижевности</i>. Београд: ЗУНС. Деретић, Јован (2004). <i>Методика српске књижевности</i>. Београд: Стамбур. Раичковић, Стеван (2015). <i>Песме</i>, Београд: ЗУНС. <i>Поетика Стевана Раичковића</i>, зборник (ур. Јован Делић). (2010) Београд: Институт за књижевност и уметност, Учитељски факултет Београд, Дучићеве верске поезије, Гребине. http://www.wikum.org.rs/files/biblioteka/knjiga11.pdf Сифрић, Павле, „Сунце у народном веровању, прилог за народну митологију”, текст из књиге <i>Племени и њих</i> http://www.svevlad.org.rs/bajoslovlje/slofric_sunce.html Шипка, Милан, <i>Зашто се каже?</i> Нови Сад: Прометеј, 2007. https://zapisanosvetlom.wordpress.com/tag/mravislike/ https://dinastijanemanjic.weebly.com/vanzemaljcinafreskama.html
Наставна средства и материјал	Читанка за шести разред. Дигитални уџбеници из Српског језика и књижевности: на Мудл платформи и на платформи Едука дигитал. Задаци за индивидуални и групни рад, самостални избор ученика. Материјал за презентације према афинитетима ученика. Изложба радова.

Иновација

Креативни и истраживачки задаци за ученике:

- презентације са травнатим пределима, сунчевим зрацима, плаветним небом;
- звучни записи шуморења траве и лишћа;
- презентације о значају Сунца за нашу планету, о томе зашто је Сунце толико важно и шта све постоји захваљујући Сунцу;
- компоновање, уз подршку наставника Музичке културе, мелодије песме „Хвала сунцу, земљи, трави“;
- илустровање мотива из песме;
- графичко представљање композиције песме и мотива;
- задаци за вежбање разумевања прочитаног на основу Раичковићеве „Аутобиографске белешке“ (географски појмови; завичај; скровиште; стваралачко... „Ово је кратка прича о мени. Зovem се Стеван Раичковић и пре и после мога рођења моји родитељи су се стално селили с места у место, премештајући са службом као и толики други учитељи. У једном од њих сам се и родио. Тај догађај пада на дан 5. јуна 1928. године. Збио се у селу Нересница, крај реке Пека, у Србији. Свет сам угледао у сеоској школи: дугачкој, бело окреченој приземној згради, којом једном страном гледа на реку, другом – на планину. Послео сам дедово име, по оцу, племенског каплана Љешанске нахије у Црној Гори, Стевана. [...] Моје село Нересница је у источној Србији, у планинском Хомољу, крај златоносне речице Пека. Не само да сам се закунем да сам запамтио своје родно место. Понекад се нечега као и сетим, али ми одмах падне на памет да су то можда само сећања на касније приче мојих родитеља о времену нашег заједничког боравка у овом селу. Отишао сам из њега када сам имао две године. Од тада па до дана данашњег одвија се моје безуспешно трагање за завичајем. Уместо једног – пронашао сам многе...”
- подаци о почецима стваралачког рада и стиховима прве песме „Мајке над завејаним успоменама” објављене 1945. (Два стиха из те песме уклесана су на споменику жртвама женског логора Млака у Јасеновцу.) Прва Раичковићева збирка песама *Дешињство* изашла је 1950. Следи књига *Песме њишине* (1952), која ће бити примећена, а песник ће својим следећим песничким књигама бити препознат као „песник траве”, изразито окренут свету природе, лишћу, травама, небу, реци...

Иновација

- веровања најстаријих народа на Земљи везана за Сунце;
- представљање одломка из књиге *Кроз васиону и векове* Милутина Миланковића у којем се говори о Сунцу и његовом значају: „Сва лепота природе коју уживам дар је Сунчев. Сунце је однеговало и ове шуме, напајало их кишом, загревало својим зрацима и хранило их соковима земље. Хранећи биље, оно је хранило и све животиње, од најмање до највеће, и човека. Све што живи захваљује свој живот Сунцу. И све што се креће покреће Сунце. Ветрић који ћарлија, поток што жубори, сваки покрет у природи, нису ништа друго него изражај Сунчеве снаге. И онај воз који се ленивострљом трасом покреће Сунце. Оно је старо, где неколико стотина милиона година, депонило (депонирати = дати на чување) један део своје снаге у биље, да бисмо ту снагу, претворивши у топлину угаљ, могли употребити за наше машини.” (Мото поглавља у Читанци, стр. 79)
- повезивање силе божије сунца са одломком из књиге Милутина Миланковића *Кроз васиону и векове* (Читанка, 82, 83): „То су знали и стари народи. У својој путничкој библиотеци имам и једно лепо дело о историји и култури старог Египта. У њему читамо да је Аменофис IV целу своју цареву славу посветио Богу Сунца. Он јој је обележио храмове каменим стубовима, на којима је био исцесан лик Сунца. Тај фараон певао је Сунцу ову химну: 'Твој сјај је леп на небеском обзору, ти, живо Сунце које си прво живело. Када се ти уздигнеш на источном хоризонту, онда обаснеш целу Земљу својом лепотом [...] Твоји зраци обухватају цео свет и све што си ти створило [...] Тама бежи када ти своје зраке разашилеш; свет се весели, људи се буде и устају, јер си их ти подигло. Они перу своје тело, облаче своју одећу, и дижу у молитви руке кад се ти рађаш. Сада се одмарају на паши, дрвље и биље зелени, птице излећу из својих гнезда, а њихова крила славе тебе [...] Ти си, Сунце, створило годишње доба, зимску хладноћу и летњу врућину. Ти си створило далеко небо да на њему светлиш и видиш све што си створило.’”

Иновација

- представљање сегмената увода из прилога за народну митологију „Сунце у народном веровању” Павла Софрића: „Мало би рекли, кад би тврдили, да тек у своме физичкоме животу зависимо од неба. Напротив, његова улога тек тада добија свога правога значења, кад се она уочи и са гледишта наше душе. Његове силне и вечите красоте дана и ноћи, лета и зиме, тишине и буре биле су увек и биће неисцрпни извор за напајање наше душе с највеличанственијим представама, и уколико је наша душа способна да их назире, утолико се и сама удостојава његових еминентних слика, тј. красоте, безмерности и вечности. А средиште те васионске красоте јесте за нас ’огрејано и ’јасно’ Сунце, извор нашег васцелог бића и зато наше ’живодавац’. Његовом топлотом и светлошћу постаје и живи свет, а без њега је мрак, хлад и смрт. Њиме нам свита богодани дан, граче нам цветно пролеће, озарава нас блештаво лето и доприја нас богата јесен. Његови топли и сјајни зраци трепере у свима нашим верским и моралним представама; све су оне Сунцем рођене и Сунцем напајане. Зато је Сунце тачка која никад не залази с нашег душевног видика, и у свима нашим делима Сунце је полазна и завршна тачка. Наше свете храмове окрећемо његовој поставној тачки, тј. истоку; тамо окренути смо се свеблагому Творцу; наше благдане доносимо у везу с његовим небесним кретањем; према њему започињемо сваки наш рад; и према њему у полагамо у вечити покој наше миле покојнике у нади да ће њихове душе на њему вечно живети у блаженству. Све што је њиме провејано, све је срећно и напредно, и зато је оно нама ’јарко’, ’жарко’, ’огрејано’, ’злаћано’, ’божје’, ’светло’, ’сјајно’ итд. и постаје симолом нашим најузвишеније милоште, те њиме красимо све оно што нам је мило и драго. И у томе и нехотично испољавамо да жаркост и сјајност његова чине да и наша душа загрејана протрепери и да светлошћу сине.”
- представљање сегмената из књиге *Сйшара срйска релиија и мийлопоија* Веселина Чајкановића (Читанка, 83): „На српској страни има доста јасних и сигурних докумената и о непосредном обожавању сунца. И данас поздрављају Срби сунце које се рађа и упућују му молитву: ’Жарко сунце на исток,

мени господ Бог на помоћ! Удијели ми, Боже, срећу и помоћ! Јутрашње јутарце и жарко сунашце, обесели ме и обрадуј здрављем, весељем и сваком срећом!”

- повезивање симболике земље са одредницом из књиге Милана Шипке *Зашто се каже?*: „Антејска (Антајска) снага – Антеј је био син бога мора Посејдона и богиње земље Геје. Џиновског раста и изузетне снаге. Кад год би му у борби понестало снаге, он би дотакао тло (земљу) и добијао нову, још већу снагу. Зато је био непобедив све док га Херакле није убио пошто га је подигао са земље. У пренесеном значењу овај израз значи – моћ коју осећа човек у додиру са својом земљом и својим народом.”
- тумачење фигуративних значења: Сунца у контексту: симбол људских и моралних вредности; драга, најдража особа; извор живота...;
- различита значења речи *хвала*; асоцијације на реч *хвала*; нијансе значења међу речима *хвала* и *похвала*: *хвала* – реч коjom се изражавају захвалност за љубав, пажњу, бригу, поклоне и сл. и добротинство; *похвала* – изрицање речи којима се издаје признање некоме или нечему за нешто лепо, успешно, изузетно или значајно; *хвала* – а. лепо мишљење изражено о коме, похвала, истицање врлина, хваљење. – Умјетника с басмаше хвалом и одобравањем. Том. По препоруци ... [не] запросити ту девојку, о којој му толико причају ... неки с хвалом, неки с кућењем. Дом. б. хваломисање, самохвалисање. – Лијепо се хвалиш! Много ће ти ваљати таква хвала овдје. Лал. в. захвалност, признање. – То нам је хвала за све што смо учинили за тебе. Козарч. г. (у служби прил. сад.) захваљујући. Изр. ~ ти (вам итд.) захваљујем ти (вам итд.) (Речник МС)
- тумачење фразеолошких израза: док је сунца и месеца (заувек, вечито); да и мене сунце огреје (да се и мени осмехне срећа); видети сва сунца (бити ошамућен од јаког ударца); растати се са сунцем (умрети, погинути); зашло му је сунце (доживео је несрећу, губитак; преминуо је); изаћи на сунце (бити обелодањено); изнети на сунце (рећи у јавности, објавити); угледати сунце (родити се); чекати неког као озедао сунце (жељно чекати, очекивати спас); наћи место под сунцем (наћи погодно место

Иновација	за живот, успети у нечему); јасно као сунце (недвосмислено, сасвим јасно); сунце га огрејало (обрадовао се; десило му се нешто лепо; благослов); зубато сунце (сунчано, али хладно време); сунце му јарко (божје, калајисано) – негодовање, псовка...; • народне изреке, поређења и пословице са мотивом сунца: Не гори образ од сунца, већ од поштенијех људи. Не можеш дланом сунце заклонити. Нека мене сунце сјаје, а звијезде ако ће све поцркати. Обрадовао се као сироче сунцу. Огријало га сунце. Откуд сам се надао да ме сунце огрије, одонуд ме лед бије. Погледа као озебао сунца. Радуге се као озебао сунцу. И сунце пролази кроз каљаву теста, али се не окаља. Иза дажда биће и сунце. • заклетве: Тако ме земља сунцу не отеа. Тако ми оне обасјаније божје (тј. сунца)! Тако ми сунцу весео ходио!
Ток реализације	На почетку часа са ученицима водити мотивациони разговор о важности природе за човека / тренуцима проведеним у природи, / осећањима и расположењима која их обузимају у одређеном природном амбијенту (на планини, мору...) / захвалности. Ко смо захвални? На чему треба да будемо захвални? Због чега је важни изрећи захвалност? Сунце као симбол (топлота, врелина, сјај, светлост...) Метафоричностијама наводе се и пренесена значења: срце, љубав, нежност, топлина, радост, раздраганост, ведрина, слобода... Наставник најављује тему часа: Упознавање са песмом пуном радости, дивљења и захвалности према природи и лепоти живота. Подсетити ученике на живот и дело песника Стевана Раичковића и на улогу природе у његовом стваралаштву (<i>Мале бајке, Велико двориште</i>, „Бајка о дечаку и Месецу”, „Бајка о човеку који је обишао Земљину куглу”...). Саопштити неколико занимљивости о његовом животу и књижевном раду, упутити ученике на податке о аутору у читанци. Савремени српски песник и приповедач Стеван Раичковић писао је за децу и одрасле. Рођен је 1928. у селу Нересница, у подножју Хомоља, као треће дете родитеља који су били учитељи у том месту. Пошто

Ток реализације

су родитељи често мењали места службовања, детињство је провео у више села и градова (Бела Црква, Сента, Крушевац, Смедерево, Суботица). Студирао је књижевност на Филозофском факултету у Београду. У својим песмама и причама говорио је о љубави према природи, њеној чистоти и миру, као и о сетним осећањима, тишини и усамљености. За свој рад на поезији, књижевности за децу и преводаштву, добио је више истакнутих награда.

Изражајно читање/слушање песме. Инструкције за истраживачко читање: пажљиво, с оловком у руци, прочитајте још једном песму и запазите на који начин лирски субјект доживљава природу. Подиците све мотиве из природе. Означите конкретне мотиве. Уочите песничке слике.

Разговор о утисцима. Којим је осећањима прожета песма? (испуњеност, квалитет, оптимизам, радост, одушевљење, очараност, ведрина...) Којим се појединостима остварује расположење лирског субјекта? Какво расположење преноси песма на читаоце? (раздрагано, недро, полетно, радосно...)

Наведите по неколико придева уз поједине мотиве из песме:

сунце – јасно, јарко, сјајно, светло, радосно, вечно, далеко, врело, велико, зубато...

земља – родна, тврда, чврста, плодна, растресита...

глава – зелена, влажна, росна, густа, мека, мирисна, мистрица, повијена, бујна, сочна...

ваздух – безбојан, прозрачан, провидан, проређен, загађен, опојан, чист, неопходан, оштар...

мрав – мали, ситан, упоран, неуморан, вредан...

глава – луда, тврда, хладна, празна, усијана, непромишљена, глава у торби...

сен – сенка, одраз, оличење; успомена, спомен.

Колико се пута у овој краткој песми понавља реч: *хвала*? Која је њена улога у значењу песме?

Разговор о делу. Наведи којим се појавама из света природе одаје похвала. На чему је лирски субјект захвалан? Шта се све у песми прославља? Образложити због чега се слави говор, вид, слух, способност гледања, срце и луда глава. Навести чулне (конкретне) мотиве из песме.

Ток реализације

Који их духовни (апстрактни) мотив повезује? Шта је обухваћено удруживањем тих мотива? (природа, живот, људи – читав свет) Које вредности уноси у песму мотив говора? (Говором се може исказати дивљење и захвалност према животу и свету око себе.)

Шта највише доприноси полетном осећању радости?

Којим чулима лирски субјект може да ужива у лепоти света који га окружује?

Обрати пажњу на боје, звуке, мирисе и покрете. Протумачити израз *луда љава*. Објаснити како може о њу да се *луја ѝросѝор сав*.

И хвала, ево, шѝо имам ѝговор. Зашто је мирсом субјекту важан говор?

Објаснити захвалност за *бол и смрт* *зља*. У животу се смењују несрећни и срећни тренуци. Болна искуства нас уче животним вредностима и доприносе нашој зрелости.)

Протумачити зашто се радује што га *ѝробуди и шум блаї* (што је осетљиво на сваки, и најмањи шум). Које се животне вредности истичу у овој песми?

Навести пример може да *осѝавља ѝо свейу сен*. Да ли би живот имао једнаку вредност без свега што *на нама осѝавља ѝираї*? Објаснити о каквом је трагу овде реч.

Закључити да се у овој песми кроз радосно обраћање немоје што га окружује и што поседује, препознаје стваралачка радост песника, захвалног свему *шѝо осѝавља ѝо свейу сен* а у њему *ѝираї* – зато што је и сама песма траг (траг песниковог доживљаја свега и себе у њему; траг једног личног осећања испуњености и радости постојања; траг тренутне опијености лепотом живота и природе која је извор песничке инспирације...).

Може ли се, осим песме, оставити у животу још некакав траг?

Упутити ученике на одломак аутобиографског записа (Реч пријатеља – Читанка, 81):

„Тек када су у животу, на ред, наишле и читанке... учинило ми се да сам први пут – малтене 'под ногама' – осетио и понеке од оних предела... на чијим сам замагљеним рубовима понекада и сам, скривено, боравио...

Ток реализације

Полако је у мене дотицала и једна до тада недоку-
чива мисао, да на овоме свету – по ономе како сам се
у њему осећао и како сам га у себи доживљавао – и
нисам толико усамљен... Оно што је на страницама
читанки било најмање по волумену... (и по дужини
и по ширини)... највише је привлачило моју пажњу...
Не успевам да се (иоле тачније) присетим због чега
је то тако испадало... Можда сам (с почетка) само
нестрпљиво чезнуо да се после почетних речи на
које бих набасао у једној таквој маленој целини... што
пре... докопам и оних завршних слова... иза којих је
(напокон) стајала коначна тачка... Не само тачка...
него, мало ниже од ње и удесно... и неко име и пре-
зиме... (на које доста дуго нисам обраћао никакву
пажњу)... Била су то имена песника...

Језичко-стилска обележја песме. Форма од три
катрена заступљена је у збирци *Песме тишине*, ка-
да је песма „Хвала сунцу, земљи и трави” први пут
објављена. У издању Сабраних дела из 1998. носи
наслов „Похвала” и није подељена на строфе. Про-
мена распореда стихова променила је ритам песме,
али је полетно расположење остало непромењено.

Стих: најчешће осамерци, један деветерац и један
десетерац.

Рима: у првој строфи римују се само парни сти-
хови: *плав/т баг* (речју *јовор* нарушена је укрштена
рима). У другој и трећој строфи је укрштена рима
(женски у непарним, мушка у парним стиховима).

Епифора – понављање стихова или строфа у песми
којом се постиже одређени ритам и, у овом случају,
ведра мелодичност.

Кружна (прстенаста) композиција песме: два по-
четна стиха се понављају на крају.

Понавља се шест пута реч *хвала* на почетку стиха
(анафора) и два пута: *и хвала*.

Ритам је равномерно понављање одређених је-
зичких елемената у лирској песми. Остварује се у
оквиру стиха који има своју дужину, наглашене и
ненаглашене слоге, различите риме и паузе.

Интонација: 1. строфа – успон, 2. строфа – равна
линија, 3. строфа – благо спуштање.

Темпо – уједначен и природан; ритам и ведро ме-
лодичност.

Епитети: плав (ваздух), благ (шум). **Контраст:** *бол,*
славља. **Ономатопеја:** шум благ.

Ток реализације

Песма је мисаона (рефлексивна) јер се размишља о свету који нас окружује, нашем постојању и животу.

Подстицај ученицима да дефинишу значење дитирамба на основу снажног осећања радости, усхићења и заноса лирског субјекта, изазваног лепотом природе и срећом због сопственог постојања и својих песничких моћи.

Упоредити предложене дефиниције са описом термина у Читанци (Књижевни појмовник).

Дитирамб је врста лирске хорске песме настале у старој Грчкој из песама испеваних у славу бога Диониса (Баха). Ритам је обично брз, променљив и у складу са осећањима која испуњавају песму. Стил је полетан, раздраган.

Навести у којим тренуцима настају песме животне радости, попут ове.

На основу захвалности коју упућује, закључити да лирски субјект воли природу и њени духовним вредностима које симболишу сунце и небо, као и срце.

Луда, необуздана глава ужива у животу не марећи за материјалне ствари.

Идејни слојеви дела: Треба се радовати свему што нас окружује и разумети значај уобичајених појава о чијој вредности углавном се размишљамо: без ваздуха нема дисања и живота, без сунца нема опстанка у природи, а Земља је хранитељка јер на њој живи и расте све што је људима потребно за живот. Ти су елементи људима потребнији од материјалних богатстава и скупих ствари. Чини нас срећним оно што видимо, чујемо, осећамо, о чему размишљамо.

Човек је део природе. Природа је неисцрпни извор песничке инспирације.

Песника означава: говор (изражавање), вид (опажање, посматрање), слух (чује сваки шум), срце (осетљивост и осећајност), луда (маштовита) глава.

Живот је неминовно испуњен болом и радошћу; туговањима и слављима.

Песма има универзално значење, сугерише радовање животу и постојању.

Сунце је божанство у многим религијама.

Средишња звезда хелиоцентричног система.

Сва лепота природе дар је Сунчев.

Све што живи захваљује за свој живот Сунцу.

Без Сунца не би било ни даха, ни замаха на Земљи.

Сунце је главна карика у ланцу исхране.

Ток реализације	Домаћи/истраживачки задатак: Наставник подстиче ученике да повежу знање о одрживом развоју са темом часа и да открију колико зависимо од природе у којој живимо. Подсетите се значаја Сунца за нашу планету, пронађите веровања најстаријих народа на Земљи везана за Сунце. Зашто је Сунце толико важно? Шта све постоји захваљујући Сунцу? Забележи неколико идеја о томе како је могуће очувати земљу, ваздух, траву. Распитај се где се налази место у ком је песник рођен. Сазнај из његових аутобиографских белешки нешто о природи која је утицала на његову поезију. Ако волиш да пишеш песме, напиши једну цитирамб – песму захвалницу о лепоти природе и живота. (<i>Изабери задатак, Четиранка, стр. 81</i>) Како постицај ученицима за рецитовање, писање поезије и уопште за љубав према људима, поезији, животу, цитирати Стевана Раичковића: <i>У свакome човеку постоји штрелуца када је он песник.</i> Припреми презентацију по ибору: Богови Сунца; Сунце као звезда, Сунце – извор светлости и топлоте; Мој крај сунцем обасјан/ Мој крај сунцем обасјан...
(Само) евалуација и корекција	Структура активности је променљива, али је неопходно да садржи све наведене фазе: сарадњу са наставницима других предмета, одговоран и коректан однос према одељењским старешинама свих одељења, школског разреда и колегама, сарадницима у реализацији изабраних часова различите тематике, а посебно са ученицима. Представљање резултата истраживачког рада омогућава да се сагледа у којој су мери ученици напредовали у домену истраживачких техника и у домену представљања самосталних и групних радова. Квалитетан материјал који настане у једној генерацији чува се за наредну годину. Оствареност циљева и задатака може се сагледати кроз сам процес, а затим на часовима повезивања стечених знања са новим градивом. Евалуација садржи повратну информацију о педагошким ефектима рада, ученици оцењују читав процес, своју улогу и допринос у њему.

Eduka portal

Доситеј Обрадовић, *Живот и прикљученија*

ОШ „Карађорђе”, Горњи Матејевац,

ОШ „Стеван Синђелић”, Каменица

Наставна јединица: Доситеј Обрадовић, *Живот и прикљученија*

Тип часа: обрада/утврђивање књижевности

Облици рада: фронтални, групни рад

Методе рада: монолошка, текстуална, дијалогска,
аналитичко-синтетичка, интерпретациона

Циљеви часа: упознавање ученика са биографијом Доситеја Обрадовића; уочавање одлика биографске прозе; карактеризација лика игумана Теодора Милутиновића; тумачење идеја просветитељства; уочавање посебности славеносрпског језика; тумачење архаизама и других лексичких одлика текста; вредновање елемената језика и стила; тумачење особина и поступака ликова; подстицање ученика да открију смисао порука које су свевремене и значајне за свакодневни живот; неговање моралних и општељудских вредности код ученика; истицање духовних вредности.

Кључни појмови: аутобиографија, српски просветитељ, путник, просветитељство

Предметна повезаност: Српски језик и књижевност: Михаило Пупин, *Од иашињака до наукењака*, Милутин Миланковић, *Успомене, доживљаји, сазнања*

Међупредметна повезаност: Историја: Први српски устанак; Географија: карта Доситејевих путовања; Музичка култура: „Востани, Србије”

Међупредметне компетенције: комуникативна компетенција, компетенција за учење, дигитална компетенција

Општи и операционализовани исходи

Ученик ће бити у стању да: чита са разумевањем и опише свој доживљај књижевног дела; тумачи значења, језичке, естетске и структурне особине уметничког текста, користећи књижевне термине и појмове; издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у конкретном тексту, као и језичко-стилске карактеристике текста у склопу интерпретације; критички промишља о смислу књижевног текста и аргументовано образложи свој став; одреди тему и главне и споредне мотиве; анализира идејни слој књижевног дела служећи се аргументима из текста; разуме да књижевна дела чине неодвојиви део историјског и културног наслеђа једног народа; употпуну слику о лику и делу Доситеја Обрадовића.

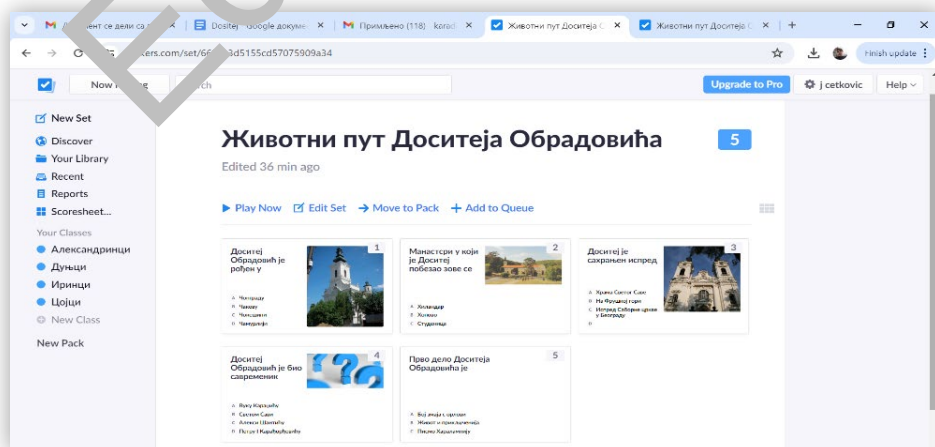
Наставна средства: Др Моња Јовић, др Јелена Журић, *Чишанка, српски језик и књижевност за 8. разред основне школе*, Едука, Београд, 2021; *Карта путовања Доситеја Обрадовића*, онлајн слагалица, *tripline*, наставни листови, квиз *plickers*, мобилни телефони, видео-дим, лаптоп

Напомена: Ова наставна јединица због обима и захтева текста требало би да се обрађује два часа. Може се одржати (одржана је) као једна од активности у оквиру обележавања Доситејеве недеље, и тад то може бити пример интердисциплинарног часа/активности где би се укључили наставници Историје, Географије, Музичке културе, такође и пример јавног часа.

Уводни део часа

Час почиње тако што наставник тражи од ученика да препознају личности са фотографија. Један ученик из шешира извлачи једну од друге слику М. Миланковића и М. Пупина, а ученици препознају знамените личности српске науке. Набрајају њихова дела са којима су се сретли у досадашњем школовању и одређују им књижевни род и врсту. У овој игри је важно да ученици запазе да су обојица писали аутобиографије. Подсећамо се карактеристика те књижевно-научне врсте. Наставник најављује слагалицу jigsawplanet.com у којој је слика још једног знаменитог Србина, такође писца аутобиографије, и даје задатак ученицима да сложе задату слагалицу на својим телефонима или на лаптопу. Ученици су подељени у парове и подељен им је линк ка слагалици.

Препознају Доситеја. На захтев наставника изnose податке из биографије које већ знају. Наставник најављује карту путовања Доситеја Обрадовића у програму *tripline* [Доситеј на путу кроз живот on Tripline](#) и упућује ученике у биографију писца идућом карти Европе. Напомиње ученицима да пажљиво прате излагање јер ће после одговарати на питања квиза. Наставник је припремио у програму *Пликерс* питања и картице за ученике који ће одговорити на задата питања и тако показати шта су запамтили из Доситејеве биографије.

⌚ Главни део часа

Наставник најављује да ће тема овог часа бити упознавање са аутобиографијом Доситеја Обрадовића, првог министра (попечитеља) просвете, просветитеља који се залагао за писање на народном језику. Доситеј је један од најумнијих људи српске историје.

Следи изражајно читање одломка *Предисловије* из увода.

Ученици су добили задатак да током читања подвлаче речи и изразе који су им непознати и инструкције да пажљиво, с оловком у руци, прате текст и да обрате пажњу на образложења због чега је Доситеј писао аутобиографију.

Разговор о утисцима

Кроз разговор наставник проверава како су ученици доживели и разумели уводне напомене. Објашњава непознате речи, упућује на то да су на маргинама исписане речи и објашњења. Ученици износе своје утиске и запажања, тражи се од њих да истакну шта је највише привукло њихову пажњу. С каквом намером Доситеј пише своје дело? Које је дело намењено? Колико је година имао Доситеј у време када је започео писање аутобиографије? Које животне вредности човек усваја са годинама? Наставник води разговор у правцу објашњавања Доситејевих разлога за писање аутобиографије. Један од циљева разговора јесте образложити Доситејеву потребу да се: к себи врати, да у себе дође и због чега је *златан савест* о спознавању себе.

Следи читање одломка „Ево ме међу калуђери; шта сам тражио, то сам и добио”.

Изражајно читање, слушање одломка из аутобиографије

Наставник покреће разговор о утисцима да провери како су ученици разумели и доживели одломак, шта је најзанимљивије у опису живота у манастиру. По чему закључујемо да о том сусрету Доситеј приповеда из угла дечака, а не одраслог човека? Тражи од ученика да опишу осећања која су дечака обуздала при сусрету са калуђерима. Која га је мисао ослободила стреса? Како описује калуђере из Опова? По чему су се разликовали од других? Ко привлачи посебну пажњу Доситејеву? Шта је ученике изненадило у тексту? Зашто је игуман дечака терао из манастира?

Наставник најављује групни рад и дели ученике у 6 група и то тако што ученици извлаче сличице према којима се спајају у групе (једна група – слика манастира Хопово, друга – слика књиге, трећа – реч аутобиографија, четврта – слика фијакера, пета – слика хлеба, шеста – слика Доситеја).

Задаци за групни рад:

1. Из портрета игумана издвојте упечатљиве особине; изнети став игумана према дечаку (једна група).
2. У одабраним одломцима из текста, у празна поља поред непознатих речи, написаних на српскословенском (црквенословенском,

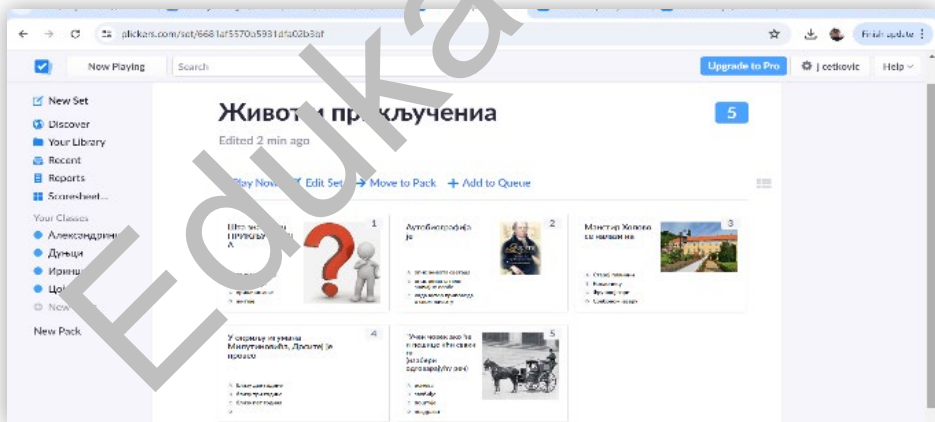
славеносрпском) језику, уписати одговарајуће речи из савременог српског језика (прочитати их из мреже речи урађене у алату <https://codepen.io/ninivert/full/JEPzxO>); прочитати тако написане реченице и објаснити њихов садржај, поруку (овај задатак је за четири групе).

3. Како Доситеј показује љубав према књигама и учењу?

Групе су представиле своје урађене задатке и изнеле своја запажања. Затим наставник поставља питање: Да ли је Доситеј нашао оно што је тражио како стоји у наслову одломка? Од ученика се тражи да образложе свој став.

Завршни део часа

После анализе дела јасније је са којим је побудама Доситеј написао своје дело *Живот и прикљученија*. Подсетити ученике на то да се он залагао за школовање чак и женске деце, за писање на народном језику да сваки човек разуме написано, као следбеник идеја просветитељства залагао се за здрав разум и истину. За њега школа и просвета играју важну и незаменљиву улогу у васпитању деце и омладине. Наставник пита ученике да ли знају за Доситејеву поруку младима: „Књиге, браћо моја, књиге, а не звона и прапорци!” и тражи од њих да објасне мисао. Доситеј је своје идеје изложио једноставним речима, духовито, сликовито и јучно. Доситеј је написао речи за српску химну „Востани, Србије” којом ће наставник пустити да ученици слушају док одговарају на квиз питања опет у алату *Пликерс*.

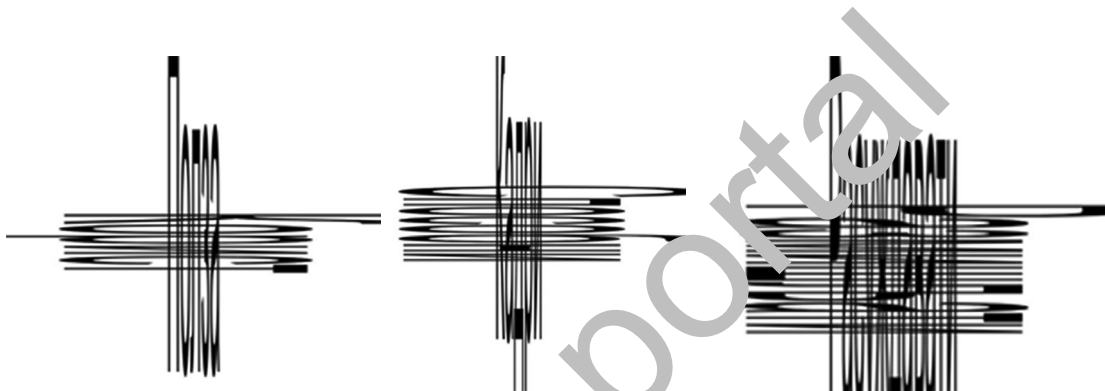

Домаћи задатак

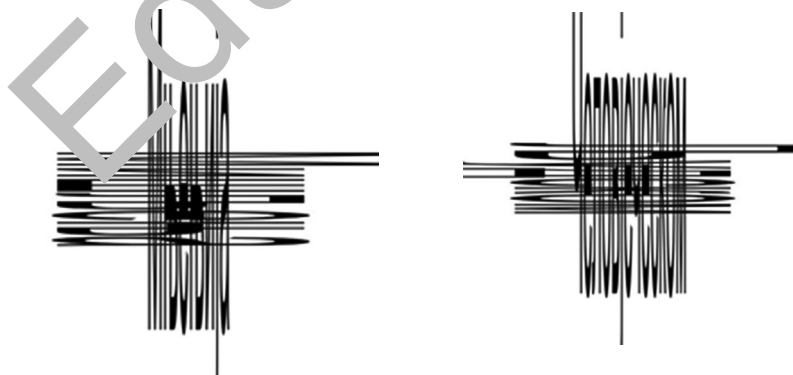
На 27. страни у *Чишњани*, урадите први задатак из целине **Изабери задатак**. Искористите нова знања која сте стекли о животу Доситеја Обрадовића и упоредите их са информацијама из текста. До текста вас води QR код на маргини *Чишњанке*. У *Чишњани* су препоручени и други садржаји посвећени Доситеју Обрадовићу: серије *Доситеј*, *чишњаник просвећености* и *Јасињук проба моја*.

Одломци из текста:

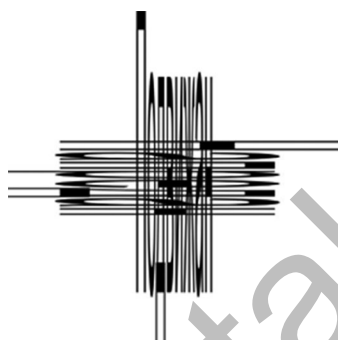
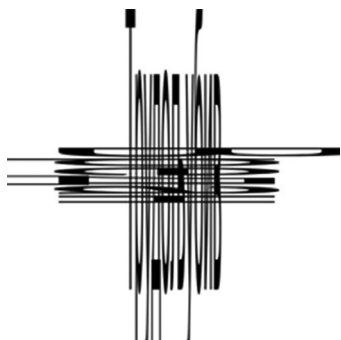
1. Ова сва читања ту су ми ползу _____ пренела да сам наш стари словенски језик привикао; а с друге стране била су ми и штетна као свима онима који најмањег разумјенија и логике не имајући, како би кадри _____ били расуђавати _____ оно што читају, напуне главу свакојаки поњатија _____, мњенија _____ и противречја, пак ходе пуни ветра, чинећи им се богзна шта знаду.

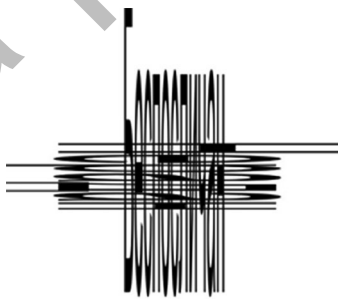
2. А не умејући судити и расуђавати _____ сврх оног што знају, ништа не знаду; и и би много паметнији били да не знаду оно што знаду, јер би бавем приликом човјеческом _____ уму и разуму остали, пак би били као остали људи.

3. А онда, ако будеш трудољубив _____ и науци подвижан _____, небесни помисал неће те оставити без хлеба. Пустине, пештере и светичарења извади из главе; томе се данас разумни људи ругају.

4. Учење жели и тражи колико више можеш; нема користи живота од беспослична _____ и унљива _____. Колико сам те ја познати могао, ако се учењу не прилагодити, нећеш жалити што си се покалуђерио.

Анђела Нанети, *Мој дека је био њрешња*

ОШ „Бранко Радичевић”, Савино Село

Предмет:	Српски језик и књижевност
Разред:	6. разред
Наставна тема/област:	Књижевност
Наставна јединица:	Домаћа лектира: Анђела Нанети, <i>Мој дека је био њрешња</i>
Тип часа:	обрада (двочас) 68, 69
Циљ часа:	Наставно тумачење романа за децу и младе (тематско, мотивско, композиционо, идејно).
Образовни циљеви:	Мотивисати ученике за читање и тумачење романа <i>Мој дека је био њрешња</i> Анђеле Нанети. Разговарати о композицији дела. Издвојити приповедача у првом лицу. Разговарати о смислу и симболици трешње Феликса.
Васпитни циљеви:	Истакнути значај повезаности човека са природом. Разговарати о стилском и језичком богатству дела. Развијати радне навике и читалачке компетенције ученика.
Функционални циљеви:	Постигнути ученике да се уживе у уметнички свет дела. Развијати мисаоне и перцепцијске способности ученика. Мотивисати ученике за читање и других дела Анђеле Нанети.
Очекивани исходи на крају часа:	Ученик је у стању да: – чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту; анализира елементе композиције епског дела; – разликује појам приповедача од писца; разликује облике казивања; – развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела; – анализира узрочно-последично низање мотива; – наводи примере личне добити од читања; напредује у стицању читалачких компетенција.

Питања:

1. Да ли ти се допао роман?
2. Шта те је у роману насмејало?
3. Шта те је растужило?
4. Које је роман посвећен?
5. Издвој ликове у роману.
6. Анализирај лик дечака Тонина. Примети његове односе са осталим ликовима у роману. Из његовог описа неког лика (или ситуације) види се његово осећање (према лику или ситуацији).
7. Анализирај лик деке Отавијана.
8. Да ли волите да читате књиге?
9. Да ли више волите романе или песме?

Наставник наводи ученике да се присете најлепших тренутака које су провели са својим бакама и декама. Причају о дружењу и припадности са њима.

Планиране активности ученика:

Одговара на питања, слуша одговоре других ученика, учествује у разговору, прати упутства наставника, слуша другове.

Планиране активности наставника/наставнице:

⌚ Главни део часа (33 минута)

Почиње исказивањем утисака ученика о прочитаној књизи *Мој дека је био џрешња*. Ученици наводе шта им се допало, каква је осећања књига изазвала у њима, који децима и дема били најзанимљивији и најлепши. Прича са ученицима о Тониновим бакама и декама и о томе колику улогу имају они у његовом животу. Један ученик даје основне податке о ауторки романа.

Наставник после истицања циља часа дели ученике у пет група према картама које су узели на почетку часа.

Мапа ума

Ученици у групама на хамеру праве мапе ума по поглављима. Прва група носи назив **Дека Отавијано и бака Теодолинада**, друга група **Башта**, трећа **Трн у срцу**, четврта **Карневал и кућа без броја**, пета **Фотографија и трешња**. Групе су подељене према поглављима у књизи.

Свака група прави своју мапу тако да остали могу да виде, а представник описује садржај. Води се кратка дискусија о садржају мапа ума.

На мапи ума пишу све што је најважније за то поглавље и описују догађаје и ликове из тог поглавља. Труде се да напишу оно што се десило у том делу романа и најважније догађаје из тог поглавља. Пишу о ликовима и њиховим особинама на основу поступка и ситуације.

Дрво проблема

Ученици у групама, техником дрво проблема, на великом папиру наводе узроке и могуће последице (краткорочне и дугорочне). Представници група извештавају о узроцима и последицама које су уочили у роману.

Запитај се:

Зашто имамо овај проблем?

Који су узроци проблема?

Које су последице проблема?

Да ли постоји решење за проблем?

У корену уписују узроке проблема. На стаблу проблем, а у крошњи последице. Уколико имају решење, пишу га у плодовима.

Дебата: Развод за или против

Ученике сам поделила у две групе: једни су за развој и износе своје аргументе, а други су за брак и износе своје аргументе.

(Развод родитеља ученици наглашавају немогућношћу да као пар живе хармонично у граду пуном стреса, обавеза и буке. Тонинов отац је човек поникао у граду, а мајка није довољно цењен у кругу супругове породице јер је пореклом са села и држи представничку половне одеће. Све чешће вербалне расправе родитеља кулминирају разводом и пресељењем мајке и Тонина на село.)

🕒 Завршни део часа (5 минута)

Мождана олуја

Ученици свих група добијају задатак да уз помоћ технике мождана олуја изнесу своје асоцијације на појам трешња. Путем ове технике ученици се присећају знања која су стекли о датој теми на часу и одраније.

На крају часа дајем свим ученицима на Вибер групи линк да одгледају кратак филм или послушају аудио-запис.

<https://www.youtube.com/watch?v=ZX5lZ4MP8EE>

https://www.youtube.com/watch?v=w_fdJEftGg&t=3s

Планиране активности ученика:

Прати упутства наставника, одговара на питања, слуша одговоре других ученика, износи своје запажање, анализира и закључује, самостално решава задатке.

Планиране активности наставника/наставнице:	
ДРУГИ ЧАС 🕒 Уводни део часа (7 минута)	Наставник подстиче, храбри, мотивише.
На следећем часу ученици су причали о руском анимираном филму чије су ауторке Olga and Tatiana Poliektova <i>My Grandfather was acherry tree</i>, који је освојио многобројне међународне награде. Наставница ученике усмерава да праве корелацију и да примене своје знање енглеског језика у разумевању филма јер је он титлован на тај језик. Након гледања филма, наставница је предложила ученицима да причају о сличностима/ разликама филма и дела. Ученицима је наглашено да се у комуникацији примењује бонтон и уважавање туђих мишљења и импресија. Причали су о лепотама књиге и о важности читања и о томе да ли више воле да читају или да гледају филм и да образложе зашто.	
🕒 Главни део часа Говорна вежба на тему: „Моја бака” или „Мој деда” Наставник обавештава ученике да ће се на часу разговарати о њиховим бакама и декама и упоређивати их са онима из књиге. Наставник подстиче ученике на изражајно казивање скретањем пажње на елементе доброг говорништва. Ученици се мотивишу да говоре гласно и разговетно, јасно, са добром диктацијом и акценатом, како би их слушаоци разумели и могли да их прате. Такође се подстичу да кажу изражајно и занимљиво, да треба говорити тако да се са што мање речи пренесе што више информација. Након сваког излагања, остали ученици износе своје утиске о казивању. После саслушаних коментара, наставник даје систематичан осврт на излагање. Похваљује ученика за уложен труд, истиче најважније делове описивања и казивања и подсећа на оно што би могло да се не правити у излагању. Поставља подстицајна питања. Следећи део часа посветити смо стваралачкој активности – правили смо књигу о свега онога што су научили. Књига је креирана у алату <i>StoryJumper</i> http://www.storyjumper.com/book/read/174242381/dimitrijevasilisa Ученици уз моју помоћ одлазе на замишљено виртуелно путовање до Италије да упознају земљу у којој је живела Анђела Нанети уз помоћ Google Maps. Виртуелно путовање уз помоћ Google Maps. https://www.google.com/maps/place/%D0%98%D1%82%D0%B0%D0%B8%D1%98%D0%B0/@43.3179286,11.3284068,3a,35.9y,252.66h,19.39t/data=!3m1!1e1!3m1!1sAEdnuD8YxW3DgX_KyrvxNg!2e0!6shttps://2F%2Fstreetviewpixels-pa.googleapis.com/v1/v2Fthumbnai%3Fpanoid%3DAEdnuD8YxW3DgX_KyrvxNg%26cb_client%3Dmaps_sv.share%26w%3D900%26h%3D600%26yaw%3D252.66005147557973%26pitch%3D70.61197582239765%26thumbfov%3D90!7f16384f8i819214m713m6!1s0x12d4fe82448dd203:0xe22cf5c24635e6f8m213d41.87194!4d12.56738!10e5!16zL20vMDNyamo?coh=205410&entry=ttu Дебата: Извадити трешњу или не Ученике сам поделила у две групе: једни су за вађење трешње и износе своје аргументе, а други су за то да се не извади и износе своје аргументе. (Наглашавају се естетски и етички аспекти романа, уз истицање уважавања култа села, породичног наслеђа, природе и кућног склада.)	

Завршни део часа (5 минута)

На крају часа искористила сам мобилни телефон и на Вајберу сам направили анкету и дала им да одговре на питања:

Да ли је боље гледати филм или читати књигу?

Да ли је бољи лош брак или добар развод?

Да ли вам се допала књига *Мој дека је био шрешиња*?

- Ученици процењују час помоћу технике 3, 2, 1:

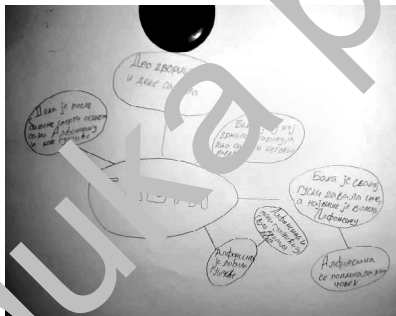
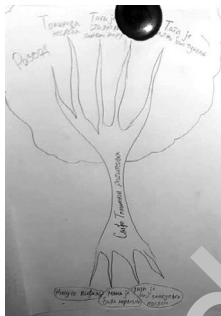
- 3 појединости које су сазнали;
- 2 занимљиви детаљи са часа;
- 1 питање који још увек имају.

Начини провере остварености исхода:

- тачно решени задаци за домаћи;
- посматрање ученичког учешћа, закључивања и одговарања на постављена питања.

ПРИЛОЗИ

Дрво проблема и мапе

Анкета ученика

Da li vam se dopala knjiga „Moj deka je bio tresnja“?

Da

Ne

ruk...

Народне лирске песме о раду

ОШ „Мирослав Мика Антић”, Панчево

Посленичке народне лирске песме (песме о раду)	
Предмет:	Српски језик и књижевност Разред: V
Наставна област/ тема:	Књижевност: Тешко свуда своме без својега
Наставна јединица:	Посленичке народне лирске песме (песме о раду) – избор
Тип часа:	обрада
Циљ часа:	Оспособљавање ученика за тумачење лирске народне поезије о раду (формет певања, тематика, стилска изражајна средства, идејни слој).
Очекивани исходи на крају часа:	Ученик ће бити у стању да: разликује народну од уметничке књижевности; одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту; илустрира обичаје, различите сеоске послове, начин доживљаја живота у прошлости.
Наставне методе:	Фронтална, дијалогска, текстуална, демонстративна, аналитичко-синтетичка
Облици рада:	Фронтални, индивидуални, групни
Наставна средства:	Читанка, презентација ПП, босиљак, сито, разбој, преслица, кафтан, квиз
Кључни појмови:	посленичке песме, моба, рад, песма, игра, надмудривање, прикривена љубавна осећања
Међупредметно повезивање:	Историја, Географија
Литература и извори:	Др Моња Јовић, др Јелена Журић, <i>Читанка, Српски језик и књижевности за петти разред основне школе</i> , Едука, Београд, 2023. Милија Николић, <i>Методика наставе српског језика и књижевности</i> , Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2012.

Међупредметне компетенције и корелације:	Компетенције:
	естетске компетенције, комуникација
	Корелације:
	За целоживотно учење: активно конструише знање; уочава структуру градива, активно селекује познато од непознатог, битно од небитног. Естетичка: позитивно вреднује допринос развоју културе и уметности унутар људске заједнице; свестан је међусобних утицаја народне традиције и културе. Сарадња: конструктивно, аргументовано и креативно доприноси раду групе, усаглашавању и остварењу заједничких циљева. Дигитална: помоћу ИКТ умета предлоге, организује, структурира и форматира информације користећи на ефикасан начин могућности датог ИКТ средства.
ПЛАНИРНИ ТОК ЧАСА	
Уводни део часа (7 минута)	
Планиране активности наставника:	Планиране активности ученика:
– Наставник покреће презентацију ПП и отпочиње разговор о загатима и раду. Дијалогички методом подстиче ученике да наведу неке од послова који се раде у селу. Показује разбој и подстиче ученике на причу о старим загатима. – Подстиче ученике да наведу разлику између народне и ауторске књижевности.	– Разговарају о раду, зашто је значајан за човека. – Наводе разлике између народне и ауторске (уметничке) књижевности, подсећају се Вукове поделе народних песама. – Објашњавају зашто је Вук лирске песме називао „женским пјесмама”. Издвајају одлике народних лирских песама.
Главни део часа (31 минут)	
– Најављује ученицима да ће се данас упознати са посленичким песмама или песмама о раду. – Записује наслов на табли: Посленичке народне лирске ђесме. – Пре читања песама каже ученицима да пажљиво прате стихове и да графитном оловком подвуку непознате речи које нису објашњене у <i>Чишњаници</i>. – Чита песму.	

Планиране активности наставника:	Планиране активности ученика:
Јабланова мода Након читања песме, поставља ученицима питања помоћу којих анализирају песму: 1. Да ли, поред издвојених, има још речи чије значење не знате? 2. Шта је то мода и зашто модари после напорног рада производе буку враћајући се кући? 3. На шта она подсећа народног певача? 4. Да ли неко од вас зна која је ово биљка? (Показује струк свежег и сувог босиљка.) 5. Зашто Јаблан баш босиљком маше, шта он представља? (Наводи ученике да схвате вишеструку примену босиљка у животу предака.) 6. Како се исказује Јабланова љубав и пажња према супрузи? 7. Због чега је он забринут? 8. Зашто Јаблан не исказује љубав на директан начин, већ то ради претвора кривено? Кујунџија и хитропреља Чита песму и упућује ученике да обрате пажњу на непознате речи у песми, као и на мотив који је доминантан у песми. 1. Којим последицама бави кујунџија, а којим хитропреља? 2. Зна ли неко како се овај предмет зове? (Показује преслицу, кудељу и вретено.) 3. Шта уочавате кроз дијалог између њих двоје? 4. Шта се крије иза њиховог разговора? 5. Шта Јања тражи да јој Јанко искује? Зашто баш те дарове? Шта Јања сугерише Јанку? 6. Ко је мудрији од њих двоје?	– Слушају читање наставника и подвлаче мање познате речи у песми. – Уочавају да се ова песма односи на колективни, групни рад код једног човека – мода. – Уочавају лирске мотиве у песми и умеју да препознају сличност и емотивност. – Уочавају да се у уводној песми о раду крије најважније љубавно осећање између супружника. – Разумеју стилску фигуру <i>словенску анђију тезу</i> и уочавају је у песми „Кујунџија и хитропреља”. – Уочавају да се способност девојке у односу на момка испољава градивајски.
	– Анализирају уводну песничку слику. Препознају мотиве сунца и месеца, замишљају необичне градове и њихове становнике. – Препознају да је улога ових стихова побуђивање читаочеве пажње. – Уочавају да се ова песма односи на различите занате. – Препричавају разговор кујунџије Јанка и хитропреље Јање. – Анализирају Јанков захтев и скривене намере које има младић.

7. Обратите пажњу на почетак песме. Уочавате ли сличности са почетком песме „Јабланова моба”?
8. Препознајете ли у тим стиховима облик питања и одговора? – *Говори ученицима да је реч о стилској фигури која се зове словенска антиципеза.*

Наджњева се момак и девојка

Чита песму и упућује ученике да пажљиво слушају.

1. Коју врсту посла обављају момак и девојка? (Показује рукохват жита.)
2. Чиме они то раде?
3. Зна ли неко како се ово зове? (Показује макету српа.)
3. Како се зове вид њихове игре?
4. Ко је бољи у наджњевању?
5. Зашто је народном певачу важно да девојка буде боља у свему? Да ли он жели њу да прикаже као девојку која воли да се опија или жели нешто друго да истакне?
6. Која осећања подстичу момка и девојку да се такмиче?
7. Како се следећег јутра понаша момак, а како девојка?
8. На који начин се најбоља умеће момка и девојке? – *Својашњава да је пројацијеси и да се та стилска фигура зове пројација.*

– Тумаче Јањин одговор и анализирају њен карактер. Девојка је вешта у надмудривању, брзо и виспрено се сналази у датим околностима.

– Откривају симболику венаца, кошуље, минђуша, уз помоћ наставника.

– Уочавају који посао се највише пева у посленичким народним песмама.

– Уочавају да се ова песма односи на песму, игру и надметање уз рад.

– Уочавају да се кроз мотив надмудривања и такмичења испевавају љубавна осећања.

– Уочавају потребу народног певача да нагласи снагу и издржљивост жене, будуће супруге и мајке која мора бити спремна да све издржи.

Завршни део часа (7 минута)

Планиране активности наставника:

Подстиче ученике да закључе да су у свим песмама које су анализиране главна два мотива: рад и исказивање љубавних осећања; да су се песме певале о различитим пословима; као и да су човеку у тешком раду песма, шала и игра биле као лек.

Планиране активности ученика:

– Понављају укратко најважније одлике народних лирских посленичких песама решавајући квиз.

Кроз кратак квиз вршим систематизацију наученог на часу.

Квиз: <https://wordwall.net/sr/resource/72786602>

Домаћи задатак: Говори ученицима да прочитају песме „Овчар и дјевојка” и „Израсло ми дрво зелено” и да на основу наученог на часу у свескама издвоје главне мотиве песме и да буду спремни да о томе говоре на следећем часу.

Како би их заинтересовао за пажљивији рад, показује им кафтан.

Начин провере остварености исхода:	Посматрање учешћа, одговарање на питања, повезивање и закључивање. Уочавање књижевнотеоријских појмова и њихове улоге у тексту. Издвајање кључних појмова, тумачење њиховог значења и повезаности у тексту. Активност при одговарању на питања у квизу.
Самопроцена рада наставника:	Да ли ми је адекватан избор начина провере остварености исхода? Да ли сам планирао адекватне активности ученика? Да ли је било одступања од планованог приликом остваривања планованог?
Евалуација часа од стране ученика:	Ако је одговор ДА, подигните руку, ако је одговор НЕ, немојте подизати руку. 1. Научисмо нешто ново о овом часу. 2. Час је био добро. 3. Волео бих/волела бих да имам више оваквих часова.
Прилози:	Презентација ПП. За демонстрацију: рукохват жита, разбој, босиљак, преслица, кудеља, срп, кафтан. Квиз (евалуација усвојеног знања): https://wordwall.net/sr/resource/72786602

Eduka portal

Бранислав Нушић, *Хајдуци*; Реченични чланови и синтагме

ОШ „8. октобар”, Власотинце

Општи методолошки подаци

Наставна област: Књижевност

Наставна јединица: Бранислав Нушић, *Хајдуци*

Тип часа: обрада

Одељење: V₁, V₃

Очекивани исходи:

- разликује основне делове текста и књиге; служи се садржајем да би пронашао одређени део текста;
- повезује информације и идеје изнете у тексту;
- препознаје различите облике казивања у књижевном уметничком тексту;
- уочава битне елементе књижевног уметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик;
- способан/способна је за естетски доживљај уметничких дела;
- издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту, разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу;
- изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже, повезује књижевно-уметничке текстове са другим текстовима који се обрађују у настави.

Циљеви часа

Образовни: Усвајање појмова: епика, роман, облици изражавања (нарација, дескрипција, дијалог, монолог), портрет у књижевном делу, карактеризација ликовних ликова.

Вредносни: Неговати код ученика љубав према књизи и здравом хумору.

Функционални: Развијање критичког мишљења и способности коришћења информација, коришћење мапа ума.

Остали методски подаци

Наставне методе: текст, дијалог, индуктивна, демонстративна, истраживачка

Наставна средства: лектира, интерактивна табла, блок, фломастери, Genial.ly, Learning.apps, Quizzes

Облици рада: фронтални, групни

Место рада: кабинет

Кључни појмови: роман, приповедање у првом лицу, аутобиографија

Корелација: Историја, Географија, Ликовна култура

АКТИВНОСТ НАСТАВНИКА	Организује час, истиче циљ часа, усмерава рад ученика, подстиче ученике на рад, изражајно и интерпретативно чита текст, поставља питања, бележи на табли, припрема презентацију, припрема едукативне игре.
АКТИВНОСТ УЧЕНИКА	Примењују научено, одговарају на питања, закључују, постављају питања, истражују, анализирају текст, прате и читају „с оловком у руци”, решавају задатке, сарађују у групи, цртају, креирају мапе ума.

Литература:

Нушић, Бранислав, *Хајдуци*, Школска књига, 2010.
Сувајџић, Бошко, Станковић Шошо, Наташа, *Умешности рачунарске лингвистике за 5. разред основне школе*, Логос, 2022.
Др Радуловић, Оливера, *Књижевни појмовник*, Едука, 2012.

Артикулација часа

Уводни: 5' → У апликацији *Genial.ly* урађена је презентација за обраду романа *Хајдуци*. Кроз интерактивну слику, тајм-свежбања и лекција. На слици су хајдуци из романа. Ови дечаци су у шуми, причају приче и играју игре како би савладали страх, а ми од њих учимо о догађајима из романа чији су они ликови.

Први дечак је спремио скривеници. Она ће нам открити писца романа.
<https://view.genial.ly/6522d7581b54710011edb979/learning-experience-challenges-skrivalica-nushi>

Оперативни: 35' → Истиче циљ часа.

Када смо открили да је аутор романа, други дечак нам прича о Нушићу, а затим и проширује наше знање кроз игру тачно/нетачно.

<https://view.genial.ly/6522d5dfe8c525001115271c/interactive-image-ko-e-branislav-nushi>

<https://view.genial.ly/6249aeaa6344d700112dde20/interactive-content-shtaznamo-o-nushi>

Трећи дечак кроз игру „Милионер”, креирану у апликацији *Learning apps*, проверава да ли смо прочитали роман.

<https://learningapps.org/view31927365>

Четврти дечак нас упознаје са Предговором романа. У Предговору, Нушић објашњава како је роман написао за дечицу свога пријатеља, јер су читала једну од његових књига које нису за децу. Дао им је реч да ће написати нешто за њих, па овај роман има и посвету, а пре свега писао је да насмеје и поучи децу.

Након тога говори о композицији романа. Роман има три композиционе целине:

1. Дружина дечака пре одметања у хајдуке
2. У хајдуцима
3. Дружина након хајдучије

Пети дечак нас упознаје са необичним начином приповедања у роману. У читавом роману **приповедање** тече у **првом лицу**, али је необично јер приповедач има три перспективе:

- 1) ЈА – дете,
- 2) ЈА – одрасла особа,
- 3) МИ – група дечака (1. лице множине).

Шести дечак је припремио квиз и проверава колико добро познајемо ликове романа.

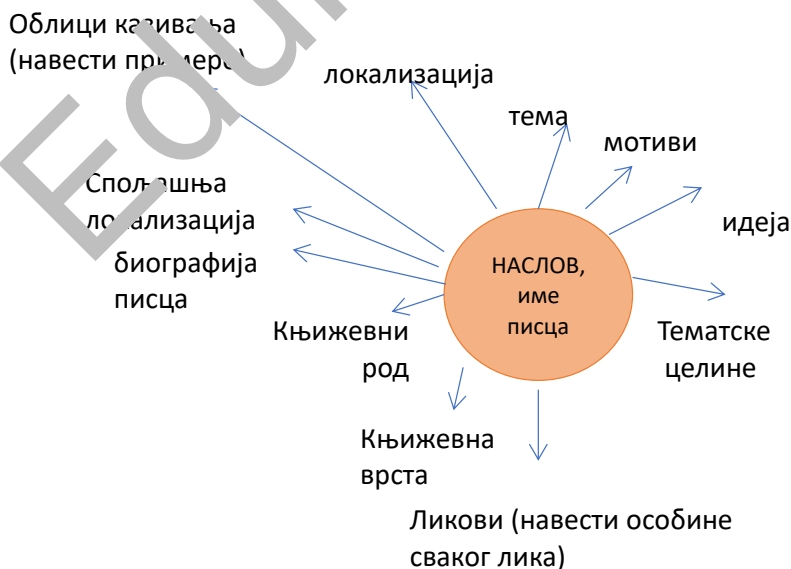
<https://quizizz.com/join?gc=80083863>

Седми дечак задаје ученицима домаћи задатак.

Ваш задатак је да урадите анализу романа у форми **МАПЕ УМА**. Мапу ума урадите по датој шеми, али будите маштовити и креативни, цртајте, правите различите облике. Најбоље је да радите на листу блока или на чистом белом папиру. Пишите читко и штампаним словима ћирилице.

Бирамо најкреативнију мапу ума.

Осми члан хајдучке дружине – мајаре даће упутства за израду домаћег задатка.

ДРУГИ ЧАС

Ученици су донели своје мапе ума где је анализа романа. Ученици читају своју анализу и бирамо најбољу мапу ума.

Продубљујемо анализу групним обликом рада:

I ГРУПА

1. Анализирајте ликове дечака. Запишите њихове најважније карактеристике.
2. По чему се Чеда Брба разликује од осталих?

II ГРУПА

1. Ви сте славни суд. Покушајте да аргументовано оправдате поступке „хајдука”, а осудите поступке родитеља на крају романа.

III ГРУПА

1. Ви сте новинари или песници. Нашли сте се на месту Честа при повратку „хајдука” и приликом њиховог сусрета са родитељима. Напишите извештај или песму о овом сусрету.

IV ГРУПА

1. Ваш задатак је да будете на страни родитеља и аргументовано браните њихов поступак према бегунцима на крају романа.

Ученици имају 20 минута да ураде задатке. Након тога представљају свој рад и дискутујемо о урађеном.

Завршни: 5' – Евалуација.

Издвојте најдуховитије моменте у роману!

Самоевалуација:

Општи методолошки подаци

Наставна област: Језик

Наставна јединица: Реченични чланови и синтагме

Тип часа: обнављање

Одељење: VII₂, VII₄

Очекивани исходи:

- препознаје и одређује једноставније реченичне чланове;
- одређује самостално реченичне чланове у једноставним примерима;
- одређује прецизно реченичне чланове у сложенијим примерима;
- одређује врсте синтагми.

Циљеви часа

Образовни: Утврдити знања о реченичним члановима, њиховим подврстама и синтагмама и њиховим врстама.

Васпитни: Усвајање садржаја из области језика.

Функционални: Богатити језичку културу ученика.

Остали методски подаци

Наставне методе: дијалогска, текст, демонстрациона, аналитичка, синтетичка

Наставна средства: интерактивна табла, презентација *Genial.ly*, *Learning apps*, наставни листићи, Гугл упитник

Облици рада: фронтални, индивидуални

Место рада: кабинет

Кључни појмови: реченични чланови, синтагме

Корелација: унутарпредметна

АКТИВНОСТ НАСТАВНИКА	Организује час, припрема задатке и презентацију, постиже циљ часа, усмерава рад ученика, подстиче ученике на рад, поставља питања.
АКТИВНОСТ УЧЕНИКА	Решавају задатке, одговарају на питања, анализирају реченице, систематизују знање, тумаче загонетке и симболе.

Литература:

Ђећез Иљукић, Драгана, Срдић, Јелена, Савовић, Слађана, *Дар речи – грамађика за 7. разред основне школе*, Логос, 2022.

Журић Јелена, *Ђачки језички приручник*, Едука, 2014.

Артикулација часа

Уводни: 5' → Ученици су у виртуелној библиотеци. Виртуелна наставница има поруку за њих.

Ученици су данас ненадано видели библиотеку.

У датој реченици пронађите реченичне чланове.

Када успешно решите задатак, кликните на симбол чији назив почиње словом којим почиње и назив реченичног члана који је исказан речју БИБЛИОТЕКУ.

Оперативни: 35' → Истаћи циљ часа.

Данас ћемо систематизовати знања о реченичним члановима и синтагмама. Та знања ће нам помоћи да изађемо из виртуелне библиотеке.

Задаци су припремљени у виду игара креираних у апликацији *Learning apps* и различитог су нивоа сложености – са основног, средњег и напредног нивоа.

Уколико су ученици тачно решили задатак, откриће да је реч **библиотека** у функцији објекта и да је следећи траг ОКО.

Ту се крије игрица у којој су задаци са основног нивоа о реченичним члановима. Ако успешно реше задатак, очекује их порука: **Пронађи симбол који значи светлост! Тамо те чека следећи задатак.**

<https://learningapps.org/display?v=p41d38fba24>

Ученици би требало да препознају да је симбол светлости ЗВЕЗДА. Иза тог симбола их очекују задаци са основног нивоа о синтагмама. Успешно решен задатак довешће их до поруке: **„Сада неко верно чува поруку за вас.”**

<https://learningapps.org/display?v=p3ujg5kik24>

Овај траг их води до слике на којој је ПАС и ПОРУКА који чувају задатке са средњег нивоа о синтагмама и реченичним члановима. Када успешно реше задатак, добиће следећи траг у виду поруке: **„Запамти, љубав је у књигама! Пронађи је и реши следећи задатак!”**

<https://learningapps.org/display?v=pg9h7ifpn24>

Овај траг их води до симбола где је СРЦЕ. Иза се крију задаци са средњег нивоа о синтагмама. Успешно решавање задатака донеће им следећу поруку: **„Ускоро ће звонити. Тамо се крије још један задатак.”**

<https://learningapps.org/display?v=pkohp2e6324>

Ученици ће уочити ЗВОНО које их води до задатка са напредног нивоа о реченичним члановима. Решивши га, откриће још једну поруку: **„Спавалица крије кључ за излазак из библиотеке. Нађите га!”**

<https://learningapps.org/display?v=p3876hftn24>

Завршни: 5' → КЉУЧ их води на следећу страну, односно излаз из библиотеке, а са оне стране врата је и порука за ученике:

„Решили сте све задатке и изашли из библиотеке. И, не заборавите Андрићеве речи: ’Читајући књиге, пред нама се дешавају чуда’.

Зато за викенд прочитајте неку књигу!”

Домаћи задатак: Домаћи задатак вас чека кад кликнете на торбу.

Ученици за домаћи задатак треба да ураде задатке о реченичним члановима припремљене у виду Гугл упитника.

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfyd621YHyTCDr4NBIC5prs0lcDuw7O7__diY9eFTVNe4kH6w/viewform?usp=sf_link

Материјал за ученике који се образују по ИОП-у 1.

1. У реченици **Немања купује књигу у књижари**, одреди:

СУБЈЕКАТ (ко врши радњу) _____

ПРЕДИКАТ (радња која се врши) _____

ОБЈЕКАТ (предмет радње) _____

ПРИЛОШКА ОДРЕДБА ЗА _____

МЕСТО (место радње ГДЕ) _____

2. У реченици **Ирена данас слави рођендан**, одреди:

СУБЈЕКАТ (ко врши радњу) _____

ПРЕДИКАТ (радња која се врши) _____

ОБЈЕКАТ (предмет радње) _____

ПРИЛОШКА ОДРЕДБА _____

ЗА ВРЕМЕ (време радње КАД) _____

3. У реченици **Сања је савез пронашла Марију**, одреди:

СУБЈЕКАТ (ко врши радњу) _____

ПРЕДИКАТ (радња која се врши) _____

ОБЈЕКАТ (предмет радње) _____

ПРИЛОШКА ОДРЕДБА ЗА _____

НАЧИН (начин радње КАКО) _____

Самоевалуација:

Eduka portal

Џон Р. Р. Толкин, *Хобит* (одломци)

ОШ „Светозар Милетић”, Тител

ПРИПРЕМА ЗА ЧАС БРОЈ 17

Предмет	Српски језик и књижевност
Школа и разред	V ₂
Наставница	Јелена Влашки Радосављевић
Датум одржавања	25. 9. 2023.
Наставна тема/ област	Књижевност
Наставна јединица	Џон Р. Р. Толкин, <i>Хобит</i> (одломци)
Тип часа	обрада
Циљ часа	Тумачење одломка романа епске фантастике као вид мотивације за ученика за читање дела у целости.
Очекивани исходи на крају часа	Ученик ће бити у стању да: - чита са разумевањем и опише свој доживљај разних врста књижевних дела; - одреди род књижевног дела и књижевну врсту; разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији; - илуструје особине ликова примерима из текста; - вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове; - напредује у стицању читалачких компетенција; - упореди књижевно и филмско дело.
Наставне методе	монолошка, дијалошка, текстовна, аналитичко-синтетичка
Наставна средства	Читанка, дигитална читанка, роман <i>Хобит</i> , презентација ПП, школске свеске и панои
Облици рада	фронтални, индивидуални и групни
Међупредметне компетенције	комуникација, сарадња, рад с подацима и информацијама, естетичка компетенција

Међупредметно повезивање	Ликовна култура, Филмска и сценска уметност, Географија
Кључни појмови	Џон Толкин, Хобит, епска фантастика, Билбо Багинс, Гандалф

ТОК ЧАСА	
Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
Уводни део часа (5 минута)	
Мотивациони разговор: <i>Шта за вас представља авантюра? Зашто човек има потребу за авантуром? Поред путовања у далеке пределе у свету који познајемо, авантура може да се одвија и у измишљеним световима. Присећите се неког јунака из књижевних дела који је путовао по измишљеним световима и сусрео се са необичним бићима и појавама.</i> Мотивација биографијом: На презентацији ПП представљају се кључни биографски подаци о Џону Толкину, чија дела <i>Хобит</i> и <i>Гангвард</i> представљају ученицима могу бити позната кроз филмске екранизације режије Питера Џексона. Такође, прича о самом писцу Толкину, о његовом животу, борави у брдима Велике Британије, која су постали инспирација за стварање <i>Хобита</i>.	Дају кратка објашњења појма авантура и наводе наслове објављених авантуристичких дела. Прате и презентирају презентацију. Записују биографске податке о писцу и целовитом издању романа.
Главни део часа (30 минута)	
Наставник изражајно чита одломак из романа. Затим деле ученике у пет група, а у свакој групи ученици имају слободу да бирају који део питања сами раде, за чим следи тумачење засновано на питањима у оквиру групног рада. Прва група: • Ко су били хобити? Опиши их. Какав начин живота су водили? Зашто су тежили мирном, срећном, породичном животу, далеко од опасности и неизвесности? Како је изгледало њихово насеље? Опиши изглед једне хобитске куће. Шта уређење њихових домова говори о њима и њиховим навикама и потребама?	Слушају изражајно читање наставника. Пошто су ученици подељени у хетерогене и уједначене групе, у свакој групи ученици имају слободу да бирају који део питања сами раде, а затим кооперативно и сараднички састављају свој групни рад. Бирају презентера који ће осталим групама представити рад своје групе.

• По чему је Билбо Багинс типични хобит? Каква је била породица његове мајке? Коју је особину, као сасвим скривену и дотада неиспољену, Билбо могао наследити од Тукових?

Друга група:

• Шта се у Билбовом животу променило доласком неочекиваног госта? Опиши изглед чаробњака Гандалфа. Погледај Дизнијев цртани филм „Мач у камену” и упореди изглед чаробњака Мерлина са изгледом Гандалфа.

• Зашто Гандалф није погрешно у процени када је решио да поведе Билба у авантуру? Шта је он, као стар и мудар чаробњак, препознао у Билбу?

Трећа група:

Пронађи и подвуци делове текста у којима се описују хобити, па на основу тих описа закључи какве су њихове физичке и карактерне особине. Из сваког описа изведи конкретне особине. Е.н.р. „склони су гојењу, особито у пределу стомака” – дебелишаста, округласта – физички изгледају

„смеју се дубоким, пријатним смехом...” – доброћудни, раздрагани и весели по природи карактерне особине.

Четврта група:

Прошири дијалог из Читанке између Билба Багинса и Гандалфа најпре измисли сајачевим речима, а затим препричај својим речима читав тај одломак.

Пета група:

Наведи четири речи или две којима ћеш представити како се Гандалф пита шта значи Билбов поздрав: „Добро јутро”, који му је упутио.

На часу је обрађен одломак из првог поглавља романа *Хобит*, а наставник мотивише ученике да прочитају целу књигу, те да прате Билбове авантуре са дружином патуљака, сусрет са дивовима, Голумом, вилењацима и бауцима, као и борбу са змајем Шмаугом, који је протерао патуљке из њихове рударске престонице и отео им благо. Ово дело припада епизи (као књижевном роду), а представља роман (као књижевну врсту).

Сви ученици се укључују у аргументовану дискусију о тематским, мотивским и стилским одликама одломка.

Бележе кључне речи.

Ученици разликују реалистичну прозу и прозу засновану на фантастичним елементима, разликују фантастичне ликове и догађаје, као елементе епске фантастике.

Завршни део часа (10 минута)	
Пошто је један од основних циљева часа заинтересовати ученике за читање романа <i>Хобиџи</i> у целости, на презентацији ПП приказују се фотографије из филмова Питера Џексона које представљају Билба, Гандалфа и село хобита (корелација књижевности, ликовне и филмске уметности). У завршном разговору наставник и ученици истичу чар авантура, које могу бити опасне и неизвесне, али појединцу чине живот узбудљивијим. На крају часа наставник задаје Домаћи задатак: Писани састав <i>Мој сусрећ са чаробњаком</i> (ученицима се даје на наставном листићу план за писање састава који се налази у Прилогу).	Свака група бира свог представника који ће представити свој групни рад. Ученици пажљиво прате презентовање свих група, износе утиске о том раду. Упоређују кључне речи до којих је дошла свака група.
Начини провере остварености исхода:	- Анализа ученичких већина у сарадничким односима у групи, процене усмене анализе прозног књижевног дела и презентовања (активност на часу), као и написаних групних радова сваке групе. - Евалуација ученичких сазнања о вези књижевности и филмске уметности (презентација ПП, чек-лист и провера записаних кључних речи).
ОКВИР ЗА ПРЕИСПИТИВАЊЕ ОСТВАРЕНОГ ЧАСА - Да ли је адекватан избор часова за проверу остварености исхода? - Да ли сам планирао/планирала адекватне активности ученика? - Да ли је било одступања/потешкоћа приликом остваривања планираног? - Шта бих променио/променила?	Изучајно успео час у коме је доминирао сараднички рад у групи на анализи прочитаног одломка, што је ученицима било веома занимљиво и инспиративно. Сваки ученик је дао свој допринос анализи књижевног дела у оквиру својих могућности и у оквиру рада своје групе. Сви ученици су равноправно учествовали у раду, били веома активни, те би требало овакав начин рада што чешће примењивати. Пошто су ученици петог разреда мало спорији, оваква наставна јединица би могла да се реализује кроз блок-час (двочас).

Прва група

• Ко су били хобити? Опиши их. Какав начин живота су водили? Зашто су тежили мирном, сређеном, породичном животу, далеко од опасности и неизвесности? Како је изгледало њихово насеље? Опиши изглед једне хобитске куће. Шта уређење њихових домова говори о њима и о њиховим навикама и потребама?

• По чему је Билбо Багинс типични хобит? Каква је била породица његове мајке? Коју је особину, као сасвим скривену и дотада неиспољену, Билбо могао наследити од Тукових?

Друга група

• Шта се у Билбовом животу променило доласком неочекиваног госта? Опиши изглед чаробњака Гандалфа. Погледај Диснијев цртани филм „Мач у камену” и упореди изглед чаробњака Мерлина са изгледом Гандалфа.

• Зашто Гандалф није погрешно у претпоставкама је решио да поведе Билба у авантуру? Шта је он као стар и мудар чаробњак, препознао у Билбу?

Трећа група

Пронађи и подвучи делове текста у којима се описују хобити, па на основу тих описа закључи какве су њихове физичке и карактерне особине. Из сваког описа изведи конкретне особине. На пример, склони су гојењу, особито у пределу стомака... – лебљужкасти, округласти – физички изглед „смеју се дубоким, пријатним смехом...” – добродушни, раздрагани и весели по природи – карактерне особине.

Четврта група

Прошири дијалог из Читанке између Билба Багинса и Гандалфа најпре приповедачевим речима, а затим препричај својим речима тај одломак.

Пета група

Наведи четири реченице којима ћеш представити како се Гандалф пита шта значи Билбов поздрав: „Добро јутро”, који му је упутио.

План састава *Мој сусрет са чаробњаком* (за домаћи задатак)

1. Сусрет са незнацем (време, место, околности сусрета)
2. Незнацац необичног изгледа (спољашњи портрет) и чудесних моћи
3. Мој дијалог са чаробњаком
4. Наша необична авантура/Наш необичан сукоб
5. Од чаробњака сам научио/научила (савладао/савладала сам чаробњака)

Литература

- Толкин, Џон Р. Р, *Хобити*, Чаробна књига, Београд, 2012.
- Николић, Милија, *Методика наставе српског језика*, ЗНЧС, Београд, 2008.
- Илић, Павле, *Српски језик и књижевност у настави: теорија и пракси*, Змај, Нови Сад, 1998.
- Радловић, Оливера, *Књижевни појмовник за ученике виших разреда основне школе*, Едука, 2013.

Тематска недеља *Осїрво с блаїом*

ОШ „Ђорђе Симеоновић”, Подгорац

Тематска недеља *Осїрво с блаїом* - припреме за часове -

Прошле школске године добила сам два врло специфична одељења петог разреда. Број ученика у одељењу је био мали због чак петоро ученика који су се образовали по индивидуалном образовном плану. Током првог класификационог периода покушавала сам да пронађем адекватан начин да сви ученици једнако учествују у раду, то јест да буду мотивисани да учествују. На часовима језика скоро да није било потешкоћа јер сам задатке лако могла да прилагодим различитим нивоима постигнућа ученика. Међутим, на часовима књижевности није било једноставно јер ученицима ниједан текст није држао пажњу. Чак нам је и само читање целог текста био проблем, о анализи да и не говорим. Размишљајући како да решим проблем, у децембру 2022. године дошла сам на идеју да проблем покушамо да решимо кроз игру.

У помоћ су притекле три колеге, тако је настала наша тематска недеља. Прикључили су се наставници Географије, Ликовне културе, Физичког и здравственог васпитања и школски психолог. На часу Географије ученици су учили о острвима и пронашли на географској карти острва која се помињу у обрађеним текстовима. На двочасу Ликовне културе направљене су гусарске капе, брод, Робинсоново склониште и плакат тематске недеље. На часу Физичког ученици су вежбали прелажење полигона и спретности који је био планиран и за један од часова Српског у оквиру тематске недеље.

Активности на часовима Српског језика током тематске недеље:

1. Обрада текстова *Кайетан Џон Пиџлфокс*, *У царству јусара* и *Робинсон Крузо*
2. Драматизација драме *Кайетан Џон Пиџлфокс*
3. Утврђивање знања о обрађеним текстовима кроз друштвену игру „Потрага за благом”
4. Систематизација градива граматике кроз гусарске игре спретности

Како бих испунила услове овог конкурса, шаљем само две припреме за часове одржане током тематске недеље.

Припрема бр. 1

Наставна јединица	Утврђивање знања о обрађеним текстовима кроз друштвену игру „Потрага за благом”
Предмет	Српски језик и књижевност
Наставница	Верица Милошевић
Школа	ОШ „Ђорђе Симеонових”, Подгорац
Разред	V ₁ и V ₂
Датум	27. 12. 2022.
Тип часа	утврђивање
Облици рада	фронтални, рад у пару
Методе рада	дијалошка, текстовна, игровна
Циљ часа	– Утврђивање наученог о делима <i>Капетан Џон Пиллфокс</i>, <i>У царству гусара</i> и <i>Г. Ђинсо</i>, <i>Гусо</i>. – Утврђивање наученог о књижевним родовима и врстама, стилским изражајним средствима, облицима приповедања.
Исходи учења	Ученик ће бити у стању да: – повеже наслов књижевног дела са аутором; – одреди књижевни род и врсту; – препозна у тексту нарацију, дескрипцију, дијалог; – уочава тему, мотив, место, време, фабулу, лик; – препозна епитет, поређење, ономатопеју.
Кључни појмови	проза, драма, роман, путопис
Корелација	Географија
Међупредметне компетенције	комуникација, сарадња, рад с подацима и информацијама
Наставна средства	друштвена игра „Потрага за благом”, ковчег с благом, гусарски брод, гусарске капе
Активности наставника	Мотивише ученике за рад. Припрема потребна наставна средства. Упознаје ученике са циљевима и садржајима часа. Прати ток игре.
Активности ученика	Поштује правила понашања и рада на часу. Прати упутства наставника. Решава задатке сарађујући са својим паром. Проверава тачност сопствених и туђих одговора.

🕒 УВОДНИ ДЕО ЧАСА (5 минута)

На почетку часа ученици седају у круг. Питам ученике да наброје књижевне текстове које смо у току недеље обрадили. Када ученици наброје одломке из дела *Кајетан Дон Пийлфокс*, *У царсџу Јусара* и *Робинсон Крусо*, кажем да ћемо на данашњем часу утврђивати шта смо о тим делима научили, али то ћемо урадити на другачији начин. Стављамо своје гусарске капе и износим ковчег са благом.

Ковчег, фигурице, коцкицу и таблу за друштвену игру „Потрага за благом” стављам у средину круга и делим ученике у парове. Објашњавам ученицима правила игре и добијањем највећег броја при бацању коцкице одређујемо који пар први игра.

🕒 ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА (30 минута)

Почињемо игру. Парови извлаче картицу са питањем и имају двадесет секунди да одговоре на питање. Уколико тачно одговоре, бацају коцкицу и крећу се фигурицама по табли. Ако не одговоре тачно на питање, пропуштају бацање коцкице и картицу са гомиле извлачи следећи пар. Картице са питањима на која ученици нису дали тачан одговор враћају се на гомилу. Игра траје све док неки пар не стигне до циља. Пар који први стигне на циљ победнички је пар и добија прилику да отвори ковчег са благом.

🕒 ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА (10 минута)

У ковчегу се налази благо, то је и награда за победнике, али и за све остале учеснике. Сви учесници награду добијају слаткише, а победници уз слаткише и књигу. Кроз разговор о игри и утисцима, питам ученике да ми објасне зашто је била књига награда за победнике. Закључујемо да су књиге наше најбоље другове, уз њих учимо, уз њих се забављамо и оне никад неће бити пренадигне без обзира на напредак технологије.

Ученици V_1 са школским психологом на крају часа

Ученици V_2 током игре

Литература

Зорица Несторовић, Зона Мркаљ, *Расковник, чишанка за 5. разред*, Клет, 2022.

Милија Николић, *Методика наставе српског језика и књижевности*, Завод за уџбенике, Београд, 2012.

Симеон Маринковић, *Методика креативне наставе српског језика и књижевности*, Креативни центар, Београд, 2003.

Бојана Ракоњац, *Креативне идеје за наставу српског језика и књижевности*, Креативни центар, Београд, 2021.

Оливера Радуловић, *Књижевни ђојмовник за ученике виших разреда основне школе*, Едука, Београд, 2013.

ПРИЛОГ 1

Табла за друштвену игру „Потрага за благама“

Картице са питањима

Ко је аутор дела <i>Кайеџан Џон Пиџфокс</i> ?	Ко је аутор дела <i>У царству јусара</i> ?	Ко је аутор дела <i>Робинсон Крусо</i> ?
Одреди књижевни род дела <i>Кайеџан Џон Пиџфокс</i> .	Одреди књижевни род дела <i>У царству јусара</i> .	Одреди књижевни род дела <i>Робинсон Крусо</i> .
Одреди књижевну врсту дела <i>Кайеџан Џон Пиџфокс</i> .	Одреди књижевну врсту дела <i>У царству јусара</i> .	Одреди књижевну врсту дела <i>Робинсон Крусо</i> .
Наброј три лика из дела <i>Кайеџан Џон Пиџфокс</i> .	У ком се прочитаном одломку помиње Александар Селкирк?	Наброј три лика из дела <i>Робинсон Крусо</i> .
Препознај облик приповедања: – Вештице, не изазивај! Сасућу ти ову кубуру у грло. – Не, капетане!	Препознај облик приповедања: „Најбоље да је јунак поштом романа Данијела Дефо одишта постојао и да се звао Александар Селкирк.”	Препознај облик приповедања: „Већ сам описивао свој стан. То је био шатор подигнут на падини брега и опасан двоструком оградом од коља.”
Препознај књижевно дело: гусари, седмоглав, чудовиште, пећина.	Препознај књижевно дело: путовање, пусто острво, путопис.	Препознај књижевно дело: путовање, пусто острво, бродолом.
Одреди стилску фигуру: ОДЛЕК: Е-хеј! Е-хеј! Е-хеј!...	Одреди стилску фигуру: ... брег се спуштао окомито као зид...	Одреди стилску фигуру: ... наишао је на мали, бели, мраморни споменик...
Шта су дидаскалије?	Објасни значење речи ЛИКВИДИРАТИ.	Одреди стилску фигуру: ... дуги низ година на пустом малом острву бескрајног океана...
Објасни значење речи КУБУРА.	Објасни значење речи АЛАС.	Објасни значење речи БЕДЕМ.
Објасни значење речи КОЛЕБАЊЕ.	Објасни значење речи СКЛЕПАТИ.	Објасни значење речи ПУЧИНА.

Припрема бр. 2

Наставна јединица	Систематизација градива из граматике кроз гугларске игре спретности
Предмет	Српски језик и књижевност
Наставница	Верица Милошевић
Школа	ОШ „Ђорђе Симеонових”, Подгорац
Разред	V ₁ и V ₂
Датум	29. 12. 2022.
Тип часа	систематизација
Облици рада	фронтални, групни, рад у пару
Методе рада	дијалогска, игровна
Циљ часа	– систематизација знања о именским режимима; – развијање такмичарског духа и осећања припадности.
Исходи учења	Ученик ће бити у стању да – разликује променљиве речи од непроменљивих; – разликује категорије рода, броја и падежа речи које имају дефлекције; – разликује основне флекције и значења падежа; – употребљава падежне облике у складу са нормом.
Кључни појмови	врсте речи, именске речи, падежи
Корелација	Физичко и здравствено васпитање
Међупредметне компетенције	комуникација, сарадња, рад са подацима и информацијама
Наставна средства	картице, вреће за скакање, еластичне траке, прслуци са чичак траком и пливачке лоптице, мобилни телефон
Активности наставника	Мотивише ученике за рад. Припрема потребна наставна средства. Упознаје ученике са циљевима и садржајима часа. Прати ток игре. Бележи тачне одговоре сваког ученика. Даје ученицима повратну информацију о савладаности градива.
Активности ученика	Поштује правила понашања и рада на часу. Прати упутства наставника. Решава задатке сарађујући са члановима групе.

Екипе њед њочетњак часа

⌚ УВОДНИ ДЕО ЧАСА (10 минута)

Емоционална припрема. Час почињемо разговором о спорту. Питам ученике да ли се баве спортом, ко им је омиљени спортиста, имају ли омиљени клуб... Истичем важност образовања у свим сферама живота, па и у спорту. Подстичем ученике на размишљање о важности познавања граматике сопственог језика, као и о неопходности познавања бар једног страног језика. Приказујем ученицима снимке из два Чокова Ђоковића на којима он говори енглески, француски, италијански, шпански, кинески језик. Заједно долазимо до закључка да су знање и правилна употреба језика врло важни у професионалном бављењу спортом.

Говорим ученицима да ћемо на данашњем часу проверити у којој мери су усвојили обрађено градиво о именским речима, али и колико су спретни.

⌚ ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА (30 минута)

Ученици су се сами поделили у две екипе. Свака екипа има пет чланова. Гусари морају да буду брзи, спретни, прецизни, па ћемо у играма управо те способности тестирати. Објашњавам ученицима правила игре:

- екипе саме одрађу редослед чланова;
- на постављено питање одговара онај члан који је на реду да пређе на други део;
- колико члан једне екипе не одговори тачно на питање, прилику да одигра добија противничка екипа;
- екипе се такмиче у четири дисциплине: трчање, скакање у цаку, ходање у пару на три ноге и гађање покретне мете;
- трчање: такмичар одговори на постављено питање, брзо трчи до чуња и поставља обруч на чуњ;
- скакање у цаку: такмичар одговори на постављено питање, уђе у врећу и скаче до чуња;
- ходање у пару на три ноге: такмичар одговори на постављено питање, изабере једног члана екипе са којим веже по једну ногу еластичном траком (нпр. своју леву и десну ногу другог члана) и заједно брзо ходају до чуња;

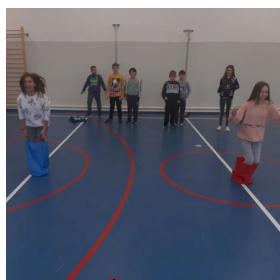
– гађање покретне мете: такмичар одговори на постављено питање, а затим плишаним лоптицама покушава да погоди покретну мету (мета је члан противничке екипе који носи прслук са чичак траком и бежи по сали за физичко);

– сваки тачно решен задатак доноси један бод, победничка екипа је она која сакупи више бодова и држе пређе полигон.

Читам ученицима припремљена питања, пратим ток игре, додатно објашњавам правила уколико је потребно и бележим сваком ученику број тачних одговора.

🕒 ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА (5 минута)

Након завршетка свих игара, сабирамо поене и проглашавамо победничку екипу. Затим сваком ученику саопштавам број тачних одговора које је дао на постављена питања. Анализирамо грешке и шта треба поправити у наредном периоду. Бележим формативне оцене ученика.

Скакање у врећи

Гађање покретне мете

Трчање до чуња

Литература

Весна Љимпар, *Грамађика за 5. разред основне школе*, Клет, Београд, 2022.
Милана Николић, *Методика наставе српског језика и књижевности*, Завод за уџбенике, Београд, 2012.

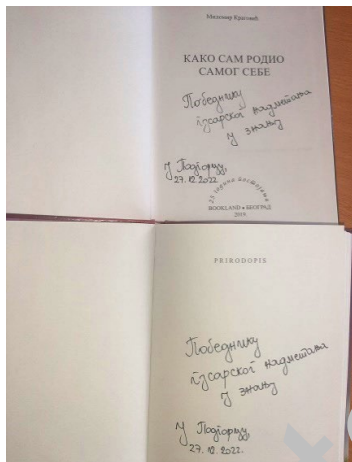
Симеон Маринковић, *Методика креативне наставе српског језика и књижевности*, Креативни центар, Београд, 2003.

Бојана Ракоњац, *Креативне идеје за наставу српског језика и књижевности*, Креативни центар, Београд, 2021.

Питања за систематизацију градива граматике

1. Наброј све променљиве врсте речи.
2. Наброј све непроменљиве врсте речи.
3. Наброј именске врсте речи.
4. Како се другачије зову именске речи?
5. Којој врсти речи припада реч ГУСАР?
6. Којој врсти речи припада реч ХРАБАР?
7. Којој врсти речи припада реч МИ?
8. Којој врсти речи припада реч СЕДАМ?
9. Којој подврсти припада именица ЦОН?
10. Којој подврсти припада именица КАПЕТАН?
11. Којој подврсти припада именица ХРАБРОСТ?
12. Којој подврсти припада именица ПЛОВИЛБА?
13. Одреди род и број именице ОСТРВО.
14. Одреди род и број именице ПИРАТИ.
15. Одреди род и број именице МАПЕ.
16. Којој подврсти припада придев ТАМОШЊИ?
17. Којој подврсти припада придев ДРВЕНИ?
18. Којој подврсти припада придев ПРОШЛОГОДИШЊИ?
19. Којој подврсти припада број ДВОЈЕ?
20. Одреди лице, број и род личне заменице ОНИ.
21. Наброј падеже српског језика.
22. Који падежи су безлични?
23. Који падеж се увек употребљава са предлозима?
24. Коју службу у реченици имају именске речи у номинативу?
25. Који падеж има значење средства?
26. У ком падежу је именица у реченици ПРОЧИТАЛИ СМО РОМАН?
27. У ком падежу је именица у реченици ХРАБРИ СМО КАО ГУСАРИ?
28. У ком падежу је придев у реченици ПЛАШИМ СЕ СТРАШНЕ АЖДАЈЕ?
29. У ком падежу је број у реченици О ГУСАРИМА ЧИТАМО У ПЕТОМ РАЗРЕДУ?
30. У ком падежу је лична заменица у реченици ИГРАЈ СЕ СА МНОМ?

Фотографије са часова

Легенда о Марку

ОШ „Илија Гарашанин”, Гроцка

Циљ часа: Систематизација знања о тематском кругу епских песама о Марку Краљевићу.

Тип часа: утврђивање

Исходи (по завршетку часа ученик ће бити у стању да):

1. уочава основне елементе структуре књижевноуметничког дела: тема, мотив, радња, време и место радње;
2. одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту;
3. анализира поступке ликова у књижевноуметничком делу служећи се аргументима из текста;
4. уважава националне вредности и негује културно-историјску баштину.

Кључни појмови: Марко Краљевић, епске песме, предање

Међупредметне корелације:

Историја (Марко Краљевић као историјска личност);

Ликовна култура (портрет Марка Краљевића).

Опште међупредметне компетенције:

Естетичка компетенција: Показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница; упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара.

Компетенција за целовито учење: Користи претходна знања као подршку учењу нових тема и садржаја. Уме да критички размишља; уме да претрича и опише сопствена запажања и мисли.

Дигитална компетенција: Ученик је способан да користи одређена средства из области информационо-комуникационих технологија на одговоран и критички начин ради ефикасног испуњавања постављених циљева, задатака и сопствених потреба у свакодневном животу и образовању.

Наставне методе: текст, вербалне, демонстративне, ИКТ

Облици рада: фронтални и индивидуални

Наставна средства: читанка за шести разред основне школе, пројектор, рачунар, свеске

Уводни део часа

Овај час је инспирисан књигом Дарка Шаренца *Краљевић Марко у машини ликовних уметника*. Ова монографска читанка или историјски албум приказује Марка Краљевића кроз дела ликовних уметника. Ученицима се

приказује графика, цртеж или слика са репрезентативним стиховима који треба да им помогну да препознају текст, а потом истакну његове најзначајније одлике. На тај начин ствара се свеобухватна слика о тематском кругу епских песама и о лику омиљеног српског епског јунака Марка Краљевића.

🕒 Главни део часа

Погледај следеће слајдове па на основу цртежа и цитираних стихова препознај песму, а потом одговори на питања.

Предање о Марку Краљевићу

Шарац је био коњ изузетне брзине и снаге. Одрастао је са својим господарем. Успео је да сустигне вилу, умео је да пије вино или да се Марку нађе у невољи ако затреба. Пасе траву и чека да се његов господар пробуди. Осим у предањима појављује се као јунак у већини епских песама. Нека предања кажу и да му га је поклонила вила. Добро је имало. Шарац је био шарен „кô говече”. Предања о историјским личностима називамо културно-историјским предањима.

Марко Краљевић и орао

Марко је најсвестранија личност српске епике. Због разлику од већине епских јунака црно-бело портретисаних, он умео и да се расплаче, да се напаша, да буде бахат или сујетан, а истовремено крабар, праведан и мудар. У овој песми опевана је његова племенитост према животињама, орлу и нејаким орлићима, која касније бива богато нарађена кад се и сам јунак нађе у невољи.

Марко Краљевић укида свадбарину

Растајући се од несрећне девојке која прижељкује смрт јер не жели да буде Арапиновом чалџницом за удају је престарила јер није имала да плати свадбарину, Марко плаче, сусећа са девојком и жали над славним српским Косовом. Сприман је да освети свој народ, а хумор на крају песме и брза Арапове смрт сведоче о његовој слабости и кукавичлуку док се иживљава над слабостима од себе. Јунаштво и емпатија не морају се потирати.

Орање Марка Краљевића

Епско орање царских друмова јесте инат Краљевића Марка, његов бес, његова освета. Орање је симбол господарења земљом. Орући друмове Турцима поручује да ће наставити да се бори за свој народ и нови живот. Веома важну улогу у песмама о Марку има његова мајка Јевросима. Она му је саветник, утеха и најбољи пријатељ. Иако је њена реч за њега светиња, ни она не може да га одговори од борбе за слободу.

Урош и Мрњавчевићи

Пословичне су постале речи Мајке Јевросиме „ни по бабу, ни по стричевима” за оно што је праведно и истинито. Тако поступа Марко када „дели

царство”, а потом, као скромни, богоугодни син, бежи од гнева свог оца Вукашина под окриље цркве.

Марко Краљевић и Муса Кесеџија

Чувеним стиховима „Јаох мене до Бога милога, ђе погубих од себе бољега!”, Марко признаје јунаштво Мусе Кесеџије и одаје почаст његовој снази и храбрости. Тим признањем искупиће се за кумовање посестрима виле у овом мегдану која је својим гласом скренула пажњу Муси Кесеџији и помогла Марку у невољи.

Марко Краљевић и вила

Посестрима вила, која му се вазда нашла у невољи, љубоморна је била на „бијело грло” Марковог побратима Милоша Обилића па га је утрелила. Марко не оставља пријатеља на самрти. Верни Шарац сусетио је вилу и она је лековитим биљем излечила Милоша.

Смрт Марка Краљевића

Вук бележи и четири различита предања о Марковој смрти. Треће и четврто предање повезује мотив пећине у којој се Марко склонио од света у коме више не вреде јунаштво, витештво, храброст, јер „најгора рђа може убити најбољег јунака”. Марко у тим предањима није умро, него спава да би се једном пробудио и вратио у свет. Мотив буђења из вишевековног сна показује да је српски народ прижељкивао повратак Краљевића Марка јер је кроз историју имао само таквих заштитника какав је у епској поезији био Марко.

Изглед табле:

Тематски круг песама о Марку Краљевићу – систематизација	
1)	Предање о Марку Краљевићу;
2)	Марко Краљевић и Шарац;
3)	Марко Краљевић и Муса Кесеџија;
4)	Опек Марка Краљевића;
5)	Урош и Милошавчевић;
6)	Марко Краљевић и Муса Кесеџија;
7)	Марко Краљевић и вила;
8)	Смрт Марка Краљевића.
Епски јунак Марко Краљевић: храбар, снажан, тврдоглав, племенит, правдољубив, осећајан, родољуб, прек, поштен, пожртвован, славољубив, отпресит, речит, самоуверен, одлучан, неустрашив, сујетан, богоугодан.	

Напомена: Час може бити и део припремне наставе за ЗИ у осмом разреду у оквиру систематизације народне књижевности.

🕒 Завршни део часа

Из Плеј њродавнице преузми бесплатну апликацију за цртање Скеч Бук и насликај теби најзанимљивији детаљ из песама о Марку Краљевићу.

Напомена: Овај час може послужити и као припрема за ЗИ у оквиру обнављања народне књижевности.

Домаћи задатак: Гледајући овај одличан документарца, заокружићеш причу о Марку, историјском и епском јунаку средњег века.

https://youtu.be/iE_8RTu1LK8?si=1tywddwwz5XihUSU

<https://youtu.be/Orcz2i4S2eU?si=Ir5OXOu1A1U0V5rc>

Литература

1. Зона Мркаљ, *Наставно њроучавање народних њприповедака и њпједања*, Друштво за српски језик и књижевност Србије, Београд, 2008.
2. Радмила Пешић, Нада Милошевић-Ђорђевић, *Народна књижевност*, „Вук Караџић”, Београд, 1984.
3. Војислав Ђурић, *Анѡолоѡија срѡских народних песама*, СКЗ, 2012.
4. Бошко Сувајѡић, *Јунаци и маске*, Друштво за српски језик и књижевност, Београд, 2005.

Вилијам Саројан, *Лейџо лейџої делца*

ОШ „Љуба Нешић”, Зајечар

1. Школа:	ОШ „Љуба Нешић”
2. Наставница (име и презиме):	Маја Живић
3. Предмет:	Српски језик и књижевност Слободна активност: Медијска писменост
4. Наставне јединице:	Књижевност: Вилијам Саројан, <i>Лейџо лейџої делца</i> (двочас) Медијска писменост: Дезинформације или лажне вести
5. Разред:	шести
6. Тип наставе:	Међупредметна настава
7. Наставна јединица:	Књижевност: Вилијам Саројан, <i>Лейџо лейџої делца</i> (двочас)
8. Циљ наставне јединице	Образовни: 1. Оспособљавање ученика за читање, разумевање, доживљавање и тумачење књижевног дела. 2. Познавање са животом и делом Вилијама Саројана. 3. Уважавање и усавршавање гласног и читања у себи истраживачког, изражајног читања). 4. Поштивање наставе књижевности са искуством ученика. Функционални: 1. Читање, доживљавање и разумевање одломка уз рад на истраживачким задацима. 2. Слободно и јасно изражавање осећања, утисака и запажања поводом садржаја одломка. 3. Активно учествовање у интерпретацији дела. 4. Примењивање раније научених књижевнотеоријских појмова. Васпитни: 1. Поступно и систематично оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста. 2. Развијање љубави код ученика према књижевности. 3. Јачање чулног и литерарног сензибилитета ученика. 4. Неговање примењеног знања и умења

7. Очекивани исходи:	Ученик/ученица ће моћи да: – разуме основна значења књижевног текста; – одреди књижевни род и врсту дела и издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у делу; – одреди временски оквир у којем је књижевник стварао; – разликује аутора романа од приповедача; – критички промишља о стварности на основу прочитаног дела; – повезује и тумачи симболику мотива; – уочи слојевитост књижевног дела; – користи и повеже обрађене књижевне термине и појмове са новим делом; – тумачи мотиве (према њиховом садржају и контрастивности); – анализира идејни слој књижевног дела служећи се аргументима из текста; – критички промишља о смислу књижевног текста и аргументовано образложи свој став; – истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; – препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину.
9. Методе рада:	индивидуално-експериментална метода, дијалогска метода, анализа, синтетичка метода, метода <i>мождана олуја</i> (брзинско мисли)
10. Облици рада:	индивидуални и групни облик рада
11. Потребна опрема наставна средства за реализацију часа:	дигитална опрема – лаптоп и пројектор
12. Корелације:	– унутарпредметна: градиво књижевности (тема, мотив, идеје, поруке, књижевни лик, наративна перспектива, приповедање у првом лицу), језик и језичка култура (излагање, дискусија); – међупредметна: Информатика, Географија
13. Међупредметне компетенције које се развијају планираним активностима:	1. компетенција за (целоживотно) учење; 3. естетичка компетенција; 4. комуникација; 5. решавање проблема; 10. сарадња; 11. дигитална компетенција.

14. Литература:	1. Павле Илић, <i>Методика наставе. Српски језик и књижевности у наставној пракси</i>, Нови Сад: Змај, 1998. 2. Милија Николић, <i>Методика наставе српског језика</i>, Београд: ЗУНС, 2008. 3. С. Маринковић, <i>Методика креативне наставе српског језика и књижевности</i>, Креативни центар, Београд, 1994. 4. Вилијам Саројан, <i>Зовем се Арам</i>, Рад, Београд, 1983
------------------------	--

15.1.1. Уводни део часа

Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
Ученици су добила задатак да прочитају приповетку „Лето лепог белца” Вилијама Саројана. Наставник чита ученицима загонетку коју ученици решавају. <i>Траву коси, жињо жање, чешио иде на кујање.</i> <i>А на крају, након свећа, јесен на љућу љра-ићи њећа. (Лешо)</i> Решење загонетке представља тему коју наставник задаје и пише на табли. Затим упућује ученике да изражавају своје идеје (асоцијације) на задату тему, које, такође, наставник записује на табли. (Метод мозака олуја – браинстроминг.) Наставник подстиче причу о летњем распусту и благодетима које летњи распуст пружа.	Ученици су имали задатак да прочитају приповетку коју је наставница поставила у дигиталној учионици у формату pdf. https://docs.google.com/document/d/1Oa29H1x0YbX1j8CbAa1u9uQRCrj2Dk/cedit?sharing=1&id=110961252848039481862&rtipof=true&sd=true Ученици имају задатак да реше загонетку. Ученици прате упутства и говоре асоцијације на задату тему. Ученици активно учествују у разговору о лету и летњем распусту.

15.1.2. Средњи део часа

Наставник упућује ученике да саставе тематски план приповетке како би се подсетили садржаја приповетке.

Да би се детаљније позабавили ликовима, њиховим поступцима и мотивима, наставник предлаже ученицима да саставе тзв. карактеролошку таблицу.

Дакле, ученици треба да упишу име лика, да одреде његов карактер (особине), поступке (понашање лика у одређеној ситуацији која потврђује наведену особину лика и мотив поступка.

Лик	Особине	Поступци	Мотив

Ученици активно учествују у реализацији часа, тј. састављају тематски план и попуњавају карактеролошку таблицу, а затим све то преписују у своје свеске.

Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
Наставник тематски план и карактеролошку таблицу пише на табли. Како би боље схватили поступке ликова и њихове мотиве, наставник емитује на белој табли задатак за ученике, тј. ученици треба да повежу осећања са ликовима из приповетке. https://learningapps.org/watch?v=pdebsj2sj24 Ученици треба да објасне како су схватили постојање „луде жице“ у породици која је позната по поштењу.	Ученици фронтално решавају задатак (слагалицу) и објашњавају појам „луде жице“, као и феномен да она постоји у породици „нада-леко чувеној по поштењу“.
Ученици се деле у три групе тако што свако од њих извлачи папирче са називом групе: Оптужба, Одбрана, Судско веће (Судија). Након тога ученици добијају следеће задатке: <i>Оптужба</i> – навести аргументе и доказе којима се оптужују личности да су својим поступком прекршили закон, тј. укрли криву. <i>Одбрана</i> – навести аргументе и доказе којима се објашњава и оправдава поступак дечака; узети у обзир тренутну ситуацију и навести олакшавајуће околности тог поступка. <i>Судско веће</i> – размотрити целокупну ситуацију, припремити питања за обе групе. <i>Судија</i> – учествовати у раду Судског већа.	
15.1.3. Завршни део часа	
До краја часа наставник даје додатна упутства ученицима за израду задатака.	Ученици извлаче папирче са називом групе и прате упутства наставника за израду задатака по групама.
16.1. Домаћи задатак	
Задомашњи задатак ученици треба да заврше записујући задатке.	Ученици израђују домаће задатке у групама.
15.2.1. Уводни део часа	
Наставник подстиче ученике на кратко подсећање на оно што је обрађено претходног часа и на задатке које је требало урадити.	Ученици упутства о изради задатака добијају од наставника усменим путем.
15.2.2. Средишњи део часа	
Ученици импровизују „судницу“ у учионици и дочаравају атмосферу: Судија отвара дебату, контролише ток дебате, тј. даје наизменично реч Оптужби и Одбрани, с тим што дебату започиње Оптужба.	Ученици читају своје домаће задатке и активно учествују у дебати.

15.2.2. Средишњи део часа

Оптужба износи аргументе и доказе којима се оптужују дечаци да су одговорни за крађу коња.

Одбрана износи аргументе којима објашњава и правда поступак дечака.

Чланови Судског већа прате излагања обе стране, записују чињенице које су потребне за доношење одлуке, постављају питања и Оптужби и Одбрани.

Њихов задатак је да, у сарадњи са Судијом, донесу заључак о поступку дечака, тј. пресуду коју треба да образложе и предлог мера које треба спровести.

Пресуду и образложење саопштава/чита Судија.

Наставник подстиче дебату ученика.

Након прочитане образложене „пресуде” наставник упућује ученике да издвоје кључне мотиве из текста.

Наставник наводи ученике да објасне значења реченице:

Покварен човек би веровао више очима него срцу.

Ученици по групама записују поруке дела, читају их и тумаче.

Наставник у овом делу часа подсећа на аутора приповетке, његов књижевни рад и његово порекло.

Вилијам Соројат (1908–1981) био је амерички књижевник јерменског порекла. Писао је приповетке, романе (*Људска комедија*, *Зовем се Арчи*, *Тајна њи си луд*, *Мама, ја те волим*), драме (*Среће вашеј живоји*, *Људи у њећини*). Добио је више признања за своје књижевно стваралаштво.

Јермени су један од најстаријих народа Азије који живи у Јерменији, Азербејдану, Грузији, Русији и на северном Кавказу. Јермени су православни народ који је до Првог светског рата био расут по свету, без своје државе. После Октобарске револуције у Русији (1917), добили су државу у оквиру Совјетског Савеза, а деведесетих година прошлог века и самосталност.

Ученици издвајају кључне мотиве и објашњавају их.

Ученици тумаче значење реченице:

Покварен човек би веровао више очима него срцу.

Ученици по групама састављају поруке, читају их, објашњавају и коментаришу туђе поруке.

Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
15.2.3. Завршни део часа	
Наставник сумира рад група, износи своје мишљење о урађеним задацима, оствареној дебати и донесеној пресуди. Објашњава ученицима домаћи задатак.	Ученици прате упутства наставника за израду домаћег задатка.
16.2. Домаћи задатак	
Домаћи задатак: Ја, Арам За домаћи задатак ученици треба да напишу писмо упућено читаоцима дела. Аутор писма треба да буде Арам. У писму он треба да објасни свој поступак, ситуацију у којој се нашао, своја осећања и очекивања.	Ученици израђују домаће задатке које треба да доставе наставници преко Гугл учионице.
17. Начини провере остварености исхода	
Планиране активности наставника	
Оствареност исхода наставник прати на основу урађених задатака, дискусије коју подстиче и сучељавања мишљења ученика, као и на основу ангажованости и залагања ученика.	
Планиране активности ученика	
Ученик/ученица у стању је да: – разуме основна значења књижевног текста; – одреди књижевни род и врсту дела и издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у делу; – разликује аутора романа и триповедача; – критички промишља о остварности на основу прочитаног дела; – повезује и тумачи симболику мотива; – уочи слојевитост књижевног дела; – користи и повеже обрађене књижевне термине и појмове са новим делом; – анализира идејни слој књижевног дела служећи се аргументима из текста; – критички промишља о смислу књижевног текста и аргументовано образложи свој став; – истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи.	
18. Линкови	• https://docs.google.com/document/d/1Oa29H1x0YbXLj8CbAz1u9uQROrjvJ2Ok/edit?usp=sharing&ouid=110961252848039481862&rtpof=true&sd=true • https://learningapps.org/watch?v=pdebsj2sj24

19. Коришћене апликације и сервиси	Google drive https://www.google.com/drive/LearningApps https://learningapps.org/display?v=pay27i3f322
20. Евалуација часа	Ученици пишу коментаре у виду „смајлића” на папирићима које убацују у кутију: насмејани „смајлић” – изузетно ми се свиђа, равнодушни „смајлић” – добро, тужни – не допада ми се.

ДРУГИ ЧАС

1. Школа:	ОШ „Љуба Нешић”
2. Наставница (име и презиме):	Маја Живић
3. Предмет:	Српски језик и књижевност Слободна активност: Медијска писменост
4. Наставне јединице:	Књижевност: Вилијам Саројан, <i>Лејло лачио дејца</i> (двочас) Медијска писменост: Дезинформације или лажне вести
5. Разред:	шести
6. Тип наставе:	Међупредметна настава
7. Наставна јединица:	Слободна активност: Медијска писменост
8. Циљ наставне јединице:	Способности: 1. Оспособљавање ученика за читање, разумевање и тумачење медијског садржаја. 2. Упознавање са појмом лажних вести. 3. Разликовања лажних од правих вести. 4. Повезивање знања о лажним вестима са свакодневним садржајем у медијима. 5. Упознавање са врстама манипулација. Функционални: 1. Препознавање манипулативног садржаја у медијима, на друштвеним мрежама, порталима. 2. Слободно и јасно изражавање утисака и запажања поводом садржаја у медијима. 3. Јачање когнитивног, емоционалног и социјалног развоја у савременом медијацентричном окружењу. 4. Анализа медијских текстова и издвајање кључне информације.

8. Циљ наставне јединице:	Васпитни: 1. Поступно и систематично оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста у медијима. 2. Неговање примењеног знања и умења. 3. Развијање медијске културе. 4. Уочавање значаја медија за учешће у демократији.
7. Очекивани исходи:	Ученик/ученица ће моћи да: – идентификује/процени комуникацијски процес у односу медији–публика (корисници); – упореди основне особености различитих медија и изводи закључке о функцијама медија; – разликује медијске садржаје од стварности, идентификујући их као конструкте стварности; – одговорно креира једноставније медијске садржаје; – критички вреднује оглашавање у различитим медијским садржајима и препознаје профит као основни циљ; – наводи примере манипулације у медијским садржајима којима се подстиже куповина и потрошња, одређена осећања, вредности и ставови потрошача; – вреднује и разврстава једноставније примере информација са интернета према изворима из којих потичу, делећи их на поуздане и непоуздане.
9. Методе рада:	<i>Flipped Classroom</i> (обрнута учионица), медијалшка метода
10. Облици рада:	фронтални и индивидуални облик рада
11. Потребна опрема, наставна средства за реализацију часа:	дигитална опрема – лаптоп и пројектор
12. Корелације:	међупредметна: књижевност
13. Међупредметне компетенције које се развијају планираним активностима:	1. компетенција за (целоживотно) учење; 2. одговорно учешће у демократском друштву; 3. естетичка компетенција; 4. комуникација; 5. одговоран однос према околини; 10. сарадња; 11. дигитална компетенција.

14. Литература:	1. Виолета Влајковић Бојић, <i>Наши ученици у свету кријичкој мишљења и медијске њисменосћи</i>, Приручник за наставнике, Завод за унапређивање образовања и васпитања, Амбасада Сједињених Америчких Држава у Београду, 2022. 2. Валентина Сигети, Дарија Стјепић, Милица Јањатовић Јовановић, проф. др Дубравка Валић Недељковић, <i>Медијска њисменосћ у школској клуџи</i>, Водич за наставнике, Новосадска новинарска школа, Нови Сад, 2021. 3. Вилијам Саројан, <i>Зовем се Арам</i>, Рад, Београд, 1983.
------------------------	--

15.1. Уводни део часа

Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
Наставник је ученицима благовремено поставио у Гугл учионицу потребан материјал за учење: – презентацију урађену у програму <i>Power Point</i> https://docs.google.com/presentation/d/1B_ePMvi82UxQYVGFvh11DfpzBmWE8CnHG/edit?usp=sharing&ouid=110961252848039481862&rtpof=true&sd=true – ворд-документ <i>Поузданосћ и информација на интернету</i> https://docs.google.com/document/d/1KpyqHQ8zMtAnoxPKSblKT9v0peNcFLH/edit?usp=sharing&ouid=110961252848039481862&rtpof=true&sd=true – две интерактивне слике: 1. <i>Лола медија у савременом друштву</i> https://view.genial.ly/636158083d33700107fc7fb/interactive-image-chienica-media-u-savremenom-drushtvu 2. <i>Чињеница или мишљење</i> https://view.genial.ly/636cd2f62b97e30011b60812/interactive-image-chienica-ili-mishee Наставник подстиче разговор о градиву које је требало да ученици савладају, разјашњава све нејасноће у вези са градивом и даје додатна упутства.	Ученици треба да проуче достављени материјал и да напишу неке закључке или нејасноће у вези са градивом. Ученици обнављају градиво и постављају питања како би разјаснили све нејасноће и прате упутства наставника.

15.2. Средишњи део часа

Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
Наставник емитује квиз са питањима из градива. Циљ је обнављање и утврђивање постављеног градива. https://wordwall.net/resource/72548160 Након квиза, наставник објашњава ученицима следећи задатак који ће радити појединачно, тј. индивидуално. Свако од ученика треба да извуче папирић са назначеним типом дезинформације. Основ њиховог дезинформисања јесте „судски процес” који је вођен на часу српског језика. Дакле, ученици треба да напишу одређени тип дезинформације искључиво у вези са током „суђења” двојици дечака, са одлуком Судије и Судског већа, пресудом и предлогом мера. Задаци: 1. Сатира/ пародија 2. Обмањујући садржај 3. Подметнути садржај 4. Фабриковани садржај 5. Манипулативни садржај 6. Лажни контекст 7. Лажна повезаност Ученици имају 20 минута за израду задатка. Кад заврше задатак, ученици читају своје задатке. Остали ученици треба да, на основу текста, препознају тип дезинформације у прочитаном задатку.	Ученици одговарају на питања са квиза по групама и, заједно са наставником, разјашњавају нејасноће у вези са градивом. Ученици читају своје задатке, слушају и препознају туђе задатке. Ученици израђују извучене задатке појединачно.

15.3. Завршни део часа

У завршном делу часа наставник подстиче ученике да дају своје коментаре о задацима – да ли их је било тешко израдити, шта им се допало, а шта не, која је дезинформација била најубедљивија. Наставник питањима усмерава ученике на доношење закључака о дезинформисању: Шта значи дезинформисање? Какав је утицај лажних вести на читаоце/гледаоце, а какав на ток суђења?	Ученици коментаришу задатке према упутствима наставника. Одговарањем на наставникова питања, ученици долазе до заједничких закључака о задатој теми.
---	--

Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
Шта је све негативно у овом поступку? Који је циљ дезинформисања? Зашто се фабрикују лажне вести? Какву улогу у томе могу имати друштвене мреже и интернет?	
16. Домаћи задатак	
За домаћи задатак ученици треба да пошаљу своје задатке са часа у Гугл учионицу <i>Медијска писменост</i> као ворд документ.	Ученици припремају и шаљу своје задатке са часа у Гугл учионицу <i>Медијска писменост</i> као ворд документ.
17. Начини провере остварености исхода	
Планиране активности наставника	
Оствареност исхода наставник прати на основу израђених задатака, дискусије коју подстиче и сучељавања мишљења ученика, као и на основу закључака до којих ученици долазе у завршном делу часа.	
Планиране активности ученика	
Ученик/ученица: – разликује праве од лажних вести; – препознаје врсте дезинформација; – критички промишља о стварности на основу прочитаног медијског садржаја; – повезује и примењује стечено знање; – критички промишља о смислу лажних вести; – вреднује и разврстава различите примере информација са интернета према изворима из којих потичу, делећи их на поуздане и непоуздане; – критички вреднује слагавање у различитим медијским садржајима и препознаје процит као основни циљ; – наводи примере манипулације у медијским садржајима којима се подстичу одређена осећања, вредности и ставови.	
18. Линкови:	https://docs.google.com/presentation/d/1BePMvi82UxQYVGfVh11DfpzBmWE8C2HG/edit?usp=sharing&ouid=110961252848039481862&rtfpof=true&sd=true https://docs.google.com/document/d/1KpyqHQ8zMtAnoxPKSblvT9vn0peNcFLH/edit?usp=sharing&ouid=110961252848039481862&rtfpof=true&sd=true https://view.genial.ly/6331580833d33700107fc7fb/interactive-image-uloga-media-u-savremenom-drushtvu https://view.genial.ly/636cd2f62b97e30011b60812/interactive-image-chienica-ili-mishee https://wordwall.net/resource/72548160

19. Коришћене апликације и сервиси:	<i>Google drive</i> https://www.google.com/drive/ <i>PowerPoint</i> https://office.live.com/start/PowerPoint.aspx <i>Genially</i> https://genial.ly/ <i>Wordwall</i> https://wordwall.net/
20. Евалуација часа:	Ученици своје мишљење о часу треба да запишу на стикере и залепе на белу таблу.

„Кад књиге буду у моди”

ОШ „Милија Ракић”, Церовац, Смедеревска Паланка

Разред	V ₁
Предметна наставница	Марија Ристивојевић
Назив предмета	Српски језик и књижевност
Област	Књижевност
Наставна јединица	Пеђа Трајковић, „Кад књиге буду у моди”
Тип часа	обрада
Циљ часа	Наставно тумачење савремене песме за децу.
Наставне методе	дијалошка метода, истраживачка, метода запажања и показивања, текстовна метода
Наставна средства	читанка, дигитална читанка, школске свеске, табла, креда/фломастер, рачунар, интернет
Облик рада	фронтални, индивидуални, групни
Међупредметне компетенције	комуникација, естетичка компетенција
Међупредметно повезивање	Историја језика, Грађанско васпитање, Биологија, Рачунарство и информатика
Очекивани исходи	Ученик ће бити у стању да: – одреди књижевни род и врсту песме; – одреди поруку песме; – пронађе стилске фигуре у песми; – разуме неопходност и добробити читања.
Образовни циљеви	– Мотивисати и припремити ученике за доживљавање и наставно тумачење песме. – Приказати основне податке из живота песника. – Мотивисати ученике у примењивању и проширивању знања и ван предвиђене наставне јединице.
Васпитни циљеви	– Увидети значај и вредности читања и неговања матерњег језика и подстицати његово неговање. – Читање ће подстаћи код ученика љубав према поезији и естетско уживање.

Функционални циљеви	– Наставна обрада песама мотивисаће ученике да прочитају и друге песме савремених децјих песника. – Израдом домаћег задатка ученици ће продубити и применити стечена знања и навике везане за читање.
Литература за наставника	Наташа Станковић Шошо, Бошко Сувајџић, <i>Чаролија сиварања, чиианка за 5. разред основне школе</i>, Нови Логос, 2022. Јелена Журић, <i>Ђачки језички љриручник</i>, Едука, 2014. Душко Бабић, <i>Школски речник књижевних ѿермина</i>, БИГЗ, 2018.
Литература за ученике	Наташа Станковић Шошо, Бошко Сувајџић, <i>Чаролија сиварања, чиианка за 5. разред о основне школе</i>, Нови Логос, 2022.

ТОК ЧАСА

Уводни део часа				
Планиране активности наставника			Планиране активности ученика	
– На почетку часа ученике мотивисати кроз игру асоцијација.			– Решавају асоцијације.	
			– Активно учествују у разговору (одговарају на постављена питања, постављају потпитања, допуњују једни друге...).	
ПАМЕТ	ЗАВИЧАЈ	ДОБРИЦА ЕРИЋ	БЕЦЕДА	
КАПА	ПОЛИЦА	ДЕСАН	РАЗБУКА	
КУЋА	ГРАД	БРАНКО ЂОКИЋ	ПРВО	
ШЕЋЕР	КУЋА	ГРОЗДА ОЛИЋИЋ	30	
ГЛАВА	БИБЛИОТЕКА	МИСАЦ/СОНЕТАТЕЉИЦА	СЛОВО	
		КНИГА		
– Након одиграване игре разговарамо о књигама које ученици читају. Да ли су то само обавезне школске лектире или имате додатна интересовања? Да ли читате класичне књиге, електронске или слушате аудио-записе?				
– Колико користите мобилне телефоне и шта на њима читате?				
– Шта је у моди? Како проводите слободно време?				
– Замислите неколико дана без електричне енергије, или само без телефона и друштвених мрежа. Шта бисте тада радили?				
– Зашто је читање важно? До каквих све сазнања можемо доћи читајући књиге?				

Средишњи део часа

- Наставник најављује наставну јединицу, записује на табли наслов, потом чита песму или пушта аудио-запис.
- Упознаје ученике са биографијом песника.

- Ученици слушају, учествују у разговору, одговарају на питања наставника, анализирају, читају, пишу.

- Препознају шалив тон у песми.
- Говоре о трендовима данашњице.
- Повезују градиво језика и књижевности.

Наводе стихове који илустрирају епитете, метафоре, поређење и персонификацију.

- Говоре о стиху, строфи и рими у песми.

– Шта вам се у песми допало? Какав је тон ове песме?

– Зашто су потребна чуда да књиге опет буду модни? Ко су фанови и литерарни манекени? Чим сте ви фанови данас?

– Ако би сада сви кренули да читају, да ли би ти дуги редови били као пруге? Да ли данас има редова испред библиотека? Да ли сте и када били на промоцији неке књиге?

– Какви су библиотекарџи? Да ли су усамљени и зашто? Да ли би они били срећнији уколико би било више чланова библиотеке? Да ли сте ви учлањени у библиотеку и у коју?

– Ко су Сервантес и Шекспир, да ли су вам познати?

Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
– Каква су интересовања младих? У песми се каже да читају тикете и рекламе, да ли знате за Андрића и ко је он био? – Зашто је номинатив уморан? Зашто песник наводи баш тај падеж? Да ли сви користимо падеже по правилу или грешимо? – Да ли су данас важнији ружеви и хаљине од књига? – Да ли људи на важним позицијама читају? Да ли јавне личности препоручују књиге? – Ко су Ршум и Душко? – Које стилске фигуре сте уочили у песми? Наведите примере. – Колико има строфа у песми и каква је рима?	
Завршни део часа	
На крају часа заједно обнављамо кључне појмове из обрађене песме. – Које речи из страних језика (туђици) користите у свакодневном животу? Наставник напомиње да нема потребе да употребљавамо стране речи сваког дана у српском језику имамо реч за тај појам.	– Наподе поруке песме. Понављају и уочавају најважније појмове у песми. – Уочавају вредности читања и употребе речи из матерњег језика.
Домаћи задатак	Пошто су ученици са разумевањем и великом радозналешћу прислушали анализу песме и разговору о књигама, договорили смо се да будемо носиоци активности обележавања Међународног дана књиге за децу у нашој школи. Пројекат је реализован под слоганом „Књиге су опет у мод“. Ученици су подељени у пет група: Прва група ученика има задатак да на интернету пронађе фотографије најзначајнијих библиотека у Србији и основне податке о њима. Друга група ученика треба да пронађе фотографије најпознатијих библиотека у свету. Пожељно је укључити родитеље у рад групе. Трећа група ученика треба да се подсети прочитаних књига и да представи неколико омиљених. Сугестија је да то не буду само лектире, већ књиге које су обележиле детињство.

Домаћи задатак	Четврта група ученика има задатак да направи обележиваче за књиге, на којима ће исписати поруке, то јест мудре мисли о књигама. Обележиваче би требало поделити осталим ученицима. У рад групе могу се укључити родитељи, пријатељи... Пета група ученика има задатак да направи пано или постер и на њему испише зашто је читање важно и које користи нам доноси. У договору са ученицима старијих разреда, који учествују у пројекту „Читалачки маратон“, организовали смо презентацију овог пројекта како бисмо укључили и млађе разреде. Све реализоване активности приказане су на следећем линку: https://view.genially.com/66800cb850255b004931c7c/presentation-kige-su-opa-tu-medi
-----------------------	--

Изглед табле

„Кад књиге буду у моди” Пеђа Трајковић Књижевни род: лирика Књижевна врста: хумористичка песма за децу Тема: Раскорак измеђ модерног начина живота и некадашњих система вредности. Стилске фигуре: епитет, метафора, поређење и персонофикација	
--	--

Eduka portal

„Дјевојка цара надмудрила”

ОШ „Аца Синадиновић”, Лоћика

(општина Алексинац)

Предмет:	Српски језик и књижевност	Разред: V
Наставница:	Невена Вељковић	
Наставна тема:	Књижевност	
Наставна јединица:	„Дјевојка цара надмудрила”, народна новела	
Циљ часа:	Утврђивање стечених знања о анализираној народној новели „Дјевојка цара надмудрила” (књижевни род, врста, тема, фабула дела, ликови и особине ликова)	
Очекивани исходи:	Ученик је у стању да: – чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту; – одреди тему дела; – анализира узрочно-последично низање мотива; – илустрије особине ликова примерима из текста; – вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове.	
Тип часа:	утврђивање	
Облици рада:	фронтални, индивидуални, групни	
Методе рада:	монолошка, дијалогска, текстовна, мултимедијална	
Наставна средства:	читанке, свеске за школски рад, пројектор	
Корелација са предметима:	Историја, Информатика и рачунарство	
Међупредметне компетенције:	комуникација, сарадња, решавање проблема	

Кључни појмови:	епика, народна новела, књижевни јунак, Дјевојка цара надмудрила
Литература:	Милија Николић, <i>Методика наставе српској језика и књижевности</i>, Завод за уџбенике, Београд, 2012. Видо Латковић, <i>Народна књижевност I</i>, Научна књига, Београд, 1975. Бојана Ракоњац, <i>Креативне идеје за наставу српској језика и књижевности</i>, Креативни центар, Београд, 2021.

Уводни део часа (5 минута)

Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
Час почињемо разговором о скорошњој посети ученика археолошком налазишту „Медијана” у Нишу. Наставник подсећа да је циљ излета био упознавање са нашом давнашњом историјом, са Римским царством и царом Константином, који је пореклом са наших простора као и са архитектуром, велелепношћу и функцијом читавог комплекса. Наставник потом најављује једноставан квиз са питањима у вези са једнодневним излетом, и објашњава да ће се, након што ученици обилазе сва поља, указати слика која је асоцирација на наставну јединицу планирану за текући час (Слајд 1). Отворивши слику приказује краља и кралицу одевене у средњовековну ношњу а наставник говори ученицима да приказана слика представља илустрацију дела обрађеног на једном од претходних часова и пита их знају ли о коме је делу реч. Наставник разговара са ученицима о утисцима о прочитаном делу, а затим најављује наставну јединицу и истиче циљ часа, а то је утврђивање стечених знања о делу „Дјевојка цара надмудила”, односно, разговор о књижевном роду, врсти, теми дела, фабули, ликовима и особинама ликова.	Ученици говоре о својим утисцима са једнодневног излета на „Медијане”. Објашњавају шта је највише заскупило њихову пажњу, којим мозаицима су били заинтеригирани, као и да ли би поново обишли ово археолошко налазиште. Ученици учествују у квизу одговарајући на питања која се налазе исписана на пољима. Отворивши сва поља, ученици наводе на које обрађено књижевна дело их откривена слика асоцира. Закључују да је реч о новели „Дјевојка цара надмудрила”. Ученици износе свој доживљај прочитаног дела, говоре о томе шта би из дела посебно издвојили, шта им се допало, а шта не, и на који начин би они завршили новелу.

Наставник објашњава да ће час бити организован кроз неколико задатака/игара различите тежине – од основног до напредног нивоа – којима ће градиво усвојено на прошлом часу бити утврђено.

Прва игра носи назив „Тачно/нетачно” и садржи захтеве основног нивоа (Слајд 2). Наставник са слајда ишчитава једну по једну тврдњу у вези са књижевним делом чија је анализа била урађена на претходном часу.

Питања која сачињавају прву игру пружају прилику наставнику да са ученицима разговара о књижевном роду, врсти, теми дела и ликовима, при чему наставник упућује ученике на пано о народној књижевности, који је урађен на једном од претходних часова (Прилог 1). Наставник са ученицима потом разговара о радњи приповетке.

Пошто је обновљена фабула приповетке приступамо другом задатку под називом „Цареви детективи”. Игра је организована тако што су ученици подељени у три групе, а свака од група има циљ да се присети по једног царевог задатка и девојчиног решења. Наставник дели ученике у три групе, а свака група одабира свог представника, који на главу ставља шешир погледу на шешир Шерлока Холмса, познатог детектива, узима лулу и лупу (Прилог 2). То је уједно и прилика да наставник са ученицима кратко поразговара о томе да ли воле да читају детективске приче или гледају детективске филмове и знају ли ко је био Шерлок Холмс. Наставник објашњава ученицима правила ове игре: сваки од представника групе из „Ковчежића асоцијација” добија по један предмет који асоцира на један царев задатак, а потом се са члановима група заједно присећа задатка (Прилог 3). Након што прва група реши асоцијацију, детективску капу, лулу и лупу предаје другој, а друга, након решења, трећој групи.

Ученици се опредељују да ли је наведена тврдња тачна или нетачна и образлажу своје мишљење.

Ученици казују књижевни род и врсту дела, при чему се служе паном о народној књижевности, затим говоре о теми дела, наводе ликове, а потом хронолошким редом, укратко, наводе догађаје у делу.

По сугестијама наставника, ученици се организују у три групе и одабирају свог представника. Представници група, једна за другом, стављају шешир и цртају шеширом Шерлока Холмса на главу, узимају лулу и лупу, и из „Ковчежића асоцијација” извлаче по један предмет који ће им послужити као асоцијација на неки од царевих задатака. Потом са тим предметом – везицом доба, сликом вретена или лепком, одлазе до чланова својих група, присећају се и договарају, а након што се присете царевог задатка, на који је предмет требало да их асоцира, представници група у име свих чланова износе свој одговор.

Пошто се, по сугестијама наставника, поделе у две групе и одаберу представника, представници група одлазе до наставничког стола и извлаче по једну фасциклу у којој се налази списано цареве питање упућено девојци. Са члановима својих група заједнички се присећају девојчиног одговора на питање. Након потребног времена, саопштавају наставнику одговор.

Наставник слуша излагања представника група о царевим задацима, усмерава их и потпитањима помаже уколико за то постоји потреба, а притом приказује слајд где су сумирана сва три задатка и решења која је понудила девојка (Слајд 3).

Наредна игра носи назив „Царева фасцикле”, а наставник појашњава ученицима да ова игра подразумева подсећање на царева питања и девојчине одговоре. Износи правила игре: ученике дели у две групе које опет морају имати своје представнике, а представници група узимају једну фасциклу са стола, односе је до чланова своје групе, извлаче цареву питање и присећају се одговора који девојка нуди.

Наставник слуша одговоре ученика и упоредо на слајду приказује сумирана царева питања и девојчине одговоре (Слајд 4).

Особине књижевних ликова у новели која се утврђује на текућем часу обнављају се наредном активношћу, игром „Сам ја” (Слајд 5). Наставник саопштава ученицима да ће остати подељени у две групе, где ће прва група имати задатак да примети у којим ситуацијама из дела се уочавају наведене особине девојке исписане на слајду, док ће друга група имати задатак да се присети у којим ситуацијама из дела се уочавају наведене особине цара. Објашњава да има довољно времена да размисле, могу да користе и Читанку, а ако треба и запишу укратко своје одговоре.

Последњи задатак којим се утврђује знање о народној новели „Девојка цара надмудрила” јесте „Питања и задаци за размишљање” (Слајд 6). Наставник објашњава задатак, са слајда чита једно по једно питање, слуша одговоре ученика, а потом и дискутује са ученицима о њиховим одговорима.

Ученици разговарају са наставником о књижевном и филмском јунаку Шерлоку Холмсу и о својим склоности-ма ка детективским жанровима.

Ученици прате садржину слајда који приказује наставник.

Ученици прате садржину слајда који приказује наставник.

Ученици разговарају се, записују одговоре у свеске за школски рад, подсећају се текста дела из Читанке, и након предвиђеног времена за размишљање, ученици предочавају наставнику у којим ситуацијама из дела се наведене особине књижевних јунака препознају.

Ученици износе своја размишљања и одговоре на питања која се налазе на слајду, а која наставник ишчитава и појашњава, а потом учествују у дискусији о одговорима.

Завршни део часа (5 минута)	
Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
Наставник питањима у вези са новелом чије је утврђивање циљ часа обухвата све градиво планирано за наставну јединицу која је предмет часа.	Ученици одговарају на питања наставника.
Начин провере остварености исхода	Усмена провера током часа организована кроз низ игара, односно задатака, различитог нивоа тежине, затим дискусија о питањима за размишљање, као и завршни део часа у коме наставник питањима сумира утврђено градиво и проверава оствареност исхода.
Образовни стандарди	CJ.1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима; CJ.1.1.6. разликује у тексту биљно, животног, главно од споредног; CJ.1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту; CJ.1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и аутентична књижевност); CJ.2.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епичу и драму; CJ.3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже.

 Прилог за преузимање из Зборник

Eduka portal

Писцу у част – 130 година од рођења Милоша Црњанског

ОШ „Франце Прешерн”, Раковица

Наставни предмет:	Српски језик и књижевност
Разред:	осми
Наставна област:	Књижевност
Наставна јединица:	Писцу у част – 130 година од рођења Милоша Црњанског
Тип часа:	утврђивање
Облик рада:	фронтални, индивидуални, групни
Наставне методе:	монолошка, дијалошка, драмска метода, текст метода
Наставна средства:	костими, сценографија, пано, евалуациони пано
Корелација:	Историја (период првог и другог светског рата), Географија (европске престонице)
Циљ часа:	Богаћење знања о личности и делу Милоша Црњанског.
Кључни појмови:	Црњански, биографија, суматраизам
Исходи	Ученици ће бити у стању да: – учине и усвоје одлике стваралаштва Милоша Црњанског; – истакну значај који имају лик и дело Милоша Црњанског у српској култури; – изражајно и са разумевањем казују различите врсте текстова (поезију, прозу и научно-популарне текстове); – негују културноисторијску баштину.
Компетенције:	– компетенција за учење, – комуникација, – сарадња, – естетичка компетенција.
Активности наставника:	Наставнице су: – казале поздравну и завршну реч; – истакле циљ часа; – пратиле ток ученичких излагања и координирале часом; – инструктирале присутне о начинима евалуације.

Активности ученика:	Ученици су: – у потпуности спровели замисли својих наставница; – у улогама наратора казивали биографске делове из живота Милоша Црњанског; – рецитујући поезију Црњанског и изражајно казујући прозу, представили особени лирски израз писца; – глумили самог писца, његову супругу и пријатеља Иву Андрића; – делили евалуационе листиће публици.
Одабир теме и иновација	
Тема је одабрана због актуелности – у циљу обележавања 130 година од рођења Милоша Црњанског. Иновација се огледа у потпуно другачијем приступу настави и апсолутно другачијој методологији рада јер се готово целокупни предавачки процес преноси на ученике, док су наставнице имале задатак да припреме одговарајуће материјале. Ученици су постојеће извели комплетно костимирани, у улогама наратора и рецитатор/глумаца. Такође, на крају часа, публици су подељени поклон-сувенири у облику песме „Живот” Милоша Црњанског, која је урађена у програм <i>Канва</i> а потом одштампана и пластифицирана.	
Провера остварености циља часа, исхода/праћење и вредновање:	Праћењем дешавања ученика на самом часу и исказивањем утисака публике на листићима за дрво на дано.
Литература:	Зоран Мркаљ, Зорица Несторовић, <i>Цвећник – читанка за 8. разред основне школе</i>, Klett, Београд, 2020. Милош Црњански, <i>Изабрана дела</i>, Leo Commerce, Београд, 2011. Литература са интернета: https://muzejvojvodine.org.rs/wp-content/uploads/2021/04/Milos-Crnjanski.pdf
Припремне активности:	Припремне активности наставница. Наставнице су: – прочитале и одабрале репрезентативне одломке из поезије и прозе Милоша Црњанског (одабране су песме: „Судба”, „Етеризам”, „М. Ц.”, „Пролог”, „Суматра”, „Прича”, „Траг”; у домену прозе, изабрани су и кориговани следећи одломци: одломак из „Дневника о Чарнојевићу”, „Романа о Лондону” и Друге књиге „Сеоба”);

Припремне активности:	– уобличиле биографске податке из живота Милоша Црњанског издвајајући оне најзначајније и најзанимљивије; – написале уводну и завршну реч; – одржавале читалачке и глумачке пробе вежбајући са ученицима акценат, дикцију, гест и сценски покрет; – осмислиле костиме и сценографију; – направиле паное у читаоници библиотеке (централни пано – посвећен најзначајнијим делима Црњанског; мањи пано – са одломком из поеме „Ламент над Београдом” и са силуетама знаменитости Београда; евалуациони пано – са дрветом у јесен); – у програму <i>Канва</i> урадиле песму „Живот” Милоша Црњанског (у четири варијанте), коју су отисли, одштампале у боји, пластифицирале и израдиле картице, тј. поклон-сувенире за публику; – на претходним часовима рецитирали и ставе ученици су обрађивали одломак из „Романа о Лондону” Милоша Црњанског и бавили се његовом детаљном анализом; – најавиле час заинтересованим ученицима 7. и 8. разреда, колегама и родитељима.
-----------------------	---

ТОК ЧАСА	
Уводни део часа	Наставница Снежана Милић најављује наставну јединицу и циљ часа; ученице доношење општих података о књижевности 20. века – наставница истиче и стилске одлике литературе Милоша Црњанског.
Главни део часа	Ученици, који су у публици, прате излагања учесника у рециталу. На сцени се смењују костимирани ученици у улози наратора и ученици глумци. Ученици који су наратори излажу значајне и интересантне податке из биографије Милоша Црњанског, хронолошки. Ученици у улози глумаца и рецитатора представљају најзначајнија дела Милоша Црњанског (одабране одломке из поезије и прозе).
Завршни део часа	Наставница Тамара Трифуновић Живковић излаже завршну реч, у којој даје препоруку библиотекара за књиге у којима се Црњански појављује као књижевни јунак („Омама” Слободана Владушића и „Путник са далеког неба” групе аутора). Позива ученике да се поклоне и публици поделе поклон-сувенире (песму „Живот” Милоша Црњанског, урађену у програму <i>Канва</i> , одштампану у боји и пластифицирану) и евалуационе листиће, које сви присутни попуњавају износећи своје утиске о часу и лепећи их на пано са јесењим дрветом.

Планирани садржај рада			
Уводни део часа			
Активност наставника	Активност ученика	Начин праћења	Очекивани ефекти
– Најављује тему и циљ часа. – Истиче значај Милоша Црњанског за српску књижевност 20. века.	– Прате излагање наставника.	– Посматрање.	– Мисаоно ангажовање. – Радозналост.
Главни део часа			
– Прати и (по потреби) коригује излагања ученика.	– Три категорије ученика носиоци су часа: ученици у улози наратора, ученици у улози рецитатора и ученици глумци.	– Посматрање. – Слушање. – Подстицање. – Сугерисање.	– Емотивно ангажовање. – Разумовање и повезивање градова.
Завршни део часа			
– У завршној речи истиче значај Милоша Црњанског и указује на књижевна дела у којима је он главни лик. – Позива ученике да поделе поклон-сувенире и евалуационе листиће присутнима.	– Ученици деле публици поклон-сувенире. – Ученици деле публици евалуационе листиће и позивају их да их залепе на пано са јесењим дрветом.	– Посматрање. – Слушање. – Мисаоно ангажовање. – Дискусија.	– Активно учешће у процени заједничког пројекта. – Закључивање. – Иницијатива за организацију и учешће у сличним пројектима.
Евалуација			
– Прикупља и класификује самолепљиве евалуационе листиће на пано са јесењим дрветом.	– Деле и попуњавају самолепљиве евалуационе листиће.	– Класификација евалуационих листића.	– Искреност у процени часа.
Продукт часа			
https://www.facebook.com/share/p/iW7kGb83f4ZUp8f/			

Бројеви

ОШ „Бранислав Нушић”, Ратаје

Наставни предмет:	Српски језик и књижевност Разред: пети
Област:	Граматика
Назив наставне јединице:	Бројеви
Тип наставног часа:	обрада
Циљ часа:	Усвајање знања о бројевима као врсти речи. Уочавање и тумачење основних одлика главних и редних бројева.
Образовни задаци:	► Усвајање знања о бројевима као врсти речи. ► Уочавање и тумачење основних одлика главних и редних бројева. ► Уочавање разлике између бројева и бројних именица.
Функционални задаци:	► Повезивање знања са новим појмовима. ► Уочавање наученог и примењивање у припремљеним задацима. ► Постепено и систематично упознавање граматике српског језика. ► Упознавање језичких појава и појмова и овладавање нормативном граматиком српског језика. ► Остваривање континуитета у граматичким и правописним вежбама. ► Оспособљавање ученика за успешно служење књижевним језиком.
Васпитни задаци:	► Неговање љубави према српском језику и потребе да се он негује и унапређује и неговање такмичарског духа. ► Развијање потребе да се усвојено знање примени. ► Остваривање континуитета у граматичким вежбама. ► Постепено и систематично упознавање граматике српског језика.

Исходи:	По завршетку часа ученик ће бити у стању да: ▶ разликује врсте бројева; ▶ разликује променљиве врсте речи од непроменљивих; ▶ разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деklinацију.
Облици рада:	фронтални, индивидуални
Наставне методе:	дијалошка, монологска, текстуална метода, демонстративна
Међупредметне компетенције:	комуникација, решавање проблема, сарадња
Корелација:	Математика, Информатика
Наставна средства:	▶ основна, пројектор, лаптоп, наставни листићи
Литература:	▶ Милија Николић, <i>Методика наставе српског језика</i>, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2008. ▶ Симеон Маринковић, <i>Методика креативне наставе српског језика и књижевности</i>, Креативни центар, Београд, 1994. ▶ Ж. Станојчић, Љ. Поповић, <i>Грамађика српског језика</i>, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2002. ▶ Др Ј. Журић, др Ј. Ангеловски, <i>Жубор језика, српски језик и језика султура</i>, Едука, Београд, 2022.

ТОК ЧАСА			
Део часа:	Уводни део	Трајање:	8 минута
Активност наставника:		Активности ученика:	
Час започињем игром асоцијације. Да ли волите квизове? Који су вам омиљени? Да ли волите асоцијације? Хајдемо сада да решимо једну! Ученици се јављају наизменично и отварају поља на презентацији. Затим, долазимо до коначног решења игре, а то су <i>бројеви</i>. У коју врсту речи спадају бројеви? Истичем циљ часа: Бројеве су ученици у млађим разредима савладали на нивоу препознавања у једноставним примерима и записујем наслов на табли, а ученици у свескама.		▶ учествују у квизу; ▶ обнављају градиво о променљивим и непроменљивим речима; ▶ записују наслов наставне јединице у свескама.	

Део часа:	Главни део	Трајање:	30 минута
Активности наставника:		Активности ученика:	
На презентацији се налази песма Љубивоја Ршумовића „Једнога дана”. Ученикова пажња се задржава на бројевима у песми. На тај начин повезујем књижевност са новом наставном јединицом из граматике: ЈЕДНОГА ДАНА Једнога дана Пети готован Пре седам дана Већ је спавао Срело се седам Шести ни гласа Готована Није давао Први готован Седми је седео Наочит млад Будан и јадан Седе па рече И понављао ПРЕЗИРЕМ РАД ЈА САМ ГЛАДАН Други готован О СВЕТО НЕБО Немаде куд О МОЋНЕ СИЛЕ Додаде на то БАЦИТЕ ЈЕДНО ПРЕЗИРЕМ ТРУД ПЕЧЕНО ПИЛЕ Трећи готован Уто се јамом Леже под дуд Гавран са гавраном НЕК РАДИ ОНАЈ НЕ ДАЈЕ НИ ШТА КО ЈЕ ЛУД РА ГОТОВИ НЕ Делом је било Четврти брзо МУС ТЕ ДАВАЊА Пронађе хлад ПРОШЛО ЈЕ ВРЕМЕ ИМА ВРЕМЕЊЕ И МОТАВАЊА ЈОШ САМ МЛАД Љубивоје Ршумовић Како питања је да се добију одговори у којима ће се јавити бројеви. Како постоје први стих? Пре колико дана су се срели готовани? Колико их је било? Шта су радили и шта су говорили? Створили су се услови да се обнови знање о бројевима, стечено у млађим разредима, што ће ученике увести у данашњу наставну јединицу. Записују у свеске основну поделу бројева на: главне и редне.		► кроз вежбу, понављају шта су бројеви; ► записују дефиницију бројева; ► упознају се са поделом бројева према значењу; ► упознају се са граматичким категоријама бројева.	

Активности наставника:	Активности ученика:
Главни бројеви казују колико нечега има, а редни које је нешто по реду. Подгрупе главних бројева јесу: основни, збирни и бројне именице на -ица. Записују дату поделу. Основним бројевима се означава колико тачно има појмова, бића и предмета. Ученици наводе своје примере основних бројева. Истичем да су основни бројеви један, два, три и четири променљиве речи (мењају се по падежима), док су бројеви од пет па надаље непроменљиве речи. Ученици записују ове карактеристике, а затим им показујем на презентацији промену бројева један, два, три и четири која се и налази у њиховим граматикама. Збирни бројеви су они који показују колико је бића или ствари различитог рода у некој групи, односно збиру. Ученици наводе своје примере збирних бројева. Напомињем ученицима да треба да разликују бројеве од бројних именица. Постоје речи које су по функцији бројеви, а по граматичким особинама именице и мењају се по падежима (стотина, хиљада, милијарда, милион). Бројне именице на -ица служе за означавање особа и ствари по броју (двојица, тројица, десеторица) и налазе се именицама јер се мењају по падежима. Именицама припадају и ове речи: трећина, четвртина, двојка, половина... Редни бројеви - имају облике за сва три рода као и придеви: први, прва, прво. Имају једнину и множину. Ученици наводе своје примере редних бројева. Записују у свеске ову поделу и одлике збирних и редних бројева, као и бројних именица. Као и остале именске речи, и бројеви се мењају по падежима, а са именицом уз коју стоје слажу се у роду, броју и падежу.	- Једнога дана. - Пре седам дана. - Седам. - Први је седео и презирао рад. Други је презирао труд...

Наводим ученике, уз помоћ презентације, да правилно употребе број с обзиром на род именице уз коју стоји. У реченици најчешће имају службу атрибута: Освојили смо <u>треће</u> место на турниру. Редни бројеви могу се наћи и у предикатској служби (у оквиру именског предиката): Драгана је <u>прва</u>.			
Део часа:	Завршни део	Трајање:	8 минута
Активности наставника:		Активности ученика:	
Рад на наставним листићима. Домаћи задатак: <i>Радна свеска – Бројеви.</i>		– рад на наставним листићима – запис ју доћи задатак	

Eduka portal

Свети Сава: Естетика у учењу – знање и надахнуће ученику (рад са децом у дијаспори)

Наставница	Блаженка Тривунчић
Контекст	Школска слава Свети Сава прославља се у школама у Србији, у региону и у расејању. Светосавска приредба је најважнији културни догађај образовно-васпитног рада на српском језику ван матице. У допунској настави се користе и уџбеници који су решењем министра одобрени за употребу у Србији.
Наставна тема	Свети Сава
Предмет	Српски језик
Разред	4–8. разред
Циљ	Успостављање савременог дијалога са ученицима у поетском, ликовном, музичком и драмском медијуму посредством естетике дигиталног окружења и дидактичког подтекста изабраних уметничких остварења Светог Сави.
Корелација и интеграција	Коризонтално и вертикално повезивање садржаја из Српског језика, Историје, Музичке и Ликовне културе у корелацији са филмском и драмском уметношћу.
Наставни садржаји	Припреми тематских часова и светосавске приредбе као слободне активности, поред наставних јединица прописаних и препоручених програмом, извориште непресушне инспирације „најдуже приче коју прича српски народ” чине и уметничке легенде Симеона Маринковића и Драгана Лакићевића, народне легенде које је забележио Станоје Мијатовић и анимирани филм „Престо Светог Саве” Српске православне црквене општине у Љубљани.
Методе рада	вербално-текстуалне, аудио-визуелне, демонстративне, игровне
Облици рада	индивидуални, групни, рад у пару
Очекивани исходи	– Сликвито говори о животу и делу Светог Саве уз навођење података.

Очекивани исходи	– Тумачи лик Светог Саве у уметничкој и народној књижевности. – Показује самосталност у раду и истражује. – Стваралачки се изражава поводом дела. – Учествује у групном раду и у раду у пару. – Драматизује легенду о Светом Сави. – Даје предлоге и износи утиске, мишљење и ставове о врлинама. – Учествује у сценском наступу глумом, рецитовањем и певањем. – Критички се односи према резултатима рада.
Опште међупредметне компетенције	комуникација, сарадња, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција решавања проблема, компетенција за целоживотно учење, естетичка компетенција
Наставна средства	<u>Дигитални алат Thinglink</u>, Hot Potatoes (укрштеница), квизови, рачунар, пројектор, предлошци <i>Предања о Светом Сави</i>, <i>Народни приговори и легенде о Светом Сави</i>, <i>На Светиога Саву</i>, <i>Јетичка асоцијативна игра</i>; <i>Поводом Појине Њесле</i>; <i>Свети Стефан</i>: извор; <i>Поуке Светог Саве</i>; <i>Три малости</i>; филм <i>Светосавље – мир који се чује</i>, презентација <i>Красић и Расићко</i>; читанке, књиге прича и легенди о Светом Сави; мапе и постери; сценарији за приредбу.
Опис дигиталног алата на коме се налазе материјали и прилози	Ипотреба дигиталног алата <i>ThingLink</i> у креирању интерактивног модела омогућава примену разних „модела развијајуће наставе“, целовит и интердисциплинарни приступ одређеној теми, креативност у стварању и продубљивању унутарпредметних и међупредметних веза, приказ вишеструких сензација, од визуелних до аудитивних. Дигитални постер на коме су наставни прилози ученицима је привлачно и подстицајно окружење, а рад у оквиру дизајнираног модела може бити вођен, истраживачки и слободан. У контексту светосавља, ово наставно средство пружа ефикасно укрштање вишеструких равни, од којих су најзначајније етичка и естетска: критичко изношење ставова ученика о принципима, вредностима, врлинама и идеалима са ликовном, литерарном и драмском продукцијом. За визуелни изглед електронског постера одабран је рад ученице четвртог разреда, који је био на првом плакату светосавских дана. Ознаке које светле (књиџа, ноџа, филмска

Опис дигиталног алата на коме се налазе материјали и прилози	џирака), позивајући на откривање, представљају сам медиј и предлошке. Иза знака плус су додатне информације и изазови, знак звезда води на задатке, а знак њиња – на квизове и игре. У знаку срце је сценарио светосавске приредбе са фотографијама. Решавањем питања у светлећим круговима означеним упитником, отвара се прозор са фотографијама, које носе упечатљиве утиске, а отварају многострука дијалошка поља. На пример, тачан одговор на питање који је синоним за реч храброст, поред одважности, смелости и јунаштва, води на слику Добросава Боба Живковића и поруку: „Ако си у срцу цин, није важно што си мали”. Уједно, одређени задаци су употпуњени стваралачким радовима ђака, који постоје у на размишљање. У начелу, постер је додатно представно средство, које може бити драгоцено у емоционално-сазнајној припреми ученика и предвиђене часове, али и у осмишљавању слободне активности, при чему се деца радо самостално и истраживачки „крећу” у дигиталном простору. https://www.thinglink.com/scene/1841437573000462822
Припремне активности	– На часовима се читају и тумаче планирана књижевна дела о Светом Сави из читанки, уз рад у оквиру електронског постера, који започиње анимираним филмом и решавањем питања и квиза у облаку на постеру. – Наставник упућује ученике на додатне материјале на постеру („Златно јагње”, 4. разред), народне приче о Светом Сави (4), приче Симеона Маринковића (5, 6), легенде и предања о Светом Сави (7, 8), „Савин монолог”, Д. Максимовић (7), „Свети Сава” В. Попе (8. разред).

Припремне активности	– Даје одабране легенде Д. Лакићевића и текст „Политикиног забавника” са народним легендама које је записао С. Мијатовић уз задатак да драматизују једну легенду и изведу играказ. (5–8) – Заинтересованим ученицима 6, 7. и 8. разреда намењени су истраживачки задаци за израду квиза о историјату школске славе, дијалога о Храму Светог Саве и мапе о Савином жезлу. – Наставник усмерава на ликовни израз у различитим техникама, кроз посматрање репродукција фресака и уметничких портрета Светог Саве, читањем поезије и датих описа портрета светитеља. Ученици бирају активности и задатке према склоностима и интересовањима.
Тематски дан	
Уводни део (35 минута)	После слушања <i>Химне Светом Сави</i>, одвија се вршњачко учење: – група ученика приказује и води квиз о школској слави, – ученички пар (2 улога) изводи дијалог о Храму Светог Саве, – ученик представља мапу о Савином жезлу. Интеракција са осталим ђацима одвија се кроз разговор, питања и објашњења. Наставник прати, допуњава, подстиче разговор о симболици и значају приказаних садржаја. Позива ученике да искажу мишљење, искуства и утиске.
Главни део (75 минута)	Ученици приказују резултате индивидуалног, групног рада или рада у пару – играказе, ликовне радове, мапе и стрип: <i>Распио је дечак Распио, Портретей, Срећа, Злаћне руке, Лекција, О скривеним очима, Везуј конце за небо, Моја креативна маја/стрип</i>. После сваке драматизације одвија се дискусија, везана за садржај и поруке дела, али и за само извођење. Уз е-постер на видео-биму, представљање цртежа прати разговор о изгледу Светог Саве, читање описа, запажање детаља на уметничким сликама и свим портретима Савиним. Наставник прилази свакој групи и сваком ученику, прегледа радове, даје упутства и сугестије. Подстиче ученике да говоре и коментаришу.

Завршни део (25 минута)	Ученици оцењују презентације радова и извођење игроказа. Презентација <i>Храсїї и Расїко</i> и певање <i>На Све-шоїа Саву, Неїујмо срїски језик</i>.
Евалуација	Ученици кроз упитник вреднују активности и дају предлоге. Наставник припрема завршни облик сценарија.
Домаћи задатак	Наставник доставља ученицима сценарио са упутством да увежбавају улоге. Упућује заинтересоване ученике на додатне материјале из историје и културе: <i>Име Сїебан, Поуке Свеїшої Саве, Три манасїира</i> и филм о манастирима. Пружа континуирану подршку и подстицање свим ученицима у раду.
Провера остварености исхода	Уз квалитет урађених задатака, тачни одговоре (тестови, квизови, укрштенице и слично) ангажовања, посебни ефекти рада мотивисану и успешношћу наступа – достојанственим и сачетаним опхођењем, реакцијама публике, утисцима и запажањима свих учесника, закључцима и задовољством ученика.
Осврт на методички приступ	У савременом домену посебно у интеркултуралној средини – и подучавања јесте уметност – својеврсни дизајн начина комуникације у чијем је подтексту дијалог о вредностима, непрекидно трагање за поступцима којима се буди мотивација, сазнајно и естетско надахнуће. Методички приступ почива на начелу поступности, од анализе ка синтези и продукцији – од емоционално-сазнајне припреме, преко садржаја намењених различитимзрастима ученика и обичајених поступака везаних за тумачење књижевног дела, ка самосталном решавању квизова и укрштенице, истраживачком раду и стваралаштву. Усвајању знања доприноси активно учешће ученика у различитим типовима задатака уз подстицање на рад у пару или у групи, вежбањем компетенција говора, читања, писања и разумевања прочитаног. Целокупни процес чине поступци у својеврсној градацији и сарадничкој креативности, почев од наставникове благовремености у планирању, одабиру садржаја и креирању постера, стручном вођењу и подстицању ученика на самосталност и идејна решења, до јавног наступа и промоције резултата свих облика ученичког стваралачког изражавања. Предложени

Осврт на методички приступ	интерпретативни модел у функцији је развијања говорних вештина, правилног изражавања, заједништва, усвајања, неговања и афирмације врлина. Може бити инспиративан и применљив у редовној настави у сарадњи са учитељима и наставницима других предмета.
Литература и извори	– Велмар-Јанковић, С. <i>Злајно јајње</i>. Београд: Стубови културе. 1998. – Вилотијевић, М., Вилотијевић, Н. <i>Модели развијајуће наставе I</i>. Београд: Учитељски факултет Универзитета у Београду. 2016. 7–204. – Влаховић, Г., Влаховић, Ј. <i>Чишанка 7. Уџбеник из књижевности за седми разред основне школе</i>. Београд: Београд. 2019. – Лакићевић, Д. <i>Штај Свећо. Савес. Паг генон</i>: Београд. 2018. – Маринковић, С. <i>Приче о Светом Сави</i>. Креативни центар: Београд. 2005. – Михајловић, В. <i>Свећоник са наш</i>. Епархија рашко-призренска. 2019. – Николић, М. <i>Мелодика наставе српског језика и књижевности</i>. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства. 2006. – Огњановић, М. <i>О скривеним очима и злајним рукама</i>. Београд: Политикин забавник. Бр. 3129, 25. 9. 2012. – Грковић, Б. „Час по час”. http://casposcas.weebly.com/ 2016–2023.

Filmski rodovi V (književnost i medijska kultura)

JU VII osnovna škola, Mostar

Nastavnik:	Mili Hilmo Selimotić
Škola:	JU VII osnovna škola, Mostar
Nastavno područje:	Književnost i medijska kultura
Nastavna jedinica	FILMSKI RODOVI
Razred:	V (peti)
Tip nastavnog časa:	obrađ (1 čas) + vježba, analiza gledanog filma (1 čas), vrednovanje i analiza projekta (1 čas)
Nastavni oblici:	frontalni, individualni, rad u paru, rad u grupi/ vršnjačko učenje; problematika i projektna nastava
Nastavne metode:	monološka, dijaloška, tekstualna, grafička...
Povezanost s međupredmetnim temama:	Lični i socijalni razvoj, Učiti kako učiti, Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije, Preduzetništvo, Vršnjačko učenje, Građanski odgoj i obrazovanje.
Unutarpredmetna korelacija:	kultura izražavanja
Međupredmetna korelacija:	Lingvistička kultura, Muzička kultura, Informatika, čas razrednika, Istorija, vannastavne aktivnosti (filmska/ medijska/literarna sekcija), dodatna nastava
Obrazovne zadatke:	Naučiti šta je film. Upoznati učenike sa istorijskim razvojem filma. Razlikovati filmske rodove. Naučiti kako nastaje animirani film. Naučiti osnovna obilježja dokumentarnog filma. Naučiti osnovna obilježja igranog filma.
Vaspitne zadatke:	Podsticati interesovanje za film kao medij. Razvijati kritički odnos prema filmu. Naučiti osnovne vrijednosti filma. Podsticati kreativnost i želju za stvaranjem filma.
Funkcionalne zadatke:	Razvijati sposobnost samostalnog rada, rada u grupi i vršnjačkog učenja, analiza, komentarisanje, povezivanje, zaključivanje, pisanje, usmeno izražavanje.
Metodički pristup:	interpretativno-analitički, korelacijsko-integracijski
Ishodi učenja:	Učenik će definisati pojmove film i filmsko djelo, razlikovat će filmske rodove i prepoznavat će ih u različitim vrstama gledanih filmova.

Ishodi učenja:

Učit će temu i kompoziciju romana, pronaći će primjere za fizičku karakterizaciju lika te karakterizaciju postupcima, navesti osobine glavnog lika pomoću umne mape, uporediti poglavlja romana sa isječcima iz filma, izdvojiti ključne pojmove romana.

- povezati sa Međunarodnim danom pronalazača – 9. novembar;
- povezati sa Svjetskim danom umjetnosti – 15. april;
- povezati sa Svjetskim danom animiranog filma – 28. oktobar.

Tok časa (artikulacija)

1. i 2. čas – FILMSKI RODOVI (obraditi na početku i na kraju)

🕒 Uvodni dio

1. doživljajno-spoznajna motivacija

- a) Na šta te asocira riječ film?
- b) Napiši top-listu pet filmova koje si gledao više puta.
- c) Opiši svoje pripreme prilikom odlaska u bioskop (kino).

Zanimljivost: Prvi film *Izlazak radnika iz tvornice* snimila su braća Luis i Auguste Lumiere https://www.youtube.com/watch?v=85_veBBLRho

2. zadavanje zadataka za rad u grupama

Danas ćemo se baviti filmom. Da bismo što više naučili o filmu, podijelićemo se u pet grupa. Svaka grupa će dobiti svoj zadatak na nastavnom listiću. Učenici pojedine grupe zajedno rješavaju nastavni listić, a zatim napišu na plakatima ono što bi ostali učenici trebalo da znaju o području koje je grupa proučavala.

⌚ Glavni dio

3. istraživanje u grupama prema zadacima/smjernicama na nastavnim listićima

Učenici su istraživačke zadatke dobili na jednom od prethodnih časova. Na času se grupe dogovaraju i prave zajednički rad.

1. grupa – FILM

Šta je film?

Koliko se sličica snimi u jednoj sekundi?

Podijelite filmove s obzirom na zvuk.

Šta je zvuk u filmu?

Ko je snimio prve filmove?

Koje su godine snimljeni prvi filmovi?

Kako se zvao prvi film?

Koje filmske rodove razlikujemo?

2. grupa – ANIMIRANI FILM

Šta je animacija?

Navedite osnovne karakteristike animiranih filmova.

Nabrojte vrste animiranih filmova.

Nabrojte faze u stvaranju animiranog filma.

Koja su filmska izražajna sredstva animiranog filma?

Navedite tri animirana filma.

3. grupa – DOKUMENTARNI FILM

Koje su osnovne karakteristike dokumentarnog filma?

Koje su dvije poznatije vrste dokumentarnog filma?

Navedite osnovna obilježja naučnopopularnog filma.

Navedite osnovna obilježja nastavnog filma.

Napišite naslove triju dokumentarnih filmova koje ste gledali.

4. grupa – IGRANI FILM

Koja su osnovna obilježja igranog filma?

Navedite redoslijed kojim nastaje igrani film.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

4. objava rezultata i njihova korekcija (mogući odgovori)

ANIMIRANI FILM

– oživljava se i pokreće nešto što u prirodi ne postoji kao živo biće, a nastaje snimanjem pojedinačnih slika;

- vrste animiranih filmova: crtani, lutkarski, kolaž-film;
- osobine crtanog filma: pokrenutost linije, ploha i boja, zvuk;
- filmska izražajna sredstva: slika, zvuk, montaža.

Zanimljivost: Kako je nastala *Snjeguljica*?

<https://www.youtube.com/watch?v=OebUzEhSLBI>

DOKUMENTARNI FILM

– prikazuje istinito, stvarnost, vjerno, bez uljepšavanja i dodavanja, nema glumaca, redoslijeda radnje;

– dokumentarni filmovi mogu biti i:

- a) naučnopopularni filmovi, obrazovni, o životinjama i prirodisni;
- b) nastavni filmovi.

IGRANI FILM

– prikazuju se stvarne ili izmišljene priče, izmišljeni likovi i događaji, glumci, filmska ekipa;

– redoslijed stvaranja igranog filma:

1. pisanje filmske priče,
2. stvaranje filmske ekipe,
3. snimanje,
4. montaža,
5. prikazivanje filma.

🕒 Završni dio

5. dopunjavanje rezime, igrovna aktivnost

Razvrstati pojmove u odgovarajuće rubrike.
stvarni ljudi, pjesničko nadahnuće, glumci, istiniti događaji,
crtež, izmišljena priča, različiti filmski postupci, predmet u pokretu

6. zadaci za samostalan rad – biraju učenici prema svojim sklonostima, interesovanjima..., u dogovoru sa nastavnikom

- Napiši kratak sinopsis (sažet nacrt filma) za igrani film koji bi htjela/htio snimiti.
- Režiraj dokumentarni film. Kojom bi se problematikom htjela/htio baviti u dokumentarnom filmu koji bi snimila/snimio? Napiši ukratko temu i razloge svog izbora.
- Pokušaj nacrtati lik iz bajke koju si interpretirala/interpretirao ove školske godine, koji te nadahnjuje za snimanje animiranog filma. (Moji učenici izabrali su ovaj zadatak te je na takav način ostvarila korelaciju sa nastavom književnosti.)
- Otkrij namjenu određenih vrsta filmova.

reklamni film	film kojem je cilj uticati na ponašanje gledalaca u nekim prilikama	video-spot
film namijenjen da vizuelizira muzička izvođenja	obrazovni film	film namijenjen sticanju znanja za ciljanu publiku

- Otkrij na karticama neke zanimljivosti iz svijeta filma.

– Znaš li zašto se najprestižnija filmska nagrada zove Oskar?

Priča kaže da je bibliotekarka Akademije filmske umjetnosti i nauke Margaret Herrick, ugledavši statu na nagrade, izjavila: „Izgleda baš kao moj ujak Oskar!”

– Koji su najpoznatiji filmski festivali na svijetu?

Filmski festival u Cannesu (Francuska) – nagrada Zlatna palma

Filmski festival u Veneciji (Italija) – nagrada Zlatni lav

Filmski festival u Berlinu (Njemačka) – nagrada Zlatni medvjed

– Gdje se nalazi poznata Staza slavnih?

Staza slavnih nalazi se u Hollywoodu, u Los Angelesu (SAD), kao središte filmske industrije.

– Na mnogobrojnim popisima najboljih filmova svih vremena često se nalaze sljedeći filmovi:

Prohujalo s vihorom (1939)

Forrest Gump (1994)

Hrabro srce (1995)

Wall-e (2008)

Ratovi zvijezda

Kralj lavova (1994)

Carsko putovanje (2005)

Titanic (1997)

Čovjek na žici (2008)

Gospodar prstenova: Prstenova družina (2001)

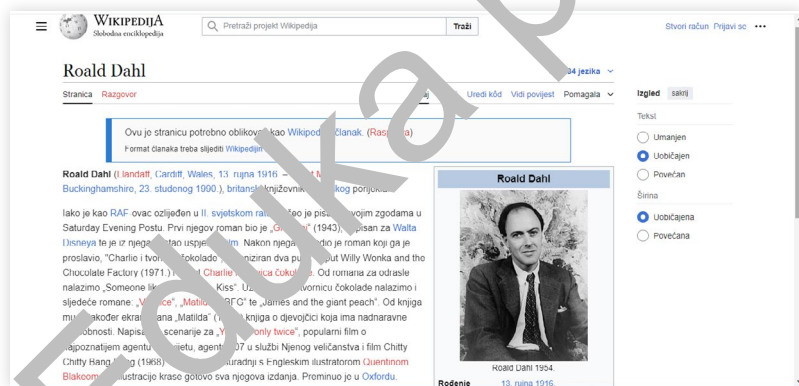
7. najaviti lektiru i gledanje filma *Charli i fabrika čokolade*

3. i 4. čas – Lektira i analiza gledanog filma

1. lektira, dnevni čitanja

Učenici su kod kuće pročitali roman. Slijedi razgovor, iznošenje utisaka i razmišljanja. Podijeliti učenike u tri grupe. Najaviti današnji čas.

Zanimljivost: O piscu... https://hr.wikipedia.org/wiki/Roald_Dahl

Zanimljivost: Muzej Roalda Dahla <https://www.roalddahl.com/museum/>

Prva grupa – pisac, tema, kompozicija (učenici treba da izdvoje osnovne podatke i zanimljivosti o piscu Roaldu Dahlu (najviše pet rečenica), zatim definišu temu romana te o svakom dijelu fabule (uvod, zaplet, vrhunac i rasplet) navode jednu rečenicu. Slijedi prezentacija urađenog.

PISAC – TEMA – KOMPOZICIJA

ime grupe

VRSTA DJELA

KNJIŽEVNI ROD

TEMA

PISAC

Napisati sažetak o piščevom životu.

KOMPOZICIJA

Druga grupa – likovi (učenici treba da pronađu primjere fizičke karakterizacije navedenih likova te jedan njihov postupak iz romana na osnovu koga će odrediti karakter lika. Slijedi prezentacija urađenog.

FIZIČKA KARAKTERIZACIJA
(vanjski izgled lika)

KARAKTERIZACIJA LIKA
POSTUPCIMA
(imenujte jednu osobinu svakoga lika i objasnite na primjeru)

Treća grupa – umna mapa (učenici treba na papiru A3 da izrade umnu mapu o glavnom liku. Treba biti vidljivo: ko je Charlie Bucket, gdje živi, s kim živi i kako živi, koje su njegove osobine, zašto odlazi u fabriku čokolade i kako se ponaša u fabrici čokolade. Slijedi prezentacija urađenog.

IGRANI FILM - CHARLIE I FABRIKA ČOKOLADE

SAD, 2005. - reditelj Tim Burton

Poglavlja iz romana / Isječci iz filma

- poglavlje „Willy Wonka“
- poglavlje „Čokoladna dvorana“
- poglavlje „Oompa-Loompasi“

U filmu Willyja Wonku glumi Johnny Depp. Pronađite Willyjev opis u romanu te ga uporedite s filmskim likom. Napišite svoja zapažanja.

Kako su prikazani Oompa-Loompasi? Šta saznajete o njima u romanu i u filmu? Ima li razlika?

Uporedite čokoladu tvorca u romanu i filmu. Koje lično razlike uavate? Pričajte o iskuse.

2. analiza gledanog filma

Učenici su imali zadatak pogledati film i upoređivati tri poglavlja iz romana („Willy Wonka“, „Čokoladna dvorana“ i „Oompa-Loompasi“) s isječcima iz filma Tima Burtona *Charlie i fabrika čokolade* (2005).

Nakon pogledanih isječaka iz filma slijedi razgovor (iznošenje utisaka), a zatim rješavanje zadataka na nastavnom listiću.

<https://videoteka.in.rs/movies/charlie-and-the-chocolate-factory/>

3. Buckice – pamtnice

Učenici će od kartona izraditi oblik čokolade i podijeliti je na kvadratiće (6 x 3 kvadratića). U šest vodoravnih kvadratića napisat će imena glavnih likova, a u dve ostale kvadratiće ono po čemu će pamtit i ovaj roman. Slijedi prezentacija urađenog.

4. vrednovanje – ocjenjivanje

Добрица Ерић, „Чудесан свитац мога детињства”

ЈУ ОШ „Вук Караџић”, Нови Град (Подручно
одјељење Добрљин), Република Српска

Наставни предмет: Српски језик

Разред: 7.

Наставница: Снежана Вукић

Школа: ЈУ ОШ „Вук Караџић”, Нови Град (ПО Добрљин), Република Српска

Наставна јединица: Добрица Ерић, „Чудесан свитац мога детињства”

Врста часа: обрада

Облик рада: индивидуални, групни, рад у паровима

Наставне методе: дијалошка, монолошка, текстозна

Наставна средства: читанка, табла, свеске ученика, писани радови ученика, наставни листићи, веб-алат *book creator*

Очекивани исходи на крају часа

На крају часа ученик ће бити у стању да:

- одговори на питање о животу и књижевном раду Д. Ерића;
- чита пјесму са разумијевањем;
- тумачи лирску пјесму;
- толерантно учествује у дијалогу;
- изражава своје мишљење и аргументовано га брани.

Провјера остварености исхода

Начин вредновања процеса процјењује се на основу урађености задатака на часу и код куће. На основу питања и одговора ученици процјењују власити рад како путем вриједносних судова изречених на часу. (Шта ти се свидјело на овом часу? Шта си ново научио/научила? Дај приједлоге да би следећи час био још бољи!)

Међупредметне компетенције: комуникативна компетенција, компетенција за учење, рад са подацима и информацијама, рјешавање проблема, сарадња

Међупредметно повезивање: Ликовна култура, васпитни рад у одјељењској заједници

Планирани ток наставе и учења

Припремање учионице почиње реквизитима и костимима. Учионица се претвара у ресторан, а ученици у његове госте. Наставник је главни кувар. (Мали одмор да се све постави.)

Прије саме трансформације, неколико дана унапријед, наставник се са ученицима договара о разним активностима. Ученици добијају задужење да се договоре унутар група, које је наставник формирао на основу успјеха из предмета Српски језик, шта ће од реквизита припремити. Од реквизита су потребни: столњаци, вазе са цвијећем, свијеће, ознака за резервисан сто, а то ће у ствари бити мудре мисли о читању, значају књиге и учења. На тај начин ученици уче како расподијелити послове, шта је одговорност, његују међусобну сарадњу и тимски рад, помажу једни другима у савлађивању препрека.

Наставник такође има своја задужења. Његово је да осмисли „Књижевни јеловник“, да припреми карту за оцјењивање јела, лист за оцјену часа, књигу утисака, дипломе за најбоље критичаре, правила понашања за столом – бонтон, и неке занимљивости о ресторанима.

Правила понашања или бонтон ученици уче у оквиру Часа одушељеске заједнице и тако се остварује међупредметна повезаност. На тај начин ученици именују и примјењују правила понашања у ресторанима.

Такође, задатак наставника је и да припреми сто за своје госте – ученике, у смислу организације шта ће гдје поставити да би и ученици имали свој простор за рад и да би се осјећали угодно.

Након што су трансформисали учионицу, направили су лепе назив ресторана, у овом случају назив је симболичан, „Литвини“.

🕒 Уводни дио (7 минута)

Прије самог рада ученици читају бонтон, правила понашања у ресторанима, која је наставник издвојио из један лист у мањим групама. Пошто је наставник главни кувар, појављује се пред гостима са кецељом и рукавицама за кување. Потом им дијели књигу утисака, а то је један украшен лист на којем треба да напишу неколико реченица о томе шта мисле о изгледу овакве учионице, шта очекују од часа, шта би још додали или можда одузели од реквизита.

🕒 Главни дио (20 минута рада)

Презентација рада (10 минута)

Када заврше своје разматрање, наставник купи листове и гостима доноси „Књижевни јеловник“. Он је у ствари сачињен од питања која су подијељена на јела: предјело, главно јело и десерт.

Предјело чине уопштена питања о појму који разматрају, кључне ствари, размишљања прије читања, током и на крају.

1. О Добрици Ерићу знам... _____
2. Прије читања нисам мислио да ће _____
Невјероватно ми је _____
Знате ли да _____
Право је изненађење било када _____
3. Напиши три стиха која су оставила јак утисак на тебе, два мотива о којима желиш говорити, једну идеју из пјесме.

Главно јело чине питања у вези са пјесмом. Она траже размишљање, просуђивање и доношење закључака који се темеље на доказима из текста.

1. Шта писац слави у овој пјесми? Напиши и друге називе (синониме) за свица.

2. Када се они јављају?

3. Како се испољава њихова појава?

4. Какав утисак остављају они на око посматрача?

5. Какви су ти свици? Опиши их.

6. Шта наука каже о њима?

7. Шта је заједничко свицу и звијездама?

8. На коју вас пјесму подсећа ова пјесма? Пронађите сличности.

9. Шта може да представља свитац?

10. Која је улога мајке у пјесми?

11. Објасни значење посљедње строфе!

Дезерт је креативни задатак, у смислу да „засладе“ урађене о.

У креативном задатку имају избор. Могу групно свици ураде исти, а може сваки члан изабрати што му се допада.

МАЈНКРАФТ → Нацртај мајчин портрет у стилу мајнкрафта.

ПЈЕСМА → Напиши пјесму у форми дијалогата с мајци.

ПЛАКАТ → Направи плакат причалицу и илустрирај причу о својој мајци.

Након подјеле јеловника, ученици приступају раду.

Дјеца се ангажују, усмјеравају своју пажњу на рјешавање задатака. За то вријеме наставник обилази групе даје додатна објашњења, наводи ученике на прави одговор уколико се у циљу сами доћи до њега. Када групе ураде задатке, презентују их на скупштини, при чему остале групе допуњавају одговоре. На тај начин сви учествују.

Задатке наставник контролише, а урађене задатке ученици одлажу у посебну фасциклу зв. **Моји најбољи рецепти**. То је обична фасцикла са металним механизмом, у којој су поређане кошуљице. Задаци се одлажу по групама.

🕒 **Завршни дио** (8 минута)

Када се презентују задаци, ученици унутар групе састављају смијешне реченице. Кувари су креативни, а од креативности и разних рецепата понекада настане и збрка у глави. За овај задатак наставник на посебне картице испише појмове у вези са храном, кувањем и особљем које ради у ресторанима. Ученици извлаче картице и састављају смијешне реченице. Једна група картица су глаголи. На овај начин понављају и реченичне чланове и врсте ријечи.

Пред крај часа наставник упознаје ученике и са неким занимљивим чињеницама о ресторанима и дијели обиљеживаче за читање књига.

Домаћи задатак: Наставник дијели ученицима пјесму „Кад мати меси медањак“. У оквиру те пјесме постоје задаци, а односе се на сугестивни и

технички опис. Задатак за технички опис јесте да направе лист из куvara са рецептом за медањаке, а за сугестивни опис имају задатак да опишу своју мајку.

Коришћена литература и други извори

Литература

– за ученике:

Др Сања Мацура, Љиља Теодоровић и др Нина Говедар, *Читанка за 7. разред основне школе*, ЈП Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Ново Сарајево, 2021.

– за наставника:

Милија Николић, *Методика наставе српског језика и књижевности*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2009.

Павле Илић, *Методика наставе српског језика и књижевности*, Прометеј, Нови Сад, 2009.

Сличице су преузете са интернета

РАДОВИ УЧЕНИКА:

<https://read.bookcreator.com/YGoHGe1qjDSy78Dq0wZAeIOiG9X2/c3v5eOZdQceVGCj02qac7w/oPrintK3QpmOQqhw6gS3HQ-right>

Obrada lektire *Hari Poter i kamen mudrosti*; Utvrđivanje znanja o frazeologizmima, sinonimima, homonimima, antonimima, tuđicama i slengu

OŠ „Radojica Perović”, Podgorica

Razred	VIII
Nastavnica	Anita Stojanović
Nastavna oblast / jedinica	Nastava jezika: sinonimi, homonimi, antonimi, frazeologizmi, tuđice, sleng
Obrazovno-vaspitni ishod	Na kraju učenja učenik će moći da: razumije i prepoznaje višeznačnost riječi kao i pojmove sinonimi, homonimi, antonimi, frazeologizmi, tuđice, sleng i pravilno ih koristi u govoru i pisanju.
Ishod učenja/ nastave	Tokom učenja učenik/ učenice će moći da: – razvijaju sposobnost praktične primjene stečenih jezičkih znanja; – razumiju i koriste pojmove sinonimi, homonimi, antonimi, frazeologizmi; – razvijaju sposobnost zapažanja, povezivanja i zaključivanja kroz različite igre; – uočavaju funkcije, odnosno izražajnost jezičkih pojava; – tumače i razumiju pojam višeznačnosti riječi; – razvijaju vještinu razlikovanja osnovnog i prenesenog značenja riječi; – upoznaju se sa frazeologizmima i osposobljavaju za tumačenje frazeologizama koji se koriste u svakodnevnoj komunikaciji; – razvijaju radoznalost i istraživački i stvaralački odnos prema jeziku; – bogate rječnik; – primjenjuju stečeno znanje u govoru i pisanju kao i u svakodnevnoj komunikaciji.
Sadržaj / pojmovi	sinonimi, homonimi, antonimi, frazeologizmi, tuđice, sleng
Tip časa	kombinovani čas (usvajanje novih znanja, obnavljanje, utvrđivanje)

Nastavna sredstva	Prezi prezentacija, prezentacija PP, onlajn kviz, nastavni listići, kartice za igre „domine” i „memorija”	
Nastavne metode	tekst metoda, demonstrativna metoda, metoda asocijacije, dijaloška metoda, monološka metoda, istraživačka metoda	
Oblici rada	frontalni, individualni, rad u paru	
Korelacija	Sociologija, Informatika, Likovna kultura	
Međupredmetne teme	komunikacija, saradnja, istraživanje, književnost, kultura izražavanja, medijska kultura	
Dijelovi časa		
Evokacija časa (uvodni dio)		Vrijeme: 5–10 min
Aktivnosti		Nastavna sredstva
– Učenike upoznajemo sa temom i ishodima časa. – Uz pomoć Prezi prezentacije obnavljaju znanje o pojmovima višeznačnost riječi i frazeologizmi. – Uočavajući slikovite primjere optičkih iluzija uočavaju i razumiju pojam višeznačnosti i frazeologizama.		Prezi prezentacija
Razumijevanje značenja (glavni dio časa)		Vrijeme: 20–25 min
– Povezuju prethodno znanje sa novim i proširuju rječnik kroz interaktivni kviz o frazeologizmima. – Obnavljaju znanje o sinonimima, homonimima, antonimima, frazeologizmima, tuđicama i slengu kroz primjere i putem prezentacije. – Rješavajući zadatke sa nastavnog listića i prezentacije, proširuju znanje o najpoznatijim frazama, razlikuju pojmove tuđice i sleng. – Obnavljaju znanje o sinonimima, homonimima i antonimima kroz igru. – Graju u paru igru „domine” pronalazeći sinonime ili igru „memorija” pronalazeći parove antonima.		kviz na platformi Worldwall prezentacija PP nastavni listić sa zadacima za frazeologizme kartice za igru „domine” i „memorija”
Refleksija (završni dio časa)		Vrijeme: 10 min
– U završnom dijelu časa dobijaju zadatak koji mogu odraditi na času ili kod kuće. – U tekstu uočavaju i izdvajaju sinonime, homonime i antonime.		nastavni listić sa tekstom
Osvrt na realizaciju		

Prilog 1.

Prezi prezentacija

<https://prezi.com/view/BuethV5pAKaRL8tHabO2/>

Prilog 2.

Prezentacija *Pauer point*

Prilog 3.

Onlajn kviz

<https://wordwall.net/resource/71228631>

Prilog 4. Igra „domino”

Učenci dobijaju 12 „domino” kartica. Aktivnosti učenika su podijeljene u dvije faze. U prvoj fazi će učenici prepoznati sinonime igrajući po pravilima igre „domino”.

1. Prva grupa „domino” kartica postavlja se na radni sto. Kartice su okrenute licem gore.

2. Jedan učenik nalazi „domino” karticu sa riječju START na jednom kraju kartice i čita riječ na drugom kraju „domino” kartice (tj. MALI).

3. Traže „domino” karticu sa sinonimom (tj. SIĆUŠAN). Učenik koji prvi pronađe tu karticu slaže je sa sinonimom riječi na prvoj „domino” kartici.

4. Učenik čita riječ na drugom kraju posljednje postavljene „domino” kartice (tj. KRAJ) i opet članovi grupe traže „domino” karticu s odgovarajućim sinonimom. Učenik koji prvi pronađe tu karticu slaže je sa sinonimom riječi na posljednjoj postavljenoj „domino” kartici.

5. Učenci nastavljaju navedene aktivnosti dok sve „domino” kartice iz prve grupe „domino” kartica ne budu složene.

Sada počinje druga faza aktivnosti učenika. Uzimaju drugu grupu „domino” kartica i postavljaju ih na radni sto okrenute licem gore.

7. Traže „domino” karticu sa antonimom riječi VISOKO, tj. karticu na čijem je jednom kraju riječ NISKO. Učenik koji prvi pronađe tu karticu čita riječ na drugom kraju „domino” kartice (tj. GORE). Nakon toga, tu karticu slaže sa antonimom riječi na „domino” kartici koja je posljednja postavljena, tj. antonimski par VISOKO–NISKO.

8. Traže „domino” karticu sa antonimom riječi GORE, tj. karticu na čijem je jednom kraju riječ DOLJE. Učenik koji prvi pronađe tu karticu čita riječ na drugom kraju „domino” kartice (tj. POSLJEDNJI). Nakon toga, tu karticu slaže sa antonimom riječi na posljednjoj postavljenoj „domino” kartici, tj. antonimski par GORE–DOLJE.

9. Učenci nastavljaju navedene aktivnosti dok sve „domino” kartice iz druge grupe „domino” kartica ne budu složene.

Prilog 5. Igra „memorija”

Učenici u paru igraju igru memorije tako što postavljaju kartice licem okrenutim dolje i pokušavaju da zapamte mjesto svake od njih i da im nađu par antonima.

Prilog 6.

Nastavni listić sa tekstom

Došao je i taj dan. S majkom i sestrom sam otišla u **grad** kako bismo izabrale poklon za moj rođendan. Bila sam veoma srećna. Ipak, raspoloženje mi je pokvario **grad** koji nas je uhvatio na pola puta. Trčale smo prvo **krivudavim i mračnim cestama**, a onda **pravim i osvijetljenim ulicama** sve dok nijesmo došle do jednog **mjesta** gdje se održavao nekakav **skup**. Bilo je puno ljudi, **starih i mladih, bijelih i ružnih**. Bila je tolika gužva da gotovo nije bilo **mjesta** za nas. Na postolju je stajao neki čovjek i glasno **govorio** obraćajući se masi. **Pričao** je o politici i ja sam pažljivo slušala. Kada je nevrijeme **stalo**, počele smo da obilazimo prodavnice igračaka. U jednoj sam vidjela prelijep dvorac, ali je bio veoma **skup**. Ona sam pokazala da mi je **stalo** do njega, majka bi mi ga kupila, ali nijesam željela da da toliki novac. Satima smo tragale za idealnim poklonom pa su majka i sestra postajale umorne i **neraspoložene**. Kada smo ga napokon našle, **radosna i srećna** sam skakutala po ulici, a one su postale **raspoložene**.

Literatura za nastavnike

Đorđe Otašević, *Frazeološki rečnik srpskog jezika*, Prometej, 2012.

Dragica Ivanović, *Gramatika i riječni pojmovi*, Obodsko slovo, Podgorica, 2013.

Literatura za učenike

Dragana Nenadović, Aleksandra Vešović-Ivanović, *Moć jezika, crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik za 8. razred*, udžbenik, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Podgorica, 2012.

Dragana Nenadović, Aleksandra Vešović-Ivanović, *Moć jezika, crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik za 8. razred*, radna sveska, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Podgorica, 2012.

**Obrazovno-
vaspitni ishod 3,
4, 6 (književnost)**

– Na kraju učenja učenik će biti sposoban da demonstrira razumijevanje i doživljavanje tekstualne stvarnosti uočavajući elemente fabule.

– Na kraju učenja učenik će biti sposoban da obrazlaže doživljaj i značenje književnih vrsta na osnovu sopstvenog čitalačkog iskustva i književnoteorijskog znanja.

– Na kraju učenja učenik će biti sposoban da upoređuje književne likove, analizira njihove postupke i identifikuje se s njima.

**Ishod učenja/
nastave**

Tokom učenja učenik će moći da:

– pronalazi eksplicitne i implicitne informacije iz teksta, odgovara na pitanja: ko, šta, kada, gdje i zašto;

– svojim riječima tečno i sažeto ispriča fabulu proznog teksta praveći razliku između bitnih i manje bitnih detalja u fabuli;

– određuje mjesto događanja radnje i u proznom djelu u kojem ima više mjesta događanja radnje;

– pronalazi opis prostora u tekstu;

– određuje vrijeme događanja radnje;

– prepoznaje vođenje novog motiva i razgovara o njegovoj opravdanosti (književna motivacija);

– obrazlaže doživljaj sledećih vrsta i žanrova: fantastične i pripovijedne proze;

– prepoznaje karakterne osobine likova, a kod pojedinih književnih likova prepoznaje više karakternih osobina;

– uočava da likovi ispoljavaju različite emocije i ispoljava zapažanje;

– zapaža i obrazlaže zašto lik nešto radi (opravdanost postupaka književnog lika, književna motivacija);

– uočava i komentariše pozitivne vrijednosti postupaka likova;

– pravi razliku između junaka i antijunaka;

– upoređuje književno umjetničko djelo i film ili književnu predstavu nastalo po njemu.

Nastavna sredstva

lektira, dnevnik čitanja, nastavni listići, lektirna vrećica, projektor, laptop, prezentacija PP (kviz), film, panoi

Dijelovi časa	
Evokacija časa (uvodni dio)	Vrijeme: 5–10 min
Aktivnosti	Nastavna sredstva
– Kao motivaciju za čitanje ove lektire učenicima i učenicama se govori o popularnosti ovog romana, uključuju se u raspravu o tome zašto misle da su u svijetu prodati milioni primjeraka ove knjige i navodi se podatak da je autorka dobitnica španske nagrade za kulturu <i>Konkord</i> jer je ovim knjigama podstakla djecu širom svijeta da čitaju. – Zatim dobijaju nastavni listić sa lavirintom koji će ih uvesti u analizu djela. Prilog br. 1 Lavirint – Učenici i učenice se putem prezentacije upoznaju sa djelom i uvode u priču. Prilog br. 2 Prezentacija – Prije analize djela, učenicima i učenicama je dat zadatak da naprave lektiru u vrećici, tj. da uzmu papirantu kesu, ilustruju je scenama iz romana i objave stave sve predmete koji ih asociraju na knjigu. – Na početku časa, učenici i učenice predstavljaju svoje lektirne vrećice, objašnjavaju što su izabrali/izabrale baš taj predmet i daju mu magične osobine. Prilog br. 3 Fotografije sa primjerima realizacije ovog zadatka	nastavni listić – lavirint lektira u vrećici (različiti predmeti) Prezi prezentacija
Razumijevanje značenja (glavni dio časa)	Vrijeme: 20–25 min
– Govore o tome da li su i na koji način ranije čuli za Harija Potera, opisuju kako su ga zamislili, po čemu je on „normalan”, a po čemu drugačiji. – Pokušavaju da zamisle Ministarstvo magije, što bi ono trebalo da radi, kako zamisljaju zgradu u kojoj je smješteno i kako vide njegove službenike. – Razmišljaju o tome kako je podijeljen svijet u romanu i upoređuju te dvije strane jasno ističući razlike. – Govore o tome kako je Hari Potter postao siroče i kod koga je živio nakon smrti svojih roditelja. – Opisuju normalce i čarobnjake i unutar njihovih svjetova pronalaze razlike potkrijepljujući te razlike opisom likova. – Harija porodici Darslijevih donosi džin Hagrid. Kako ga Hari doživljava? – Opisuju Harijev život u porodici normalaca i trenutak kada Hari prvi put shvata da ima natprirodne moći. – Navode razloge zbog kojih je Hari u početku mislio da je velika greška što ga smatraju čarobnjakom i zbog čega svi misle da je poseban.	

– Razmišljaju o tome zašto je Hari odmah stekao popularnost u Hogvortsu, ko su mu najbolji drugari, a ko najveći suparnik. – Nabrajaju glavne i sporedne likove i karakterišu ih (Hari, Ron, Hermiona, Drako, Dambldor, Snejp, Hagrid i dr.). – Dijelev likove na pozitivne i negativne karakterišući glavnog Harijevog neprijatelja – Voldemora. – Opisuju kako izgleda Ministarstvo magije u svijetu Harija Potera, koji je njegov osnovni posao. – Čarobni napici, časovi letjenja, zabranjena šuma, dvoboj i druge avanture... Kako ih Hari doživljava? – Kako Hari gubi i osvaja poene za Grifindor? Čega se plaši? – Navedi kroz kakve avanture prolaze Hari, Ron i Hermiona i opiši načine na koje se izvlače iz nevolja. – Objasni ko je Nikolas Flamel i opiši kako teče radnja romana od trenutka kad Hari saznaje za njega.	
Refleksija (završni dio časa)	Vrijeme: 10 min
Aktivnosti	Nastavna sredstva
– Zatim se učenici i učenice dijele u četiri grupe po uzoru na četiri kuće, a svrstavaju se u kuće tako što se imena biraju pomoću onlajn alata https://www.elofnames.com/. – Učenici i učenice će po uzoru na kuće u Hogvortsu prikupljati bodove aktivnosti i znanja. – Zadatke u grupi će raditi na sljedećem času.	onlajn alat
2. ČAS	
Evokacija časa (uvodni dio)	Vrijeme: 5–10 min
– Učenici i učenice su se na prethodnom času podijelili u grupe na osnovu ovog časa rad nastavlja u grupi. Grupni rad: Kada se podijele u grupe i svako od učenika i učenica vidi kojoj kući pripada, treba da zapisne karakteristike svoje kuće i predstave je, svako na svoj način, tako da ostali vide da su oni ponosni na to što pripadaju baš toj kući. Prilog br. 4 Fotografije sa realicije ovog zadatka, predstavljanje kuća	hamer, fotografije, crteži
Razumijevanje značenja (glavni dio časa)	Vrijeme: 20–25 min
KARAKTERISTIKE KUĆA U HOGVORTSU – Nakon što predstave svoje kuće, učenici i učenice dobijaju nastavni listić sa pitanjima vezanim za školu, predmete i sl. Dijelev se u više grupa. Prilog br. 5 Pitanja za grupe	nastavni listići za grupe

Refleksija (završni dio časa)	Vrijeme: 10 min
Aktivnosti	Nastavna sredstva
– Prezentovanje odgovora grupa. – Učenici i učenice koji nijesu pročitali lektiru, a odgledali su film, govore o onome što su vidjeli, a oni koji su čitali i gledali upoređuju knjigu i film navodeći sličnosti i razlike. – Za domaći rad imaju zadatak da naprave Fejsbuk, Instagram ili TikTok profil glavnog lika (Hari Potter) i predstave ga.	društvene mreže
3. ČAS	
Evokacija časa (uvodni dio)	Vrijeme: 5–10 min
– Učenici i učenice prezentuju svoje domaće zadatke, tj. profile Harija Potera. Prilog br. 6 Fotografije predstavljanja profila – Nastavljaju rad u grupama, s tim što se ovog puta dijele u 6 grupa pri čemu svaki član svojom aktivnošću prikuplja poene za svoju kuću.	
Razumijevanje značenja (glavni dio časa)	Vrijeme: 20–25 min
Kao timovi igraju kviz „Ko će prije i ljeđe”. Prilog br. 7 Pitanja za kviz – Predstavljanje rezultata rada i sakupljanje poena.	kviz
Refleksija (završni dio časa)	Vrijeme: 10 min
– Kako bi provjerili i utvrdili svoje znanje, učenici i učenice dobijaju QR kod za onlajn kviz koji mogu odigrati na času ili kod kuće. Prilog br. 8 Interaktivni kviz wordwall.net/resource/9848741	onlajn alat

 Прилог за преузимање уз Зборник

Literatura za nastavnike

- Milija Nikolić, *Metodika nastave srpskog jezika i književnosti*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 2006.
- *Vaspitanje i obrazovanje*, časopis, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Podgorica
<https://zuns.me/vaspitanje-i-obrazovanje>

Literatura za učenike

- Dž. K. Rouling, *Hari Potter i kamen mudrosti*, Evro-Giunti, Beograd, 2008.
- *Hari Potter – putovanje kroz istoriju magije*, Evro Book, 2018.
- Radinka Vučković-Cinćur, Ljubomir Kovačević, *Crnogorski jezik i književnost – Dnevnik čitanja*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Podgorica, 2012.

Паук није баук

ОШ „22. август”, Буковац

Одељење: VI₂

Датум: 13. 11. 2023. године

Наставни час: 5. час

Наставни предмет: Биологија

Наставница: Даница Пушковић

Наставна тема: Јединство грађе и функције као основ живота

Наставна јединица: Паук није баук

Тематска настава: Паук није баук (6–18. 11. 2023)

Тип часа: обрада

Облик наставног

рада: фронтални, групни и индивидуални

Наставне методе: метода усменог излагања, метода разговора, метода демонстрације, метода илустрације, метода писања, метода читања и рада на тексту

Наставна средства: креда-таблo, рачунар, презентација, видео-записи, ем-стикони, картице за одговоре, штампане слике, слике паука, природни материјал

Образовни стандарди

БИ.1.2.3. зна основне карактеристике грађе биљака, животиња и човека и основне функције које се обављају на нивоу организма;

БИ.1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном;

БИ.1.3.2. зна основне појмове о процесу размножавања;

БИ.1.3.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад);

БИ.2.2.3. зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака, животиња и човека;

БИ.2.4.7. зна да објасни основне прилагођености живих организама на живот у ваздушној, воденој и земљишној средини;

БИ.2.5.1. познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља.

Литература за ученике

Биологија за 6. разред основне школе, Герундијум, Београд.

Литература за наставнике

Станисављевић и Станисављевић, *Биологија за шести разред*, Клет, Београд, 2018.

Биологија за 6. разред основне школе, Герундијум, Београд, 2019.

Биологија за шести разред, Клет, Београд, 2018.

Јелена Станисављевић, *Методички приручник уз уџбеник биологије*, Завод за уџбенике, Београд, 2009.

В. Визек Видовић, М. Ријавец, В. Влаховић Штетић, Д. Миљковић, *Како остварити позитивно окружење за учење, индивидуализација, мотивација, дисциплина*, Клет, 2014.

Наташа Станисављевић, Јасмина Момчиловић, Зоран Милојевић, *Добра припрема за час – усљешан час*, Образовно-креативни центар, Београд.

Cleveland Hickman Jr., Susan Keen, David Eisenhour, Allan Larson and Helen T'Anson, *Integrated Principles of Zoology*, 14th ed.

Циљ наставног часа:

Ближе упознавање ученика са одликама паукова на примеру наука крсташа и с њиховим значајем у природи и за човека уз избацивање предрасуда и страха од паукова.

Исходи часа:

- презентује резултате свог истраживања;
- наведе важне одлике паукова и разликује их од инсеката;
- објасни грађу паука на примеру паука крсташа;
- разуме значај и улогу паукова у природи;
- препознаје и разуме основне појмове, речи и једноставне изразе у вези са пауковима.

Корелација:

Изабрана наставна јединица део је наставног програма из предмета Биологија, у корелацији је са садржајима из екологије (предметна корелација) и садржајима наставних предмета Српски језик и књижевност, Ликовна и Музичка култура (међупредметна корелација).

Активност:

Ученици:

- активно прате излагање наставника;
- активно укључују у излагање резултата истраживачког рада;
- презентују преко различитих средстава своје резултате;
- излажу закључке до којих су дошли;
- постављају питања или одговарају на њих;
- бележе у свеску;
- прате излагања других ученика;
- закључују и учествују у давању одговора на постављена питања;
- проверавају знање стечено на часу;
- вреднују своја осећања према пауцима.

Ученик са ИОП-ом:

- активно прати излагање наставника;
- активно се укључује у излагање по жељи;

- прати излагања других ученика;
- бележи у свеску;
- учествује у давању одговора;
- обележава основне делове тела паука српским и енглеским називима;
- вреднује своја осећања према пауцима.

Наставник:

- мотивише ученике за излагање резултата истраживања;
- координише излагања ученика и усмерава дискусију;
- води рачуна о времену и усмерава ток часа;
- подстиче ученике на извођење закључака;
- мотивише и подстиче ученике да стичу нова сазнања и да их повезују са претходним знањима;
- прати излагања ученика и утврђује њихова стечена знања.

Припрема ученика за наставни час:

Ученици су на претходном часу добили задатак да у групама или индивидуално истраже сајт <http://www.paukovisrbije.com/index.php> и прикупе податке о пауцима (паучина, мреже, отров, врсте, вероватноћа о пауцима, начин живота, карактеристичне особине, занимљивости о пауцима и страх од паукова) и запишу их у своје свеске, да израде цртеж паукова и донесу живе примерке паукова.

Артикулација часа:

Уводни део (15 минута); основни део (20 минута); завршни део (10 минута).

ТОК ЧАСА

Уводни део часа (15 мин)

На почетку часа наставник упознаје ученике са наставном темом часа. Наставник проверава у ком је степену присутан страх од паукова код ученика и којега помоћу технике *барометар расположења*. Наставник показује картонске и објашњава њихово значење. Моли два ученика да поделим змијом три картончића (црвени, бели и жути). Црта на табли табелу за упис резултата.

Сви присутни учествују у краткој процени подижући картонске емотиконе за одговарајући ниво присутног страха од паукова:

жути емотикон 😊 – не плашим се паукова;

бели емотикон 😐 – нелагодно се осећам у присуству паука (нити се плашим/нити се не плашим);

црвени емотикон 😡 – плашим се паукова.

Наставник проверава какво осећање према пауцима имају присутни. Учесници подижу одговарајућу картицу. Наставник пребројава подигнуте картончиће и бележи резултате у табелу на табли.

Покреће дијалог са ученицима и наводи ученике да кроз одговоре на питања понове претходно стечена знања о животињама; ученике мотивише да прате питања, да се јаве и дају тачне одговоре како би се садржај претходне наставне јединице поновио и упростио.

1. Ком домену припадају животиње?

Одговор: Животиње припадају домену еукариота.

2. Како се хране животиње и која је њихова улога у ланцима исхране?

Одговор: Животиње су хетеротрофи по начину исхране и имају улогу потрошача у ланцима исхране.

3. Којој групи животиња припадају пауци?

Одговор: Пауци припадају зглавкарима.

4. По чему су пауци карактеристична група животиња? По чему их разликујемо од других животиња?

Одговор: Пауци су зглавкари са осам ногу, за разлику од инсеката, и већина прави мреже.

Уводи ученике у тему постављањем питања о истраживањем раду који су урадили за час. Задатак часа је да заједнички откријемо зашто паук није баук. На табли илуструје наслов наставне јединице – Паук није баук. Покреће дискусију о зглавкарима и пауцима и зглавкарима који им припадају, објашњава еволутивни развој и припадност паука. Пита ученике шта знају о пауцима и до каквих су нових информација дошли истраживањем. Усмерава дискусију међу ученицима: да ли међу пауцима има оних који угрожавају безбедност и здравље човека; како се људи брину о пауцима, какве су занимљивости сазнали, да ли су пауци угрожене животиње? Ученици се јављају, успијевајући наставника, дају одговоре о начину живота паука и њиховим особеностима.

Основни део часа (20 мин)

Наставник са питања ученицима циљ часа – упознавање са одликама паукова и њиховим значајем у природи и за човека. Наставник током приказивања презентације кроз дискусију са ученицима постављањем питања: *Ко је истражено њело њаукова? По чему се њауци моју разликовајџи од инсекџа? Како се хране њауци? Ко је оџаснији, шкорџије или њауци? Где живе њауци? Како се њима храни? Шта је њаучина? Какав је њихов значај у њприроди и за човека? Да ли су данас њауци уџрожени?....* На примеру паука крсташа објашњава грађу тела паука, начин живота и исхране, како се размножавају и њихову улогу у природи и значај за човека, користећи презентацију и уважавајући одговоре ученика. Бележи на табли најважније податке. Показује природни материјал (живи пауци у тегли). Потом поставља питање ученицима: *Шта је арахнофобија?* На крају излагања приказује кратак филм о пауку крсташу путем платформе *Моза веб* (видео-материјал са <https://www.mozaweb.com/>) како би се знање упростило и утврдило. Наставник ученику са ИОП-ом даје наставни материјал и јасне задатке (обележити и именовати делове тела паука).

🕒 Завршни део часа (10 мин)

Наставник обавештава присутне да припреме картице (емотиконе) и поново поставља питање за проверу – у ком је степену присутан страх од паукова – након часа посвећеног пауцима, истом техником – барометар расположења. Моли учеснике да преиспитају своја осећања и да подигну картончић који најбоље описује њихове емоције према пауцима након нових сазнања о њима. Пребројава и на табли бележи гласове и подстиче учеснике да заједнички процене ниво страха у односу на резултате с почетка часа. Заједно са ученицима на основу резултата извлачи закључке (страх се смањио/повећао).

Наставник објашњава ученицима да ће заједнички проверити исходе часа помоћу неколико брзалица, кратких тврдњи на које треба дати одговоре помоћу картица, **зелене** уколико је тврдња тачна или **црвене** уколико је нетачна.

1. Пауци имају осам ноју за крећивање. / Одговор: **Т** – подижу зелену картицу – 😊
2. Сви пауци имају ошровну железду. / Одговор: **Т** – подижу зелену картицу – 😊
3. Сви пауци праве мреже. / Одговор: **Н** – подижу црвену картицу – 😞
4. Већина паукова није опасна за човека. / Одговор: **Т** – подижу зелену картицу – 😊
5. Пауци су корисни за човека јер смањују бројност инсеката. / Одговор: **Т** – подижу зелену картицу – 😊

На крају часа заједнички ослобађају донете пауке у природу. Најуспешнијим ученицима наставник саопштава и бележи оцене или + („смајли“) за активност на часу у педагошку евиденцију.

Изглед лекције на табли/у свесци ученика:

Паук није баук

Барометар расположења ЧАС	😊	😞	😞
УВОДНИ део			
ЗАВРШНИ део			
РЕЗУЛТАТ			
ЗАКЉУЧАК	Страх се смањио/повећао		

Животна средина: копно, у води – ређе

Грађа: главеногрудни и трбушни регион

– 2 пара ножица око уста, 4 пара ногу за кретање

– **Паучинасте** жлезде

Исхрана: грабљивци, убадају и убацују отров у плен, а потом цревни сок

Размножавање: полно, женке крупније од мужјака

Паучина: за лов, путовање, полагање јаја

Разноврсност:

– пауци мрежари – паук крсташ и водени паук

– пауци скитнице – тарантула, цветни паук, црна удовица

Значај:

– у ланцима исхране

– регулишу бројност инсеката

– ретко опасни за човека

Прилог 1

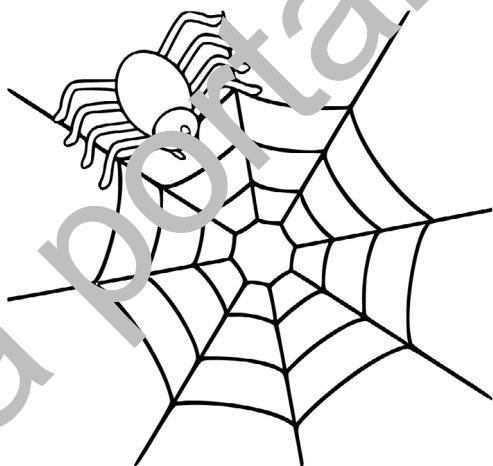
Материјал за ученика по ИОП-у 2:

I Обележи делове на слици:

повуци стрелицу и запиши

Мрежа

Паук

Прилог 2

Материјал за ученика по ИОП-у 2:

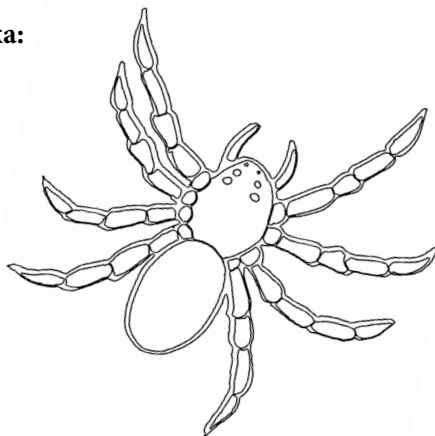
II Обележи делове тела паука:

повуци стрелицу и запиши

Глава

Ноге

Очи

Час у сликама: Паук није баук

**ПЛАН ИЗВОЂЕЊА ТЕМАТСКЕ НАСТАВЕ ЗА ПЕРИОД
6–18. НОВЕМБРА 2023. ГОДИНЕ**

ТЕМА	ПАУК НИЈЕ БАУК
ЦИЉЕВИ НАСТАВЕ	Упознавање са пауцима на занимљив начин, разбијање предрасуда и страха од њих. Развијање емпатије и знања о значају паукова у природи и за човека.
ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	6–18. новембра 2023. године
ПЛАН АКТИВНОСТИ	
ПРЕДМЕТ/ НАСТАВНИК	1. *Ликовна култура/ Светлана Матовић
НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	Тематска недеља Паук није баук
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ	V ₁ , V ₂ , VI ₁ , VI ₂ , VII ₁ , VII ₂ , VIII ₁ , VIII ₂
АКТИВНОСТИ	– Ученици стичу нова знања о значају паукова. – Филм (изокренућа у филму) <i>Пауколике животиње</i>. – Упознавање са графом паука и изгледом паукове мреже. – Јединствена композиције женског портрета, фигуре, паукове мреже и паука.
ИСХОДИ	– Изрази идеју, емоцију и имагинацију користећи одговарајући прибор, материјал и технику. – Користи разноврсне податке и информације као подстицај за стваралачки рад. – Обликује композицију примењујући принципе компоновања.
РЕАЛИЗАЦИЈА/ ПОСЕЋАЊА	6–18. 11. 2023.
ПРЕДМЕТ/ НАСТАВНИК	2. Биологија и Енглески језик/ Даница Пушковић, Сњежана Лечић Винокић
НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	Паук није баук (угледни час)
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ	VI ₂
АКТИВНОСТИ	– Истраживачки рад ученика, занимљивости о пауцима, претрага сајта: http://www.paukovisrbije.com/index.php

АКТИВНОСТИ	– Ученици продубљују знања о пауцима (мрежари и скитнице) путем истраживачког рада и кроз дискусију на часу на српском и енглеском језику. – Упознавање са спољашњом грађом паука крсташа и утврђивање знања помоћу едукативног филма. – Разбијање предрасуда и страха од паукова. – Провера усвојеног знања.
ИСХОДИ	– Презентује резултате свог истраживања. – Наведе важне одлике паукова и разликује их од инсеката. – Објасни грађу паука на примеру паука крсташа. – Разуме значај и улогу паукова у природи.
РЕАЛИЗАЦИЈА/ ПОСЕТА ЧАСУ	17. 11. 2023.
ПРЕДМЕТ/ НАСТАВНИК	3.1 Биологија/ Даница Пушковић
НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	Паук није баук (радионица)
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ	VI ₁
АКТИВНОСТИ	– Ученици продубљују знања о пауцима. – Упознавање са спољашњом грађом паука крсташа и утврђивање знања помоћу едукативног филма. – Разбијање предрасуда и страха од паукова. – Провера усвојеног знања.
ИСХОДИ	– Наведе важне одлике паукова и разликује их од инсеката. – Објасни грађу паука на примеру паука крсташа. – Разуме значај и улогу паукова у природи.
РЕАЛИЗАЦИЈА/ ПОСЕТА ЧАСУ	13. 11. 2023. / Одељење VI ₁ / Предмет: Биологија Посета директора и педагога (угледни час)
ПРЕДМЕТ/ НАСТАВНИК	3. Биологија/ Даница Пушковић
НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	Паук није баук (радионица)
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ	V ₁ , V ₂
АКТИВНОСТИ	– Упознавање са пауцима, основне особине групе на примеру паука крсташа. – Сазнају разлику између мрежара и скитница. – Упознају се са отровношћу паукова и с начинима заштите.

АКТИВНОСТИ	– Сазнају више о животу паукова и о начину размножавања. – Обележавају делове паука на наставном листићу. – Одговарају на брзалице.
ИСХОДИ	– Разликује пауке и инсекте. – Разликује мрежаре и скитнице. – Разуме спољашњу грађу паука крсташа и повезује је са функцијом. – Схвата важност паукова у природи.
РЕАЛИЗАЦИЈА/ ПОСЕТА ЧАСУ	17. 11. 2023.
ПРЕДМЕТ/ НАСТАВНИК	4. Српски језик и књижевност/ Александра Барањош Бајакић
НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	Леонардо да Винчи, „Прича о пауку” Кристоф фон Шмид, „Прича о краљевићу, муви и пауку”
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ	V ₁ , V ₂
АКТИВНОСТИ	– Ученици ће кроз ове приче обновити знање о баснама, те кроз дискусију и разговор обновити такође и знање из области придева и именица. – Обнављање врста придева. – Деклинација именице паук. – Групни задатак – писање кратке приче или песмице о пауковима.
ИСХОДИ	– Опредељују врсту књижевног дела. – Опредељују врсту именице, придева. – Описују паука уз помоћ придева. – Изводе поуке из прича зашто су инсекти и пауци важни.
РЕАЛИЗАЦИЈА/ ПОСЕТА ЧАСУ	17. 11. 2023.
ПРЕДМЕТ/ НАСТАВНИК	5. Музичка култура/ Марина Ђорђевић
НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	Музика средњег века. „Тарантела” – слушање
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ	VI ₁ , VI ₂
АКТИВНОСТИ	– Упознавање ученика са световном музиком средњег века. – Слушање италијанске народне игре „Тарантела”.

ИСХОДИ	– Наведе начине и средства музичког изражавања у средњем веку. – Искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу у средњем веку. – Препозна и објасни порекло италијанске народне игре тарантела. – Развије координацију и моторику кроз покрет. – Изводи музички пример користећи покрет и ритмичке инструменте, самостално и у групи.
РЕАЛИЗАЦИЈА/ ПОСЕТА ЧАСУ	6–18. 11. 2023.

* Напомена: Ликовни радови ученика изложени су у Културној станици Еђшеї на обележавању Дана паукова „Паук није баук” од 18. до 20. новембра 2023. године у сарадњи са удружењем *Паукови Србије* – <http://www.paukovisrbije.com/index.php>

ИЗВЕШТАЈ О РЕАЛИЗАЦИЈЕ ТЕМАТСКЕ НАСТАВЕ „ПАУК НИЈЕ БАУК”

Укупан број часова: 17

Разред и одељење: V₁, V₂, VI₁, VI₂, VII₁, VII₂ и VIII₂

Време реализације: 6–18. 11. 2023. године

Координаторка: Даница Пушковић

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Наставница: Светлана Марковић

Број часова: 9

Разред и одељење: V₁, V₂, VI₁, VI₂, VII₁, VII₂ и VIII₂

Наставна јединица: „Паук и жена” – цртање, сликање, комбинована техника

На часовим ликовне културе, ученици V и VII разреда, након припреме за час посматрања и анализирања живота паукова, цртали су на задату тему „Жена и паук”. У VI разреду, на часу су погледали документарни филм „Изокренута учесница” – Пауколике животиње” и сликали на задату тему „Жена и паук”. Ученици VIII разреда су на задату тему „Жена и паук” комбиновали технике.

БИОЛОГИЈА

Наставница: Даница Пушковић

Број часова: 4

Разред и одељење: V₁, V₂, VI₁, VI₂

Наставна јединица: „Паук није баук”

Ученици су се на занимљив начин упознали са пауцима, с њиховом основном грађом на примеру паука крсташа и сазнали разлику између мрежара и скитница. Сазнали су да ли су сви пауци отровни, а да постоји само пет врста на свету потенцијално смртоносних за човека. Ученици су закључили да су

пауци корисне животиње јер смањују бројност инсеката и да су угрожени активношћу човека. У уводном и завршном делу часа ученици су оцењивали своја осећања према пауцима барометром расположења (жути емотикон „смајли” – не плашим се; бели емотикон – нелагодно ми је у присуству паукова; црвени емотикон – плашим се паукова). На крају часа ученици су одговарали на брзалице (кратке тврдње) подизањем зелене картице за одговор ДА и црвене картице за одговор НЕ. У одељењу VI₁ одржан је угледни час у присуству директора и педагога школе.

СРПСКИ ЈЕЗИК

Наставница: Александра Барањош Бајакић

Број часова: 2

Разред и одељење: V₁ и V₂

Наставна јединица: Леонардо да Винчи, „Прича о пауку”, Кристофер Џонс, „Прича о краљевићу, муви и пауку”

Ученици су на часу писали кратку причу или басну по теми за коју су главни ликови пауци, са циљем обogaћивања речника и надовезивања комуникацијских способности кроз упознавање са појмовима из животињског света инсеката. У мотивационом делу, увод у причу. Како би продудили интересовање деце за тему, деца читају две кратке приче, басне, и разговарају о пауцима: где живе, шта раде, колико имају ногу, за шта им служи мрежа, чиме се хране, наводећи их на размишљање. Разговор о самом значењу речи – именице паук (одредили род, број, извршили деклинацију). Закључак је био да именица уз себе може да има придеве (описне и сопствене). Урађена је придевска деклинација, потом компарација. У главном делу часа коришћени су пауци од папира и импровизована паукова мрежа. Свако дете добило је по једног паука и паукову мрежу како би сами организовали игру и драматизацију. Драматизација је била интерактивног карактера јер су се ликови у више наврата обраћала деци, па су деца била подстакнута на комуникацију и промишљање. У завршном делу задатак је био да се импровизовану паукову мрежу закаче паукове, а потом да путем глуме и предложе своје приче.

Евидентно је велико интересовање деце у свим фазама активности, а њена најважнија карактеристика јесте холистички приступ јер су обухваћене готово све области, као и да су кроз активности примењиване разноврсне многобројне методе креирања заједничке игре. Деца су се у игри допуњавала и надовезивала идеје.

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Наставница: Марина Ђорђевић

Број часова: 2

Разред и одељење: VI₁ и VI₂

Наставна јединица: Музика средњег века: „Тарантела” – слушање

Ученици су се упознали са световном музиком средњег века, са пореклом италијанске народне игре тарантела и с пауком тарантулом. На часу је била изведена игра тарантела и нацртане слике паука тарантуле.

Тема	ПАУК НИЈЕ БАУК
Време реализације	Од 6. до 18. новембра 2023. године
Циљ наставе	Упознавање са пауцима на занимљив начин, раз- збијање предрасуда и страха од њих. Развијање емпатије и свести о значају паукова у природи и за човека.
Исходи	ЛИКОВНА КУЛТУРА – изрази идеју, емоцију и имагинацију користећи одговарајући прибор, материјал и технику; – користи разноврсне податке и информације као подстицај за стваралачки рад; – обликује композицију примењујући принципе компоновања.
	БИОЛОГИЈА – разликује пауке и инсекте; – разликује мрежаре и скитнице; – разуме спољашњу грађу паука, крсташа и пове- зује је са функцијом; – схвата важност паукова у природи; – разуме значај улога паукова у природи.
	СРПСКИ ЈЕЗИК И КУЛТУРНА НАСЛЕДНОСТ – одређује врсту књижевног дела; – одређује врсту именице, придева; – описује паука уз помоћ придева; – изводе поуке из прича зашто су инсекти и пауци важни.
	МУЗИЧКА КУЛТУРА – наведе начине и средства музичког изражавања у средњем веку; – исказе своје мишљење о значају и улози музике у животу у средњем веку; – препозна и објасни порекло италијанске народне игре тарантела; – развије координацију и моторику кроз покрет; – изводи музички пример користећи покрет и ритмичке инструменте, самостално и у групи.
Продукти наставе	– Изложба са ликовним радовима на тему „Паук није баук” у холу школе и у Културној станици „Еђшер”. – Пауци од папира и импровизована паукова мрежа. – Научена италијанска народна песма и игра „Тарантела”.

Продукти наставе	– Свест о важности паукова у природи и о потреби њихове заштите. – ИОП материјал. – Природни материјал – кућни пауци (у тегли).
Информативно-комуникациона технологија	Проналажење информација о пауцима коришћењем модерних технологија.
Начин презентације тематске наставе	– Изложба ликовних радова у школи и КС „Ббшер” на обележавању Дана паукова „Паук није баба”, 18. и 20. 11. 2023. године. – Чланак у дневном листу <i>Дневник</i>. – Објава на Фејсбук страници школе https://www.facebook.com/profile.php?id=100063519795273
Сарадња	Удружење <i>Паукови Србије</i> http://www.paukovisrbije.com/index.php
Евалуација	– Бележење и праћење ангажовања и интересовања ученика и групе у педагошкој документацији наставника. – Формативно и сумативно оцењивање најуспешнијих и најактивнијих ученика.

Датум: 25. 12. 2023.

Ауторка и координаторка тематске наставе:
Даница Пушковић

ПРИЛОГ

– Чланак у дневном листу *Дневник*

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100063519795273>
<https://www.paukovisrbije.com/index.php>

– Званична Фејсбук страница удружења *Паукови Србије*

<https://www.facebook.com/paukovisrbije>

– Званична Фејсбук страница школе

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100063519795273>

Изложба „У пауковој мрежи”

 Прилог за преузимање уз Зборник

What's the weather like?

ОШ „Свети Сава”, Кикинда

Предмет: Енглески језик

Разред: IV

Време: 45 мин

Наставна тема: *Holiday Plans*

Наставна јединица: *What's the weather like?*

Корелација са другим предметима: Српски језик, Природа и друштво, Ликовна култура, Математика, Дигитални свет

Међупредметне компетенције: учење, комуникација, саопштења, естетичка, дигитална

Циљеви часа: Повезивање наученог градива са часовним садржајима других предмета и с примерима из живота, утврђивање и проширивање вокабулара у вези са временским приликама, читање приче, креирање постера.

Очекивани исходи: По завршетку часа, ученици ће бити у стању да, у усменој и писменој комуникацији:

- разумеју и именују различите временске прилике на енглеском језику;
- именују речи које се односе на основне предмете;
- умеју да кажу, напишу и прочитају коју врсту времена воле или не воле;
- креирају постер на тему облачења по годишњим добима.

Активност ученика: Слушају, понављају речи вежбајући изговор, раде задатке, самостално схватају значења речи, у групи креирају и представљају постер.

Активности наставнице: Прати рад ученика, подстиче их да самостално закључују и откривају значења речи, помаже у активностима, објашњава, усмерава, мотивише, похваљује.

Облици рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и у групи

Наставне методе: комуникативни приступ, вербалне и демонстративне методе, аудио-лингвална и метода практичних радова

Наставна средства и помагала: уџбенички комплет *Super Minds 4*, интерактивни софтвер, лаптоп – по један за сваку групу, пројектор, приступ интернету, таблет, мобилни телефон, е-књига, апликације и други онлајн алати, картице, дрвени штапићи од сладоледа, домине, штампана укрштеница

Начин провере остварености исхода: Праћење и посматрање ученика током свих активности.

🕒 Уводни део часа

5 мин – Обнављање речи које се односе на временске прилике помоћу мапе ума. Вежба говора и писања.

Наставница уводи ученике у тему. Говори им: *It's Monday. What's the weather like? Look outside the window. Can you say?* Подстиче ученике да одговоре на питање показујући им картице и постављајући додатна питања: *Is it snowy? Is it sunny?* Ученици одговарају, а наставница даје позитивне коментаре. Наставница пише реченицу *What's the weather like?* на табли, црта облачић око ње и позива ученике да дођу до табле, именују временске прилике, напишу одговарајуће речи (*sunny, cloudy, windy, rainy, snowy*) и илустрирују их. Наставница уводи нове речи (*thunderstorm, stormy, foggy*) и тражи од ученика да их понове са њом. Ученици преписују речи на табле и илустрирују их.

Наставница позива добровољца да дође до табле и пополни дигиталну страницу интерактивног календара. Остали ученици помажу ако је потребно.

🕒 Главни део часа: 35 мин

4 мин – Изражавање допадања. Вежба писања и читања.

Наставница пита ученике које време воле, а које не и зашто. Ученици одговарају. Наставница пише на табли реченице: *I like..... weather. I can wear my..... I don't like..... weather.* и тражи од ученика да их препишу и допуне. Неколико ученика чита своје реченице.

2 мин – Вежба слушања и повезивања.

Ученици раде 1. задатак у паровима. Слушају снимак, повезују називе дана у недељи са одговарајућом илустрацијом и проверавају одговоре.

6 мин – Утврђивање вокабулара кроз причу. Развој вештине слушања и читања.

Наставница најављује ученицима да ће заједно читати причу. Дели их у две групе, *The Wind* и *The Sun*, и тражи од њих да наглас, по улогама, читају причу из прилагођеној е-књизи. Наставница повремено поставља питања да провери разумевање.

5 мин – Утврђивање вокабулара кроз едукативне игре.

Наставница дели ученике у групе по годишњим добима када су рођени. Свака група има задатак да са онлајн табле изабере и уради две активности.

Ученицима се нуди избор да:

- одиграју онлајн квиз и провере разумевање прочитане приче;
- одиграју онлајн осмосмерку и пронађу речи у вези са темом која се обрађује;
- групишу одећу на основу тога да ли је носимо када је топло или када је хладно;

- одиграју онлајн игру и вежбају писање назива одеће;
- одиграју онлајн игру памћења и повежу називе модних детаља;
- пронађу уљеза и утврде речи које се односе на временске прилике и одевне предмете;
- поређају речи исписане на штапићима од сладоледа тако да добију изјавне реченице о временским приликама;
- одиграју домине и повежу речи са илустрацијом одређених временских прилика;
- реше сликовну укрштеницу и вежбају писање назива годишњих доба, те активности и временских прилика карактеристичних за дата годишња доба.

Наставница прати рад група и помаже када је потребно.

10 мин – Креирање постера.

Свака група креира дигитални постер на коме приказује и објашњава какву одећу носимо у одређеном годишњем добу, сарађујући и договарајући се међусобно.

Наставница прати рад ученика и помаже када је потребно.

8 мин – Представљање постера.

Групе наизменично представљају постере. Наставница охрабрује чланове групе да свако каже бар две реченице. Сетом ученици дају коментаре.

🕒 Завршни део часа

2 мин – Домаћи задатак.

Ученици треба да напишу временску прогнозу за целу недељу и да увежбају презентовање пред метеоролога на телевизији.

3 мин – Евалуација.

Ученици попуњавају листице и тако изражавају мишљење о свом раду и раду у групи, као и о самом часу.

Eduka portal

The Lorax – Save the forests!

ОШ „Јован Ристић”, Београд

НАСТАВНИЦА:	Емина Милошевић
ПРЕДМЕТ:	Енглески језик
РАЗРЕД:	осми
ТРАЈАЊЕ:	двочас
НАСТАВНА ТЕМА:	Свет око мене
НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА:	<i>The Lorax – Save the forests!</i>
ТИП ЧАСА:	утврђивање
ЦИЉ ЧАСА:	Развијање еколошке свести ученика и њиховог одговорног односа према природном окружењу.
Очекивани исходи:	Ученик ће бити у стању да: • разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; • размени информације које се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; • може неколко исказа у краћи текст којим се описују и пореде бића, предмети, места, појаве, радње, стања и збивања; • разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање радњи и ситуација у садашњости; • разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање искустава и догађаја у прошлости, размени неколико информација у низу о искуствима и догађајима у прошлости; • разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања у будућности; • размени неколико исказа у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима у будућности;

Очекивани исходи:	• саопшти планове, намере и предвиђања; • разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на жеље, интересовања, потребе, осете и осећања; • размени неколико повезаних информација у вези са жељама, интересовањима, осетима и осећањима; • искаже и образложи жеље, интересовања, потребе, осете и осећања.
Међупредметно повезивање:	• Српски језик • Биологија • Грађанско васпитање • Информатика и рачунарство
Наставна средства:	телефон/рачунар, дигитални алати за презентовање
Наставне методе:	монолошка, дијалошка, метода дебатне, аудио-визуелна
Облици рада:	фронтални, групни рад
Планиране активности наставника:	Показује, објашњава, усмерава, помаже у резимирању, води дискусију, путањом разговора проверава, координира, сугерише ученицима приликом решавања задатака, помаже ученицима са мерама додатне подршке.
Планиране активности ученика:	Разуме и користи информације, решава проблеме користећи своје вештине или сазнања, упоређује, открива узроке, предвиђа последице, користи методе, појмове, теорије у новим ситуацијама, препознаје главни смисао, користи старе идеје за стварање нових, повезује знања са другим областима, предвиђа закључке, закључује, упоређује, утврђује сличности и разлике између идеја, процењује вредност теорија и излагања.
Компетенције ученика:	• одговоран однос према околини, • компетенција за учење, • комуникација, • сарадња, • одговорно учешће у демократском друштву, • решавање проблема, • одговоран однос према здрављу.
Ток првог часа	
Уводни део (10–15 минута)	
Гледамо кратак Јутјуб видео <i>Nature Now</i> који својом драматичном атмосфером увлачи ученике у тему часа – СЕЧА ШУМА И ЗНАЧАЈ ЊИХОВОГ ОЧУВАЊА. Следи кратак разговор подстакнут видеом као и додатним питањима наставнице:	

1. *Why are forests important? (Because they are the lungs of the Earth, they produce oxygen.)*
2. *What is deforestation? (Clearing of forests by humans.)*
3. *What are main causes of deforestation? (farming, crop production, logging, urbanisation)*
4. *How can we solve the problem? (protect, restore, fund)*

Наставница пита ученике да ли су чули за писца Доктора Сјуса (Theodor Seuss Geisel) и неке од његових књига за децу. Најављује гледање цртаног филма *The Lorax* рађеног према истоименој књизи поменутог аутора, а који за тему управо има сечу шума.

Главни део (30–35 минута)

Пре гледања филма ученици преко QR кода приступају квизу у вези са филмом. Док гледају филм на табли, на телефонима попуњавају квиз. Наставница зауставља филм на појединим деловима и постојеће ученике на разговор о кључним темама у причи/филму. Након што су попунили квиз, ученици га предају на проверу.

Ток другог часа

Уводни део (15 минута)

Наставница припрема ученике за дебатну и дебату у две групе. Једна група заступа Околинка (*The Lorax*) а друга Мегданка (*The Onceler*). Даје им инструкције за рад – свака група припрема аргументацију за своју основну тезу:

1. *We need to cut down the forests because of the progress.*
2. *We need to stop deforestation in order to save our planet.*

Потребно је да свака група на папиру напише минимум 4-5 реченица којима оправдава/брани одлуке и поступке свог лика.

Очекивани аргументи:

1. *We need to cut down the forests because:*

- *we need farms to grow crops and produce food;*
- *we need land to graze animals;*
- *they provide wood for construction, furniture and paper;*
- *we need more space for building new cities;*
- *it provides job opportunities for people.*

2. *We need to stop deforestation in order to:*

- *reduce air pollution;*
- *stop global warming and climate change;*
- *protect endangered animal species;*
- *prevent floods;*
- *prevent people who live in the rainforests from losing their homes.*

Након што су направиле списак аргумената, свака група бира по два дебатера и једног мерача времена. Остали ученици добијају папире на којима ће записивати поене током дебате.

Свака страна има два и по минута за „напад“ (изношење аргумената против супарничке тезе) и један и по минут за „одбрану“ (брањење своје тезе од супарничких аргумената). Смењују се три „напада“ и три „одбране“, док мерачи времена из оба тима воде рачуна о тајмингу. За време дебате остали ученици на папирима записују поене (1–5) за најбољи напад односно најбољу одбрану.

Након дебате купимо папириће са поенима и на основу резултата проглашавамо најбољи напад односно одбрану.

Завршни део (5 минута)

Са ученицима се сумирају утисци о дебати и изводи закључак: *We can't stop the progress but we need to find balance between exploiting nature and taking care of the environment.*

Домаћи задатак. Засадити дрво или биљку у дворишту сајамџи, редовно је заливати и бринути о њој.

Провера остварености исхода:	- увид у предате квизове, - фронтална провера.
(Само) евалуација и корекција часа:	Ученици попуњавају листиће за евалуацију часа.
Стручна литература:	Tom Hutchinson, <i>Project 5</i> , уџбеник и радни лист за 8. разред основне школе, The English Book, 2022.
Прилози:	Прилог 1 Џетјуе видео <i>Nature Now</i> доступан је на следећем линку: https://www.youtube.com/watch?v=P0B6AxeVNY8 Прилог 2 Филм <i>The Lorax</i> доступан је на следећем линку: https://www.youtube.com/watch?v=P0vwxKyceJ4 Прилог 3 Квиз <i>The Lorax</i> креиран на порталу Quizziz доступан је на следећем линку:

It's a beautiful day – revision of structures and vocabulary

ОШ „Јован Ристић”, Београд

ПРЕДМЕТ:	Енглески језик
РАЗРЕД:	пети
НАСТАВНА ТЕМА:	Свет око мене
НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА:	<i>It's a beautiful day – revision of structure and vocabulary</i>
ТИП ЧАСА:	утврђивање
ЦИЉ ЧАСА:	Кроз обраду једне популарне реп песме утврдити усвојени вокабулар (музички инструменти и жанрови), као и правила за компарацију придева.
Очекивани исходи:	Ученик ће бити у стању да: • препозна и именује предмете из непосредног окружења (музички инструменти); • опише предмете из непосредног окружења користећи једноставна језичка средства; • препозна и именује појмове који се односе на тему музички жанрови...); • поставља два-три повезана питања о познатим темама и одговара на њих; • изрази осећања кратким и једноставним језичким средствима; • тражи мишљење и изражава допадање/недопадање једноставним језичким средствима.
Међупредметно повезивање:	• Српски језик • Музичка култура • Грађанско васпитање • Верска настава
Наставна средства:	Игра асоцијација коју је креирала наставница у програму <i>Power Point</i> , видео-клип песме „It's a beautiful day” на <i>Јутијубу</i> , радни листић који је креирала наставница, гитара, даире, музички квиз који је креирала наставница на платформи <i>Genially</i> .
Наставне методе:	дијалогска, аудио-визуелна, рад на тексту

Облици рада:	фронтални, групни рад
Планиране активности наставника:	показује, објашњава, усмерава, помаже у резимирању, води дискусију, путем разговора проверава, координира, сугерише ученицима приликом решавања задатака, помаже ученицима са мерама додатне подршке
Планиране активности ученика:	разуме и користи информације, решава проблеме користећи усвојене вештине или сазнања, упоређује, користи методе и појмове у новим ситуацијама, закључује, препознаје главни смисао, повезује знања са другим областима
Компетенције ученика:	• компетенција за учење, • комуникација, • сарадња, • одговорно учешће у демократском друштву, • решавање проблема, • одговоран однос према (менталном) здрављу.
ТОК ЧАСА	
Уводни део (10–15 минута)	
Игра АСОЦИЈАЦИЈЕ. Ученици играју игру социјација чије је коначно решење THE KIFFNESS (уметничко имитационог Јутјуб и Тикток музичара). Док погађамо решење солона, обнављамо вокабулар усвојен на претходним часовима (врсте музике).	
Главни део (30 минута)	
Наставница објашњава ученицима да ће у наставку часа слушати и обрађивати један од најпознатијих Јутјуб хитова музичара The Kiffness „It’s a beautiful day”. Најпре на табли гледамо музички видео а затим свака група добија по један радни листић (у прилогу) као и инструкције шта је потребно урадити унутар група. Текст радног листића се пројектује на табли како би ученици све време имали увид у њега и како би у свескама могли да ураде свој задатак, који ће затим пренети на радни листић групе. Планови група се договарају о изради задатака према тежини/личним преференцијама: 1. Навести који музички инструменти се појављују у видеу, којој врсти инструмената припадају, описати их и објаснити како се свирају. – ukulele – keyboard – trumpet – shaker 2. Попунити празнине у тексту песме на основу понуђених слика. <i>sunshine, rain, hands, face, morning, evening</i> 3. Одабрати једну од две римујуће речи у тексту песме. <i>train/pain, trouble/bubble, pray/play, act/dance</i>	

4. Пронаћи у песми синонине и антониме (искошене речи) за речи из правоугаоника.

SYNONYMS: *ache – pain, lonesome – lonely, powerful – mighty*

ANTONYMS: *low – high, ugly – beautiful, sadness – joy*

5. Пронаћи све придеве у песми и написати њихове компаративе и суперлативе.

beautiful – more beautiful – the most beautiful

good – better – the best

troubled – more troubled – the most troubled

high – higher – the highest

mighty – mightier – the mightiest

lonely – lonelier – the loneliest

glad – gladder – the gladdest

sad – sadder – the saddest

Следи заједничка провера тачности урађених задатака. Циљ је да сваки ученик каже/наведе/објасни минимум један пример. Разговарамо о поруци песме:

We have to accept good and bad in life, learn from our experience and always be thankful for what we have.

Наставница наводи ученике на српске следеће песме које би биле пандан следећим стиховима песме:

„I don't want to act too high and mighty

'Coz tomorrow I may fall down on my face”

Ко високо лејџи, ниско љага

У љобеди се не узнеси, у пораз се не љонизи.

Сви заједно певамо неке од песме у пратњи гитаре коју свира наставница (или неког другог инструмента уколико наставник уме да га свира). Неко од ученика свира даире.

Завршни део (око 10 минута)

МУЗИЧКИ КРИЗ. Наставница пушта презентацију са музичким спотовима метрика The Kiffness, ученици погађају ког су музичког жанра/мешавине жанрова песме као и који инструменти се у спотовима појављују. Такође, пореде песме користећи правила компарације придева:

Нпр. „Christmas Blues” is faster than „Piano Playing Cat”.

„Ancient Husky Melody” is better than „I Need Something”.

„Cucumba” is the funniest.

„Music’s for Everyone” is the cutest.

Домаћи задатак је да за следећи час нађу пример још неке песме на енглеском језику која шаље позитивну поруку попут оне коју смо радили на часу.

(Само)
евалуација:

Ученици попуњавају листиће за евалуацију часа.

Провера остварености исхода:	• увид у предате наставне листиће, • фронтална проверка.
Стручна литература:	Sandy Zervas, Elizabeth Sharman, <i>Wider World 1</i> (учбеник и радна свеска), AKRONOLO, 2022.
Прилози:	Прилог 1 Игра АСОЦИЈАЦИЈА је доступна на следећем линку: Asocijacje - The Kiffness.ppt Прилог 2 Видео-клип песме „It’s a beautiful day” доступан је на следећем линку: https://www.youtube.com/watch?v=anjTd9mraeA Прилог 3 Радни листић са текстом песме за попуњавање доступан је на следећем линку: BEAUTIFUL DAY.doc Прилог 4 Музички квиз са The Kiffness видеима доступан је на следећем линку (платформа Genially): https://view.genial.ly/6636cb80ff361d00149e6ad9/interactive-content-the-kiffness-quiz

Здравка Мајкић

Hello! My name's...

ОШ „Братство-јединство”, Куцура

Предмет:	Енглески језик	Разред:	I ₁
Наставница:	Здравка Мајкић	Датум одржавања:	6. 9. 2023.
Наставна тема/ област:	Module 1, My family		
Наставна јединица:	Hello! My name's...		
Тип часа:	обрада		
Циљ часа:	Усвајање и примена израза који се користе за поздрављање и отпоздрављање.		
Очекивани исходи на крају часа:	По завршетку часа ученици ће бити у стању да: – разумеју поздрав и отпоздраве користећи најједноставнија језичка средства; – певају песму оцу Hello у вези са темом часа; – разумеју јаким постављена једноставна питања личне природе и одговарају на њих; – разумеју појам вештачке интелигенције и њену примену.		
Наставне методе:	демонстративна, дијалошка, метода цртања, аудио-лингвална, игровне активности		
Наставна средства:	постер, уџбеник, дигитални уџбеник, флеш-картице Smiles, Animated drawings (Artificial Inteligence tool)		
Облици рада:	фронтални, индивидуални, рад у пару и у групи		
Међупредметне компетенције:	компетенција за учење, комуникација, сарадња		
Међупредметно повезивање:	Дигитални свет, Грађанско васпитање, Српски језик, Музичка култура, Ликовна култура		
Кључни појмови:	Hello, I'm... My name is... Good morning, goodbye, goodnight		

ПРИКАЗ МУЛТИМЕДИЈАЛНИХ САДРЖАЈА НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ

МОГУЋИ ТОК ЧАСА

Уводни део часа (5 минута)	
Планиране активности наставника:	Планиране активности ученика:
Наставник помаже ученицима да понове вокабулар са претходног часа, најпре протежући руке и зевајући, представљајући ситуацију буђења и подстичући ученике да кажу: <i>Good morning!</i> Затим затвара очи и пантомимом показује спавање.	Ученици посматрају наставника и његову гестикулацију. Ученици одговарају <i>Good morning!</i>
Главни део часа (35 минута)	
Наставник поставља флеш-картице (бр. 1 и 2) на таблу, показује их и именује приказане појмове. Затим показује картице насумичним редоследом, подстичући ученике да понове научене поздраве <i>Hello</i>, <i>Goodbye</i>. Наставник се претвара да напушта учионицу и позива ученике да га поздраве у складу са ситуацијом. Затим се враћа, и ученици га поново поздрављају. 1 My Family. Радни уџбеник, први део 6. и 7. страница. 1 Listen, point and repeat. Наставник пушта ЦД1 (снимак 05). Наставник понавља поступак неколико пута. 2 Colour. Talk with your friend. Наставник упућује ученике на речи <i>Hello</i> и <i>Goodbye</i> и објашњава ученицима да треба да обоје приказане поздраве бојама којима желе.	Ученици понављају хорски и појединачно поздраве <i>Hello</i>, <i>Goodbye</i>. Неколико ученика уместо наставника понавља приказану активност, док остали ученици у разреду користе одговарајуће поздраве. Ученици слушају аудио-запис са дигиталног уџбеника (снимак 05) и на основу слушања показују одговарајуће слике у уџбенику, а затим понављају изразе које чују: <i>Hello</i> и <i>Goodbye</i>.

Наставник прати ток активности и помаже када је неопходно, а затим позива једног ученика и приказује пример разговора:

Teacher: Hello! My name's (Miss Evans). What's your name?

Pupil: Hello! I'm (Kim).

Teacher: Goodbye, (Kim).

Pupil: Goodbye, (Miss Evans).

3

Наставник показује ученицима на који начин њихови цртежи могу да се „оживе” помоћу вештачке интелигенције.

Наставник „оживљава” један цртеж, као пример ученицима.

4 Let's present yourself!

Наставник оживљава цртеже ученика, помаже ученицима да изаберу покрете цртежа (*jump, dance, walk...*).

Наставник пројектује анимирани цртеж ученика, док се ученик представља на енглеском језику.

5 Find in the story

Наставник показује слике појединачно и пита: *Where is it?*

Ученици доје приказане поздраве дојама које желе.

Један ученик учествује у разговору са наставником.

Ученици у пару глуме сличну ситуацију, а на крају активности неколико ученика изводи дијалог пред разредом.

Ученици цртају себе у сескама.

Затим заједно са наставником оживљавају свој цртеж у помоћ вештачке интелигенције и цртају покрете за свој „аватар”.

Ученици се представљају на енглеском језику, колико имају година, док њихов аватар трчкара у позадини...

<https://drive.google.com/drive/folders/1-3wzsk8C0C3FkVpexKx3aQlAMofE8?usp=sharing>

Ученици видеима оживљених цртежа, где ученици говоре.

Ученици слушају аудио-запис приче (снимак 07) и показују на појединачне слике како прича тече.

Ученици су подељени у парове и имају задатак да одглуме делове приче.

Ученици добијају довољно времена да се припреме и увежбају симулације дијалога и по потреби им је пуштен снимак приче неколико пута, а затим су ученици позвани да одглуме делове приче пред разредом служећи се наученим вокабуларом.

Ученици имају задатак да пронађу истакнуте предмете на сликама у склопу приче.

Ученици проналазе скривене предмете и показују где се налазе.

Завршни део часа (5 минута)	
Планиране активности наставника:	Планиране активности ученика:
Наставник пита ученике шта им се највише допало на данашњем часу, а затим подстиче ученике да понове научени вокабулар тако што ће сваки ученик приликом изласка из учионице махнути и рећи: <i>Goodbye!</i> Pupil 1: Goodbye, Miss Evans. Teacher: Goodbye, Mark!	Ученици излазе из учионице и том приликом машу и изговарају: <i>Goodbye!</i>
Начини провере остварености исхода:	
Посматрање и праћење, усмена провера играњем улога у паровима, симулацијама у паровима и групама.	
ОКВИР ЗА ПРЕИСПИТИВАЊЕ ОСТВАРЕНОГ ЧАСА:	
• Да ли ми је адекватан избор начина провере остварености исхода? • Да ли сам планирао/планирала адекватне активности ученика? • Да ли је било одступања/потешкоћа приликом остваривања планираног? • Шта бих променио/променила?	
ИЗГЛЕД ТАБЛЕ	
hello! Good morning! Goodnight! Goodbye!	

Моя школа

ОШ „Душан Јерковић”, Костојевићи

Разред:	шести разред
Предмет:	Руски језик
Наставна тема:	Где мы учимся?
Наставна јединица:	Моя школа
Циљ наставне јединице:	развијање језичких вештина: говор – комуникација; примена лексичких знања; креирање видео-садржаја уз коришћење информационо-комуникационих технологије; сарадња са родитељима
Тип часа:	вежбање
Облик рада:	индивидуални, рад у паровима, рад у групи
Наставне методе:	вербална, сликовички рад, демонстративна
Медији/ дидактичка средства/технике и материјали:	аудио-гизуења, фото-апарат, рачунар, интернет, програм за монтажу видеа: <i>CapCut, TurboScribe</i> , пројектор
Очекивани исходи Ученици ће бити у стању да:	– одговори на постављена питања; – користи е-алате: за састављање целовитог видео-записа, за транскрибовање текста; – креира продукт рада; – представља продукт рада и резултате сопственог истраживања; – користи фото-апарат.
Литература:	<i>Конечно 2! Руски језик за шести разред основне школе, уџбеник за групну једину учења, Klett, Београд, 2018.</i>
Међупредметне компетенције:	– компетенција за учење; – комуникација; – рад са подацима и информацијама везаним за задату тему; – дигитална компетенција; – сарадња у оквиру групе, са родитељима.

Међупредметна повезаност:	Информатика
Планиране активности ученика:	Ученици састављају списак питања, састављају мапу ума на тему „Моя школа”, указују на то по чему је наша школа посебна, дају идеје за снимање видеа, користећи фото-апарат снимају видео, кроз сарадњу одређују који садржај ће уврстити у видео, прате упутства за коришћење е-алата и састављају делове у целовит видео, праве превод видеа на српски језик, представљају видео, разговарају са родитељима, наставницима, публиком, примају похвале и критике, попуњавају упитнике за процену рада.
Планиране активности наставника:	Наставник даје идеју ученицима за формирање видеа на тему „Моя школа”, организује пројектну наставу, прати временску аранжману, води креативни процес, упућује ученике на е-алате који су неопходни за израду видеа, распоређује задужења, саставља упитник за вредновање пројектне наставе.
Провера остварености исхода:	Кроз одговоре на питања, успешност видеа, реакције гледалаца.

Етапе пројектне наставе

1. Састављање мапе ума; наводе шта је то карактеристично за школу (Прилог 1)
2. Састављање питања на тему „Моя школа” (Прилог 2).
3. Разговор са родитељима о томе како је некад школа изгледала, а како данас изгледа, шта се то променило кроз године.
4. Ученици у групи одређују где ће снимати који део, који садржај улази у видео, одређују се улоге у тиму: водитељ, сниматељ.
5. Снимају видеа.
6. Користе е-алат за уређивање видеа.
7. Користе е-алат за превод видеа.
8. Сређивање видеа.
9. Презентација видеа за Дан школе (Прилог 7 – видео).

Пројектна настава је трајала три недеље, у току седам школских часова ученици су припремили задатак. У пројекту је учествовало пет ученика. ОШ „Душан Јерковић” јесте школа у сеоском подручју, тако да су сви ђаци шетог разреда били подједнако заступљени.

АРТИКУЛАЦИЈА ЧАСА

Уводне активности

У оквиру уводних активности ученици се договарају о усвајању идеје за израду видеа, одређује се циљ пројектне наставе: презентовање школе кроз примену усвојене лексику на руском језику, пажљиво се планирају кораци у пројектној настави, временска артикулација и типови подршке наставника. Ученици на првом часу састављају мапу ума (Прилог 1), наводе асоцијације у вези са нашом школом, наставник записује на табли, неке идеје неће ући у пројекат на основу одабира ученика. Након састављене мапе ума, ученици разматрају ко би о чему могао да разговара, наставник то бележи на табли. Вишак ставки бришемо са табле. Ученици разматрају како би требало да изгледа видео, наводе идеје и на основу тога формулишу питања, групишу их и наводе ко ће на које питање одговарати. Питања су разврстане по нивоа (основни, средњи, напредни) и у зависности од тога распоређују се на ученике (Прилог 2). На крају овог часа ученици добијају задатак да разговарају са родитељима како би сазнали колико се школа изменила у односу на године када су они учили у њој. Ученици на наредни час доносе одговоре на питања која су поставили родитељима, као и одговоре на преостала питања на која родитељи нису давали одговор. Наставник проверава исправност одговора, исправља правописне и граматичке грешке. На крају припремне фазе ученици одређују где ће снимати који фрагмент видеа, ко ће снимати који део и читко записују на листу блока одговоре на питања како би имали подсетник у току снимања. Уводни део је трајао два школска часа.

Активности наставника:

- организује пројекатну наставу;
- бележи мапу ума на табли (Прилог 1);
- усмерава ученике на питања;
- бележи питања на табли (Прилог 2);
- записује коју задатку за шта;
- прослеђује задатке у Вибер групу;
- проверава исправља граматичке и правописне грешке у одговорима на питања;
- усмерава временску артикулацију часова.

Активност ученика:

- наводе асоцијације на тему школе, праве мапу ума;
- предлажу које од наведених асоцијација да укључе у видео;
- распоређују ко ће о чему причати;
- смишљају питања;
- разговарају са родитељима о променама у школи;
- бележе одговоре на питања на руском језику;
- одређују редослед по коме ће снимати;
- читко пишу одговоре на питања на листу блока као подсетник приликом снимања.

Главни део

Главни део пројекта представља креирање видеа, праћење упутства за коришћење е-алата, примена е-алата за едитовање и транскрипцију видеа. Ученици шестог разреда први пут се сусрећу са овим типом алата. Ученици започињу снимање видеа према распореду који су претходно испланирали. Понављају снимак све док добро не изговоре речи. Уколико имају потешкоћа с изговором, наставник помаже тако што изговори реч, а ученици понове више пута док не усвоје лексику. Наставник проверава да ли су записи сачувани на апарату. Након завршетка снимања ученици предају краће видеа на компјутер и одређују који видео ће укључити у пројекат, и на који начин их распоредити. Пре него што приступе састављању видеа, ученици су погледали упутства за коришћење бесплатног е-алата *CatCut* у коме ће средити видео. Након тога распоређују видео, додају ефекте. Ученици истражују како да примене *TurboScribe* за транскрибовање видеа, сређују транскрипт и убацују га у видео. Наставник и ученици гледају да ли нешто треба изменити, како изгледа целокупни продукт рада. Ова фаза је трајала четири школска часа.

Активности наставника:

- исправља изговор речи и израза;
- проверава да ли су записи сачувани;
- предлаже ученицима е-алате за едитовање видеа;
- прати инсталирање *CatCut* на рачунар;
- упућује ученике на упутство за примену овог алата (Прилог 3);
- прати, усмерава ученике приликом коришћења алата;
- предлаже ученицима *TurboScribe*;
- упућује ученике на упутство за примену овог алата (Прилог 4);
- помаже ученицима да среде транскрипт;
- прати вредносну артикулацију пројекта.

Активности ученика:

- снимање видеа;
- упознавање са упутством за примену *CatCut*;
- распоређују краће снимке, убацују ефекте;
- убацивање уводне и одјавне шпике;
- упознавање са упутством за примену *TurboScribe*;
- убацивање транскрипта у видео.

Завршни део

У завршном делу ученици су представили јавно свој пројекат за Дан школе 15. маја 2024, вредновали су пројектну наставу и сопствени рад, извршена је систематизација знања. Ученици су добили од публике похвале и критике. Ученици су вредновали свој рад тако што су стављали „смајлије” код тврдњи у вези са пројектном наставом и одговарали на питања. Наставник истиче шта су то ученици научили.

Активности наставника:

- систематизација знања;
- састављање упитника (Прилог 6);
- вредновање пројектног рада.

Активности ученика:

- презентовање видеа;
- вредновање пројектне наставе и сопственог рада.

Прилози

Прилог 1 – Мапа ума

Прилог 2 – Питања

Прилог 3 – Упутство за коришћење CatCup

<https://www.youtube.com/watch?v=bFH4nPPCfyM>

Прилог 4 – Упутство за коришћење TurboScribe

<https://www.youtube.com/watch?v=kkK.../3gBg8&t=459s>

Прилог 5 – Упутство за убацивање троческипта

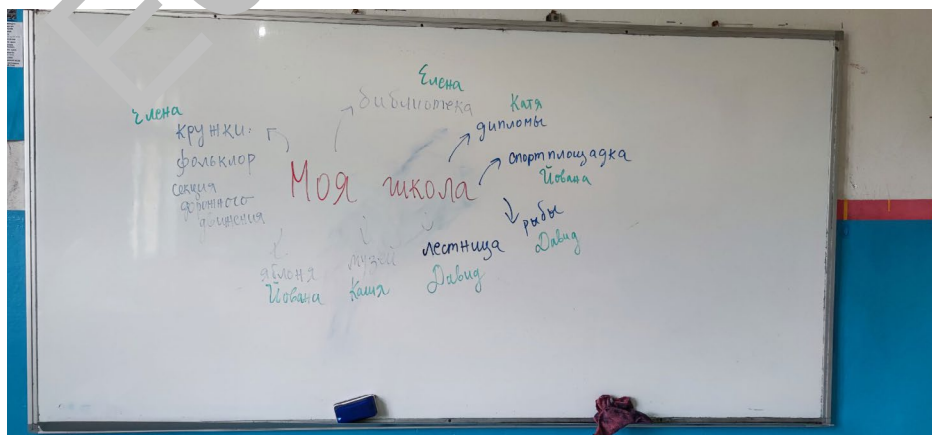
<https://www.youtube.com/watch?v=WP-9VVTS1xs>

Прилог 6 – Упитник за децу

Прилог 7 – Видео

<https://drive.google.com/file/d/1P-3UaFYwEeZogX...96v1CiXNY8A8hVD/view?usp=sharing>

Прилог 1 – Мапа ума

Прилог 2 – Питања

вопроси: → Милица Моя школа

1. В којој школи ви учите? → Елена
2. Где налази се ваша школа? → Елена
3. Кога она основана? → Милица
4. Кога настављају се уроци? А кога настављали су раније? → Милица
5. Колико часова у вас 6 дана? → Милица
6. Что вам се допада у школи? → Милица, Милица, Милица, Елена
7. Как ученици прилазили у школу, а кога у настављају се? → Елена
8. Как изменила се школа? → Милица, Милица, Милица, Елена
9. Чо то наше школе? → Милица

* В којој школи ви учите? → Милица, Милица, Елена, Милица

Прилог 6 – Упитник

вопроси:

вопроси:	СОГЛАСЕН/А	НЕ СОГЛАСЕН/А
1. У оквиру групе бирали смо своје улоге.		
2. Сви ученици су били подједнако активни.		
3. Задаци које смо добили били су изводљиви.		
4. Имали смо довољно времена да урадимо задатке.		
5. Јасна су нам била упутства за израду задатка.		
6. Добитали смо повратне информације од наставника кад год ми се обратили.		
7. Научио/ла сам нешто ново.		
8. Научио/ла сам да сарађујем са другим ученицима.		
9. Мислим да је група у којој сам радио/ла позитивна и пријатна.		
10. Поново бих учествовао/ла у овој врсти пројекта.		

1. Посебно ми је било корисно у пројектној настави?

2. Није ми се допало у пројектној настави?

3. Шта сам научио/ла о теми коју смо обрађивали?

Магнетно поље сталних магнета

ОШ за ученике са сметњама у развоју и
инвалидитетом „Смех и суза”, Алексинац

Магнетизам примени и инсекте покрени

Разред: VIII

Наставни предмет: Физика

Наставна тема/област: Магнетно поље

Наставна јединица: Магнетно поље сталних магнета

Тип часа: Тематска настава, утврђивање наставних јединице „Магнетно поље сталних магнета” у интеграцији са наставом Биологије, Технике и технологије и Ликовне културе.

Облици рада: фронтални, индивидуални, у паровима

Наставне методе: илустративно-демонстративна метода, метода практичног рада, метода разговора, метода читања и рада на тексту

Наставна средства: разни магнети, постоље са шипком, најлон струна, модели инсеката направљени на часоцима ТИТ и Ликовне културе

Циљ часа: Оспособљавање за посматрање, уочавање, закључивање, повезивање и примену својств знања из Физике, Биологије, Технике и технологије, Ликовне културе и Српског језика; стицање самопоуздања у говорништву, у вили наставника; подстицање лепог изражавања; развијање културе слушања, унапређење способности ученика за слушање; развијање пажње и развијање маште.

Исходи часа:

Ученици ће знати да:

- поседују знања из више различитих области: физике, биологије, технике и технологије, ликовне културе, српског језика;

- примене знања о магнетизму, половима магнета и њиховом узајамном деловању;

- демонстрирају својства магнета: привлачење предмета од гвожђа, привлачење супротних полова магнета, одбијање истих полова магнета и деловање магнета на одређеном растојању;

- прецртавају једноставан цртеж, режу и савијају папир по упутствима наставника правећи оригами;

- учествују у заједничкој изради радова већег формата;

- користе материјале за обликовање, обликују предмете уз помоћ модела, уклапају облике у целину;

– изражајно читају текст; читају текст по улогама; читају уз примену правилне интонације; прате и слушају читање приче;

– посматрају и прате демонстрирање приче; учествују у колективном гледању.

Међупредметне компетенције: компетенција за учење, комуникација, сарадња, естетичка компетенција

Корелација са другим предметима и унутар предмета: Биологија за V и VI разред – јединство грађе и функције као основа живота (именовање инсеката, делова тела и начина кретања); Физика за VIII разред – електрична струја; Географија за V разред – васиона и васионска тела, Земљина кретања; Српски језик за II разред – књижевност.

Активности наставника: Води разговор, подстиче ученике да постављају питања, демонстрира, задаје активности, даје упутства и пружа сву неопходну помоћ.

Активности ученика: Слушају и посматрају, учествују у разговору, постављају питања и одговарају на постављена питања, износи своја мишљења, сарађују, практично раде.

Литература

Миланка Берковић, Натали Шарић, *Српски језик 2. чинишанка*.

Нада Станчић, *Физика 8, уџбеник са збирком задатака и њриручником за лаб. вежбе*.

Весна Сурчински Миковиловић, Маријана Максић, *Биологија 5*, <https://sn.rs/kmqi4>

Зоран Лапчевић, *Техника и мекхологија 5*, <https://sn.rs/5l7el>, <https://sn.rs/3ywar>

Јелена Коштица, Горан Раковић, *Миковна култура 2*, <https://sn.rs/y9tjb>, <https://sn.rs/dam1u>

Фотографије часа <https://tinyurl.com/2am7mhhl>

Напомена: Рад са децом са сметњама у развоју захтева знатно већу међусобну координацију предметних наставника, стога је и нешто лакше организирати тематску наставу, како смо ми поступили у овом раду. Наш рад представља интегративни процес у реализацији наставних садржаја из Физике, Биологије, Технике и технологије, Ликовне културе и Српског језика у оквиру тематске недеље. Уместо сувопарних вербалних чињеница, практичним радом и огледима ученици држе, једноставније и забавније усвајају, проширују и примењују знања из основне теме и овладавају вештинама. Креирањем „позорнице” за драматизацију приче *Свишца љражи љријашеља* желели смо да подстакнемо активно учење, вршњачку едукацију, асоцијативно учење и да ученицима млађих разреда приближимо књижевност и додатно их мотивишемо. Поред тога што су ученици VIII разреда оваквим начином рада лакше обновили знања о магнетном пољу, посебно су били мотивисани за рад сазнањем да учествују у припреми часа за своје млађе другове.

Ученици припремају пшеницу за клијање и прате њен раст.

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Ученици праве мравца од глине у боји и сликају ноћ тапкањем темперним бојама по картону.

Звезде на небу осветлили смо сијалицама (применили смо знање о струји из Физике).

ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Ученици праве оригами скакавца и скицу свица исцртавају на папиру помоћу шаблона.

ФИЗИКА МАГНЕТИЗАМ

Магија или наука? Иако се чини као магија магнетизам је права наука. Магнетизам је невидљива супермоћ. А шта та супермоћ све може? Какве особине има? Можемо се играти магнетима на разне начине да бисмо то открили.

МАГНЕТНО ПОЉЕ – невидљива сила

Сви магнети имају невидљиво магнетно поље, простор у коме делују магнетне силе између два пола магнета.

Активност: Ученик на магнетно поље са шипком поставља чиоду око које мота конач, затим спљосна крај конца причврсти за свица. За свица се причврсти магнет (у делу где је глава свица), док на доњем делу поставља батерију на којој је причвршћена лед диода која светли. Када приближимо магнет свом свицу, он ће „скочити” ка магнету као да је чаробно привучен!

ПРИВЛАЧЕЊЕ/ОДБИЈАЊЕ ПОЛОВА – магнетни плес

Сваки магнет има два краја, које зовемо половима. Један је северни пол, а други јужни пол. Занимљиво је да се северни и јужни пол увек привлаче, баш као најбољи пријатељи. Ако су исти полови окренути један према другом, они ће се одбити као да плешу. Одбијање истих полова приказано је на оригами скакавцу.

Активност: Ученик провлачи струну кроз прстенасти магнет, а затим на оригами скакавца силиконом лепи магнет истог облика. Да би скакавац „одскочио”, потребно је да се исти полови окрену један према другом како би се одбили. Након провере, један крај струне на којој је магнет ученик причврсти за дрвену плочу.

ДЕЈСТВО МАГНЕТА КРОЗ ДРУГЕ ПРЕДМЕТЕ

Магнетизам делује кроз друге материјале: пластику, стакло, танку дрвену плочу или папир. То значи да магнет не мора да додирује објекат да би га повукао, што је приказано на фигури мрава.

Активност: Магнет у облику шипке ученик лепи силиконом испод тела мрава, затим поставља мрав на дрвену плочу, а испод плоче поставља други магнет. Помера магнет испод плоче и тада се помера и мрав у истом правцу.

СРПСКИ ЈЕЗИК – Свитац тражи пријатеља

Ученици осмог разреда постављају „позорницу”. Један ученик чита причу. Други прати причу, држи скакавца приближеног уз други магнет и, када се у причи спомене скакавац, пушта га (одбијањем магнета скакавац „скочи”). Трећи ученик поставља мрав, држи магнет испод стола и вуче га.

Ученици другог разреда прате час.

Аристотел је рекао: „Желети бити пријатељ тешко је, али пријатељство је плод који полако зрели.” Зато свитац и даље тражи пријатеља, док се наши ученици са осмехом радују дружењу у нашем „магнетном пољу” у коме делују силе учења и радости.

Пројектни задатак

ОШ „Милица Павловић”, Чачак

Разред: VII

Редни број часа: 33, 34, 35, 36

Наставна тема: Рачунарство

Наставна јединица: Пројектни задатак

Тип наставног часа: систематизација

Облици наставног рада: фронтални, индивидуални, тимски рад

Методе наставног рада: комбинована метода (дијалогска, практична, демонстративна)

Наставна средства: рачунар, мобилни телефон (андроид), пројектор, интернет

Место рада: кабинети за информатику

Корелација: Информатика и рачунарство пошти и пошти – word (табеле), мултимедијалне презентације, дигитална писменост (бонтон, ауторска права...); и седми разред компјутерска графика, дигитална писменост; Ликовна култура (слагање боја, контраст), српски језик (правопис); Енглески језик (превођење речи)

Опште међупредметне компетенције: *дијалогска* (уме да претражује, процењује релевантност и поузданост, анализира и систематизује информације у електронском окружењу користећи одговарајућа ИКТ средства: уређаје, софтверске производе и електронске услуге); *комуникација* (помоћу ИКТ уме да представи, организује, структурира и форматира информације користећи на ефикасан начин могућности датог ИКТ средства); *сарадња* (конструктивно, аргументовано и креативно доприноси раду групе, усаглашавању и остваривању заједничких циљева)

Савремена и додатна литература и остали извори података за ученике и наставнике:

- Зоран Прокопић, Јелена Пријовић, *Информатика и рачунарство, уџбеник за седми разред основне школе*, БИГЗ школство, Београд, 2020.
- Катарина Алексић, Катарина Вељковић, Милош Бајчетић, Дарко Крсмановић, *Информатика и рачунарство, уџбеник за седми разред основне школе*, Едука, Београд, 2020.
- Милош Папић, Далибор Чукљевић, *Информатика и рачунарство, уџбеник за седми разред основне школе*, Вулкан знање, Београд, 2020.
- Википедија
- Портал petlja.org

Циљ наставног часа: Систематизација градива кроз сарадничке односе и вршњачко учење.

Исходи. Ученици ће бити у стању да:

- користе мобилни телефон у едукативне сврхе за потребе наставе;
- сарађују са осталим члановима групе у прикупљању и обради материјала у вези са темом, као и у формулацији и представљању резултата и закључака; бирају и примењују технике и алате у складу са фазама израде пројекта;
- деле садржај са другим члановима групе ради заједничког рада;
- креирају, уређују и структурирају дигиталне садржаје који комбинују више медија (текст, слике, линкове);
- вреднују своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које су били задужени.

Специфичност извођења наставе: Ученици су на часовима подељени у две групе, свака група има свог предметног наставника и кабинет. Рачунари су повезани на интернет.

Активност наставника пре израде пројектног задатка. Наставници се договарају о избору теме. Осмишљавају задатке час и начин поделе у тимове. Припремају материјал за рад и креирају QR кодове на којима се налазе задаци за рад, а затим штампају картице са кодовима које ће служити за поделу ученика у тимове.

QR кодови са задацима за поделу у групе

Креирају имејл који ће ученици користити у школи за рад. Договарају се о критеријумима за прегледање задатака и о начину рада. Претражују интернет и проналазе веб-странице које ученицима могу да помогну у раду. Договарају се да првог часа обе групе буду у једној учионици док их упуте у пројектни задатак и поделе у тимове. Договарају се о начину употребе мобилног телефона на часу и обезбеђују приступ интернету за ученике који задатак желе да раде преко телефона.

Ток пројектног задатка	
Први час	
Активност наставника	Најављују наставну јединицу. Упућују ученике да пројектни задатак раде четири школска часа – на првом часу се деле у тимове извлачењем и читавањем QR кодова; затим два часа истражују, припремају и обрађују материјале, а четвртог часа презентују. Обавештавају ученике да задатак могу да реализују путем мобилног

	телефона, поштујући већ договорена правила. У случају да немају интернет, наставници ће им омогућити конекцију преко хот спота. Напомиње да је циљ овог часа рад на пројектном задатку кроз сарадничке односе дељењем заједничких ресурса. Деле QR кодове. Разговарају са ученицима о теми коју треба да обраде путем пројектног задатка. Напомињу да поједине делове задатака могу да истраже и код куће и да их поставе на Гугл диск. Упућују их на имејл који је креиран за израду пројектног задатка и на фолдер у који могу да поставе материјал. Заједно са ученицима пролазе кроз све фазе рада на пројектном задатку, при чему наглашавају сваки корак, објашњавају и упућују на одговарајуће садржаје на интернету. Подсећају ученике да воде рачуна о авторским правима. Први задатак: Креирај презентацију на тему Дијигитална писменост. Кроз тему представити градиво које обрађујемо у седмом разреду, али могу да користе и стечена знања из претходних разреда. Презентација треба да: – има најлон и слајд (назив теме, име тима или имена аутора); – има садржај; – има оригиналан улазак; – има литературу и линкове ка коришћеном садржају. Дозина слајда и фонт треба да буду у контрасту. Умерена употреба анимације. Други задатак: Креирај игрицу на тему Дијигитална писменост Игрица треба да садржи шаблон за игру, правила, задатке. Идеју за игрицу могу пронаћи и на https://drive.google.com/file/d/1im4c3DIBxYG34iAGKQiiLAMOftLp1NN/view. Приликом израде шаблона користе <i>paint.net</i> за креирање и обраду фотографија. Упутство и питања креирају у ворду. Као поља могу да користе лого друштвених мрежа.
--	--

	Трећи задатак: Креирај плакат на тему Дигитална писменост Плакат може бити везан и за градиво обрађивано у претходна два разреда. За креирање могу да користе <i>paint.net</i>, <i>word</i> и да сачувају у формату ПДФ. Такође, потребно је да осмисле и неке поруке, које ће поставити на плакат, а које показују позитивно понашање на мрежи. Четврти задатак: Креирај анимацију у PyGame-у на тему Дигитална писменост Анимација треба да садржи дефинисање функције, боје, текстуалну поруку која промовише позитивно понашање и прихватање различитости.
Активност ученика	Скенирају QR кодове; деле се у групе; презентацију у разговору, питају и коментаришу; инсталирају потребне апликације. Заједно са наставницима пролазе кроз све фазе рада на пројектном задатку. Група која има задатак да <u>креира презентацију</u> договара се о подели задужења, о изгледу и садржају презентације, о имену тима. Договарају се да претражују интернет и постављају материјал у свој фолдер на Гугл диску. Група која <u>креира игру</u> прво линка истражује попуњени модел. Договарају се о подели задужења, осмишљавају како би игра могли да ураде. Договарају се да претражују интернет и постављају материјал у свој фолдер на Гугл диску. Група која <u>истражује плакат</u> договара се о томе за који део теже праве слогане и договарају се о избору апликација. Договарају се да претражују интернет и постављају материјал у свој фолдер на Гугл диску. Група која <u>креира анимацију у PyGame</u> договара се о начину рада, о могућим решењима и о слогану који промовише. Договарају се да претражују интернет и портал <i>petlja.org</i> и постављају материјал у свој фолдер на Гугл диску.
Други и трећи час	
Активност наставника	Прате рад ученика и коментаришу радове које су ученици поделили са њима преко Гугл диска и дају сугестије за даље напредовање пројекта. Помажу у одабиру релевантних информација.
Активност ученика	Сарађују са другим групама и с члановима своје групе директним разговором и путем облака. У зависности од задатака, креирају материјале.

Активност ученика	Један тим заједнички ради презентацију, на више рачунара истовремено, делећи Гугл презентацију. Бирају шаблон и креирају презентацију. Претражују садржај и свако уноси свој део задатка. Други тим креира игрицу на дату тему и материјале који је прате. Користе модел игрице који им је понудио наставник. Један део тима креира подлогу/шаблон за игру, други чланови тима креирају задатке који прате игрицу. Трећи тим креира плакат на дату тему. Претражују интернет и осмишљавају слогане. Креирају плакат у одговарајућем програму. Четврти тим креира анимацију у програму <i>PvGame</i> на дату тему. Претражују портал <i>petlja.org</i> и проналазе идеју за реализацију свог пројекта. Преплаћају креирају одговарајући слоган.
Четврти час	
Активност наставника	Прате излагања, коментаришу, урађено. Вреднују урађено. Упоредно евалуацију наставника са самоевалуацијом ученика. Коментаришу и уписују запажања и оцену у есДневник.
Активност ученика	Сваки тим презентује свој рад. Сваки члан тима објашњава који је његов задатак и улога у тиму. Учествују у разговору, одговарају на постављена питања и постављају питања о ономе што им није било јасно у вези са израдом пројекта. Врше самоевалуацију свог рада. Врше евалуацију рада других тимова.

Игрица

Правила игре

Питања

Задаци за цртање

Плакат Риге и слогани

Презентација дигитална писменост (копирати линк директно у прегледач) https://docs.google.com/presentation/d/19b9Kuj715OMisV_kudl120oGC6Rq8ZQI/edit?usp=sharing&ouid=113166815452889006778&rtpof=true&sd=true

 Прилози за преузимање уз Зборник

Eduka portal

Програмирање *Tello Dron-a*

ОШ „Павле Поповић”, Вранић

ОПШТИ ПОДАЦИ	
Наставник	Немања Јојић
Датум	10. 5. 2024.
Школа	ОШ „Павле Поповић”
Разред	шести
Час по реду	16
Наставни предмет са којим се прави корелација	Информатика и рачунарство
ОПШТИ МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ	
Наставна тема	РАЧУНАРСТВО
Наставна јединица	Програмирање <i>Tello Dron-a</i>
Тип часа	утврђивање
Циљ часа	- Ученици овладају појам интерфејс и појам дрон. - Ученици проверавају степен усвојености интерфејса његове улоге у функционисању ИКТ уређаја. - Ученици увежбавају препознавање процеса и модела којима се може управљати помоћу ИКТ уређаја у свакодневном животу. - Ученици унапређују вештину управљања уређајима помоћу ИКТ.
Задаци	- Знају где се користи интерфејс. - Развијање способности за препознавање процеса и за моделе којима се може управљати помоћу ИКТ уређаја у свакодневном животу. - Стицање вештина управљања уређајима помоћу ИКТ.
Исходи часа (шта очекујемо да ученик зна након часа)	- Разумеју где се користи интерфејс и која је његова улога. - Знају да испрограмирају лет дрона.

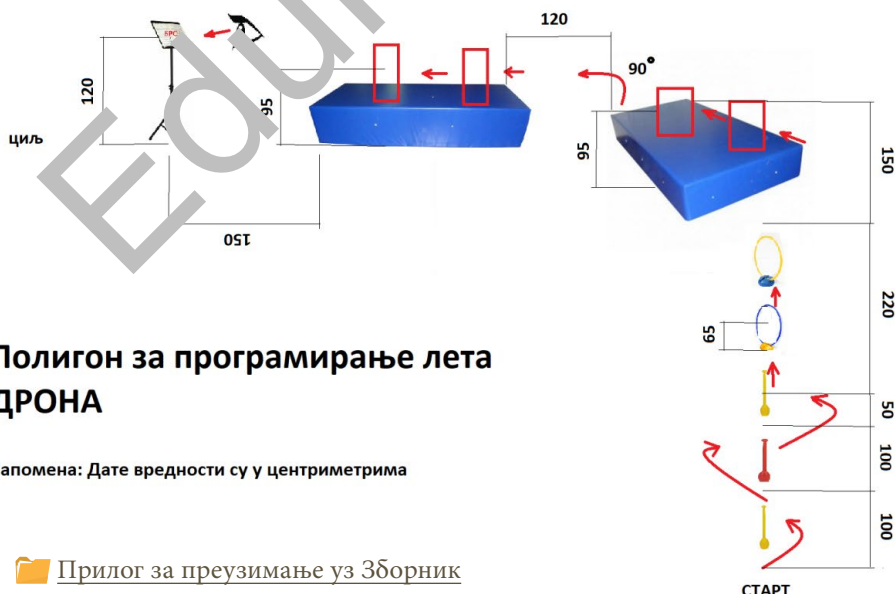
Исходи часа (шта очекујемо да ученик зна након часа)	- Знају на који начин се може управљати моделима помоћу ИКТ уређаја. - Знају мануелно да управљају уређајима помоћу интерфејса.
Наставне методе	метода усменог излагања, метода разговора, илустративно-демонстративна метода
Наставна средства	Едукин уџбеника за информатику и рачунарство за 6. разред, рачунар, „паметни” телефон, Тело дрон, апликације <i>DroneBlocks</i>
Облици рада	фронтални, индивидуални
Уџбеници у настави	Катарина Алексић, Катарина Вељковић, Мирослав Бајчетић, Дарко Крсмановић, Информатика и рачунарство за шести разред основне школе.
Међупредметне компетенције	компетенција за целоживотно учење, дигитална компетенција, комуникација, рад са подацима и информацијама, решавање проблема
Међупредметно повезивање	Техника и технологија, Интерфејс – систем веза са рачунаром, управљање моделима помоћу уређаја ИКТ”, Техничка и дигитална писменост, седми разред

ЧАС ЧАСА	
Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
Уводни део часа (5-10 минута) – НАПОМЕНА: час радионице „Обогаћеног једносмисленог рада” траје 60 минута	
- Наставник најављује наставну јединицу која ће се радити на данашњем часу. - Наставник распоређује ученике за рачунарске мели им материјале које ће користити током часа. - Наставник поставља питања ученицима како би сви имали прилику да се подсети информација које су им потребне за час. Питања: - Шта представља интерфејс? - Да ли можемо управљати уређајима на даљину?	- Слушају наставникова упутства. - Укључују се у разговор.

• Ако је одговор да, онда шта нам је потребно да бисмо управљали уређајима на даљину? • Које програме знаш којима се може управљати (програмирати) радом других уређаја? Очекивани одговори: • Интерфејс представља везу између уређаја и корисника. • Да. • Интернет веза, „паметни” уређај или други интерфејс. • <i>Scratch, Python.</i> – Наставник потврђује или, ако је потребно, допуњује одговоре ученика на постављена питања. – Наставник ученицима саопштава шта ће радити на овом часу. – Најављује очекиване исходе часа. На крају данашњег часа очекује се: • да разумете где се користи интерфејс и која је његова улога; • да знате да програмирате лет дрона, • да знате на који начин се може управљати моделима помоћу ИКТ уређаја; • да знате мануелно да управљате уређајима помоћу интерфејса.	– Одговарају на постављена питања. – Прате наставничко излагање. – Дискусију. – Прате наставничко излагање.
Главни део часа (15–50 минута) Ученицима је подељен материјал који представља један програмерски задатак. Задатак се састоји у томе да ученици кроз блоковско програмирање на принципу блоковског програмирања <i>Scratch</i> треба да програмирају лет дрона. Раде у програму <i>DroneBlocks</i> у коме су наредбе прилагођене програмирању лета дрона. Потребно је да према задатку (полигон који је дат у прилогу) ученици програмирају лет дрона: од СТАРТА, одакле треба да полети, да заобиђе све препреке, када дође до пред циљ, задатак је да задају дрону наредбу да прочита (слика) тајну поруку на крају	– Ученици решавају задати програмерски задатак (програмирају).

полигона, да ту поруку сачувају и да дрон на крају погоди мету (слети на ЦИЉ). Ученицима је бодована тачност програмирања у виду семантике и синтаксе и броја наредби које су задате да би се решио задатак. То је био први део задатка. Други део задатка је био да на полигону који је постављен у школској сали мануелним контролама (инсталирана је апликације за мануелно управљање дроном на „паметним” телефонима) савладају полигон који је направљен за потребе овог часа. Такође је извршено бодовање: свако ко закачи препреку добија негативне бодове. Било је потребно прочитати поруку са дроном на крају полигона, све исто као и на теоретском делу где су програмирали лет дрона, само што се овде и мерило време које је утицало на освојене бодове.	– Ученици решавају задати програмерски задатак (програмирају). – Ученици мануелно управљају дроном и извршавају задати задатак.
Завршни део часа (5 минута)	
Наставник објављује резултате које су постигли ученици и посебно припремљеним дипломама награђује три ученика који су освојили највећи број бодова. Најављује шта ће се радити наредног часа.	– Коментаришу. – Дискутују.

Прилог

Коришћење интерфејса за управљање помоћу рачунара

ОШ „Павле Поповић”, Вранић

ОПШТИ ПОДАЦИ	
Наставник	Немања Јојић
Датум	26. 4. 2024.
Школа	ОШ „Павле Поповић”
Разред и одељење	VIII ₁
Час по реду	59–60
Наставни предмет	Техника и технологија
ОПШТИ МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ	
Наставна тема	Техничка и дигитална писменост
Наставна јединица	Коришћење интерфејса за управљање помоћу рачунара
Тип часа	обрада нових градива, вежба
Циљ часа	- Ученици се упознају са појмом интерфејс. - Ученици се упознају са улогом интерфејса у функционисању ИКТ уређаја. - Ученици се упознају с појмом „интернет ствари”. - Ученици се оспособљавају да препознају процесе и modele којима се може управљати помоћу ИКТ уређаја у свакодневном животу.
Заступи часа	- Знају где се користи интерфејс. - Развијање способности за препознавање процеса и модела којима се може управљати помоћу ИКТ уређаја у свакодневном животу.
Исходи часа (шта очекујемо да ученик зна након часа)	- Разумеју где се користи интерфејс и која је његова улога. - Знају које су предности и ограничења коришћења управљања уређајима на даљину. - Знају на који начин се може управљати моделима помоћу ИКТ уређаја.
Наставне методе	метода усменог излагања, метода разговора, илустративно-демонстративна метода

– Наставник потврђује или, ако је потребно, допуњује одговоре ученика на постављена питања. – Наставник ученицима саопштава шта ће радити на овом часу. – Најављује очекиване исходе часа. На крају данашњег часа очекује се да: • разумете где се користи интерфејс и која је његова улога; • знате врсте портова и њихову примену; • знате на који начин се може управљати моделима помоћу ИКТ уређаја.	– Прате наставниково излагање.
Главни део часа (70–80 минута)	
– Наставник објашњава ученицима чему служи интерфејс и коју улогу има када су у питању ИКТ уређаји. - Напомиње да ће данас имати прилику да користе интерфејс за покретање ИКТ уређаја и за управљање њиме. - Пита: Ко све има код себе „паметни телефон?” - Пита: За шта се све може користити „паметни” телефон? - Открива ученицима да ће данас на часу користити своје „паметне” телефоне – за управљање аутомобилом који ће, уз асистенцију наставника, направити на часу. - Дели ученицима материјал за рад и даје упутства како да реализују свој задатак. - Објашњава ученицима шта су портови, чему служе и које врсте постоје. Показује им портове које ће данас користити како би успоставили везу између аута и рачунара и увезли програм са рачунара на микроконтролер „ардуино ЕСП8266”. - Прати рад ученика, асистира када је неопходно. - Ученици заједно са наставником прилагођавају програм који је раније припремљен како би га читали у микроконтролер.	– Прате наставниково излагање. – Коментаришу. – Прате наставникова упутства. – Упознају се са радним материјалима. – Састављају ауто према задатом упутству. – Прате наставникова упутства.

Завршни део часа (5 минута)

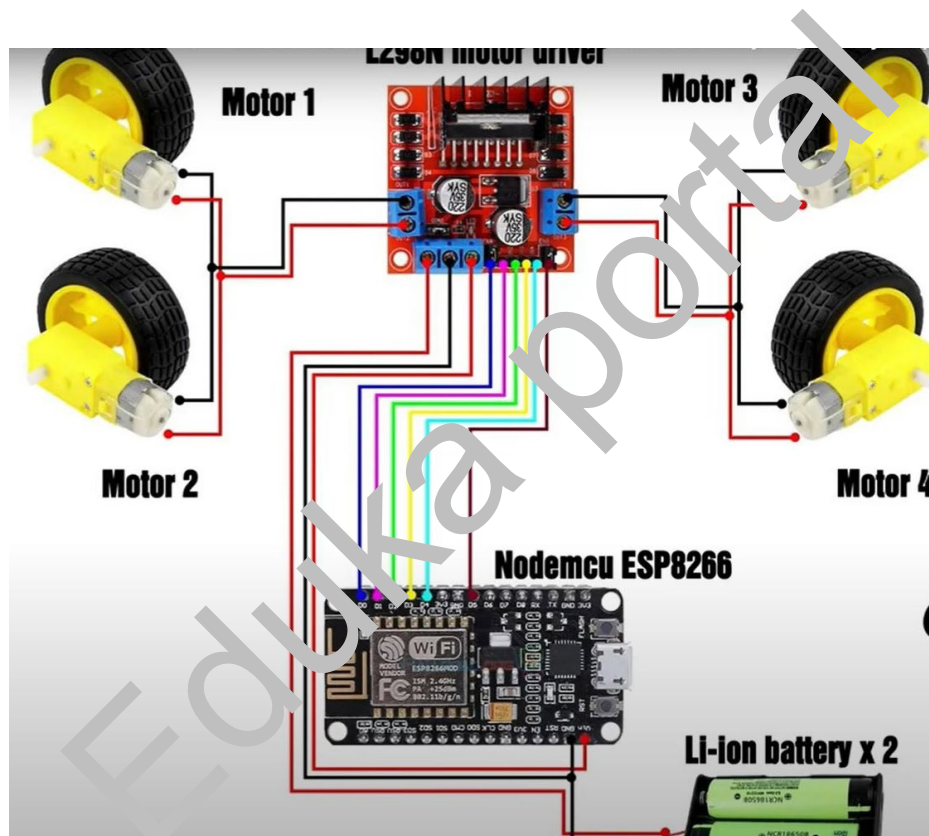
Наставник пушта у рад ауто и демонструје ученицима примену интерфејса за даљинско управљање моделом.

Даје ученицима да то сами пробају.

Најављује шта ће се радити наредног часа.

- Коментаришу.
- Дискутују.
- Тестирају ауто помоћу „паметног” телефона са којим је повезан микроконтролер на ауту.

Прилог – шема за повезивање аутомобила

 [Прилог за преузимање уз Зборник](#)

Примена пропорције – проценат

ОШ „Радислав Никчевић”, Мајур

Циклус:	други
Разред:	шести
ПОДАЦИ О ЧАСУ	
Наставна тема:	Рационални бројеви
Наставна јединица:	Примена пропорције – проценат
Тип часа:	утврђивање
Циљ часа:	Утврђивање појма пропорције и примена пропорција у одређивању непознатог члана пропорције када је потребно одредити проценат неке величине.
Очекивани исходи на крају часа:	Ученик ће бити у стању да: • одреди непознати члан пропорције; • користи пропорције приликом решавања проблема; • примени пропорцију и проценат у реалним ситуацијама.
Наставне методе:	проблемска настава, дијалогска
Наставна средства:	учебник, збирка, табла, креда, лаптоп, пројектор, наставни листићи
Облици рада:	фронтални, групни, рад у пару
Међупредметне компетенције:	Ученик развија: • компетенције за целоживотно учење; • компетенције за решавање проблема; • дигиталну компетенцију; • сарадњу; • комуникацију.
Међупредметно повезивање:	Информатика и рачунарство
Кључни појмови:	пропорције, непознати члан пропорције, проценти, зависне величине
Место извођења:	учионица

Литература:	• Н. Икодиновић, С. Димитријевић, <i>Маџемаџика 6, уџбеник за шестии разред основне школе</i>, Klett, 2019. • Б. Поповић, М. Станић, С. Милојевић, Н. Вуловић, <i>Маџемаџика 6, збирка задатака са решењима за шестии разред основне школе</i>, Klett, 2019. • Р. Каровић, С. Ивановић, Д. Мијајловић, <i>Маџемаџика 6, уџбеник за шестии разред основне школе</i>, Едука, 2024. • Р. Каровић, С. Ивановић, Д. Мијајловић, <i>Маџемаџика 6, збирка задатака за шестии разред основне школе</i>, Едука, 2024.
Напомене:	У прилогу се налазе наставни листићи за ученике, домаћи задатак и евалуациони листићи
ТОК ЧАСА	
Уводни део часа (5 минута)	
Планиране активности наставника:	Планиране активности ученика:
- Дели ученике у две нехомогене групе. - Обавештава ученике да су подучавањем као и разговор, односно дискусија у групи, дозвољени, али да атмосфера мора бити радна. Отвара интерактивни интернет ресурс „Откриј појам”, https://wordwall.net/sr/resource/32632091, помоћу које објашњава са ученицима научене појмове. Свака група за тачан одговор добија по 1 поен.	- Расподећују се у групе по упутствима наставника. - Отварају поља из интерактивног ресурса и одговарају на питања. - Дају промишљене одговоре на постављена питања.
Главни део часа (35 минута)	
- Отвара презентацију на којој се налазе текстови задатака са пропратним фотографијама. Отвара интерактивни ресурс „Изваци задатак”, https://wordwall.net/sr/resource/32630014, и даје ученицима да извуку задатке за своју групу, а потом им даје листић са називом задатка. Свакој групи даје папир са текстом и задацима чијим решавањем ученици утврђују пропорције. Одређује време за израду задатака. Изводи у пару ученике испред табле како би презентовали своја решења. Упућује ученике да ће на крају ове игре свака група за тачан одговор добити 5 поена.	- Прате упутства наставника. - Учествују у дискусији. - Један од представника групе извлачи задатак за своју групу и узима листић са задатком. - Решавају одговарајуће задатке у виду групног рада. - Сарађују са другим ученицима. - Постављају питања.

Уколико ученици једне групе тачно одговоре на све задатке, добијају наградних 10% од укупног броја освојених поена.	– Презентују задатке и решења задатака, након чега преостале групе дају своје предлоге и коментаре о томе да ли је решење тачно.
---	--

Завршни део часа (5 минута)

– Пита ученике где се све проценти примењују у свакодневном животу. – Након датих одговора чланова група, отвара видео-материјал са кратком рекапитулацијом. – Дели ученицима задатке за домаћи рад у виду математичког ланца на коме се налазе задаци са помешаним одговорима које треба повезати са текстом задатка након решавања тог задатка. На листићима се налазе и QR кодови који воде до анкете којом се процењује степен задовољства ученика након реализованог часа.	– Дају промишљене одговоре на постављена питања. – Попуњавају евалуациони листић.
---	--

Начини провере остварености исхода:	– Посматрање ученичког учешћа, закључивања и одговарања на постављена питања. – Анализирање успешности ученика у решавању примера задатака.
-------------------------------------	--

ОКВИР ЗА ПРЕИСПИТИВАЊЕ ОСТВАРЕНОГ ЧАСА:

- Да ли ми је адекватан начин провере остварености исхода?
- Да ли сам планирао адекватне активности ученика?
- Да ли је било отступања/потешкоћа приликом остваривања планираног?
- Шта бих променио?

 Прилози за преузимање уз Зборник

Прилог 1

Цена након снижења (пример хаљина)
Цена након поскупљења (пример џемпер)
Цена пре поскупљења (пример књига)
Цена пре снижења (пример ранац)
Проценат поскупљења (пример банане)
Проценат снижења (пример јабуке)
Графички приказ података (пример такмичење)
Графички приказ података (пример интернет)

ПРИЛОГ 2

Цена након снижења (пример хаљине)

Цена хаљине је 3200 динара. Колико кошта хаљина ако је појефтинила за 30%?

Цена пре поскупљења (пример књига)

После поскупљења од 20% цена књиге износи 1260 динара. Колико је коштала књига пре поскупљења?

Цена пре снижења (пример ранца)

После снижења од 25% цена ранца износи 2340 динара. Колика је била цена ранца пре снижења?

Проценат поскупљења (пример банане)

Цена 1 kg банана повећана је са 120 динара на 150 динара. Колико процената износ поскупљења?

Проценат снижења (пример јабуке)

Цена 1 kg јабука снижена је са 120 динара на 96 динара. Колико процената износи снижење?

Графички приказ података (пример такмичење)

На општинском такмичењу учесника шестог разреда из математике постигнути су резултати приказани на кружном графикаону. Колико је учесника шестог разреда учествовало на такмичењу ако је 20 учесника решило тачно савих пет задатака?

Графички приказ података (пример интернет)

Душан је за недељу дана потрошио 360 MB интернета. На кружном дијаграму приказана потрошња по данима. Колико је MB интернета потрошио у четвртак?

ПРИЛОГ 3

МАТЕМАТИЧКИ ЛАНАЦ

Одговор: 110 Питање: Цена хаљине је 3200 динара. Колико ће коштати хаљина ако поскупи за 15%?	Одговор: 6 Питање: Ако је цена папирне књиге са 2400 динара на 1560 динара, колико процената износи снижење?	Одговор: 20% Питање: После поскупљења од 20% цена бензина је 90 динара. Колика је била цена бензина пре поскупљења?
Одговор: 57 Питање: Од 30 учесника једног одређеног, 80% их је пошло на екскурзију. Колико учесника тог одређеног није пошло на екскурзију?	Одговор: 75 Питање: После поскупљења од 20% цена повратне аутобуске карте Крагујевац-Београд јесте 660 динара. За колико динара је поскупела карта?	Одговор: 72% Питање: Од 125 страна књиге коју је ученик планирао да прочита, прочитао је 80%. Колико је још страна остало да прочита?
Одговор: 35% Питање: Цена кошуље је повећана са 1500 динара на 1800. За колико процената је поскупела кошуља?	Одговор: 25 Питање: Школа има 550 девојчица и 500 дечака. Верску наставу похађа 70% девојчица и 75% дечака. Колико процената ученика те школе похађа верску наставу?	Одговор: 3680 Питање: Од 950 ученика једне школе, 40% је постигао одличан успех на крају школске године, а од њих је 15% са свим предметима. Колико ученика има све петнице?

Сликајство Аборицина

ОШ „Илија Гарашанин”, Гроцка

СНА Уметност 8

Наставна јединица: Сликајство Аборицина

Тип часа: радионица

Исходи:

- Образложи значај традиционалне визуелне уметности за идентитет народа и појединца.
- Повеже карактеристичан артефакт са континентом и културом којој припада.
- Обликује ликовне радове са препознатљивим елементима одабране културе.
- Опише одабрани продукт визуелних уметности и процес његове израде.
- Пореди основне одлике традиционалне визуелне уметности два народа или више народа.
- Објасни значај и улогу културног наслеђа.

Међупредметне компетенције: компетенција за целоживотно учење, естетичка компетенција, сарадња, дигитална компетенција, одговорно учешће у демократском друштву

Међупредметне корелације: Географија (народи Аустралије), Ликовна култура (сликање тачама, поинтилизам), Музичка култура (музички инструменти, дијериду), Грађанско васпитање (људска права домородачког становништва), Верска настава (веровања племенских народа), Медијска писменост (читање и разумевање новинског чланка), Српски језик и књижевност (богаћење речника), Биологија (термити).

Наставна средства: пројектор, лаптоп, фломастери, боје, листови папира

Облик рада: фронтални и групни

Уводни део часа

Час започињемо новинским чланком. Читамо вест и *Полиитике*:

<https://www.politika.rs/scc/clanak/222828/Aboridzinska-umetnost-medu-najstarijima>

Која је тема чланка који смо управо прочитали? Где је пронађен најстарији цртеж на планети? Шта је допринело откривању његове старости? Колико је стар? Шта је приказано на цртежу?

Чланак нас уводи у лекцију и започињемо разговор о Аборицинима.

⌚ Главни део часа

Аборицини су староседеоци Аустралије. Имали су тамну пут, јели су бобице и бавили се ловом, живели су у групама од 25 до 300 људи. Верује се да су их истребили колонисти, али и велике епидемије средином 19. века. Копље и бумеранг били су им главно оружје, колибе су правили од коре дрвета, а најпознатији аустралијски инструмент јесте дицериду.

Веровали су и у реинкарнацију. Након смрти душа се поновно враћа на земљу у облику неке животиње.

Бумеранг је дрвено оружје српастог облика које служи за лов, спорт и забаву. Његова основна карактеристика јесте да се враћа бацачу уколико се баца под одређеним углом. Зато постоји израз у нашем језику: „То се може вратити као бумеранг“, који користимо за ризичне потезе који могу имати последице.

Модерни аборишки бумеранг

Бумеранг аборишки

Дицериду је музички инструмент традиционално прављен од суве гране дрвета природно изобљене радом термита. Сматра се да га није лако свирати, производи необично гласно зујање. У неким племенима се сматра свetim мушким инструментом, и да зато жене не треба да га свирају.

Управљено послушајмо дивно извођење Тики Стамасури:

<https://youtu.be/NaB11SqIhak?si=adiO2p4vIQZLqyma>

Средином 20. века остало их је око 106.000, од чега је 40.000 сачувало расну чистоту, док је остатак измешан са европским досељеницима. Међутим, због промењеног односа државе према њима, њихова популација расте, тако да данас Аборицини чине око 2,8% (650.000) становништва Аустралије.

Уметност Аборицина стара је више од 80.000 година и представља најстарију уметничку традицију на свету. Разноврсност њиховог уметничког израза обухвата сликање на лишћу, резбарење у дрвету, каменорезивање, вајање и сликање песком.

<https://youtu.be/Oizo3HAEveo?si=UgeVRFGjs1QJTbTJ>

Урамљени отисци руку

Уметност отисака руку била је уобичајена у многим пећинама у приморској Аустралији. Направљени су отисци руку који стварају тачкасту уметничку слику. Отисци руке су најранији симболи аборицинске камене уметности. Уоквиривање отисака руку у кругу изражавало је индивидуалност сваке особе, било је потпис појединца.

Ове пећине се крију у скоро целој Аустралији данас као заштићена подручја. Освежавање неких шаблонских слика обично је у рукама старешина појединице који се брину о локалитетима. Сликање тачкаста ма је постојало хиљадама година, али је званични концепт појавио 1941. Тачке у песку или слике животиња и језера на стенама и пећинама биле су њихови рани трендови. Традиционалне боје Аборидина јесу жута, смеђа, црвена и бела. Преношење културног наслеђа кроз симболе био је главни начин комуникације аустралијских Аборидина. Непостојање писаног језика дефинисало је њихово уметничко дело.

🕒 Завршни део часа

Упутство за извршење задатка:

<https://youtu.be/8RZzLEoMCQE?si=tfE5K9QtDtkOnd8X>

Литература:

Australian Aboriginal peoples – Leadership and social control | Britannica

<https://www.artfactory.com/aboriginal-art/aboriginal-art.html>

Aboriginal Dreamtime Stories – Japingka Aboriginal Art Gallery

Dreamtime Aboriginal Art Library of Knowledge (aboriginal-art-australia.com)

Aboriginal Australian Bark Paintings | Museum of Natural and Cultural History (uoregon.edu)

The Wandjina – YouTube

На слици су приказани радови ученика изложени у школском холу.

ОШ „Мома Станојловић”, Крагујевац

Предмет:	Биологија	Разред VIII
Наставна тема:	Живот у екосистему	
Наставна јединица:	Заштита природе и биодиверзитет (објект час) / пројектно учење	
Циљ наставне јединице:	Разумети појам и врсте биодиверзитета. Научити на које начине утицај антропогеног фактора делује на животну средину и које су последице по биодиверзитет.	
1. Очекивани сходи:	Препознаје значај биодиверзитета. Уочава повећаност људске активности на животну средину и биодиверзитет. Разуме важност очувања животне средине а самим тим и важност очувања биодиверзитета у свом кругу и окружењу. Схвата значај развијене еколошке свести и тежи да буде љубав према природи. Мисли глобално, делује локално.	
2. Развојно-формални задаци:	Развијање критичког мишљења. Развијање постројности и систематичности у раду, развијање научности и радних навика. Развијање радозналости и истраживања. Стицање способности за уочавање, формулисање, анализирање и решавање проблема. Развијање способности за повезивање знања из других области/наука. Неговање слободног изражавања и исказивање сопствених мисли. Научити ученике како да користе различиту литературу или друге изворе.	

10. Потребна опрема / наставна средства за реализацију часа:	компјутер, телевизор, мобилни телефон, интернет, хамер Гордана Субаков Симић, Марина Дрндарски, Биологија 7, уџбеник за седми разред основне школе – 2. део.
11. Дигитални образовни материјали / дигитални уџбеници коришћени за реализацију часа	
12.0. Припремни – предуводни део часа	
Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
„Сидро” задатка (почетна идеја) јесте гледање анимираног филма „MAN” (2012), аутор Steve Cutts. Филм је гледан на претходном часу, као увод за рад на наставној јединици „Заштита природе и биодиверзитет”. https://youtu.be/WfGMYdaICIU Наставник разговара са ученицима. Поставља им питања о филму („Како сте се осећали док сте гледали филм?”, „Која је улога човека, да уништава, ствара или чува?”). Договор и подела задатака у ученичких тимова. Број ученика у тимовима је до пет. Наставник усмерава, пружа подршку и уважава њихов избор. Наставник прати рад ученика, проверава њихове радове, сугерише шта да унапреде, шта да промене, уговара интервју са особом из Секретаријата за грађевинарство, урбанизам и заштиту животне средине града Крагујевца.	Ученици гледају филм. Дискутују, слушају, критикују, исказују своје мишљење. Подела задатака и избор тимова. Ученици сами дају идеје, уз подршку наставника шта да истражују. Формира се пет тимова: 1. тим – Појам биодиверзитета 2. тим – Институте које се баве заштитом животне средине и заштитом биодиверзитета у свету и у Србији 3. тим – Угрожавање животне средине и последице на биодиверзитет (антропогенни утицаји) 4. тим – „Вруће тачке” биодиверзитета (hot spots) у свету и у Србији 5. тим – Разговор са поводом о заштити животне средине и очувању биодиверзитета Избор ученика у тимове предложила је наставница, ослањајући се на знање и вештине ученика, на способност рада на компјутеру, на сарадњу унутар групе и на другарство, уз уважавање предлога ученика ко с ким жели да ради. У припремном периоду ученици су сарађивали како би изнели разноврсне податке и да не би дошло до понављања садржаја. Унутар тимова су ученици поделили задужења за дати задатак.

12.1. Уводни део часа	
Наставник саопштава циљ часа, пише наслов на табли. Представља први тим Појам и врсте биодиверзитета. Наставник процењује рад, указује на побољшање, похваљује и оцењује наступ ученика.	Ученици првог тима Појам и врсте биодиверзитета представљају свој рад. Упознају нас са појмом биодиверзитета, с великом разноврсношћу живог света на планети Земљи, као и с поделом биодиверзитета. Дотичу се у свом излагању начина угрожавања животне средине. Предлажу како помоћи инсектима да се сачувају од врућине постављањем хотела за инсекте и малих посуда с водом. Остали ученици дискутују о раду, на основу скале од 1 (уопште се не слажем/потпуно лош) до 5 (потпуно се слажем/веома добар), и оцењују предавање према изабраним критеријумима.
12.2. Средишњи део часа	
Наставник најављује други тим Институције које се баве заштитом животне средине. Наставник процењује рад, указује на побољшање, похваљује и оцењује наступ ученика.	Ученици другог тима Институције које се баве заштитом животне средине представљају свој рад. Објашњавају делатности и надлежности сваке од институција, у свету и у Србији. Ученици дискутују о раду, на основу скале од 1 (уопште се не слажем/потпуно лош) до 5 (потпуно се слажем/веома добар), и оцењују предавање према изабраним критеријумима.
12.3. Завршни део часа	
Наставник најављује трећи тим Угрожавање животне средине и последице на биодиверзитет (антропогени утицај). Наставник разговара о теми рада са учесницима предавачима. Наставник процењује рад, указује на побољшање, похваљује и оцењује наступ ученика.	Ученици трећег тима Угрожавање животне средине и последице на биодиверзитет (антропогени утицај) представљају своје истраживање. Објашњавање, дискутовање, критиковање активности човека кроз угрожавање природе, давање предлога мера. У дискусији учествују и други ученици. Процена рада трећег тима на основу скале од 1 (уопште се не слажем/потпуно лош) до 5 (потпуно се слажем/веома добар); према изабраним критеријумима оцењују предавање.
13. Линкови	https://youtu.be/WfGMYdalCIU – „MAN” (2012), аутор Steve Cutts. Гугл учионица

14. Начини провере остварености исхода:	– дискусија (ученици активно слушају и учествују у разговору); – ученички продукти рада: рад на хамеру, презентације.
15. Оквир за преиспитивање оствареног часа:	– побољшати сарадњу; – позвати госте из локалне заједнице; – обучити ученике да процењују своје продукте рада на основу јасно постављених критеријума; на пример, оцена презентације према критеријумима: технички изглед презентације (величина слова, писмо, извори информација...), садржај, важност информација.
16. Стандарди:	БИ.1.4.1. препознаје основне еколошке појмове (животна средина, станиште – биотоп, животна заједница – биоценоза, популација, еколошка ниша, екосистем, биом, биосфера) и зна најопштије примене о њима. БИ.1.4.6. разуме утицај човека на еколошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад). БИ.1.4.7. препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине (реклажа, компост) и заштити биодиверзитета (националних паркова, природних резервата). БИ.1.4.8. зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења. БИ.2.4.8. разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије. БИ.2.4.9. разуме значај природних добара у заштити природе (националних паркова, природних резервата, ботаничких башта, зоо-вртова). БИ.3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета.
17. Међупредметне компетенције:	– одговоран однос према околини (еколошка компетенција); – компетенција за учење; – рад са подацима и информацијама; – комуникација и сарадња; – дигитална компетенција; – естетичка компетенција.
18. Кључни појмови:	биодиверзитет, генетички диверзитет, специјски диверзитет, екосистемски диверзитет, Светска фондација за заштиту природе, Еуронатур, Међународна унија за заштиту природе, Завод за заштиту природе Србије, услуге екосистема

Прилог: Критеријуми за оцењивање рада, презентације

1. Школа:	Основна школа „Мома Станојловић”
2. Наставница:	Ања Срећковић
3. Предмет:	Биологија, разред VII ₃
4. Наставна тема:	Живот у екосистему
5. Наставна јединица:	Заштита природе и биодиверзитет – обрада и утврђивање (други час) / пројектно учење
6. Циљ наставне јединице:	Разумети појам и врсте биодиверзитета. Научити на које начине утицај антропогеног фактора делује на животну средину и које су последице по биодиверзитет.
7.1. Очекивани исходи:	Препознаје значај биодиверзитета. Уочава повезаност људске активности са утицајем на животну средину и на биодиверзитет. Разуме важност очувања животне средине, а самим тим и важност очувања биодиверзитета у свом крају и региону. Свесна значај развијене еколошке свести и негује субав према природи. Мисли глобално, делује локално.
7.2. Развојно-формални задаци:	Развијање критичког мишљења. Развијање поступности и систематичности у раду, развијање научне писмености и радних навика. Развијање радозналости и истраживања. Стварање способности за уочавање, формулирање, анализирање и решавање проблема. Развијање способности за повезивање знања из других области/наука. Неговање слободног изражавања и приказивање сопствених мисли. Научити ученике како да користе различиту литературу или друге изворе информација (интернет). Научити ученике како да селекују потребне податке. Оспособити ученике за рад у групи и тиму.
8. Методе рада:	монолошко-дијалошка, метода питања, презентација, илустративна, метода читања и рада на тексту, метода цртања, метода интервјуа – разговора
9. Облици рада:	фронтални, групни
10. Потребна опрема / наставна средства за реализацију часа:	компјутер, телевизор, мобилни телефон, интернет, презентације Гордана Субаков Симић, Марина Дрндарски, <i>Биологија 7, уџбеник за седми разред основне школе – 2. део.</i>
11. Дигитални образовни материјали / дигитални уџбеници	

12.1. Уводни део часа	
Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
Наставник најављује наставак истраживања о заштити природе и о очувању биодиверзитета. Наставник подсећа ученике на сазнања од прошлог часа.	Ученици слушају, одговарају и дискутују о предавањима својих другова из одељења.
12.2. Средишњи део часа	
Наставник најављује четврти тим „Вруће тачке” биодиверзитета (<i>hots spots</i>) у свету и у Србији и ученике петог тима Разговор са поводом о заштити животне средине. Наставник процењује рад, указује на побољшање, похваљује и оцењује рад ученика. Наставник захваљује ученицима на приказаним резултатима истраживања.	Ученици четвртог тима „Вруће тачке” биодиверзитета (<i>hots spots</i>) у свету и у Србији представљају свој рад – презентацију. Приказују ретке врсте биљака и животиња у Србији, по спроведеном избору. Упућују на очувану природу у националним парковима Србије. Представљају и специфична светска места биодиверзитета (на пример, Галапагос). Након излагања процењује се квалитет рада по десетоскопској скали од 1 (уопште се не слажем/потпуно лош) до 5 (потпуно се слажем/веома добар); оцењују предавање према изабраним критеријумима. Ученици петог тима Разговор са поводом о заштити животне средине представљају интервју који су урадили са гостом, представником Секретаријата за грађевинарство, урбанизам и заштиту животне средине града Крагујевца. Ученици одређују кључне тачке интервјуа и пуштају слушаоцима. Цео интервју постављају на Гугл учионицу свог одељења.
12.3. Завршни део часа	
Наставник подстиче ученике да и у наредном периоду уче кроз истраживање на дату тему. Наставник пушта Дизнијев анимирани филм „Нојева барка” (1959. године). https://youtu.be/k4zUFVO2l3A Поново се поставља питање која је улога и однос човека према природи.	Ученици слушају, гледају, коментаришу. Ученици исказују своје мишљење.

Наставник заједно са осталим ученицима оцењује тим који је радио интервју и предлаже оцене. Наставник дели блиц-тест провере знања. Наставник даје анкету о утисцима да процене начин рада. Наставник захваљује ученицима на приказаном раду.	Ученици слушају, гледају, коментаришу. Ученици исказују своје мишљење. Ученици раде блиц-тест и међусобно проверавају резултате. Ученици попуњавају анкету о утисцима са часа и процењују начин рада.
13. Линкови:	https://youtu.be/k4zUFVO2l3A – „Нојева барка” (1959), аутор Волт Дизни. Гугл учионица https://www.momakg.edu.rs/vesti/aktuelno/%d0%ba%d0%b0%4-%d0%81%d0%b5%d0%b4%d0%bc%d0%b0%d1%86%d0%b8-%d0%b4%d0%80%b6%d0%b5-%d1%87%d0%b0%d1%81-%d0%b7%d0%b0%1%88%11%2%d0%b8-%d1%82%d0%b0-%d0%bf%d1%80%d0%b8%d1%80-%d0%be%d0%b0/%page%/
14. Начини провере остварености исхода:	– дискусија (ученици активно слушају и учествују у разговору); – интервју; – контролни лист за проверу знања на крају часа (блис-тест); – анкета о часу.
15. Оквир за преиспитивање оствареног часа:	– побољшати сарадњу; – позвати госте из локалне заједнице; – обучити ученике да процењују своје продукте рада на основу часно постављених критеријума; на пример, оцена презентације према критеријумима: технички изглед презентације (величина слова, писмо, извори информација...), садржај, важност информација.
16. Стандарди:	БИ.1.4.1. препознаје основне еколошке појмове (животна средина, станиште – биотоп, животна заједница – биоценоза, популација, еколошка ниша, екосистем, биом, биосфера) и зна најопштије чињенице о њима. БИ.1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад). БИ.1.4.7. препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине (рециклажа, компост) и у заштити биодиверзитета (националних паркова, природних резервата). БИ.1.4.8. зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења.

16. Стандарди:	БИ.2.4.8 разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије. БИ.2.4.9. разуме значај природних добара у заштити природе (националних паркова, природних резервата, ботаничких башта, зоо-вртова). БИ.3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета.
17. Међупредметне компетенције:	– одговоран однос према околини (еколошка компетенција), – компетенција за учење, – рад са подацима и информацијама, – комуникација и сарадња, – дигитална компетенција, – естетичка компетенција.
18. Кључни појмови:	„вруће тачке”, Црвена књига, црвена листа, категорије угрожености, заштићена природна добра, национални паркови у Србији.

Прилог: презентације, интервју, критеријуми за оцењивање рада, блиц-тест, анкета

Резултат анкете:

Начин обраде наставне јединице што ми је занимљив. – 4,48
(Замерка: поједини ученици сматрају да се боље припреме за предавање.)

Наставне садржаје могу да применим у свакодневном животу. – 4,62
(Замерка: учим о томе, али не могу да применим у животу јер не постоје услови за примену.)

Начин представљања/излагања омогућава ми да учим на часу. – 4,62

Било ми је задовољство да овако радим – истражујем. – 4,76

 [Прилози за преузимање уз Зборник](#)

ЗАШТИТА ОД ВОДА – пројектна настава

Постављање циљева пројектне наставе и избор међупредметних компетенција	
Наставни предмет	Географија
Разред	V разред (Наставна јединица: Повремена вода)
Циљ пројектне наставе	Оспособити ученике додатном едукацијом да се заштите од природне непогоде.
Исходи пројектне наставе	Ученици ће бити у стању да: – сарађују у заједничким активностима за остваривање циљева; – преузму личну одговорност за постигнућа група; – истражују и прикупе податке за израду задатака; – селектују и анализирају прикупљене податке (текст и карта): – презентују резултате рада о поплавама; – креирају табелу поступака у заштити од вода; – вреднују свој рад, рад група и пројекат; – прикажу продукте рада за Дан вода.
Међупредметне компетенције	рад с подацима и информацијама, сарадња, комуникација, дигитална компетенција, одговоран однос према окоolini, компетенција за целоживотно учење
Литература	Наташа Поповић, <i>Географија 5</i>, Едука, 2023. Ђ. Стојковић, Г. Рацков, <i>Приручник за пројектну наставу 2</i>, Едука, Београд, 2022. Д. Дукић, Љ. Гавриловић, <i>Хидрологија</i>, Завод за уџбенике, Београд, 2008. И. Цветковић, <i>Географија 5</i>, Дата статус, 2023. <u>Електронска</u> – сајт РХЗ, Водопривреде, Министарства унутрашњих послова, брошуре за породицу о елементарним непогодама, едукативни снимак
Међупредметна корелација	Географија, Рачунарство и информатика, Биологија, Енглески језик

П Л А Н И Р А Њ Е

Покретање пројекта	
Дефинисање теме пројекта (мотивациони разговор)	„Вода је обновљив ресурс, значајан за живот, али воде могу бити и претња за човека. Поплаве представљају пример штетног дејства воде. Човек је принуђен да се заштити од вода.” (мотивациони текст) Обављен је разговор на часу са ученицима о природним непогодама – поплавама и договорено је да наставну тему о хидросфери завршимо реализацијом пројекта „Заштита од вода” (<u>наставна јединица „Човек и вода”</u>).
Циљеви пројекта	– Оспособљавање ученика за то како да поступају у случају поплава. – Стицање додатних знања о заштити од вода за време поплава, у току и после поплава. (<u>Оперативни циљеви:</u> развијање критичког мишљења, предлог за решавање проблема, истраживање на задату тему, рад у групи и вршњачка едукација о поплавама.)
Исходи пројекта	Ученик ће бити у стању да: – користи различите изворе информација о поплавама; – критички процењује поузданост информација; – креира текст, презентацију и плакат за заштиту од вода; – наведе како настају поплаве; – наведе како човек својим активностима доприноси стварању поплава; – наброји мере за спречавање поплава; – објасни штете које настају приликом поплава; – анализира податке из карте угрожености и ризика (Републички хидрометеоролошки завод – водостај); – користи препоручене информације о поступању (едукативни материјал: Основи безбедности деце); – самостално примени мере у случају поплава; – процени свој рад, рад група и реализовани пројекат.
Очекивани продукти	тематске презентације, табеле, плакат, мапа појмова и флајер, усмено предавање (вршњачка едукација)
Дужина трајања пројекта	пет седмица (од 19. фебруара до 15. марта)

Одређивање задатака, подела активности
Формирају се четири групе ученика за реализацију задатака. Ученици извлаче листиће са задацима за групу. Активности 1: – прикупљање података о заштити од вода (литературе и информација); – избор електронских алата за реализацију пројектних активности, истраживачких задатака и креирање продукта група. Активности 2: – креирање презентација, табела; – осмишљавање и израда плаката, мапе појмова; – штампање флајера; – презентовање – усмено излагање група (22. 3. 2024). Користе се програми и апликације: Padlet – интерактивна табла, PowerPoint – презентације, Learningapps – провера остварености исхода и Gugl upitnici – за вредновање и самовредновање.
Истраживање и израда динамике рада Истраживања обухватају групне задатке: I група – Шта су поплаве; II група – Како да поступамо за време поплава и после поплава; III група – Да ли се поплаве могу спречити и IV група – Заштита од вода у Србији. Пројекат је осмишљен тако да ученици истраживачким активностима дођу до важних информација о поплавама, а групним презентацијама да допуне знања о заштити од вода. Поплаве су честа појава па су неопходна знања како да се поступа у случају поплава. Осим наведене провере остварености исхода предвиђена је и усмена провера разговором на часу – навођењем примера и дискусијом о поплавама у околини.
Облик рада: групни (тимски), индивидуални
Активности ученика – ради истраживачке задатке (самостално и/или уз помоћ наставника – ментора), сачепа знања о заштити од вода, истражује где су биле најтеже поплаве, која подручја су угрожена, прикупља информације о водостају река, одваја битно од небитног, врши селекцију информација; – чланови група бирају веб-алате за представљање задате теме и израђују продукте пројектне наставе; – постављају циљеве и задатке; – развијају критичко мишљење (траже одговоре на питања о заштити од вода); – развијају међупредметне компетенције (сарадња, комуникација, рад са подацима и дигитална – анализирају тематске карте РХЗ и ризик од поплава и табеле о водостају); – предлажу критеријуме за вредновање рада; – користе и предлажу додатне изворе података и литературу о поплавама;

- договарају се о раду са члановима у групи и између група (Вибер групе, Гугл учионица или непосредно у школи);
- користе електронске, штампане и изворе података локалних организација (еколошких или општине – записе о поплавама).

После сређивања података (текста, фотографија, електронских прилога) презентују се садржаји (најава је за 22. 3. 2023, у школи, у 13 сати):

- сумирају резултате после презентовања пројекта, планирају накнадне активности и вреднују рад;
- анализирају добре и лоше стране пројектне наставе;
- предлажу измене и нове активности које би допринеле да пројектна настава буде боља.

Активности наставника

- припрема текст за подстицајни догађај о води;
- планира са ученицима покретање пројекта који је део редовне наставе и истовремено може да подржи тематски дан – обележавања „Дан вода“;
- помаже ученицима да поставе циљеве и задатке при реализацији истраживања;
- прати и подстиче рад ученика и група;
- усмерава ученике да користе различите ресурсе;
- вреднује континуирано реализоване активности ([Критеријуми вредновања](#));
- подстиче сарадњу, вршњачку едукацију и тимски рад;
- заједно са ученицима креира критеријуме за вредновање;
- вреднује пројекат, рад групе и свој рад;
- планира и организује даље активности и приказивање продуката пројекта „Заштита од вода“.

Одређивање улоге и одговорности, временска динамика	Наставници и ученици заједно су креирали критеријуме за оцену рада, формиране су групе, одређено је време за рад. (временска динамика)
--	--

Презентовање пројекта	Штампани део пројекта излаже се у холу школе 15. 3. 2024, а презентација је 22. 3. 2024. у школи за ученике свих разреда (Дан вода).
------------------------------	--

Евалуација (Гугл учионици)	Оцени рад своје групе и свој рад у групи (Линк). Евалуација пројекта (Линк). Реализована пројектна настава анализира се накнадно.
-----------------------------------	---

Провера остварености исхода	(Линк) Спој појмове.
------------------------------------	--

Планиране активности за наредни период	Презентовање садржаја на часу ученицима IV разреда – вршњачко учење (март 2024). Изложба радова у холу школе. Креирање прилога за електронски часопис (<i>Any Flip</i>).
---	--

Eduka portal

Стефан Сретеновић, Јелена Гавриловић Миликић, Тамара Ивановић, Марија Милосављевић, Марија Алексић, Ивана Цоцић, Мила Нешић

НАТО агресија на СРЈ

ОШ „Радислав Никчевић”, Мајур

Наставна јединица	НАТО агресија на СРЈ
Школа и место	ОШ „Радислав Никчевић”, Мајур
Разред	осми
Наставници	Стефан Сретеновић – наставник Историје Јелена Гавриловић Миликић – наставница Српског језика и књижевности Тамара Ивановић – наставница Енглеског језика Марија Милосављевић – наставница Математике Марија Алексић – наставница Физике Ивана Цоцић – наставница Биологије Мила Нешић – наставница Информатике и рачунарства
Наставна област, врста (тип) часа	Свет, Европа, српска држава и народ у савременим процесима ; обрада
Облици рада	фронтални, групни, индивидуални
Наставна средства	пројектор, компют, пано
Циљ часа	Стећи ће знања о узроцима, току и последицама НАТО агресије на СР Југославију.
Исходи	На крају часа ученик ће бити у стању да: Српски језик: – препозна дела са ратном тематиком и наведе писце тих дела; – изражајно чита лирску песму (родољубива поезија); – примењује доследно правописну норму у употреби великог слова (називи историјских догађаја, титуле...); – објасни свој став и наведе доказе за њега. Енглески језик: – разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на опис појава и догађаја; – опише догађаје из прошлости повезујући неколико краћих исказа у смислену целину;

Исходи	– разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на прошлост; размени неколико информација у низу о догађајима у прошлости. Математика: – запише и прочита велике бројеве; – реши задату пропорцију. Историја: – схвати узроке, повод и последице НАТО агресије на СР Југославију; – разуме суштину Кумановског споразума и доношења Резолуције 1244; – процени значај употребе пропаганде и медија у савременом свету; – осмисли, спроведе и презентује резултате истраживања заснованог на одабраним историјским изворима и литератури, користећи ИКТ. Физика: – разуме природну и вештачку радиоактивност; – познаје особине алфа, бета и гама зрачења; – препозна опасност од радиоактивног зрачења и примени одговарајућу заштиту; – упозна се са начином настанка осиромашеног уранијума и употребом на живи свет. Биологија: – схвати последице НАТО бомбардовања на животну средину и здравље људи. Информатика и рачунарство: – дизајнира, развија, објављује и представља радове помоћу информационо-комуникационе технологије примењујући сарадничке активности; – креира, уређује и структурира дигиталне садржаје који комбинују текст, слике, линкове, табеле и анимације.
Активности наставника	– Мотивишу ученике за рад. – Помажу када је то неопходно. – Постављају кратка питања да провере општу информисаност ученика.
Активности ученика	– Слушају наставнике и прате њихова упутства. – Посматрају, уочавају и самостално закључују.

Међупредметне компетенције и корелације	компетенција за учење, сарадња, решавање проблема, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција, комуникација, одговорно учешће у демократском друштву, одговоран однос према околини
Литература за наставнике	Урош Миливојевић, Зоран Павловић, Весна Лучић, <i>Историја, уџбеник са одабраним историјским изворима за осми разред основне школе</i> , БИГЗ школство, Београд, 2023. Александар Влајковић, Душан Миловановић, 78 дана апокалипсе: истина ојшћужје, Прометеј, Нови Сад, 2019.
Напомена	Линкови за приступ наставним интерактивним садржајима: https://youtu.be/V7RiTvYv9hQ?t=142 https://drive.google.com/drive/u/3/folder/1sm1xyc6s333Hf6aAlyi1k1JiUWvRRd- https://quizizz.com/admin/quiz/65d1844be1f03f514747a5/%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%BE-%D0%B0%D0%B3%D1%80%D0%B5%D1%81%D0%B8%D1%81%D0%BD%D0%B0-%D1%81%D1%80%D1%98 Линк са сајта школског страничног угледног часу „НАТО агресија на СРЈ” https://radislavnikcevicmajurcasaskola.rs/vesti/812/Ugledni-cas-NATO-agresija-na-na-SRJ
Уводни део часа (5 минута)	
Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
– Представља час, уписује часу и наводи циљ часа. – Уводи ученике у тему уз помоћ игре асоцијације на тему часа.	– Одговара на питања наставника. – Учествоје у игри асоцијације. – Износи своје утиске, ставове, доживљаје...
Средишњи део часа (32 минута)	
– Наставник Информатике и медијских технологија презентује кратак снимак који приказује најважније догађаје који су се десили од марта до јуна 1999. године. (Емисија „Упитник: НАТО бомбардовање – 22 године касније”). – Наставник Историје у свом усменом излагању праћеном презентацијом говори о ратовима у бившој Југославији током 90-их година, о узроцима, почетку, развоју и политичким последицама НАТО агресије на СР Југославију.	– Прати упутства наставника. – Слуша инструкције за рад на задацима. – Посматра кратак снимак у вези са наставном јединицом, износи запажања, утиске и доживљаје након одгледаног снимка.

– Наставница Српског језика и књижевности говори о родољубивим песмама, песмама са ратном тематиком и најзначајнијим ауторима ових песама. – Наставница Енглеског језика представља примере стране (енглеске и америчке) пропаганде и улогу медија у време НАТО офанзиве. – Наставница Физике говори о радиоактивности и последицама радиоактивности, као и о последицама коришћења осиромашеног уранијума и његов утицај на здравље људи. – Наставница Биологије приказује последице НАТО агресије на СРЈ на животну средину, набрајајући шта је све уништено током бомбардовања и објашњавајући дугорочне последице разарања по живот људи настањених на контаминираним подручјима. – Наставница Математике у уметном излагању приказује последице НАТО агресије на СРЈ изражене у бројевима, материјална разарања и штету изражену у новцу, поређење између војних, економских и индустријских капацитета НАТО алијансе и СРЈ.	– Саставља реченице на енглеском језику по моделу и самостално. – Посматра презентације ПП у вези са темом. – Учествоје у дискусији. – Слуша читање родољубивих песама, одломке из штампе. – Анализира и закључује. – Одговара на питања из квиза. – Поставља питања.
---	---

Завршни део часа (8 минута)

– Организује кратко понављање најважнијих појмова и историјских чињеница у вези са лекцијом путем квиза. – Спроводи евалуацију. – Задаје домаћи задатак – сви ученици имају задатак да напишу кратку биографију одређених личности у вези са наставном јединицом.	– Учествоју у провери знања путем квиза. – Кратко понављају најважније појмове. – Прате упутства наставника; попуњавају евалуационе листиће и износе утиске о одржаном часу.
---	--

Вукосава Доби, Тамара Вуксановић,
Ива Кричковић, Љиљана Јањић, Далиборка
Љешевић, Татјана Рогановић

Упознавање света кроз игру, културу,
књижевност, гастрономију...

ОШ „20. октобар”, Врбас

Датум: 9. 9. 2023. године		Разред: 7. Одељење: 2
Писана припрема за час:		
Наставна тема:	Тематска недеља	
Наставна јединица:	Огледни час „Упознавање света кроз игру, културу, књижевност, гастрономију..”	
Час су одржале наставница Географије Вукосава Доби, наставница Музичке културе Тамара Вуксановић, наставница Математике Ива Кричковић, наставница Хемије Љиљана Јањић, наставница Српског језика Далиборка Љешевић и наставница Руског језика Татјана Рогановић		
Циљ часа: Ученици износе своја мишљења и запажања; повезују раније стечено знање с новима сазнањима.		
Тип часа:	обновљиви	
Облик рада:	индивидуални, фронтални, групни, дискусија	
Наставна метода:	дијалогска, демонстрације	
Наставна средства:	„Паметна табла”, лаптоп, пројектор, презентација и квизови рађени у алату <i>Genially</i>	
Исходи часа		
Посавршеној теми ученик ће бити у стању да:		
– повеже постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком; – на примерима покаже значај учења географије за свакодневни живот човека; – повеже географска знања о свету са историјским развојем људског друштва и научно-техничким прогресом; – идентификује и објашњава појмове који повезују хемију са другим наукама и различитим професијама, и с принципима одрживог развоја; – налази потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику;		

- повеже књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима са новим делима која чита;
- одреди род књижевног дела и књижевну врсту;
- уочава основне елементе структуре књижевноуметничког дела: тема, мотив, радња, време и место радње;
- анализира поступке ликова у књижевноуметничком делу, служећи се аргументима из текста;
- реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину;
- примени пропорцију и проценат у реалним ситуацијама;
- класификује троуглове на основу њихових својстава;
- повеже познавање руског језика са коришћењем нотног писма;
- повеже знања о ритму, метру, темпу са математиком;
- створи критичко мишљење на основу којег може да дискутује, образлаже;
- познаје различите стилове, епохе, карактеристике једног времена што доводи до стварања естетског мишљења;
- повезује предмет Музичка култура са Географијом;
- на примерима покаже значај учења предмета Музичка култура за свакодневни живот човека.

Стандарди

ГЕ.2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери).

ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике континената и наводи њихове географске регије.

ХЕ 1.1.1. измери масу, запремину и температуру супстанце.

ХЕ 1.2.2. о практичној примени елемената, једињења и смеша из сопственог окружења, на основу њихових својстава.

ХЕ 1.4.1. шта су раствори, како настају и примере раствора у свакодневном животу.

ХЕ 2.4.2. изабере најпогоднији начин за повећање брзине растварања супстанце (повићањем температуре растварача, уситњавањем супстанце, мешањем).

ХЕ 3.2.1. како је практична примена супстанци повезана са њиховим својствима.

CJ.1.4.2; CJ. 1.4.3; CJ. 1.4.4; CJ.1.4.5; CJ.1.4.6; CJ.1.4.7; CJ. 1.4.8; CJ. 1.4.9; CJ. 2.4.1; CJ. 2.4.2; CJ. 2.4.3; CJ. 2.4.4.

МА.1.3.1.

МА.1.3.2.

МА.1.3.3.

МА.1.3.6.

МК. 1.1.2. опише основне карактеристике историјско-стилских периода, музичких жанрова, композитора.

МК. 2.2.1. опише карактеристике примера кроз садејство других пред-мета. МК. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра, препознаје нотни текст, нотно писмо и у корелацији је са познавањем руског језика. МК. 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру предмета. МК. 3.1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика у корелацији са предметом Географија. МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд у естетичком контексту.	
Међупредметне компетенције: дигитална, естетска, комуникациона за учење, рад са подацима и информацијама, комуникационе способности	
Литература:	учбеници, подаци са интернета
Напомена:	Занимљиви дигитални садржаји: https://view.genially.com/64fa146b7cc1700187fef1a/interactive-content-kviz-sa-slika-na https://view.genially.com/64f620017ce594001931423e/interactive-content-horror-escape-room https://view.genially.com/64f8d0512addfa00173b3602/interactive-content-mistera https://view.genially.com/64f8bc89bc897500128fb3e9/interactive-content-secret-image-quiz https://view.genially.com/64f8a9c9676358001839c695/interactive-content-magnetic-board-quiz
Кључни појмови:	компјутер, електронички живци, астронаути, правопис, кључни појмови, бројеви
Корелација:	Српски језик, Руски језик, Математика, Хемија, Музичка култура и Географија
ТОК ЧАСА	
Уводни део часа (5–10 минута)	
Активности наставника: – Наставници обавештавају ученике о начину извођења часа (у питању је час обнављања градива из више предмета) наглашавајући присутност интерактивних садржаја. Ученици се упознају с тиме да ће кроз пет квизова имати могућност да покажу своје знање из предмета: Географија, Хемија, Математика, Српски језик, Руски језик и Музичка култура. Сваки квиз је нов изазов и сваки је другачији (<i>Horor Escape room</i>, <i>Secret image</i>, <i>Мистерија знања</i>...). Квизови се састоје из низа питања, слика, шаљивих података, анегдота, свакодневних ситуација и концепирани су на међусобном прожимању поменутих предмета. Најавом првог квиза „Играмо се, учимо и понављамо” наставници започињу тематски час.	

Активности ученика:

- Слушају, прате упутства.
- Посматрају, уочавају и самостално закључују.
- Учествују у разговору.

Главни део часа (20–25 минута)**Активности наставника:**

- Наставнице на „памятној табли” покрећу интерактивне садржаје (kviz, escape room, interactive image) који су рађени у алату *Genially*.
- Објашњавају ученицима да питања обухватају области из Математике, Географије, Српског и Руског језика, Музичке културе и Хемије.
- Наглашавају да питања имају карактер њихове опште информисаности, усвојених знања из претходног периода и да се тичу ситуација из свакодневног живота.
- У току учења и обнављања знања кроз игру, наставнице пружају ученицима неопходне сугестије и мотивишу их за даљи рад.

Активности ученика:

- Радо одговарају на питања, активно учествују у занимљивим садржајима и квизу, дискутују са наставницама, дискутују међусобно, објашњавају, анализирају, самостално изводе закључке.
- Износе своја мишљења и запажања.
- Повезују раније стечено знање са новим сазнањима.

Интерактивни садржаји:

Линк са сајта школе о одржаном седмодневном часу

<https://os20oktobra.rs/bas.com/gledni-cas-09-09-2023-god/>

Завршни део часа (5–10 минута)

У завршном делу ученици су навели позитивне коментаре о часу и показали су интересовање за више часова овог типа. Као заокружење тематског часа ученици су добили „моцарт кугле” које представљају симбол међупредметне компетенције и гастрономски моменат теме часа. Наставнице су са ученицима продискутовале о томе да ли су уочили везу између предмета, на који начин су предмети повезани и на који начин знање може бити трајно усвојено и међусобно повезано.

Ученици онлајн попуњавају кратке анкете о часу које су анонимне и које ће користити приликом евалуације часа.

ОШ „20. октобар”, Врбас

Циљ (име):	Бојана Апелић, наставница Математике, и Ана Божовић, наставница Физике
	Математика и Физика Разред: VII
Тема –	Осцилаторно и таласно кретање
	Звучно загађење на клик – пројекат
Главне	Мерење звучног загађења у школи; школи школе помоћу апликације и осмишљавање начина за отклањање звучног загађења применом знања о великим подацима и о вештачкој интелигенцији.
ни	Ученик ће бити у стању да: - измери ниво звучног загађења помоћу апликације <i>NoixApp</i>; - утврди ниво звучног загађења; - ошамућати и наведе различите начине заштите околине од буке.
Метод	проектна метода
Метод	групни рад
Материјални	„паметни” мобилни телефон или таблет и рачунар
Средства	
Дијагностика	
Оценити	Апликација за мерење нивоа звука <i>NoixApp</i> .

Проблем истраживања

- Да ли је ниво буке у околини наше школе виши од просека?
- Како можемо заштитити своју школу од буке која долази из њене непосредне околине?
- Како нам велики подаци и вештачка интелигенција могу помоћи у томе?

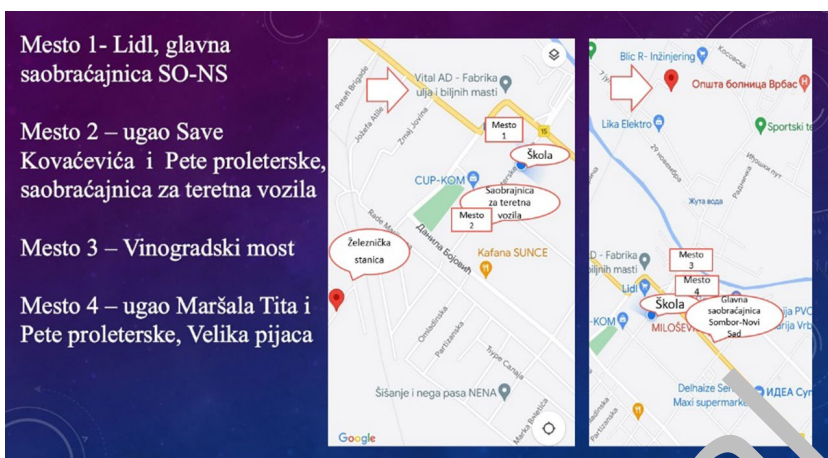
Главни проблем је испитивање нивоа буке у околини школе и осмишљавање предлога решења за заштиту од буке. Поред наведеног, ученици су се кроз овај пројекат упознали с тиме како велики подаци и вештачка интелигенција могу помоћи у креирању математичких модела, у конкретном случају за заштиту од буке, али и за решавање других проблема, уопштено.

Кораци у истраживању

- Учење о јачини звука и звучном загађењу на часовима Физике.
- Упознавање са појмом великих података и с применом вештачке интелигенције у решавању различитих модела, као и упознавање са математичким моделима на часовима Математике.
- Формирање тимова који учествују у пројекту и упознавање са методом мерења и прикупљања података, договор о местима на којима се мери ниво буке, о узроцима који утичу на ниво буке и слично.
- Инсталирање апликације за мерење нивоа буке у околини школе и упознавање са радом апликације.
- Мерење нивоа буке на договорним местима и бележење резултата.
- Истраживање о заштити од буке и креирање предлога решења.
- Креирање видео-презентације у којој је приказан целокупан ток пројекта.

Методологија истраживања

У првој фази истраживања мерен је ниво звучног загађења у околини школе. Мерено је пет дана на четири локације. У околини школе постоји више фактора који утичу на повећање звучног загађења. Школа се налази на око 150 m од главне саобраћајнице за путничка и теретна возила Сомбор – Нови Сад. На око 800 m од школе налази се железничка станица, која је тренутно затворена због реконструкције и изградње брзе пруге. Радови на железници повећавају ниво буке, али и сама близина пруге, звук воза приликом заустављања, изазивају повећано звучно загађење. Преко пута школе се налазе *Лидл*, фабрике *Вийтал* и *Пнеумеч*, које такође проузрокују звучно загађење. Мост који води до Опште болнице на око 170 m је од школе, због чега се често чује звук возила хитне помоћи. Све су то фактори који утичу на то да наша почетна хипотеза буде да се школа налази у зони са високим степеном звучног загађења.

Слика 1. Локације на којима је мерење

У процесу мерења коришћена је апликација *NoxaApp* на мобилном телефону. Добијени подаци су се слали Институту за океанографију и експерименталну геодезију из Трста.

Резултати мерења

Добијени подаци су бележени у табеле. Након мерења извршена је анализа добијених података.

	1. dan			2. dan			3. dan			4. dan			5. dan		
Lokacija	Z	Ž	C	Z	Ž	C	Z	Ž	C	Z	Ž	C	Z	Ž	C
Mesto 1	/	7	/	/	6	1	/	7	/	/	7	/	/	6	1
Mesto 2	/	7	3	/	1	6	/	6	1	/	7	/	/	5	2
Mesto 3	/	5	2	/	6	1	/	2	5	/	/	7	/	4	3
Mesto 4	/	7	/	/	7	/	/	7	/	/	7	/	/	7	/

Закључено је да се школа налази у веома бучној зони, због чега су изучавани начини на које може да се смањи ниво буке у околини школе. У решавању овог проблема коришћена је апликација *Питијај робота* која се заснива на вештачкој интелигенцији. Један од начина за превазилажење проблема буке јесте постављање зелене баријере, која већ постоји у школском дворишту и у околини моста. Неки од начина су и измештање саобраћаја даље од школе, као и субвенционисање куповине електричних

аутомобила који изазивају мању буку, поставка акустичне изолације и прозора отпорних на звук. Поред ових решења, један од предлога је „Систем за управљање буком – паметне зграде” који се заснива на примању велике количине података помоћу сензора за буку и израда математичког модела који предвиђа ниво буке помоћу вештачке интелигенције. Након предвиђања високог нивоа буке, у објекту се изазива одређена реакција, као што су затварање прозора, спуштање звучне ролетне и слично.

Ученици су резултате истраживања приказали у облику презентације. Презентовали су резултате свог истраживања пред одељењем, директором школе и педагогом.

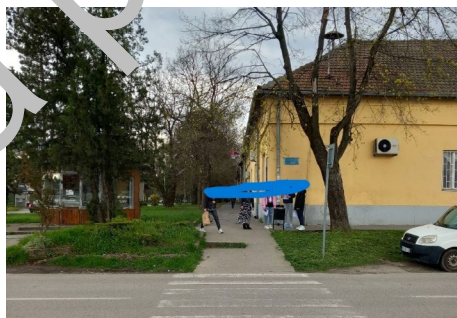
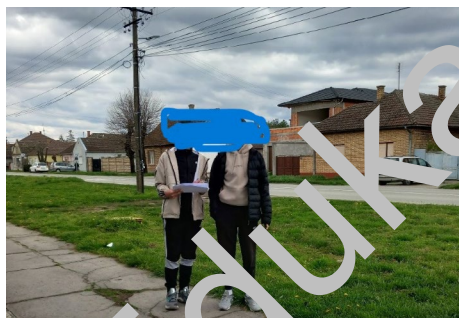
Ученици су учествовали са овим пројектом на манифестацији „Мај – месец математике”.

14. Линкови

- ка презентацији уколико је она урађена у онлајн алату,
- ка дигиталном образовном садржају уколико је доступан на интернету,
- ка свим осталим онлајн садржајима који дају увид у припрему за час и његову реализацију.

<https://www.youtube.com/watch?v=9gmLzEEArR4s>

ПРИЛОГ

- Sistemi za upravljanje bukom su inteligentni sistemi, koji koriste senzore za detektovanje buke i prilagodavaju nivo buke u prostoriji prema podešavanjima korisnika.
- Postavljanje senzora za detekciju nivoa zvuka u prostorijama i dvorištu škole, kada senzor detektuje nivo buke veći od zadate granice, sistem automatski zatvara prozore, spušta film zaštitu ili zvučne roletne preko prozora.

Моје породично стабло

ОШ „Рада Миљковић”, Јагодина

Наставнице:	Љиљана Глођовић Пантић, професорка Биологије Марија Алексић, професорка Историје
Наставни предмет:	Биологија и ИсторијаРазред: V
Одељење:	V ₄ и V ₅ Школска година: 2023/24.
Назив наставне теме:	Наслеђивање и еволуција
Назив наставне јединице:	Моје породично стабло
Тип наставног часа:	утврђивање градива
Циљ часа:	Развијање моћних апажања, анализе и синтезе, до-казивања и закључивања; развијање смисла за от-кривање биолошких појединасти; навикавање на усме-рено и истраживачко читање; неговање моралних и општељудских вредности код ученика; повезивање међупредметних садржаја; развијање маште и опти-мистичког приступа у решавању животних проблема.
Исходи:	Ученик <u>Биологија:</u> – разуме на који начин се преносе особине с родитеља на потомке; – разуме да се преношење особина с родитеља на по-томство одвија преко наследног материјала; – разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине; – уме да направи и прикаже своје породично стабло. <u>Историја:</u> – дефинише појам породично стабло; – уме да излиста и објасни своје породично стабло; – познаје генеалогичке најпознатијих владарских поро-дица; – упознаје се са владарским родом Вилијама Шекспира.
Облици рада:	фронтални, индивидуални

Наставне методе:	дијалошка, монолошка, илустративно-демонстративна, рад на материјалу				
Корелација:	Информатика, Српски језик и књижевност, Ликовна култура				
Опште међупредметне компетенције					
Компетенција за учење. Уме да доноси закључке на основу стечених знања; користи претходна знања као подршку учењу нових тема и садржаја; тражи повратне информације и узима их у обзир.					
Комуникација. Ученик влада различитим модалитетима комуникације и користи их на сврсисходан и конструктиван начин када комуницира у приватном, јавном, образовном и професионалном контексту.					
Сарадња. Ученик је способан да се у сарадњи са другима или као члан групе ангажује на заједничком решавању проблема или реализацији заједничких пројеката.					
Дигиталне компетенције. Ученик је способан да користи расположива средства из области информационо-комуникационих технологија на одговоран и критички начин.					
Рад са подацима. Ученик разуме значај коришћења изданих података за рад, доношење одлука и свакодневни живот.					
Решавање проблема. Ученик ангажује своје индивидуалне капацитете и друге ресурсе који му стоје на располагању, селективно и сврсисходно их користи, истражује у решавању проблема.					
Кључни појмови:	наследни материјал, породично стабло				
Наставна средства:	пројектор, листоп, фотографије				
Литература:	Етнологија Веселин Сурџински Миковиловић, Марина Максић, Уџбеник за 5. разред, ИК Едука. Историја Јована Живковић, Уџбеник за 5. разред, Клет.				
ЕЛЕМЕНТИ И САДРЖАЈ ЧАСА					
Део часа:	Уводни део				
Трајање:	7 минута				
<table><tr><td>Активности наставника:</td><td>Активности ученика:</td></tr><tr><td> – Подстиче ученике да излистају особине живих бића. – Покреће презентацију (https://docs.google.com/presentation/d/1egSKUNWShiXk7l-NTrvXdSuUI_KjdrD/edit?usp=sharing&ouid=108621060319258152525&rtpof=true&sd=true). – Подстиче ученике да говоре о различитим особинама наставница које воде час и како се оне наслеђују. – Најављује тему и циљ часа. </td><td> – Наводе особине живих бића. – Коментаришу са наставником. – Дискутују. </td></tr></table>		Активности наставника:	Активности ученика:	– Подстиче ученике да излистају особине живих бића. – Покреће презентацију (https://docs.google.com/presentation/d/1egSKUNWShiXk7l-NTrvXdSuUI_KjdrD/edit?usp=sharing&ouid=108621060319258152525&rtpof=true&sd=true). – Подстиче ученике да говоре о различитим особинама наставница које воде час и како се оне наслеђују. – Најављује тему и циљ часа.	– Наводе особине живих бића. – Коментаришу са наставником. – Дискутују.
Активности наставника:	Активности ученика:				
– Подстиче ученике да излистају особине живих бића. – Покреће презентацију (https://docs.google.com/presentation/d/1egSKUNWShiXk7l-NTrvXdSuUI_KjdrD/edit?usp=sharing&ouid=108621060319258152525&rtpof=true&sd=true). – Подстиче ученике да говоре о различитим особинама наставница које воде час и како се оне наслеђују. – Најављује тему и циљ часа.	– Наводе особине живих бића. – Коментаришу са наставником. – Дискутују.				

Део часа:	Главни део
Трајање:	33 минута
Активности наставника: – Објашњава шта је генеалогичка породица, породично стабло и који је његов значај. – Приказује листу назива који се користе за претке, као и породично стабло. – Приказује и објашњава породична стабла познатих историјских личности (Немањићи, Карађорђевићи, Шекспира, краљице Викторије). – На примеру породичног стабла краљице Викторије појашњава значај наслеђивања обољења. – Приказују и објашњавају своја породична стабла. – Објашњава ученицима на који начин могу да направе своје породично стабло и шта им је за то потребно. – Даје линкове за израду породичног стабла у апликацијама. – Даје инструкцију за израду породичног стабла. – Прати рад ученика и помаже им.	
Активности ученика: – Прате излагање наставника. – Постављају питања. – Укључују се у разговор. – Прате инструкцију наставника. – Праве своје породично стабло.	
Део часа:	Завршни део
Трајање:	5 минута
Активности наставника: – Сумира. – Похвалује најуспешније ученике. – Даје домаћи задатак – на основу породичног стабла наставнице ученици могу да направе своје породично стабло електронски. – Еволуира час.	
Активности ученика: – Приказују своја породична стабла. – Дискутују. – Ученици исказују своје задовољство часом дизањем прстију на скали од 1 до 5.	
Начин провере остварења циља и исхода:	Анализом ученичких одговора. Праћењем ученичких активности. Анализом израђених породичних стабала.

Напомена: ученици су на претходном часу добили инструкцију да за овај час понесу своје и фотографије својих родитеља, бака, дека, браће и сестара.

Вест на сајту школе: <https://osradamiljkovic.nasaskola.rs/galerija/1011/Moje-porodicno-stablo>

Линк ка видеу са радовима ученика: <https://youtu.be/4jz9fIG2pR8>

Eduka portal

Јованка – жена које нема

ОШ „Рада Миљковић”, Јагодина

Кључно ишћање:

Да ли је Јованка Броз жртва једног периода или симбол интрига социјалистичког доба?

Предмет: Српски језик и књижевност и Историја

Наставници: Љиљана И. Јованчевић и Марија Алексић

Контекст:

Јованка Броз је трећа супруга председника СФРЈ Јосипа Броза Тита и учесница Народноослободилачке борбе. Била је партизанка која је учествовала на фронту равноправно са својим мушким друговима. Исто тако, била је и жена која се заљубила у доста старијег ратног друга, а будућег председника Тита. Уживала је статус прве dame коју су многи волели и обожавали, али је имала и доста непријатеља који су сматрали да иза многих Титових одлука стоји управо она, као владарка из сенке. Живела је у раскоши и сјају до његове смрти, после чега се њен статус и животне околности веома мењају. Умрла је у сиромаштву, без икога.

Циљеви:

- Мултиперспективно сагледавање одређених тема у одређеном историјском периоду.
- Анализирање историјских извора.
- Стицање основних знања о Јованки Броз, супрузи Јосипа Броза Тита.
- Развијање компетенција код ученика да путем анализе фотографија идентификују пропаганду и стереотипе и формулишу ставове који се супротстављају предрасудама.

Исходи:

- Ученик/ученица ће бити у стању да:
 - дефинише улогу Јованке Броз у датом историјском контексту;
 - препозна пропаганду у анализи фотографије и формулише став који се супротставља томе;
 - критички се односи према информацијама из извора користећи се историјским знањима и вештинама;
 - мултиперспективно сагледава одређене теме;
 - образложи значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту;
 - презентује у групи резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе;

- саставља говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и на теме из свакодневног живота и света маште;
- доследно примењује правописну норму у употреби великог слова, састављеног и растављеног писања речи, интерпункцијских знакова;
- вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове;
- илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима;
- разликује књижевноуметнички од публицистичког функционалног стила;
- састави кохерентан писани текст у складу са задатом темом наративног и дескриптивног типа;
- употребљава различите облике усменог и писменог изражавања;
- овлада вештином ваљаног писменог изражавања;
- састави јасне, прецизне и смислене реченице уз одговарајући избор речи.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Компетенција за учење

Уме да доноси закључке на основу стечених знања, користи претходна знања као подршку учењу нових тема и садржаја, тражи повратне информације и узима их у обзир.

Комуникација

Ученик влада различитим медијалним медијима комуникације и користи их на сврсисходан и конструктиван начин када комуницира у приватном, јавном, образовном и професионалном контексту; изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин; уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене.

Сарадња

Ученик је способан да се у сарадњи са другима или као члан групе ангажује на заједничком решавању проблема или реализацији заједничких пројеката.

Решавање проблема

Ученик ангажује своје индивидуалне капацитете и друге ресурсе који му стоје на располагању, селективно и сврсисходно их користи, истражује у решавању проблема.

Одговорно учешће у демократском друштву

Ученик је способан да активно, компетентно, критички и одговорно учествује у животу школе, заједница којима припада, као и у ширем демократском друштву...

🕒 Уводни део часа: 5–10 мин

- Упознавање ученика са циљевима часа.
- Обнављање претходно наученог градива кроз питања везана за најзначајније догађаје и појаве у вези са учешћем жена у Другом светском рату у Југославији.

🕒 Главни део часа: 30 минути

- Подела ученика на пет група и подела материјала за рад
- Ученици су подељени на шест група.
- **Прва групу:** Партизанка и борац
- **Друга група:** Жена која воли
- **Трећа група:** Владарка из сенке
- **Четврта група:** Жртва индустрије
- **Пета група:** Модна икона своје времена
- **Шеста група:** Сенка која не спава
- Све групе добијају питања и активности које их воде кроз истраживачки процес.

🕒 Завршни део часа: 10–15 мин

- На нивоу групе припремају план излагања на основу обрађених материјала, као и задатак да замрзну том сликом представе кључне појмове до којих су дошли истраживањем. Финале часа је галерија замрзнутих слика.
- Презентација резултата групног рада.
- Представници сваке групе реферишу о својим запажањима.
- Илуструју примерима знања до којих су дошли.
- Наставник сумира резултате истраживања и отвара дискусију.
- Ученици дискутирају, размењују мишљења, постављају питања.
- Наставник закључује дискусију и даје завршну реч, похваљује најактивније учеснике.
- Ученици праве галерију замрзнутих слика која је својеврсни омаж живопису Јованке Броз.

Активности након часа:

Ученици припремају „интервју” са Јованком Броз. На основу обрађеног материјала састављају питања и одговоре. Чланови драмско-историјске секције снимају интервју.

Облик рада: фронтални
групни
фронтални, индивидуални

Метод: дијалошко-монолошка
анализа историјских извора
илустративно-демонстративна, дискусија

Радионица је намењена ученицима основне школе. Изводи се један школски час.

I ГРУПА: ЈОВАНКА БУДИСАВЉЕВИЋ – ПАРТИЗАНКА И БОРАЦ

Ученици гледају на нивоу групе инсерт из документарног филма „Другарица Јованка” (1–14). Тимски дискутују и после одгледаног дела одговарају на питања. <https://www.youtube.com/watch?v=8gZBH4xTncE>

Додатни материјал за рад: Јованка Будисављевић Броз рођена је у селу Пећани у Лици (Хрватска), 7. децембра 1924. године, а пореклом је Српкиња.

Када је почео рат, са 17 година одлази у женску партизанску чету, да би годину дана касније, 1942, у Шестој личкој дивизији била примљена у Комунистичку партију Југославије. Два пута је била рањена у борби, 1944. добија чин поручника и задатак комесара Интерне болнице у Дрвару, а потом Хируршке болнице Прве армије. Бринула се о евакуацији рањеника, учествовала је у борбама за ослобођење Ваљева, Београда и пролаз Сремски фронт. Због заслуга у рату одликована је Партизанском споменицом 1941. Након ослобођења је у сиротиштима пронашла своје млађе сестре, Наду и Зору, једине које су јој остале од породице и којима се бринула преузевши улогу и мајке и оца који више нису били живи.

Задатак за ученике:

Група има задатак да на основу добијеног материјала одговори на питања:

1. Када и где је рођена Јованка Будисављевић?
2. Под којим околностима она одлази у партизане?
3. Да ли је „другарица” Јованка била равноправни борац са осталим војницима?
4. Какав је био положај жене у рату у односу на мушкарце?

II ГРУПА: ЈОВАНКА – ЖЕНА КОЈА ВОЛИ

Ученици добијају приземљен материјал – дело Милована Ђиласа, савременика Јованке Броз и Тита.

ИЗВОР: М. Ђилас, *Дружење са Титом*, Лондон 1981. (123. стр)

Милован Ђилас о Јованки Броз

„Та жена”, казује Ђилас, „била је Јованка Будисављевић, задужена за вођење његове куће и његовог домаћинства. Задужена да води бригу о свим оним безбројним непредвидивим ситуацијама и потребама, које живот захтева и у много једноставнијим и скромнијим условима него што су Титови. Јованка се, свакодневно, и без одређеног радног времена, кретала у непосредној Титовој околини. Припадала је, по дужности, најужем телесном обезбеђењу, у личној пратњи.”

Блискост између Тита и Јованке, по Ђиласовим речима, успоставила се, највероватније, већ 1946. године.

„До тада, до Тита”, каже Ђилас, „Јованка није имала љубавника. Јованка је тада била у 22, а Тито у 55. години. Јованка је била упадљиве лепоте. Али лепоте здраве, расне, српске – црна коса, бела пут. Без кокетности, али не и без женствености – женствености пригушене, попут калуђерица или сељанки које су се обрекле мужу и деци. У официрској униформи, коју је увек носила, јер је увек била на дужности, изгледала је виша – у ствари је вишег

средњег раста. Тада је била витка, веома витка, с опасачем и у утегнутој униформи. И тада, под нахереном 'титовком', истицала се њена бујна а свиласта коса – никад нисам видео тако раскошно лепу косу. И крупне тамне очи, над препланулим, благо руменим лицем – очи из којих су издијали стрпљење, пажња и оданост."

Ђилас истиче да је Јованка

одмах примећена, како због свог изгледа и држања, тако и због своје неизоставности где год је Тито путовао или боравио. Кад је Ђилас на то једном приликом скренуо пажњу Кочи Поповићу, овај је рекао:

„Па зашто не – то је сасвим природно..."

„Тито је за Јованку био партијско и ратно божанство коме су сви били дужни све да жртвују", каже Ђилас. „Али, она је била жена којој је саопштавала Тита и као мушкарца и заљубљивала се све преданије у њега. Дистингована је све то време држала с ћутљивом, ненаметљивом стрпљивошћу, никад не изпада, никад сувишне речи, никад прегласног звука. Решено да са њом не знају и непризната крај божанства о коме је сањала, као и толике друге, и коме је једино могла припадати, кад ју је већ одабрао."

Ђилас сматра да је пресудан тренутак да се објасни веза – била Титова болест. У пролеће 1951. године Тито је добио опасан напад жучи. Настала је трка лекара и функционера у његовој вили у Ужичкој 15.

„У Титову спаваћу собу упали смо Ранковић и ја", каже Ђилас. „Ту негде, био је и Кардељ. Тито се преврћао на постељи, у грчевима – краткотрајни јецаји су се смењивали с гудљивим плаха. Упитно сам га нешто сувишно и бесмислено – као и обично у таквим ситуацијама. Узвратио је с јетким болом:

'Не питајте ме ништа. То је ужасно. Најбоље – оставите ме...'

На степеницама ме нашла Јованка, на њу дотад у тој прилици нико није мислио, нити је примећивао. Угушујући грцање, завапила је:

'Шта ће бити, друже Ђиде?'

То је било први пут да је Јованка обратила неком члану Политбироа. И дотад и отада – док се није био у руководству – она се према друговима из вођства односила поштовањем и скромношћу."

Ђилас овде закључује:

„Јованкине бригае око Тита у болести, упадљиво брижно и особено, у њеним је везу између њих двоје – и до тада читу за средину око Тита – нескривено и природно. Увече, уочи Титове операције, после вечере смо заседали лекари и скоро читав Политбиро – у салону. Била је ту и Јованка – први пут уздигнута из лажне и неприродне улоге пратиоца, тиха и помало постиђена."

Питања и задаци за ученике:

1. Колико година је имала Јованка а колико Тито када су се венчали?
2. Да ли је Титу „наметнута" женидба са доста млађом партизанком?
3. Како Јованка описује однос са Титом?
4. Зашто каже да је он био њој све у животу?
5. Шта закључујете – да ли је однос између њих двоје био искрен или политички замаскиран?

III ГРУПА: ЈОВАНКА – ВЛАДАРКА ИЗ СЕНКЕ

Ученици добијају неколико фотографија на којима је представљена Јованка Броз на важним догађајима кад је пратила свог мужа. Фотографија као важан историјски извор указује на многе детаље које ученици треба да примете и обраде

Питања и задаци за ученике:

Пажљиво анализирај фотографије и одговори на питања:

1. Да ли је Јованка имала важну улогу у политици коју је водио Тито?
2. Шта говори податак да је она на сваком важном догађају поред њега?
3. Обрати пажњу на изразе лица и закључи колико је она имала утицаја на њега као жена.

IV ГРУПА: ЈОВАНКА – ЖРТВА ИНТРИГА

Инсерт из документарног филма *Друјарица Јованка* (26. мин – 36. мин)
<https://www.youtube.com/watch?v=8gZBH4xTncE>

Задаци за ученике:

1. Ко ме је сметала Јованка Броз?
2. Зашто је Александар Ранковић сматрао Јованку погубном по Тита?
3. Ко је покушао да намести аферу Јованки Броз да би била удаљена од Тита?
4. Да ли су успели да је раздвоје од Тита?
5. Шта говори податак да је Тито последње три године живота провео одвојено од Јованке?

V ГРУПА

Ученици су добили задатак да посете изложбу „Партизанка и фрајонар“, да фотографишу одећу, хаљине и обућу Јованке Броз и на основу фотографија изведу закључке.

Задаци за ученике:

1. Да ли сматрате да је Јованка била модна икона свог времена?
2. Од каквог материјала је шивена њена одећа?
3. Која је разлика између гардеробе коју је носила свакодневно и гардеробе коју је облачила на политичким догађајима?
4. Која вам се модна ствар или детаљ посебно допала?
5. Зашто Јованка није могла да прихвати живот после Тита који је водила у оскудици и скромности?

VI ГРУПА: ЈОВАНКА – СЕНКА КОЈА НЕСТАЈЕ

Ученици гледају интервју са Јованком Броз угледне новинарке Мире Адање Полак у ком она говори о свом животу после смрти Јосипа Броза. Она каже да нема здравствено осигурање, нема здравствену књижицу и живи веома тешко. <https://www.youtube.com/watch?v=DZC2h4ZopfW>

Задаци за ученике:

1. Зашто је Јованка Броз постала независна личност после смрти мужа?
2. Како је провела своје последње дане?
3. Шта говори чињеница да није имала здравствену књижицу и осигурање?
4. Која је била њена последња жеља?
5. Када је умрла Јованка Броз и где је сахрањена?

Литература:

М. Омрчен, *Историја* 8. разред, уџбеник, Едука, 2023.

Augusto Boal, *Games for actors and non-actors*, second edition, published 2002 by Routledge.

11 New Letter Lane, London EC4P 4EE

Бројка Бајић Јованов, Демир Мекић, Душан Благојевић, Јелена Вуксановић. *Пручник Подједнако важни*, Програм за рад са младима на теми друштвених (не)једнакости путем јединственог метода базираног на драмским техникама, симулацији и друштвеној игри, Београдски центар за људска права, 2022.

Извор: М. Ђилас, *Дружење са Титом*, Лондон, 1981, 123. стр.

 Прилози за преузимање уз Зборник

Eduka portal

Толеранција – то смо ми

ОШ „Рада Миљковић”, Јагодина

1.	Наставни предмети	Историја и Српски језик и књижевност
2.	Име и презиме наставника	Марија Алексић – наставница Историје Љиљана Ивановић Јованчевић – наставница Српског језика
3.	Школа	ОШ „Рада Миљковић”, Јагодина
4.	Циклус	други
5.	Разред	осми
6.	Тема сарадничког часа	Толеранција – то смо ми
7.	Циљ часа (Представља одговор на питања шта ће ученик учити, за шта ће бити оспособљен, и зашто је то потребно и корисно ученицима, чему им то служи (функционализација).)	Развијање способности за сарадњу и међусобно уважавање. Освешћивање ученика о утицају рата на цео народ и оспособљавање да размишљају пацифистички. Упознавање ученика са значењем појма толеранција путем примера из историје и књижевности Балканског полуострва, посебно јеврејске, ради развијања интеркултуралних односа (дијалога) и проактивног ставља у борбу против стереотипа и предрасуда према другима и другачијима; уважавања и поштовања различитости и исказивања толерантног става. Доношење самосталних закључака. Стицање склоности тимском раду и развијању парламентарности. Критичко сагледавање. Разбијање стереотипа и предрасуда. Разумевање сопственог идентитета кроз компаративну анализу. Коришћење различитих извора података (филм, новине). Медијско описмењавање ученика (критичко сагледавање и тумачење разних медија). Развијање критичког промишљања о суживоту у мултиетничкој заједници и о успостављању интеркултуралних односа.

8.	Трајање сарадничког часа	90 минута
9.	КОМПЕТЕНЦИЈЕ	
9.1.	Кључне компетенције (Означити оне компетенције које се у највећој мери остварују у реализацији овог сарадничког часа.)	
	* КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ * КОМУНИКАЦИЈА * САРАДЊА * РАД СА ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈАМА * ВЕШТИНЕ ЗА ЖИВОТ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ	
9.2.	Предметне компетенције (исходи) (Наведите одабране предметне исходе из програма предметно који остварујете у највећој мери кроз реализацију овог часа.)	
	<u>Историја</u> На крају теме ученик/ученица: * уочава значај културног и историјског наслеђа у формирању савременог света; * критички процењује различите информације и тумачење историјског догађаја; * препознаје значај разноврсности културних образаца; * аргументовано одговара на питањима вредности у савременом друштву; * показује активан став у борби против стереотипа и у борби за толеранцију.	
	<u>Српски језик</u> По завршетку часа ученик/ученица биће у стању да: – уочи манипулацију у пропагандним текстовима; – повезује информације и идеје изнесене у тексту, уочава јасно изложено односе и изводи закључак заснован на тексту; – пише и говори поштујући карактеристике различитих функционалних стилова; – доследно примени правописну норму; примењује стечена знања из језичке културе; – правилно употребљава законитости српског језика.	
10.	Кључни појмови	Толеранција, интеркултуралност, мултикултуралност, волонтаризам, хуманост, суживот, богатство различитости.

11. **Главни делови часа са временским одређењима – секвенце**
(Кораци у имплементацији блока, нпр. – уводни разговор, предавање, оглед, дискусија, рад у групама, излагање резултата рада група, дискусија о резултатима рада група, рад на задацима, интеграција и сл.)
- Уводна активност** – 15 минута
- 1. КОРАК:** Поздрављање ученика и истицање циљева часа
- Наставнице се обраћају ученицима, поздрављају их, истичу циљеве часа и објашњавају начин рада. Помоћу циљева се указује на важност везе између предмета: Историје и Српског језика, на важност тимског рада и сарадње.
- 2. КОРАК:** Дискусија на тему толеранције
- Наставнице питају ученике да ли знају шта представља 16. новембар у свету, шта је толеранција и које речи их асоцијирају на појам толеранције и шта мисле о претрасудама. У каквом су односу толеранција и претрасуде? Где све ученици/наставнице препознају претрасуде у свакодневном животу, шта све могу да буду последице претрасуда кад је реч о суживоту у мултиетничкој заједници? Могу ли да наведу примере кроз историју где су карактеристичне претрасуде засноване на етничкој припадности?
- 3. КОРАК:** Гледање филма *Преживејти у Сарајеву – њрича о њријашељсћиву*
- Наставница историје покреће на догађаје из грађанског сукоба у Босни и најављује Центроплат филм *Преживејти у Сарајеву – њрича о њријашељсћиву*. Ученици гледају филм.
- Линк до филма: www.youtube.com/watch?v=0m3tqHLrjcU
- 4. КОРАК:** Дискусија о филму
- Наставнице питају ученике какви су њихови утисци, шта им се највише допадало, шта их је највише растужило. Да ли су научили нешто ново ишта?
- Подела на групе.
- 5. КОРАК:** Јеврејски обичаји и народне умотворине; Јевреји који су задржали свет
- Ученици су подељени на пет група. Три групе добијају задатке из области српског језика, а две групе из историје.
- Прва група: „ЧЕМУ КОЊИ?“ – јеврејска народна приповетка**
- Пошто прочитате јеврејску народну причу „Чему коњи“, одговорите на следећа питања:
1. Шта је у причи на вас оставило најјачи утисак?
 2. Које јеврејске обичаје сте сазнали? Упоредите их са нашим православним и укратко образложите.

11. **3. Протумачите толеранцију и духовитост ове приче. Можете се послужити и неким народним пословицама.**

ЧЕМУ КОЊИ? – јеврејска народна приповетка

У Фрумушки, као и у свим градићима Румуније с претежно јеврејским становништвом, Јевреји су живели целе седмице по својим законима и обичајима. Ако је то било тако целе седмице, у суботу је све било још и строже. Припреме су почињале већ четвртком увече. Тада су жене месиле нарочите плетене хлебове. Припреме би се завршавале петком после подне. Кућа је већ била чиста и уређена, чекала је долазак „краљице суботе”. На крају би жене одлазиле у купатило да се окупају како би им и тело било чисто за долазак празничног дана. Већ у ране поподневне часове шамен, служитељ храма, излазио би, звонио у звоно и викао: Све жене у купатило!

Тако је било и у Фрумушки. Али, шта да чине Јевреји који станују у селима око градића? Десетине Јевреја је становало на удаљености од неколико километара од вароши, били су то ситни трговци и занатлије. И они би желели да дочекају свету суботу, и њихове жене би желеле да се окупају. Тако им ништа другог није преостало, већ да сваког петка, и лети и зими, пођу у село у Фрумушку. То није било лако, али шта да се ради?

У најудаљенијем селу је живео Румун Мош Георге, поштен и добар сељак. Видео је он како је Јеврејима тешко да стигну до градића, па им је једног четвртка предложио да их превезе својим колима. То рече и учини.

Сутрадан, рано у зору, ухватио је своја два коња у кола и повео Јевреје из свог села и из свих села која су била уз пут до Фрумушке. Тек што изиђоше из трећег села, коњи су већ били уморни; пођоше па стадоше... Мош Георге их је тукао, али ништа није помагало. Пут је био цомљаст и блатањав. Кола су тонула у блато и нису се мицала с места. Шта су путници могли да учине? Сишли су с кола, па су почели да тупеју и кола и коње, при успонима су их гурали, при спусцима вукли уназад.

На тај начин пут се отегао сатима. Кад су стигли, било је већ подне, још мало па би требало да се враћају кућама... И тада се власнику кола обрати један стари Јеврејин, говорећи му: – Хвала ти, Мош Георге, што си нас довезао у Фрумушку. Хвала ти што си довезао Менашеа како би могао да купи што му је потребно за суботу; хвала ти што си довезао мене како бих могао да у храму прочитам молитву за своје умрле родитеље; хвала ти што си довезао Соире Малку како би могла да однесе своју кокош на клање по верским прописима; хвала ти што си довезао Леу Ривку како би могла да се окупа у купатилу, али, извини, реци ми само једно, молим те, зашто си довео у град коње.

Друга група: Јеврејске пословице

Задатак: Изабери 5-6 јеврејских пословица које ти се највише свиђају, прокоментариши свој избор. Размените свој избор у својој групи. Сетите се наших народних пословица и изрека које су им сличне и запишите их.

1. Јеврејин мора да пробуди дан, а не дан њега.
2. Немој се пењати кад други пада.
3. Ако имате горчину у срцу, шећер у устима неће вам помоћи.
4. Најбезбеднији је живот у истини.
5. Покриј уши да не чујеш зле речи.
6. Губи се право на будући свет ако се без поштовања говори о другом.
7. Кад роб постане цар, земља дрхти.
8. Испод лимуна не може пасти поморанца.
9. Јадука не пада даље од стабла.
10. Приђи ми да те срце моје лакше чује.
11. Свету се уста не могу запушити.
12. Од свињског репа не можеш направити крзно ни чешаљ.
13. Где ђаво не може сам, тамо пошаље вино.
14. Кад јечам напусти врч, тамо почну свађе.
15. Од успеха до неуспеха само је један порок. Од неуспеха до успеха води дугачак пут.
16. Онај ко тражи пријатеља без мана, неће наћи никаквог.
17. Ћутање добро пристаје мудрости, а још боље глупости.
18. Жали оног ко никог не воли, али се чекај оног ко сваког воли.
19. Шта је баби мило, то јој се и снело.
20. Лепа реч гвоздена враћа савара, лоше речи дрвена.

Трећа група: „О ЈЕЗИКУ” – јеврејска народна приповетка

Пошто прочитате јеврејску народну приповетку „О језику”, урадите следеће задатке.

Задаци за размену:

1. Издеси свој утисак о приповеци.
2. Кој сте поуке из ње примили?
3. Сетите се неких српских народних пословица или изрека о језику и прочите сличности и разлике.

„О ЈЕЗИКУ”, јеврејска народна приповетка

Рече једном велики учитељ Шимон бен Гамлиел свом слуги Тевију:
„Иди па ми купи нешто добро за јело!”

Теви оде на трг и купи језик. На то му учитељ Шимон рече:

„Иди па ми купи нешто лоше за јело!”

Теви оде на трг и купи језик. Упита га учитељ Шимон бен Гамлиел:

„Зашто си ми купио језик када сам ти рекао да ми купиш нешто добро за јело, а када сам ти рекао да ми купиш нешто лоше за јело, ти си ми опет купио језик?”

Теви му одговори: „Од језика долази све што је добро, али и све што је зло. Када је језик добар, од њега бољег нема, а када је зао, од њега горег нема.”

Четврта група: Познате личности јеврејског порекла

Задатак је да ученици прочитају новинске чланке као изворе информација који се односе на познате личности јеврејског порекла, које су у својим интервјуима причале о толеранцији, о пријатељству са сународницима, о добром прихватању у друштву и показали пример толеранције у савременом свету. Ученици треба да наведу и неке од успеха које су ове личности постигле у „туђем” свету.

Пета група: Познате личности ромског порекла

Пошто прочитају новинске чланке који су у вези са познатим личностима ромског порекла, које у интервјуима говоре о својим пријатељима неромског порекла, о топлотом и хуманом односу са њима, о њиховој великодушној помоћи, ученици треба да наведу и неке од успеха које су ове личности постигле у „туђем” свету.

6. КОРАК: Извештавање група

Групе након 15 минута заједничког рада извештавају о урађеном задатку.

7. КОРАК: Евалуација

На крају часа ученици говоре о томе како им се допао час, да ли су и шта научили, да ли су променили неко мишљење или став о толеранцији.

Ученицима је предложено да размисле о чему би волели да истражују у вези са јеврејским наслеђем и културом (празници, обичаји, уметност, култура, историја, књижевност, музика) и истовремено са нашом културом и наслеђем - тражећи сличности и разлике.

Наставници најављују да ће њихова интересовања у вези са наслеђем Јевреја бити пројекти којима ће се бавити наредних месеци.

Линкови за 4. групу:

<http://www.novosti.rs/vesti/kultura.71.html%3A326249-Stefan-Sablic-Savremena-alegorija>

<http://www.novosti.rs/vesti/kultura.71.html:382318-Seka-Sablic-Kad-porastem-bicu-bogata>

<http://www.novosti.rs/vesti/kultura.71.html:359184-Predrag-Ejdus-Lako-je-izgubiti-ljudskost>

<http://www.politika.rs/rubrike/Drustvo/t41804.lt.html>

<http://www.novosti.rs/vesti/kultura.71.html%3A326249-Stefan-Sablic-Savremena-alegorija>

<http://www.novosti.rs/vesti/kultura.71.html:382318-Seka-Sablic-Kad-porastem-bicu-bogata>

<http://www.novosti.rs/vesti/kultura.71.html:359184-Predrag-Ejdus-Lako-je-izgubiti-ljudskost>

<http://www.politika.rs/rubrike/Drustvo/t41804.lt.html>

11.	Линкови за 5. групу http://www.novosti.rs/vesti/spektakl.147.html:197954-PONOSNI-SMO-NA-TEBE http://balkans.aljazeera.net/vijesti/redzepova-najveci-problem-su-predrasude http://www.blic.rs/Zabava/Vesti/489692/Sigurno-niste-znali-da-su-ove-legende-i-svetske-mega-zvezde-romskog-porekla?ref=fbblic Ученици бирају понуђене теме за истраживање: јеврејски празници, јеврејска кухиња или јеврејска музика. Бирају демократски – гласањем. Одабрали су већином гласова јеврејске празнике и то Хануку. Израђују презентацију на основу истраживања шта је Ханука. Праве портфолио са фотографијама Хануке. Као крајњи продукт израђују анимацију Хануке. https://www.youtube.com/watch?v=bxFPzO3A4wQ ЕЛЕМЕНТИ ИНТЕРКУЛТУРАЛНОСТИ У ТЕМИ: – Филм <i>Преживећии у Сарајеву – ѝрича о ѝријајѝељсѝву</i> јесте топла прича о пријатељству више народа за време грађанског сукоба у Босни и доказ је да је суживот у мултиетничкој заједници и за време највећег искушења могућ. Гледање овог филма омогућава ученицима да трајно усвоје појам толеранције кроз пример као и то да је постизање толеранције у међународној заједници остварљиво. – Упознавање културног наслеђа Јевреја кроз народне приче и умотворине и проналажење личности са културним наслеђем Срба. – Упознавање са приписом науци и уметности личности јеврејског и ромског порекла. ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ: – „Чегу коли?“, јеврејска народна приповетка – јеврејске пословице – „О језику“, јеврејска народна приповетка – познате личности јеврејског порекла – познате личности ромског порекла НАСТАВНА СРЕДСТВА: Центропин филм <i>Преживећии у Сарајеву – ѝрича о ѝријајѝељсѝву</i>
12.1.	Припремне активности наставника Гледање видео-записа – пројектовање на видео-биму. Рад у групи. Записивање донесених закључака. Израда филма. Евалуација.

12.2.	Активності ученика (Шта све ученици раде на часу – по секвенцама, који материјал при томе користе.) Да ли ћу истраживати: јеврејске обичаје, јеврејске празнике, јеврејску кухињу, јеврејску књижевност?
12.3.	Завршне активности наставника – процена остварености циљева сарадничког часа и компетенција програма (Како се и чиме процењује степен остварености.) <i>Историја са одабраним историјским изворима за осми разред, Клет, 2022.</i> <i>Читанка за осми разред, Вулкан, 2023.</i>
13.	Литература за ученике <i>Историја са одабраним историјским изворима за осми разред, Клет, 2022.</i> <i>Читанка за осми разред, Вулкан, 2023.</i>

 Прилози за преузимање уз Зборник

За Вука и против Вука, лекција о демократији

ОШ „Рада Миљковић”, Јагодина

Основна школа и место:	ОШ „Рада Миљковић”, Јагодина
Наставнице:	Љиљана Ивановић Јованчевић, професорка Српског језика и књижевности Марија Алексић, професорка Историје
Наставни предмет:	Српски језик и књижевност и Историја Разред: 8.
Назив наставне теме:	Језичка култура
Назив наставне јединице:	За Вука и против Вука, лекција о демократији
Тип наставног часа:	утврђивање градива
Циљ часа:	Утврђивање знања о расправи (дебати) и одликама расправе (ао аргументованог текста, као и повезивање стечених знања из језика. Повезивање међупредметних садржаја. Развијање маште и различитих приступа у решавању животних проблема.
Исходи:	Ученик уме да... Српски језик и књижевност: – напише приказ, расправу и краћи есеј; – пише и говори поштујући карактеристике различитих функционалних стилова; – доследно примени правописну норму; – примењује стечена знања из језичке културе; – правилно употребљава законитости српског језика; – критички промишља о стварности на основу прочитаних дела. Историја: – зна порекло настанка демократског облика уређења власти; – разуме значај демократије у модерном свету; – анализира и упоређује облике уређења; – критички приступа изучавању различитих извора о државним уређењима.

Облици рада:	фронтални, индивидуални, групни
Наставне методе:	дијалошка, рад на материјалу
Корелација:	Грађанско васпитање, Информатика и рачунарство
Опште међупредметне компетенције:	Компетенција за учење Уме да доноси закључке на основу стечених знања; користи претходна знања као подршку учењу нових тема и садржаја; тражи повратне информације и узима их у обзир. Комуникација Ученик влада различитим модалитетима комуникације и користи их на сврсисходан и конструктиван начин када комуницира у приватном, јавном, образовном и професионалном контексту. Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и теме. Сарадња Ученик је способан да се у сарадњи са другима или као члан групе ангажује на заједничком решавању проблема или реализацији заједничких пројеката. Одговорно учешће у демократском друштву Ученик је способан да активно, компетентно, критички и одговорно учествује у животу школе, заједнице којима припада, као и у ширем демократском друштву.
Кључни појмови:	Вук Стефановић Караџић, митрополит Стратимировић, расправа, дебата, скупштина
Наставна средства:	лаптоп, пројектор, радни листови
Литература:	Бранка Бајић Јованов, Демир Мекић, Душан Благојевић, Јелена Вуксановић, Приручник Подједнако важни, Програм за рад са младима на теми друштвених (не)једнакости путем јединственог метода базираног на драмским техникама, симулацији и друштвеној игри, Београдски центар за људска права, 2022. М. Омрчен, Историја за 8. разред са историјским изворима, Едука, 2022.

ЕЛЕМЕНТИ И САДРЖАЈ ЧАСА		
Део часа:	Уводни део	
Трајање:	15 минута	
Активности наставника:		Активности ученика:
– Најављује тему и циљ часа и подсећа ученике на обрађено градиво о развоју српског језика. – Наставник историје подсећа ученике на стечено знање о демократији као државном уређењу. Користи игру откривалице као увод у тему. https://docs.google.com/presentation/d/1X5a6L5SE-ABhQ8HXmoVTEiOFLD2tzaxz/edit?usp=drive_web&ouid=115382037124304166619&rtpof=true – Говори о значењу речи <i>demos</i> и глагола <i>kratein</i>. – Истиче да је Атина колевка демократије и спомиње важност Перикла за процват демократије. Упореджује демократско са аристократским уређењем. Потом говори о демократији у новом веку истичући важност краља Петра Карађорђевића за развој парламентарне демократије у Србији. Истиче предности овог уређења у односу на друга. Поставља апсолутизам са демократијом. Наводи поимичка тела у оквиру уређења – значај народне скупштине као представничког дела народа. – Дели ученике у четири групе тако што ученици извлаче папирићима којима су слике Вука Караџића и митрополита Стратимировића. Када се распореде по сликама, разбројавањем се обележују групе и теле на мање.		Прате. Дискутују. Коментаришу са наставником. Решавају откривалицу. Ученици се деле у групе.
Део часа:	Главни део	
Трајање:	60 минута	
– Наставник српског језика прича причу о Србији у Вуково доба. https://docs.google.com/document/d/1VeV7ZXYRtwlr0zeddxbD6WF-cXZD6Ozt/edit?usp=sharing&ouid=108086206073674955327&rtpof=true&sd=true – Пушта видео који је спремила драмско-историјска секција у коме се супарници, Вук и митрополит, обраћају народу. https://drive.google.com/file/d/1lR2s1FyB1SY7IKMrDDhLLN58ssML9zfW/view?usp=sharing		Слушају. Раде на материјалу. Извлаче кључне појмове. Праве слогане – транспаренте. Праве симулацију протестног марша.

Замислимо да је тада могла бити јавна расправа у Скупштини поводом доношења овог закона. Пре самог састанка у скупштини, група <i>Страшимировићеви изданици</i> организовала је протест поводом доношења закона о једнаком праву сваког човека на језик књижевности. Група <i>Вукови саборци</i> организовала је контрапротест, заговарајући идеју о једнакости и доступности образовања. Прве две групе имају задатак да смисле које би транспаренте група <i>Страшимировићеви изданици</i> имала и како би изгледао њихов протест. Друге две групе имају задатак да смисле које транспаренте би имала група <i>Вукови саборци</i> која се залаже за доношење закона о једнаком праву на језик и књижевност и како би изгледао њихов протест. За транспаренте, а касније и за расправу у скупштини, користе се народне умотворине, делови из Вукових расправа историјски подаци... Ученицима се дају радни листови из којих они извлаче кључне појмове које користе. – Организује и води симулацију дебате у скупштини. – Ученицима даје да осмисли како би било задовољавајуће/компромисно решење за све и да то прикажу пишући петиције за следећи састанак скупштине.	Учествују у скупштинској дебати. Аргументовано заступају своје ставове. Траже заједничко решење. Дебатују.
Део часа:	Завршни део
Трајање:	15 минута
– Сумира. – Даје инструкцију за рад након часа, а то је прављење страница на друштвеној мрежи које „вде” Вук Караџић и митрополит Страшимировић. Странице су шаблони преузети са интернета. – Даје инструкцију како направити новине које ће подржавати Вука или митрополита. Новине се раде у апликацији <i>flip snack</i> или апликацији по избору ученика.	Коментаришу. Дискутују. Бележе инструкције за рад на новинама и за прављење страница на друштвеним мрежама.
Начин провере остварености исхода:	транспаренти, новине, странице на друштвеним мрежама

Велики рат од 1915. до 1916. у историји и књижевности

ОШ „Радоје Домановић”, Бошњаце

Наставна тема:	Велики рат
Наставна област:	Књижевност и Историја
Наставна јединица:	Велики рат од 1915. до 1916. у историји и књижевности
Тип часа:	обрада
Облици рада:	фронтални, индивидуални
Наставне методе:	текстуална, дијалошка, монолошка
Наставници:	Александра Миљковић, наставница Српског језика и књижевности Милан Живковић, наставник Историје
Наставна средства:	Читанка, уџбеник историје, свеска, фотографије, историјска карта, презентације ППТ, кратки видео-снимци
Корелација:	Књижевност, Историја
Време реализације:	два школска часа
Циљ часа:	Упоознавање ученика са историјским чињеницама о Првом светском рату. Оспособљавање ученика за разумевање и анализу родољубиве лирске песме кроз обраду Првог светског рата.
Образовни задаци:	Усвајање знања о догађајима у Србији у периоду од 1915. до 1916. године. Проширивање знања о локалној историји 1915–1916. Усвајање и утврђивање појма родољубива лирска песма. Обнављање знања о стилским фигурама и усвајање знања о новој стилској фигури.
Функционални задаци:	Оспособљавање ученика за изношење критичког мишљења. Оспособљавање ученика да повезује националну и локалну историју. Оспособљавање ученика за самосталну анализу и разумевање књижевног дела.

Васпитни задаци:	Развијање неговања културе сећања. Подстицање ученика на развијање естетског доживљаја уметничког дела, као и јачање њихове културно-историјске свести. Јачање чулног, литерарног и језичког сензибилитета ученика.
Исходи:	Ученик зна најважније догађаје ратне 1915. и 1916. у Србији. Уме да објасни појмове Лесковачки противудар, Албанска голгота, „Плава гробница”. Уме да повеже националну са локалном историјом. Уме да одреди књижевни род и књижевну врсту дела. Препознаје и именује стилске фигуре. Уме да препозна и именује врсту строфе и врсту стиха.
Литература:	Литература за наставнике: 1. Милија Николић, <i>Методика наставе српског језика и књижевности</i>, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1999. 2. Добрила Летић, мр Јован Вукановић, <i>Српски језик и књижевност</i>, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2003. 3. Николај Албертовић Кул, <i>Лејенде и миџови сѣаре Грчке</i>, Дечја књига, Београд, 2002. 4. Здравко Ђелековић, <i>Методика и технологија наставе историје</i>, Косовска Митровица, 2018. 5. Ђорђе Павловић, <i>Рат Србије са Аустроугарском, Немачком и Буџарском 1915. године</i>, Београд, 2017. Литература за ученике: 1. Наташа Станковић Шошо, Бошко Сувајџић, <i>Чаролија стварања</i>, Читанка за српски језик и књижевност за седми разред основне школе, Нови Логос, Београд, 2019. 2. Мања Милиновић, Чедомир Антић, <i>Историја за седми разред основне школе</i>, Београд, 2019. 3. Божица Младеновић, <i>Србија у Великом рату</i>, Београд, 2014.

ПРВИ ЧАС: ТОК ЧАСА

Уводни део (10 минута)

Наставник истиче циљ часа и објашњава разлоге за одржавање оваквог тематског часа. У уводном делу ученици одговарају на питања наставника: Које године је почео Велики рат? (1914) Који је повод за почетак Великог рата? Непосредни повод за рат био је атентат на наследника аустроугарског престола, надвојводу Франца Фердинанда у Сарајеву,

28. јуна 1914, кога је убио Гаврило Принцип, Србин из Босне, која је тада била део Аустроугарске. Објава рата Аустроугарске Србији активирала је низ савезништава која су покренула ланчану реакцију објавâ рата. До краја августа 1914. већи део Европе нашао се у рату.

Затим одговарају на питање да ли знају неког књижевника који је учествовао у Првом светском рату, а онда ученице приказују презентацију о познатим књижевницима, учесницима у Првом светском рату. Презентација (Маша Станковић и Милица Цветковић). [Писци и учесници у ПСР.pptx](#)

Након тога наставник истиче назив наставне јединице и исписује на табли.

Наставница Српског језика објашњава ученицима да Иво Андрић и Алекса Шантић јесу живели у време Првог светског рата, Иво Андрић је припадао политичком покрету „Млада Босна” коме је припадао и Гаврило Принцип, али Андрић није директно учествовао у рату, преко Албаније као ни Алекса Шантић.

Главни део (30 минута)

Наставак рата у Србији 1915–1916. донео је велике обавезности: Бугарска је 6. новембра 1915. приступила Централним силама па је дошло до нове немачко-аустроугарско-бугарске офанзиве на Србију. Готово милион војника учествовало је у новембарском нападу на Краљевину Србију.

Значај уласка Бугара на страни Централних сила био је погубан по Србију јер су Бугари заузимањем Скопља и Македоније пресекли одступницу српској војсци па се војска у највећем реду повлачила преко Прокупља и Лебана према Косову.

Линију фронта према Бугарској Првој армији под командом Климента Бојацијева бранила је Друга српска армија под командом Степе Степановића. Издвајају се три догађаја:

- Лесковачки проливуда: 11. новембра 1915. на линији Брестовац – Косанчић – Пештер река Моравска дивизија другог позива под командом пуковника Љубомира Милића и Војислава Милојевића зауставила је напад 300.000 бугарских војника и кренула у противнапад – јединствен пример да војска која се повлачи крене у противнапад.
- Битке код Пертатског моста и цркве у Бошњацу: капетан коме не знамо име прихватио је борбу против Прве софијске дивизије код Пертатског моста; пошто су Бугари били бројнији, морали су да се повуку и на положајима код цркве у Бошњацу капетан српске војске са преосталих 37 војника прихватио је борбу бајонетима и сви су погинули (о догађају бугарски извори).
- Последње попуњавање трупа извршено је у Бошњацу и Лебану, а у широј околини Лебана вођено је преко 80 појединачних битака које су омогућиле да се Друга српска армија у највећем реду повуче на Косово.

26. новембра 1915. на Косову је донета одлука да се српска војска, Влада и Врховна команда повуку преко Албаније. Повлачење преко Албаније трајало је од новембра 1915. до јануара 1916. године. На историјској карти показујемо путању коју су српска војска и народ имали да пређу и повлачењем преко Албаније стигну до Крфа и Вида. У неколико колона из Призрена и Пећи, преко Везировог моста, Пишкопеје, Љум куле до Елбасана и Драча.

Од Драча до Валоне нова голгота, прелаз још 250 км. Војска спасена захваљујући руском цару Николају Романову: на његову интервенцију француски и италијански бродови превезли су српску војску на острво Крф и у Бизерту. У периоду од 28. јануара до 15. фебруара превезено је око 150.000 војника и народа.

Гледамо филм Министарства одбране *Плава гробница* и након тога разговарамо о одгледаном клипу (3:39) који сведочи о трагичним судбинама српског народа у Великом рату и уједно уводимо ученике у важну историјску тему песме „Плава гробница”.

<https://www.youtube.com/watch?v=0LlWhwS-nh0&eco=1>

Наставница ће објаснити да је песма објављена 1917. године у збирци *Песме бола и њенога*, у Солуну, непосредно пре смрти Милутина Бојића, који је и сам био учесник и очевидац рата и страдања.

Затим наставница приказује презентацију ППТ о животу Милутина Бојића уз пропратна објашњења. *Милутин Бојић.pptx*

Ученици покушавају да одговор на питање зашто је наслов песме синтагма „Плава гробница”. Да би могли да дођу до закључка, повезују наслов са историјским делом о Првом светском рату.

Завршни део (5 минута)

Ученици доносе своје закључке о наслову песме. За домаћи задатак прочитају песму за следећи час.

ДРУГИ ЧАС: ТОК ЧАСА

Уводни део часа (10 минута)

Подсећамо се дешавања у ратним годинама 1915–1916. Подсећамо се шта је Лесковачки противудар и Албанска голгота као и српских жртава за слободу 1915–1916.

Подсећамо се живота Милутина Бојића и његове песме „Плава гробница” и разговарамо о стању српске војске на Крфу и Вида.

Одређујемо књижевни род и књижевну врсту песме.

Књижевни род – лирика; књижевна врста – родољубива песма.

Подсећамо се појма родољубиве песме. Родољубиве (патриотске) песме су лирске песме у којима се пева о љубави лирског субјекта према домовини, свом завичају, свом народу.

Ученици гледају видео-снимак и слушају изражајно казивање стихова песме „Плава гробница” (3:42). Стихове казује Бранислав Цига Јеринић.

Видео-снимак песме са канала Јутјуб на адреси:

<https://www.youtube.com/watch?v=AFCaImTwZKM>

Разговарамо о непознатим речима које проналазимо у песми. Анализу песме прати презентација ППТ о песми која се надовезује у оквиру презентације о животу Милутина Бојића.

У песми „Плава гробница” песник одаје почаст српским војницима који су због исцрпљености, умора, глади и болести живот завршили далеко од својих домова и од своје отаџбине. Сахрањени су у плавим дубинама Јонског мора.

Песник тражи поштовање за своју ратну браћу од свих који плове Јонским морем. Он захтева да бродови успоре, да плусе „тешко” како не би нарушавали мир погинулих јунака на дну мора. Захтева да на галијама завију црним трубе, јер је црна боја код Срба знак жалости. Песник жели да влада бескрајна тишина да и мртви могу да „чују” хук борбене лаве. Пореди их са Прометејем јер су њихови патње биле велике, попут Прометејевих. (Подсећамо се укратко мита о Прометеју.)

Мит о Прометеју

Прометеј је украо ватру са Олимпа и дао је људима. Зевс га је због тога казнио. Приковао га је за Кавказ где му је орао сваког дана кљуцао јетру која се стално обнављала. На тим мукама је био све док га није ослободио Херакле.

Прометеј је симбол побуне и победе против силе и неправде.

Песник одаје велико поштовање према свим српским војницима, назива их браћом јер је и сам био неко време са њима на фронту. Поред поштовања у песмику се јавља и велика туга због тога што су српски војници измучени у борбама, гладни и болесни, умрли далеко од своје земље а њихова су тела спуштана у морске дубине, између земље и небеског вода. То морско плаветнило је та „плава гробница” у којој су војници пронашли свој мир и то је за песника свето место. Зато песник каже: „Опело гордо држим над овом светом водом”. Његови стихови су његово опело (молитва над умрлим војницима) и песник сматра да је „плава гробница” место на које сваки Србин треба да оде и да се дубоко поклати жртвама. Својим стиховима песник нас са тугом у срцу, али и са поносом и захвалношћу према погинулим Србима, опомиње да треба да поштујемо и да никада не заборавимо жртве својих предака. Треба да им будемо захвални за слободу коју су нам извојевали и платили је својим животима, а у којој ми данас живимо.

Своју историју треба памтити, поштовати жртве, а потомци тих јунака из Великог рата и данас живе у Србији.

*Јер ђамо, далеко, ђођришиће се зари
Овом истиом крвљу шио овде ђочива:
Овде изнад оца ђокођ јосђодари,
Тамо изнад сина ђовесница дива.*

Јунаци који су се вратили из Великог рата одликовани су Албанском споменицом.

Версификација песме

- Песма има 14 строфа.
- Четири строфе почињу стихом „Стојте, галије царске!” – рефрен песме (1, 6, 10. и 14. строфа).
- Композиција песме је кружна (има исти почетак и крај).
- Строфе су катрени (строфа од четири стиха).
- Рима је укрштена (римују се 1. и 3, а 2. и 4. стих).

У песми ће ученици препознати стилске фигуре које су досада научили и наставник ће им објаснити нову стилску фигуру која се појављује у песми – **апострофу**.

Стилске фигуре:

- **Персонификација** – шкољке сан уморан хата; ту где се вали љубе...
- **Поређење** – ко наш ум бескрајна; тиха као поноћ...
- **Епитети** – (сан) уморан; тиглић (ходом); светом (водом); вечни (покој)...
- **Метафора** – плава гробница апостоли јада...
- **Апострофа** је стилска фигура која означава директно песниково обраћање неживој природи, апстрактном појму, стварима или одсутним бићима као да су живи и присутни. Апострофа је увек у вокативу.

Завршни део часа – Ученици одговарају на кратка квиз питања припремљена у презентацији ППТ и тако понављају основне књижевнотеоријске и историјске појмове које су научили о песми. [Проверимо своје знање \(1\).pptx](#)

Изглед часоле:

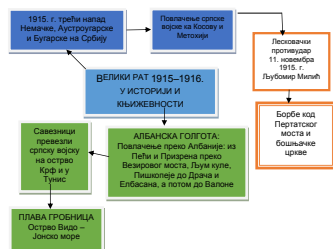
Милутин Бојић (1892–1917)

„Плава гробница”

Књижевни род: **лирика**

Књижевна врста: **родољубива песма**

Апострофа – стилска фигура

Љиљана Ивановић Јованчевић,
Љиљана Глођовић Пантић, Дејан Симић

Моје срце куца за тебе

ОШ „Рада Миљковић”, Јагодина

Наставници:	Љиљана Ивановић Јованчевић, професорка Српског језика и књижевности Љиљана Глођовић Пантић, професорка Биологије Дејан Симић, професор Хемије
Наставни предмет:	Српски језик и књижевност, Биологија, Хемија Разред: 8.
Одељење:	VIII ₁ – VIII ₅ Школска година: 2022/23.
Назив наставне теме:	Језичка култура
Назив наставне јединице:	„Моје срце куца за тебе”
Тип наставног часа:	утврђивање градива
Циљ часа:	Развијање моћи запажања, анализе и синтезе, доказивања и закључивања; развијање смисла за откривање битних појединости; навикавање на усмерено и истраживачко читање; неговање моралних и општељудских вредности код ученика; повезивање међупредметних садржаја; развијање маште и оптимистичког приступа у решавању животних проблема.
Исходи:	Ученик уме да: <u>Српски језик и књижевност</u> – пише и говори поштујући карактеристике различитих функционалних стилова; – доследно примени правописну норму; – примењује стечена знања из језичке културе; – правилно употребљава законитости српског језика; – чита са разумевањем књижевноуметничке текстове и остале типове текстова примењујући различите стратегије читања; – тумачи значења, језичке, естетске и структурне особине уметничких текстова, користећи књижевне термине и појмове;

Исходи:	– критички промишља о стварности на основу прочитаних дела; – издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у конкретном тексту, као и језичко-стилске карактеристике текста у склопу интерпретације. <u>Биологија</u> – разликује егзокрине од ендокриних жлезда; – зна да наведе ендокрине жлезде и њихове улоге; – идентификује жлезде чији хормони утичу на заљубљеност; – препознаје промене у организму које настају као последица лучења хормона. <u>Хемија</u> – повезује формуле хормона и неуротрансмитера са типовима органских једињења; – препознаје функционалне групе у органским једињењима; – примећује сличности и разлике хормона које луче органи мушкараца и жена; – користи хемијско посуда за мерење запремина течности; – примењује правила понашања у хемијској лабораторији.
Облици рада:	фронтални, индивидуални, групни
Наставне методе:	дијалошка, рад на материјалу
Корелација:	Музичка култура, Физика
Опште међупредметне компетенције:	Компетенција за учење. Уме да доноси закључке на основу стечених знања; користи претходна знања као подршку учењу нових тема и садржаја; тражи повратне информације и узима их у обзир. Комуникација. Ученик влада различитим модалитетима комуникације и користи их на сврсисходан и конструктиван начин када комуницира у приватном, јавном, образовном и професионалном контексту. Сарадња. Ученик је способан да се у сарадњи са другима или као члан групе ангажује на заједничком решавању проблема или реализацији заједничких пројеката. Решавање проблема. Ученик ангажује своје индивидуалне капацитете и друге ресурсе који му стоје на располагању, селективно и сврсисходно их користи, истражува у решавању проблема.
Кључни појмови:	љубав, лирске песме, мотиви, хормони

Наставна средства:	пројектор, лаптоп, радни листови
Литература:	<u>Српски језик и књижевност</u> Augusto Boal, <i>Games for Actors and Non-actors</i>, Second Edition, published 2002 by Routledge. Вук Стефановић Караџић, <i>Српске народне њјесме (женске)</i>, књига прва, Порталибрис, 2022. <u>Биологија</u> Душица Комановић, Весна Милетић, <i>Биологија</i>, уџбеник за 8. разред, ИК Едука. <u>Хемија</u> Татјана Недељковић, Драгана Анђековић, <i>Хемија 8</i>, уџбеник за осми разред основне школе Лотос.
ЕЛЕМЕНТИ И САДРЖАЈ ЧАСА	
Део часа:	Уводни део
Трајање:	5 минута
Активности наставника:	Активности ученика:
– Најављује тему и циљ часа. – Подсећа ученике на обрађена дела и материјале који су присутни. – Дели ученике у пет група. Одбира пет ученика који ће бити вође група. Они извлаче слику животиње (паци, мајка, јелен, кос, магарац – https://docs.google.com/document/d/1kGechHl17RCeTzL1NjwUIX19jToRYea/edit?usp=drive_link&mid=108621060319258152525&rtopof=true&mid=true) па заузимају једно радно место. Остали ученици извлаче цедуље са називима животиња помоћу којих се расподељују у групе. Ученици се повезују у групе тако што вођа група уз помоћ наставника пуштају љубавни зов животиње коју су извукли (https://drive.google.com/drive/folders/1u2kkRc2zTrZeTEFYzjLryy=Uot0MuXjb?usp=drive_link). Ученици који су извукли цедуље са називима треба да препознају да ли се зов односи на животињу коју су извукли и да се прикључе својој групи.	– Прате. – Дискутују. – Коментаришу са наставником. – Ученици се деле у групе.

Део часа:	Главни део
Трајање:	50 минута
Активности наставника:	Активности ученика:
– Наставник Српског језика ученицима даје љубавне лирске народне песме (https://docs.google.com/document/d/1tV2ok8h4qAo93fA7Ln4PKTVqGxkihRPP/edit?usp=drive_link&ouid=108621060319258152525&rtpof=true&sds=true). Њихов задатак је да прочитају песме и извуку мотиве. Све групе имају исте песме. Када заврше, групе извештавају о урађеном. Сви прате пажљиво и евентуално додају ако је потребно. – Даје ученицима да извуку по једну љубавну песму. Све песме које се извлаче мотивски су анализирани у претходном кораку. Затим даје групама задатак да помоћу пантомиме, замрзнуте слике или скулптуре од тела прикажу песму, а остале групе имају задатак да погоде о којој је песми реч. – Најављује ученике који рецитију песму. – Наставник Биологије даје инструкцију ученицима за следећи задатак. На нивоу групе ученици треба да се договоре и на стикери да напишу која се осећања код њих јављају кад се заљубе, какве су им реакције. Све стикере лепе на таблу у оквиру презентације (https://docs.google.com/presentation/d/1I-yGWZpr7dggNqBxH-fbf3hZqqw6/edit?usp=drive_link&ouid=108621060319258152525&rtpof=true&sds=true) на којој је срце које пулсира. – Најављује песму коју певају ученице. – Наставници Биологије и Хемије ишчитавају и групишу стикере уз објашњење који су хормони имали утицај на понашање. – Објашњења прате слајдови из презентације, који показују поменуте хормоне са њиховим формулама кроз фазе заљубљивања. – Бирају ученике који ће уз асистенцију наставника припремати безалкохолне љубавне коктеле (рецепти за коктеле https://docs.google.com/document/d/17FZvUOMN38inyJYNxbPwoCSUpF-uS-yF/edit?usp=drive_link&ouid=108621060319258152525&rtpof=true&sds=true). Сви ученици учествују у дегустацији коктела и њиховој декорацији.	– Певају песму „Љубав је само реч” (ЉУБАВ ЈЕ САМО РЕЧ). – Слушају песму. – Прате инструкције. – Коментаришу. – Траже мотиве. – Презентују. – Допуњују. – Представљају песму. – Слушају музички инструмент. – Слушају инструкцију. – Раде задатак на нивоу групе. – Лепе стикере на таблу. – Слушају образложења наставника. – Укључују се у разговор. – Учествују у припреми коктела.

Део часа:	Завршни део	
Трајање:	5 минута	
Активности наставника:		Активности ученика:
– Сумира. – Даје инструкцију за пројектни задатак (тематско-мотивска анализа и представљање популарних љубавних песама).		– Коментаришу. – Дискутују. – Записују задужења за пројектни задатак.
Начин провере остварености исхода		
ИОП	Учествује у групном раду.	

Eduka portal

Дан вода 2024.

ОШ „Јован Поповић”, Сусек,

ОШ „22. август”, Буковац

Одељење: VI₂

Одељење: VII₁

Наставни предмети: Биологија и Хемија

Датум реализације: 18–22. 3. 2024.

Наставнице: Даница Пушковић (наставница Биологије), Маријана Милутин (наставница Биологије/Хемије)

Наставне теме: Живот у екосистему и Хомогене смеше

Наставна јединица: Дан вода 2024. (Антропогени фактор и облици загађења, Биологија; Хомогене смеше у природи, Хемија)*

Тип часа: утврђивање

Облик наставног рада: фронтални, групни и индивидуални

Наставне методе: метода усменог излагања, метода разговора, метода демонстрације, метода илустрације, метода писања, метода читања и рада на тексту, истраживачки рад

Наставна средства: рачунар, интернет, веб 2.0 алати Канва и Биџмоџи, Гугл упитник, ментиметар, уџбеник, пројектор, мобилни телефон

Литература и додатни материјал за ученике:

Биологија за 6. разред основне школе, Герундијум, Београд.

Хемија за 7. разред основне школе, Герундијум, Београд.

Google упитник/анкета – самопроцена о личној потрошњи воде и испитивање ставова о намерама потрошњи и уштеди воде. Линк: <https://forms.gle/FR3BndHf9s9G49w5>

Ментиметар анкета о предлозима мера за уштеду воде. Линк: <https://www.menti.com/j2o6szcriu>

Литература и додатни материјал за наставнике:

Биологија за 6. разред основне школе, Герундијум, Београд, 2019.

Хемија за 7. разред основне школе, Герундијум, Београд, 2020.

Јелена Станисављевић, Методички приручник уз уџбеник биологије, Завод за уџбенике, Београд, 2009.

В. Визек Видовић, М. Ријавец, В. Влаховић Штетић, Д. Миљковић, *Како остварити позитивно окружење за учење, индивидуализација, мотивација, дисциплина*, Клет, 2014.

Наташа Станисављевић, Јасмина Момчиловић, Зоран Милојевић, *Добра припрема за час – усавешан час*, Образовно-креативни центар, Београд.

* Интегративни пројекат је реализован кроз умрежавање школа – ОШ „Јован Поповић” у Сусеку и ОШ „22. август” у Буковцу уз помоћ алата Canva web 2.0.

Циљеви интегративног пројекта:

1. Развијање свести о важности воде за живот на Земљи кроз истраживачки рад и креирање еколошког часописа.
2. Развијање свести о одговорном односу према природи.
3. Рад на развијању способности процењивања, креативног мишљења и одговорног односа према природи.
4. Развој језичких вештина (вештина говора, читања, писања).
5. Развој креативности и тимског рада, промовисање уметничког израза израдом постера и стикера.
6. Унапређивање дигиталних компетенција и смислена употреба ИКТ алата.
7. Неговање и развијање естетских компетенција.
8. Примена наученог.

Исходи часа:

- Ученици ће разумети основне појмове везане за старост и циклус воде на Земљи.
- Ученици ће моћи да објасне својства воде.
- Ученици ће објединити знања из биологије и хемије.
- Ученици ће умети да обраде и анализирају податке истраживања.
- Ученици ће унапредити знања о значају воде за екосистеме и људску употребу.
- Ученици ће развити свест о рационалној потрошњи и методама уштеде воде.
- Ученици ће бити способни да сарађују у групама и да израде еколошки часопис који обухвата њихове налазе.

Међупредметно повезивање:

Биологија, Хемија, Српски језик, Информатика, Математика (обрада података), Географија, Литературна култура

Међупредметне компетенције:

- компетенција за целоживотно учење;
- комуникација;
- рад са подацима и информацијама;
- решавање проблема;
- сарадња;
- одговоран однос према природи и здрављу;
- дигитална компетенција;
- естетичка компетенција.

Активности

Ученици:

- Истражују: старост воде, својства воде, доступност и географску распрострањеност воде, значај воде, потрошњу воде, мере за уштеду воде.
- Сарађују уживо и онлајн.
- Осмишљавају и креирају еко-часопис *Будамара* у веб 2.0 алату *Canva*.

- Пишу, прикупљају и анализирају еко-приче о води; најинтересантније еко-приче представљају у еко-часопису.
- Путем Гугл упитника, самопроцењују личну потрошњу воде, ставове о потрошњи и уштеди воде и навике.
- Дају предлоге за уштеду воде путем ментиметра.
- Осмишљавају и креирају постер „Предлози за уштеду воде” у веб 2.0 алату *Canva*.
- Осмишљавају и креирају водене стикере у веб 2.0 алату *Bitmoji*.
- Презентују резултате пројекта.
- Процењују и анализирају добијене резултате пројекта.

Наставници:

- Осмишљавају пројекат – предлажу тему пројекта.
- Дају инструкције за начин рада на пројекту.
- Предлажу интернет адресе са корисним садржајем.
- Подстичу ученике на сарадњу и истраживачки рад.
- Мотивишу ученике за стицање нових знања и повезивање са претходним знањима.
- Обезбеђују услове за реализацију наставе.
- Заједно са ученицима дефинишу критеријуме оценовања.
- Бележе и прате ангажовање и напредак ученика.
- Помажу ученицима да објективно процењују свој рад и рад других ученика.
- Процењују и анализирају добијене резултате пројекта.

Припрема ученика за интерактивни пројекат

🕒 Уводни део

- Кратко предавање о значају Дана вода и увод у тему пројекта.
- Дискусија са ученицима о њиховим предзнањима и искуствима везаним за воду.

🕒 Основни део

Ученици се деле у четири мешовите групе (помешани ученици из Сусека и Буковца), свака група добија један од следећих задатака:

1. Старост воде и доступност воде. Истраживање циклуса воде, старости воде на Земљи и како се вода рециклира у природи. Истраживање географске распрострањености воде и доступности питке воде.

2. Својства воде. Проучавање својстава воде (тачка кључања, тачка смрзавања, густина воде, густина леда, боја, мирис, укус).

3. Значај воде. Анализа важности воде за живе организме, екосистеме и за људску употребу (пољопривреда, индустрија, свакодневни живот), те писање, прикупљање, анализирање и објављивање еко-прича у еко-часопису.

4. Потрошња и уштеда воде. Истраживање локалне потрошње воде, спровођење анкета за самопроцену ставова о потрошњи и уштеди воде и о навикама у вези с тим и прикупљање предлога за уштеду воде. Израда постера у *Канви* са предлозима мера за уштеду воде након реализованих активности.

Свака група припрема кратак извештај, презентује своје резултате осталим групама и уређује сараднички у *Канви* свој део у еко-часопису на основу својих налаза. Додељују се улоге уредника, писаца, дизајнера и коректора како би часопис био готов и спреман за објављивање.

Сви ученици дају предлоге за уштеду воде у ментиметру, пишу еко-приче и дају их на увид тиму који ће их анализирати и објавити; сви ученици попуњавају анкету о самопроцени навика и ставова везаних за потрошњу и уштеду воде, те креирају своје водене стикере у алату *Биймој*.

Завршни део

На Дан вода 23. 3. 2024. представљање еко-часописа, ситуација урађеног и повратне информације ученика. Кратка дискусија о важности очувања воде и планови за будуће активности на ту тему.

Продукти интегративног пројекта:

- резултати анкете у Гугл упитнику;
- предлози мера за уштеду воде у ментиметру;
- плакат у *Канви* „Предлози мера за уштеду воде”;
- еко-приче;
- стикери урађени у апликацији *Биймој*;
- еко-часопис *Будамара* урађен у *Канви* [Линк ка еко-часопису](#).

Начини провере постигнућа

Наставник прати и анализира:

- активности током пројекта, обраде и анализирања података и израде еко-часописа у веб 2. алату *Canva*;
- квалитет сарадње и степен ангажованости чланова тима;
- начин представљања резултата;
- оствареност пројекта у свим етапама;
- повратне информације од ученика.

Начин презентације пројекта:

На часу Биологије у шестим разредима обе школе учеснице и на часу Хемије у седмом разреду у ОШ „Јован Поповић” у Сусеку и у школском електронском часопису *Школско звоно* ОШ „Јован Поповић” у Сусеку ([Линк ка чланку у електронском часопису](#)), на Фејсбук страници електронског часописа *Школско звоно* ([Линк ка чланку на фб страници](#)), на званичној Фејсбук страници ОШ „22. август” у Буковцу ([Линк ка чланку на фб страници](#)) и на блогу, намењеном наставницима биологије, колеге и наставника биологије Дејана Бошковића ([Линк ка чланку на блогу](#)).

Додатни прилози: Фотографије настале током трајања пројекта

 [Прилог за преузимање уз Зборник](#)

Myths and Legends

ОШ „Херој Иван Мукер”, Смедеревска Паланка

Predmet:	Engleski jezik i Istorija
Razred:	VI Redni broj časa: 37
Realizatorke:	Marijana Nikodijević i Sanja Jovanović
Nastavna tema/oblast:	Misterije
Nastavna jedinica:	Myths and Legends
Tip časa:	obrađa/vežbanje
Cilj časa:	– Upoznavanje učenika sa pojmovima MITA i LEGENDE. – Povezivanje istorijskog konteksta sa nastankom legendi o kralju Arturu i Robinu Huđu. – Usvajanje novih reči i izraza u vezi sa pomenutim legendama.
Očekivani ishodi na kraju časa:	Učenik će biti u stanju da: – razume i razlikuje pojmove mita i legende; – poveže istorijske prilike u srednjem veku sa nastankom legendi o kralju Arturu i Robinu Huđu, kao i mita o svetom gralu; – razume i usvoji nove reči i izraze na osnovu legendi iz engleske istorije, – navede neke od najvažnijih osobina mitskih junaka iz istorije.
Nastavne metode:	verbalna, auditivna, demonstrativna, komunikativna, IKT u nastavi
Oblici rada:	frontalni, individualni, rad u grupi
Nastavna sredstva:	Udžbenik <i>Over the Moon 6</i> , Eduka, projektor, prezentacija, štampani materijal
Međupredmetne kompetencije:	komunikacija, saradnja, celoživotno učenje, estetička kompetencija, odgovorno učešće u demokratskom društvu, digitalna kompetencija
Međupredmetno povezivanje:	Istorija, Srpski jezik, Građansko vaspitanje
Ključni pojmovi:	Outlaw, enemy, wisdom, knight, king, battles, sword, bow, arrow, brave, the rich, the poor

TOK ČASA

Uvodni deo časa (5 minuta)

Planirane aktivnosti nastavnika	Planirane aktivnosti učenika
Uvodna diskusija Across cultures, Myths and Legends, str. 62/63 Vežbanje br. 1 - Nastavnica Engleskog predstavlja današnju temu i pojmove mita i legende i ukazuje na razliku između ta dva pojma. - Ističe cilj časa. - Nastavnica Istorije navodi primere poznatih mitova i legendi iz istorije i ukazuje na neke od njihovih glavnih odlika.	- Iznose informacije koje su im poznate na temu mitova i legendi. - Učestvuju u diskusiji.

Glavni deo časa (35 minuta)

1. Legenda o kralju Arturu Vežbanje br. 2 - Nastavnica Engleskog jezika postavlja zadatak broj 2 iz udžbenika i predstavlja dve legende koje će se obrađivati na času. - Zapisuje na tabli ključne reči, koje će učenicima biti potrebne radi lakšeg razumevanja prezentacije. - Nastavnica predstavlja PPV prezentaciju legende o kralju Arturu, objašnjavajući ključne reči i pojmove. - Nastavnica Istorije povezuje na prezentaciju i predstavlja istorijski kontekst nastanka legende o kralju Arturu. - Povezuje osobine mitskih junaka iz istorije sa osobinama kralja Artura.	- Iznose predviđanja u vezi sa sadržajem lekcije. - Slušaju uputstva nastavnika. - Postavljaju pitanja. - Odgovaraju na dodatna pitanja u vezi sa prezentacijom. - Povezuju prethodno znanje iz istorije sa novim činjenicama.
2. Legenda o Robinu Hudu - Nastavnica Engleskog jezika deli učenicima štampani materijal i daje uputstva za 1. vežbanje – usvajanje ključnih reči za razumevanje animiranog filma o Robinu Hudu koji će učenici gledati. - Nastavnica pušta animirani film o Robinu Hudu. - Pokreće diskusiju o osobinama Robina Huda. - Nakon odgledanog filma, učenici igraju igru slaganja rečenica prema odgovarajućem redosledu (Vežbanje 2).	- Grupno rade pripremno vežbanje, ponavljaju reči koje čuju sa zvučnog zapisa. - Gledaju video-zapis. - Odgovaraju na pitanja. - Dodatno komentarišu odgledani video-zapis.

• Nastavnica proverava odgovore učenika i ukazuje i pomaže im da dođu do tačnih odgovora. • Vežbanje – provera razumevanja naučenog zaokruživanjem tačnih odgovora. • Nastavnica daje instrukciju da učenik pojedinačno pročita odgovor i pomaže u čitanju pitanja ukoliko je potrebno. • Sluša i proverava odgovore učenika. • Daje dodatna objašnjenja u vezi sa rečima i izrazima koji se pojavljuju.	– Učestvuju u zajedničkoj izradi zadatka, popunjavaju vežbanje na svom papiru. – Diskutuju, predlažu. – Zapisuju odgovore, proveravaju.
Završni deo časa (5 minuta)	
QUIZ na 63. str. u udžbeniku. • Nastavnica Engleskog čita pitanja iz kviza, objašnjava nepoznate reči, dok nastavnica Istorije daje dodatna objašnjenja mitova ukoliko je potrebno za bolje razumevanje današnje teme.	Zapisuju odgovore, proveravaju.
Način provere ostvarenosti ishoda:	
• Praćenje i posmatranje učenika tokom svih aktivnosti. • Tačnost rešenja vežbanja u štampanom materijalu. • Uspešnost učenika tokom aktivnosti u završnom delu časa.	

PRIKAZ MULTIMEDIJALNIH SADRŽAJA I NASTAVNE JEDINICE:

[THE LEGEND OF KING ARTHUR final.pptx](#)

<https://learnenglishkids.britishcouncil.org/listen-watch/short-stories/robin-hood>

Eduka portal

Welt und Umwelt (der 10-Minuten Chat) / Eco-products (Reduce, reuse, recycle)

ОШ „Моша Пијаде”, Иваново

ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНИ УГЛЕДНИ БИЛИНГВАЛНИ ЧАС

ШКОЛА: ОШ „Моша Пијаде”, Иваново

РАЗРЕД: VIII

Пошто се час одржао у „Недељи сећања и заједништва”, часу су присуствовали сви ученици виших разреда, као и ученици 4. разреда, који се, према члану 35. Закона о основном образовању и васпитању, упознају са предметним наставницима који ће им предавати у овом разреду.

РЕДНИ БРОЈ ЧАСА: 61/61.

ДАТУМ: 7. 5. 2024.

ПРЕДМЕТ: Немачки језик/Енглески језик

НАСТАВНИЦЕ: Маријана Полић и Татјана Тајдић

НАСТАВНА ТЕМА: Заштита животне средине: мислимо на себе и друге, чувамо здравље и живот

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА: Welt und Umwelt (der 10-Minuten Chat) / Eco-products (Reduce, reuse, recycle)

ТИП ЧАСА: обрада

ОБЛИК РАДА: фронтални, индивидуални, рад у паровима, групни рад

НАСТАВНЕ МЕТОДЕ: монолошка, дијалошка, рад на тексту, дискусија, визуелна

НАСТАВНА СРЕДСТВА: уџбеници и радне свеске из оба предмета, интерактивна табла, лаптоп, презентације ППП, наставни листови

ЦИЛJEВИ ЧАСА: Ученици ће умети да искажу ставове у вези са заштитом животне средине служећи се једноставнијим (четвртаци и петаци) и сложенијим (шести, седми и осми разред) језичким средствима.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ: По завршетку часа ученици ће бити у стању да у усменој комуникацији:

- искажу ставове на тему екологије служећи се једноставнијим, као и сложенијим језичким средствима, дискутују о проблемима, предлажу решења;

- разумеју сложеније текстове на тему заштите животне средине;
- разумеју исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих;
- изражавају мишљење, слагање/неслагање и дају кратко објашњење.

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: одговоран однос према око-
лини, одговорно учешће у демократском друштву, аутономне вештине
учења, вештине аналитичког и критичког размишљања, вештине слушања
и опажања, језичке, комуникативне и вишејезичне вештине, вештине за
сарадњу

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА: Српски језик, Биологија,
Информатика и Грађанско васпитање

🕒 УВОДНИ ДЕО ЧАСА

- Наставница Немачког језика упознаје присутне са циљем, темом као и током часа. Поставља им питања на српском језику: Шта је екологија? Како чувамо своју околину? Колико смо одговорни?
- Наставница Енглеског језика затим ученицима приказује неке слике које се могу наћи на разним производима и пита их да ли знају шта те слике значе (Прилог 1).

🕒 ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА

Ученици осмог разреда час раније су били подељени у две групе „English” и „Deutsch” и имали су да спреме презентације на одређене делове лекција.

- Главни део часа започиње група „Енглези” којој путем презентација ППП представља делове лекције коју су њени чланови припремили, најпре на енглеском, а затим и на српском због млађих ученика и сложенијих језичких конструкција, као и речи са којима се ови још нису сретали (прилози 2, 3, 4 и 5).
- Две ученице, представнице групе „Немци”, такође презентују своје делове лекције, најпре на немачком а затим и на српском због млађих ученика и сложенијих језичких конструкција као и речи са којима се ови још нису сретали (прилози 6 и 7).
- Наставнице затим постављају питања присутним ученицима у вези са презентацијама. На питања одговарају сви присутни ученици независно од тога који разред похађају:

Wo wohnt der Lieber leben? Warum?

Was wird später sein?

Warum müssen wir Energie sparen? Warum müssen wir immer aufpassen?

Stofftaschen oder Plastiktüten?

Macht ihr das Licht aus? Spart ihr Energie?

Do you recycle the plastic bags and bottles, glass or paper you have at home?

Have you ever reused some of the things? How? – Након овог питања на-

ставница приказује Прилог 8, идеје како неки предмети могу поново да се употребе.

What do you do to save water?

How can we prevent pollution?

Can you think of any eco-products? Do you use eco-products? Do you think it is important? Why? Why not?

- Трећа ученица, представница групе „Немци”, представља годишња доба и временске прилике и неприлике (Прилог 9). Наставница Енглеског за време њене презентације указује ученицима на сличности ова два језика и пита ученике четвртог разреда да преведу на енглески називе годишњих доба, а ученике петог разреда да преведу на енглески временске прилике.

🕒 ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА

- Ученице групе „Немци” на интерактивној табли пишу савете за спас животне средине, које потом ученици добровољци преводе у језику на енглески језик.
- Наставнице затим ученицима деле наставни лист на коме се налази квиз (Прилог 10) са питањима на енглеском и немачком језику; читамо, објашњавамо по потреби, ученици проверавају своје одговоре, наставнице читају решења на основу којих ученици могу да виде да ли се понашају исправно када је реч о очувању животне средине.
- Одређујемо домаћи задатак за следећи час:

Осмаци – Енглески – радна свеска стр. 74. и 75, задаци А и Ц; Немачки – радна свеска стр. 46, задаци 2, 3 и 4.

Четвртаци добијају за домаћи наставни листић на енглеском *Fuleco* (football + ecology), маскоту ФИФА Светског купа 2014, бразилског армадила који се налази на листи угрожених врста, да обоје по написаном упутству (Прилог 11).

Остали ученици по изласку из учионице добијају шаљиву песмицу о „еколошкој жаби” уз савет да се понашају као та жабица (Прилог 12).

 Прилози за преузимање уз Зборник

Eduka portal

Милица Војводић, Ивана Јовановић

**Let's talk in English, Russian and Serbian/
Давайте поговорим на енглијском,
руском, сербском языках**

ОШ „Павле Поповић”, Вранић

Наставница	Милица Војводић (и Ивана Јовановић)
Датум	5. 3. 2024.
Школа	ОШ „Павле Поповић”
Подножно одељење	
Разред и одељење	VIII ₁
Наставни предмет	Енглески језик и Руски језик
ОПШТИ МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ	
Наставна тема	Around the world / Око света
Наставна јединица	Let's talk in English, Russian and Serbian/ Давайте поговорим на енглијском, руском, сербском языках
Тип часа	вежбање
Циљ часа	– примена наученог у комуникацији; – комуникација у свакодневном говору – на руском и енглеском, као и увиђање позиције у којој се налази говорник страног језика.
ЗАДАЦИ ЧАСА	– увиђање важности комуникације на страном језику, као и увиђање богатства које доноси учење страних језика, уважавање различитих култура.
ИСХОДИ ЧАСА (шта очекујемо да ученик зна након часа)	– Ученици су у стању да примене знање стечено на часовима у свакодневној комуникацији и у аутентичној ситуацији. – Постављају питања на руском, енглеском и српском, одговарају на питања на ова три језика. – Ученици прихватају нову ситуацију и да науче основни корак за њих новог плеса.
Наставне методе	комуникација, дијалог (Столице су поређане у облику потковице.)
Наставна средства	пројектор и звучник
Облици рада	фронтални, индивидуални

Уџбеници у настави	Не користе се на овом часу.
Међуиџредмејтне компетенције	комуникација, компетенција за целоживотно учење, сарадња
Међуиџредмејтно њовезивање	Руски и Енглески језик (У којој мери можемо да се служимо овим језицима у комуникацији са странцима, као и увиђање мотивације за учење страног језика.)
ТОК ЧАСА	
Уводни део часа (5 минута)	
Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
Представљамо свог госта – Кирила из Русије, другара наставнице Милице, са којим иде на часове плеса и који прилично добро прича српски језик. Служимо Кирила слатком, као део традиционалне српске добродошлице.	Наставнице представљају госта, дају му прилике да се у краткој сам представи; Кирил износи на језике обраћањем на српском језику. Ученица донеће слатко, а Кирил се њиме послужи.)
Главни део часа (35 минута)	
Наставница Ивана позива ученике да сазнају више о Кирилу, постављајући му питања на руском; наставница Ивана усмерава разговор. Последње питање ће бити у вези са учењем енглеског и страног језика у Кириловој околини; наставница сугерише ученицима да поставе то питање. Прелазимо на део на енглеском – позивамо Кирила да постави питања ученицима у вези са школским животом, школом и местом у ком живе. Наставница Милица пита ученике да ли знају који плес плеше њихова наставница енглеског (јер им је то спомињала, а понекад би и скокнула неки корак током претходних часова) и такође пита Кирила како је сазнао за линди хоп. (Ако има времена, наставница пушта кратак видео о историји плеса линди хоп.)	Ученици постављају питања на руском, слушају Кирилове одговоре и по потреби се надовезују. Кирил објашњава у којим је разредима основне школе учио енглески, да ли је обавезан, да ли старији људи говоре енглески и сл. Кирил поставља питања на енглеском, ученици се јављају да одговарају. Питања су у вези са свакодневним и школским животом ученика, као и о њиховим интересовањима. Након што Кирил објасни, наставница Милица показује снимак наставника линди хопа како објашњавају кораке на енглеском. Ученици гледају тај кратки снимак. (Ако остане времена, ученици гледају снимак и после неко од ученика каже на енглеском или српском шта је сазнао из снимка.)

Наставница пушта снимак наставника линди хопа како објашњавају кораке на енглеском (ако има довољно времена). https://www.youtube.com/watch?v=6fDIPCuGpjE Наставница Милица и Кирил најављују плес као универзални језик који спаја људе https://www.youtube.com/watch?v=ZEcqHA7dbwM	Наставница Милица и Кирил плешу уз једну нумеру.
Завршни део часа (5 минута)	
Кирил показује децадима основни корак. Наставница Милица показује девојчицама основни корак. Пуштамо песму поново.	Ученици и наставница Ивана вежбају корак тако што су деца на једном крају учионице а Кирила, а девојчице и наставница Ивана на другом крају за наставнице Милице. Ученици плешу основни корак, у парку уз мелодију.
САМОПРОЦЕНА ИЗВЕДЕНОГ ЧАСА	
Час је одржан по плану, с тим што нисмо одгледали снимак о историји линди хопа да бисмо имали довољно времена за плес. Ученици су били заинтересовани и активни, посебно им се свидео последњи део са плесом. Најхрабрији (они који су хтели да отплешу основни корак у пару са другаром или другарицом) награђени су одличном оценом, то им је била мотивација.	
НАУЧЕНО НА СТЕТИЧНОМ УСАВРШАВАЊУ/ПРИМЕЊЕНО У ПРАКСИ	
Наставница Милица је у кампу за наставнике у Словачкој учила доста о примени аутентичних ситуација и материјала у настави – где спада и разговор са изворним говорницима страног језика који учимо. Фокус тог времена је био да увидимо оно што повезује људе различитих нација, неговати богатства различитости и културолошка размена.	
ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:	Није релевантно за овај час.

ПРИЛОЗИ:

Линк до албума где се види како су изгледали делови часа

<https://photos.app.goo.gl/iGL8wafEdqf82foAA>

Eduka portal

Живот у екосистему (систематизација); Тумачење табела, графикана, дијаграма (вежбање)

ОШ „Петар Лековић”, Пожега

ПРИПРЕМА ЗА ТИМСКИ ЧАС БИОЛОГИЈЕ И СРПСКОГ ЈЕЗИКА

Наставни предмети: Биологија, Српски језик и књижевност

Наставнице: Олгица Спасојевић, Сања Парезановић

Школа: ОШ „Петар Лековић”, Пожега

Разред: VII

Назив часа: Нелинеарни текстови

Наставне јединице: Живот у екосистему (систематизација)
Тумачење табела, графикана, дијаграма (вежбање)

Облик рада: групни

Место одржавања часа и наставна средства: школско двориште, припремљени штампани наставни материјали, мобилни телефони

Циљ часа: Утврђивање знања о популацији, еколошким факторима и биодиверзитету уз оспособљавање ученика за тумачење нелинеарног текста.

Наставне методе: учење пројектом (комбинација игара „Потрага за благом” и „Откључај учионицу”)

Корелација: Географија (национални паркови, оријентација на мапи), Математика (израчунавање, цртање графикана)

Активности ученика: Сарађују у оквиру групе, проналазе биљке у школском дворишту, решавају задатке, проверавају тачност решења, састављају графикан.

Активности наставника: Припремају и задају задатке, прате и усмеравају рад ученика, објашњавају.

Образовни исходи: Након часа ученици ће бити у стању да...

Основни ниво: пронађу тражену информацију која је представљена у табели или дијаграму; препознају одређене врсте у школском дворишту; препознају особине популације; знају улоге чланова у ланцу исхране; прате рад групе и активно учествују. **Средњи ниво:** повежу и упореде информације представљене графиконом/дијаграмом; извуку закључак из нелинеарног текста; прочитају из графикана бројност популације на основу датих параметара; активно доприносе раду групе. **Найвиши ниво:** на основу задатих параметара за абиотичке факторе представе податке самостално израђујући дијаграм/графикон; преузимају одговорност за рад групе; конструктивно доприносе заједничком раду.

Међупредметне компетенције: компетенције за учење (ученици у сарадњи са другима истражују и повезују нова знања); сарадња (ученик се као члан групе ангажује на заједничком решавању проблема); рад са подацима (ученик користи информације у различитим симболичким модалитетима повезујући их са знањима из различитих области); решавање проблема (ученици примењују знања из различитих области и ваншколска искуства за проналажење решења у новим ситуацијама које се јављају током учења); одговоран однос према околини (ученици развијају свест о деловању људских активности на животну средину)

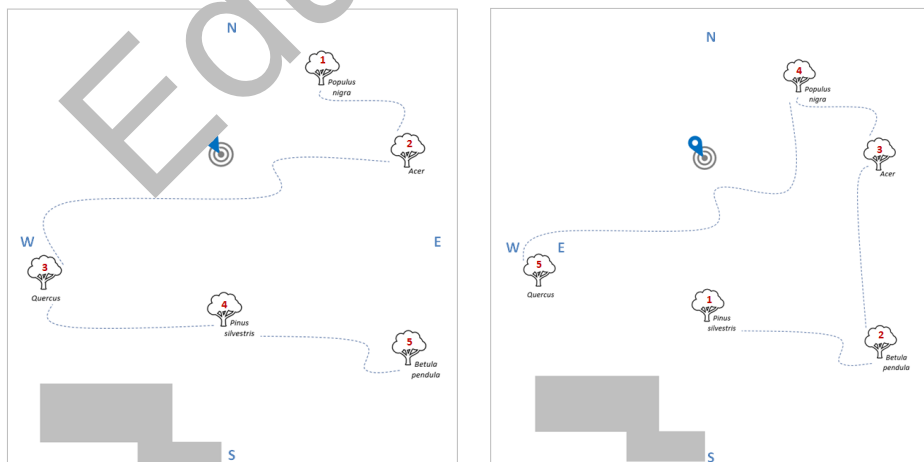
Провера остварености исхода: Праћењем сарадње у оквиру група; увидом у продукте заједничког рада, провером на наредним часовима.

Литература: М. Николић, *Методика наставе српског језика и књижевности*, Београд, 1999; Ј. Журић, Ј. Ангеловски, *Жубор језика, српски језик и језичка култура*, Едука, 2020; В. Милетић, Д. Комановић, *Материјал за 7. Едука, 2020.*

ТОК ЧАСА

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: Ученици се деле у пет група. Наставници објашњавају правила игре; деле ученицима упутства и материјал за рад. Час је организован као такмичење – побеђује група која прва стигне до краја игре.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: Свака група добија мапу на којој је представљено почетно место и **пет тачака** – тачке означавају места на којима се налазе **биљке које треба пронаћи**. Ради оријентације, на мапи су означене стране света. Биљке су означене латинским именима – од ученика се не очекује да биљку препознају по латинском називу, али им тај податак може помоћи уколико буду имали прилику да пронађу биљке (претраживањем интернета добиће информацију о томе коју биљку траже).

Слика 1: Мапе са уцртаним путањама

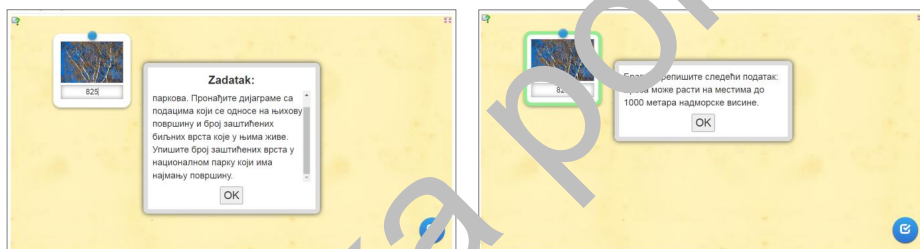
Свака група добија материјал за рад ([Прилог 1](#)).

На стабла биљака претходно су постављени **кју-ар кодови** (како би се игра мало закомпликовала, лажни кодови постављени су и на друге биљке у дворишту; тако ученици неће насумично тражити где су кодови, већ ће пратити мапу). Када пронађу одговарајућу биљку, **скенирањем кода ученици отварају апликацију у којој добијају задатак**. Сваки задатак захтева да се протумачи табела или дијаграм (табеле и дијаграми налазе се у материјалима које су ученици добили). Подаци у табелама/дијаграмима односе се на градиво биологије које је недавно обрађивано. Решавањем задатака ученици обнављају знања из екологије, али се упознају и са неким новим садржајима из те области.

Ученици решавају исте задатке, али различитим редоследом. На мапама су представљена иста места, али означена различитим бројевима.

Када унесу тачан одговор, ученици добијају **податак који треба да запишу**. Када пронађу свих пет биљака и реше свих пет задатака прикупиће пет података који су им потребни за **завршни задатак**. Завршни задатак је да представе податке које су добили у облику дијаграма.

За задатке се користи онлајн апликација *Learning Apps*.

Слика 2: Изглед задатка у апликацији *Learning Apps*

Очекује се да ће све групе успети да пронађу биљке и реше задатке за мање од пола сата. Иако нека група буде спорије радила, наставници им могу помоћи, или им сугерисати да завршном задатку приступе представљајући онолико података колико су добили.

Задаци

Задатак 1: У Србији има пет националних паркова. Дијаграм приказује податке који се односе на њихову површину и број заштићених биљних врста које у њима живе. Упишите број заштићених врста у националном парку који има најмању површину. <https://learningapps.org/display?v=phqgk44h324>

Задатак 2: У Србији живи 429 заштићених животињских врста. На две слике представљена су два дијаграма који приказују исте податке – број заштићених врста за сваку од наведених класа. Проучите податке представљене дијаграмима па упишите број који недостаје на Сlici 2. <https://learningapps.org/watch?v=pavj01tlc24>

Задатак 3: Проучите графикон који се односи на бројност популације једне врсте риба. Упишите слово којим је означен графикон који приказује тачне податке. <https://learningapps.org/watch?v=pkspue2dc24>

Задатак 4: Проучите слике које представљају мрежу исхране. Упишите назив животиње у чијој популацији ће доћи до повећања наталитета уколико се смањи бројност змија у ланцу исхране. <https://learningapps.org/watch?v=pq7ry9ejn24>

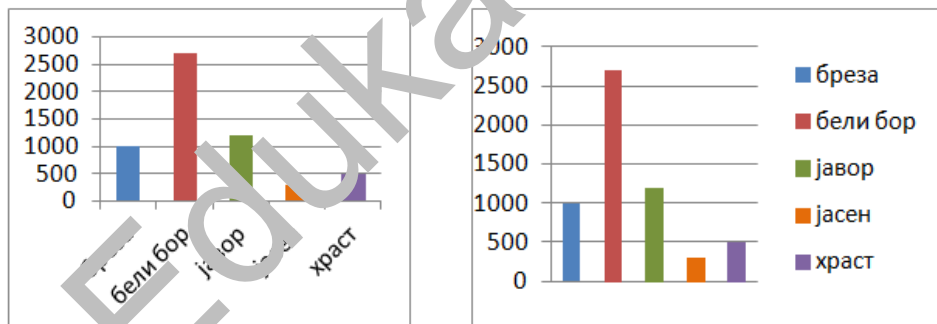
Задатак 5: Проучите одговарајућу табелу и израчунајте густину популације за боквицу. Упишите број који недостаје у датој табели. <https://learningapps.org/watch?v=p4v664fot24>

Завршни задатак:

Када реше све задатке, ученици ће прикупити податке о томе на којим надморским висинама могу расти одабране врсте дрвећа (Бреза: 1000 м; бели бор: 2700 м; јавор: 1200 м; јаблан: 300 м; храст: 500 м). Задатак је да нацртају дијаграм којим ће представити дате податке.

Очекује се да ученици нацртају дијаграме попут следећих:

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: Завршни део часа јесте осврт на активности и стечена знања/вештине. Ученици треба да излистају шта су све научили/увежбали/утврдили током часа. Процењују колико су допринели раду групе и колико су разумели садржаје. Објашњавају се евентуалне недоумице.

Домаћи задатак: Израчунајте бројност и густину популација брезе, јавора и храста у школском дворишту. Податке које сте добили учртајте на график/дијаграм. Да бисте решили овај задатак, истражите колика је површина школског дворишта.

 [Прилог за преузимање уз Зборник](#)

Одговорно живљење у грађанском друштву – одговоран однос према здрављу, ризично понашање

Школа за основно образовање одраслих, Сомбор

1.	Наставни предмет	СЦЕНАРИО ЗА ЧАС ИНТЕГРАТИВНЕ НАСТАВЕ Одговорно живљење у грађанском друштву – Биологија – Хемија
2.	Име и презиме наставника	Татјана Јаничић, психолог, наставница Одговорног живљења у грађанском друштву Јелка Филиповић, наставница Биологије и Хемије
2.1	Гости предавачи	Маријана Вуковић, нутриционисткиња Марио Дугалић, кредитовани тренер, студент медицине
3.	Школа	Школа за основно образовање одраслих, Сомбор
4.	Циклус ФООО	3. циклус
5.	Разред	осми
6.	Тема(е) из прог. предмета	Одговорно живљење у грађанском друштву – одговоран однос према здрављу, ризично понашање Биологија / Хемија – обнављање градива
7.	Тема блока	Одговоран однос према здрављу
8.	Циљ блока (1. Чему ће полазници да уче, за шта ће бити оспособљени; 2.Функционализација: зашто је то потребно и чему им то служи.)	Општи циљ: Унапређивање наставног процеса Специфични циљеви програма: ☞ разумевање значаја здраве исхране и редовне физичке активности у очувању физичког и менталног здравља; ☞ оспособити полазнике за развој критичког мишљења о здравим стиливима живота; ☞ развијање способности за сарадњу и тимски рад.
9.	Трајање блока	два блока

10.	ИСХОДИ
10.1	Општи исходи ☞ ЈЕЗИЧКА ПИСМЕНОСТ. Полазници су обогатили свој речник новим терминима. ☞ МАТЕМАТИЧКА ПИСМЕНОСТ. Полазници израчунавају и мере масу помоћу ваге и израчунавају индекс телесне тежине. ☞ ОСНОВЕ НАУЧНЕ ПИСМЕНОСТИ. ☞ ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ. Полазници добијају информације покретањем видеа о пирамиди исхране и органима за варење. ☞ УПРАВЉАЊЕ СОПСТВЕНИМ УЧЕЊЕМ. Полазници повезују појмове са претходно ученим градивом хемије (органска једињења), са градивом биологије (хормони, варење), као и с градивом о значају правилне исхране. ☞ РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА. Полазници су оспособљени да стечено знање примене у решавању свакодневних проблема. ☞ СОЦИЈАЛНЕ ИНТЕРАКЦИЈЕ И САРАДЊА СА ДРУГИМА. ☞ ЗДРАВСТВЕНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ. Брига о сопственом здрављу и здрављу својих најближих.
10.2.	Предметни исходи (исходи из програма предмета овог блока). На крају блока полазник/полазница ће да: ☞ набраја хранљиве материје ☞ наводи примере заступљености масти и уља, угљених хидрата и протеина у чврстим материјама ☞ опише улогу и значај угљених хидрата у организмима ☞ опише улогу и значај витамина у организмима ☞ наведе најважније витамине ☞ наведе изворе витамина ☞ објашњава важност здраве исхране кроз пирамиду исхране ☞ наводи предности које по здравље тела и духа доноси бављење физичком активношћу ☞ разликује здраве и нездраве начине исхране ☞ демонстрира вежбе за истезање мишића ☞ одреди време којим се одговарати раду, одмору и рекреацији ☞ објашњава повезаност физичке активности и здравља организма ☞ препознаје права и одговорности одраслог грађанина и у свом се понашању њима руководи ☞ направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника ☞ анализира јеловник са ставиштем о правилној исхрани ☞ изрази своје мишљење о поремећајима исхране ☞ процени сопствене животне навике у вези са исхраном ☞ направи воћну салату ☞ изрази критички став према медијским садржајима о здравим стилима живота ☞ користи ИКТ и другу опрему у истраживању и приказу резултата.
11	Међупредметне компетенције: компетенција за учење, комуникација, сарадња, одговоран однос према здрављу, решавање проблема, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција
12.	Кључни појмови за тему блока храна, хранљиве материје, пирамида исхране, биолошки важна органска једињења, протеини – беланчевине, масти – липиди, угљени хидрати – шећери, витамини, здравље, исхрана, ризично понашање, физичка активност, спортско-рекреативне активности

ГЛАВНИ ДЕЛОВИ БЛОКА ПО КОРАЦИМА

Одговоран однос према здрављу у данашње време веома је важна тема, и само ако константно разговарамо о њој и полазници и ученици ће постати свесни важности здравог начина живота. Упућујемо полазнике на повезаност садржаја са другим предметима. Стварамо подстицајну сарадничку атмосферу у школи негујући посвећеност раду уопште, повезујемо наставне садржаје више наставних предмета, а не концентрисано искључиво на наставни предмет који предајемо.

Корак 1. Наставница: Татјана Јаничић → Уводни део часа → Мотивационо-психолошка припрема полазника са циљем увођења полазника у садржину наставне теме и стварања подстицајне атмосфере за учење и активно учешће.

Поздравља полазнике, посетиоце часа и присутни наставнике и организује „мождану олују” на флип чарту за генерисање што више идеја о здрављу (шта је здравље, шта доприноси стварању здравља, шта одмаже, исхрана – шта се једе, шта је здраво, шта није, шта је физичка активност, колико је упражњавају, зашто је битна, хигијена – зашто је битна, врсте, примена). Примере записује полазник (добровољац) на табли (корелација са Српским језиком).

Корак 2. Користећи претходна знања и искуства, полазници наводе примере намирница које садрже масти и уља, угљене хидрате и протеине и даљи ток рада преузима наставница биологије Јелка Филиповић, која кроз следећи садржај **обнавља и утврђује градиво** биологије и хемије са полазницима 3. циклуса припремајући полазнике истовремено за следећи корак планираних активности.

Линк „Изокрнут учioniца – Систем органа за варење”

<https://youtu.be/ONXIUMyxQ30?feature=shared>

Линк „Управљење заштитне материје”

<https://view.genially.com/653d57e3e081880010591922/interactive-content-hraive-i-zashtitne-supstace>

→ У припремљеном материјалу коришћена су оба писма, корелација са Српским језиком.

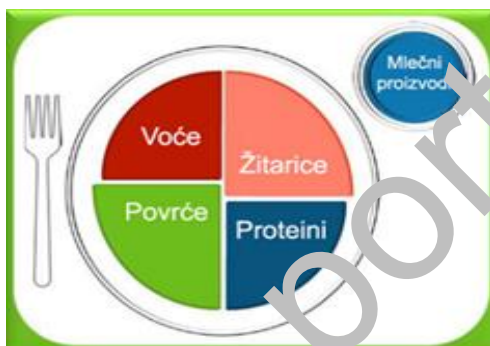
Корак 3. Презентација и предавање нутриционисткиње Дома здравља Сомбор – Маријане Вуковић

Предавање уз занимљиву и сликовиту презентацију о правилној исхрани, пирамиди здравља, намирницама које је добро комбиновати и намирницама које није добро комбиновати. Том приликом је одговарала на многобројна питања полазника о томе како да своју исхрану ускладе са својим материјалним могућностима, жељама и укусима, како да смање телесну тежину и израчунају свој индекс телесне масе, али је и сама постављала питања о томе како процењују своју исхрану у складу са информацијама које су добили о пирамиди исхране, здравом тањиру, важности obroka и намирница

13. која се уносе, као и о њиховим комбинацијама. Нутриционисткиња је обавестила полазнике да при Дому здравља Сомбор ради саветовалиште за исхрану и, уколико желе, могу заказати саветовање које прати индивидуализовани план исхране, и то бесплатно.

Корак 4. Практичан рад – припрема воћне салате и њена дегустација

Корак 5. Прављење индивидуалног плана исхране полазника – полазници добијају припремљен листић „Мој тањир” – упознавање полазника са визуелним приказом правилне исхране – „Мој тањир”, са калоријском вредношћу намирница и с калоријским таблицама: Готова и кувана јела

<https://www.dijeta.net/kalorijske-vrednosti-namirnica/>
<https://www.dijeta.net/kalorijske-tablice-gotova-kuvana-jela/>

Наставник скреће пажњу на важност избора и количине намирница које уносимо у току дана и на њихову енергетску вредност.

Корак 6. Важност бављења физичким активностима – једноставне вежбе

Марија Дугалић, тренер Центра за физичку припрему и спорт „Урбан бол” истакао је важност бављења физичким активностима за опште здравље, говорио је о врстама активности, о времену и начину реализације активности. Објаснио је и показао једноставне и свакој прилици могуће вежбе које помажу код проблема са вратним и раменим појасом, доњим делом кичме и ногама. Тренер је посебно истакао значај правилног полагајаја тела при обављању различитих активности, чиме се смањује додатно оптерећење на поједине делове тела. Полазници су и овде били активни сарадници и износили нам своја искуства из области физичких активности, како оних успешних, тако и, уз смех и шалу, оних мање успешних. Након урађених вежби размењујемо мишљења, делимо искуства.

Корак 7. Завршне активности наставника – евалуација, сумирање утисака и информација

14.	ГЛАВНЕ АКТИВНОСТИ НА НАСТАВИ
14.1	Припремне активности наставника: организује наставни процес (усклађује циљеве и исходе, планира садржаје, средства, методе рада); реализује наставни процес у свим његовим сегментима; пружа помоћ током рада; објашњава, одговара на питања, поставља питања, помаже да прецизирају своје исказе; понављају кључне појмове; саветује, похваљује; подстиче активност.
14.2	Активности полазника: слушају, дискутују, уочавају, повезују, одговарају на питања, проверавају научено, уочавају, анализирају, постављају питања, закључују, припремају и дегустирају воћну салату, вежбају, повезују и примењују постојеће и новостечено знање.
14.3	Завршне активности наставника – процена остварености циљева блока и исхода програма Оствареност исхода се прати и процењује током целокупног процеса на основу ангажовања полазника и тачности њихових одговора, у комуникацији на часу, приликом презентовања резултата задатих активности, на основу коментара полазника у вези с радом, анализом одговора полазника на евалуационом квизу. Посматрамо интеракцију на свим релацијама, то јест наставник–полазник, полазник–наставник, полазник–полазник, предавачи–полазник, полазник–предавачи.
14.4	Активности за саморегулацију. Ради утврђивања градива, полазници се упућују на занимљиву интерактивну квиз игрицу везану за пређени садржај неке апликације <i>Genially</i>, коју решавају индивидуално, у паровима или групно, зависно од доступности интернета, рачунара и других полазника. https://www.genially.com/653ccc6cfe562100114190c4/interactive-content-hraive-supstance Интерактиван електронски материјал може код полазника побудити интересовање и ангажованост, креативност и критичко мишљење. На основу наученог процењују како, колико и шта су научили на часу. Након урађеног, наставници и полазници анализирају одговоре, разговарају. Наставница похваљује рад и залагање полазника.
15.	Литература за полазнике • Данијела Малинар и Даница Павловић, <i>Хемија за осми разред основне школе</i>, Едука д.о.о., Београд • Весна Милетић, Душица Комановић, <i>Биологија за седми и осми разред основне школе</i>, Едука д.о.о., Београд • Приручник за наставнике и полазнике „Друга шанса”.

16. Главне поруке полазнику

- Добит је у схватању значаја здраве исхране и физичке активности за здравље. Код полазника се подстиче мотивација и развија свест о важности здраве исхране и физичке активности јер смо схватили да полазници у мањој мери примењују физичку активност и здраву исхрану у свакодневном животу. Решили смо да на овај начин повежемо те области са циљем да полазници усваје знања и развију свест о здравој и правилној исхрани, значају исхране за здравље људи и значају физичких активности за здравље. Користимо методе и технике примерене предметима и полазницима којима предајемо, а садржаје повезујемо са примерима из свакодневног живота. У планирању се руководимо образовним стандардима и исходима учења.
- Наставник завршава реченицом која представља дефиницију здравља Светске здравствене организације:

**„ЗДРАВЉЕ ЈЕ СТАЊЕ ПОТПУНО ФИЗИЧКОГ,
ПСИХИЧКОГ И СОЦИЈАЛНОГ БЛАГОСТАЊА,
А НЕ САМО ОДСУСТВО БОЛЕСТИ И
НЕСПОСОБНОСТИ.”**

Размера

ОШ „20. октобар”, Врбас

Предмет:	Математика и Географија
Наставнице:	Бојана Апелић – наставница Математике, Вукосава Доби – наставница Географије
Разред:	VI 2, 3
Датум одржавања часа:	2. 11. 2023. године
Школа	ОШ „20. октобар”, Врбас
Наставна област:	Рационални бројеви, 3. део
Наставна јединица:	Географска карта
Тип часа:	Размера
Циљ часа:	обрада
Очекивани исходи на крају часа:	Усвајање знања о појму размере и примена размере на примерима географске карте.
Стандарди	На крају часа ученик ће бити у стању да: – превести мере јединице за дужину из мањих у веће и обрнуто; – на основу растојања градова на карти одређује растојање у природи; – на основу растојања градова на Гугл мапи одреди растојање градова на карти; – разуме улогу карте кроз историју; – анализира, чита и тумачи елементе карте; – разликује математичке, географске и допунске елементе карте; – чита и тумачи општегеографске и тематске карте; – оријентише се у простору користећи компас, географску карту и сателитске навигационе системе.
Наставне методе:	монолошка, дијалoшка
Облици рада:	фронтални, индивидуални, рад у пару
Потребна опрема / услови / наставна средства за реализацију часа	табла, маркери, пројектор, рачунар, географска карта, телефон, „паметна” табла, алат „Гугл мапс”

Међупредметне компетенције:	дигитална компетенција, компетенција за учење и сарадњу, решавање проблема, рад са информацијама и подацима
Међупредметно повезивање:	ИКТ, примена размене на примеру географске карте и у реалним проблемима
Кључни појмови:	размера, размера карте, јединице мере за дужину
Оквир за преиспитивање оствареног часа:	избор активности; одступања/потешкоће приликом остваривања планираног. Шта бих променио/променила, другачије урадио/урадила?

ТОК ЧАСА

Уводни део часа (око 10 минута)

Планиране активности наставника:	Планиране активности ученика:
Представљање и истицање циља часа. Акценат ставити на примену овог дела градива у животним ситуацијама. Наставник понавља са ученицима које су јединице мере за дужину и какав је њихов однос. <pre> graph LR mm -- "·10" --> cm cm -- "·10" --> dm dm -- "·10" --> m m -- "·1000" --> km km -- "·1000" --> m m -- "·10" --> dm dm -- "·10" --> cm cm -- "·10" --> mm </pre> Црта шему на табли. Ученици се заједно са наставником подсећају за шта се користи која јединица мере за дужину. Пример: Ако меримо дужину њуџа, меримо у... или.... Продавница се налази на 200... од моје куће. Мост се налази на око 50... од моје школе. Удаљеност између Новог Сада и Врбаса јесте око 45.... Врбас је удаљен од Суботице око 90.... Врбас је удаљен од главне града, Београда, 129.... Маја је висока 129..., односно 1... и 29.... Ширина стуба је 60..., а његова висина је 80....	Ученици прате наставника и пажљиво слушају. Одговарају на постављена питања. Примишљају.

Главни део часа (25–30 минута)

Наставнице дефинишу појам размере као однос двеју величина и наводе да размера спада у математичке елементе географске карте, те и да је на њој приказана у легенди карте. На примерима у атласима и на зидним картама наставнице показују који су математички елементи карте (размера). У дискусији са ученицима долази до закључка како на основу размере и растојања на карти одредити растојање у природи и обрнуто.

Задатак 1. Ученици на карти Србије одређују растојање Врбаса од Новог Сада, Суботице, Београда, Куле и Ваљева. На основу тог растојања, применом размере, одређују растојање градова у природи. На крају, одређују растојање тих градова помоћу Гугл мапе. Упоредјују добијена растојања. Коментаришу зашто постоје одступања.

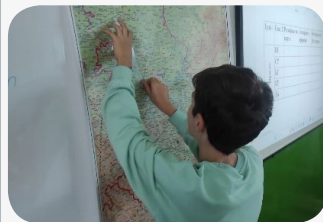
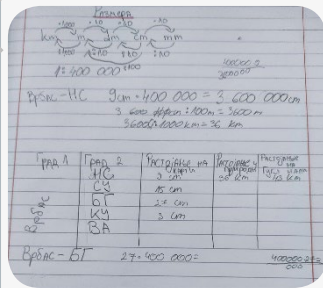
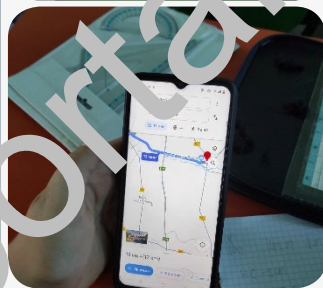
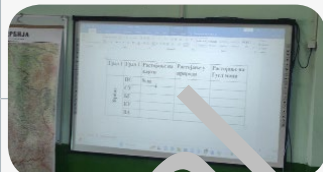
Град 1	Град 2	Растојање на карти	Растојање у природи	Растојање на Гугл мапи
Врбас	НС			
	СУ			
	БГ			
	КУ			
	ВА			

Задатак 2. Ученици на Гугл мапи одређују растојање Врбаса од Суботице, Србобрана, Шапца, Зрењанина. На основу тог растојања, применом размере, одређују растојање градова на карти. Мера растојање на карти и упоређују га са добијеним растојањем.

Град 1	Град 2	Растојање на Гугл мапи	Растојање на карти израчунато	Растојање на карти измерено
Врбас	СБ			
	СО			
	ША			
	ЗР			

Ученици раде задатак у пару.

Примењују закључке донете у дискусији са наставницама. Активно учествују у решавању проблема.

Завршни део часа

Планиране активности наставника:

– Наставнице дају ученицима кратак евалуациони листић.

Планиране активности ученика:

– Попуњавају евалуациони листић и приликом изласка из учионице враћају га наставнику.

- Наставнице прате како су ученици усвојили ново градиво које ће им бити од велике користи у даљем раду, како се сналазе и читају карту.
- Час је објављен на сајту школе
<https://os20oktobarvrbas.com/ugledni-cas-matematike-i-geografije-02-11-2023-god/>

Евалуација:

1. Да ли си данас нешто ново научио/научила?
2. Упутства за решавање задатака била су ми јасна. ДА НЕ
3. Утисак са данашњег часа:

Евалуација:

1. Да ли си данас нешто ново научио/научила?
2. Упутства за решавање задатака била су ми јасна. ДА НЕ
3. Утисак са данашњег часа:

Евалуација:

1. Да ли си данас нешто ново научио/научила?
2. Упутства за решавање задатака била су ми јасна. ДА НЕ
3. Утисак са данашњег часа:

Евалуација:

1. Да ли си данас нешто ново научио/научила?
2. Упутства за решавање задатака била су ми јасна. ДА НЕ
3. Утисак са данашњег часа:

Евалуација:

1. Да ли си данас нешто ново научио/научила?
2. Упутства за решавање задатака била су ми јасна. ДА НЕ
3. Утисак са данашњег часа:

Евалуација:

1. Да ли си данас нешто ново научио/научила?
2. Упутства за решавање задатака била су ми јасна. ДА НЕ
3. Утисак са данашњег часа:

Миграциони процеси – сеобе Срба

ОШ „20. октобар”, Врбас

Датум:	23. 2. 2024. године
Разред:	VIII Одељење: 2
Писана припрема за час:	Географија, Историја
Наставна тема:	Друштвеногеографске одлике Србије (становништво)
Наставна јединица:	огледни час „Миграциони процеси – сеобе Срба” Час су одржали наставник географије Вукосава Доби (ОШ „20. октобар”, Врбас) и наставник историје Младен Заклан (ОШ „20. октобар”, Врбас)
Тип часа:	обрада новог градива
Облик рада:	индивидуални, фронтални
Наставна метода:	дијалогска, демонстрација
Наставна средства:	„паметна” табла, лаптоп, пројектор, <i>genially</i> (<i>interactive presentation, quiz</i>)
Образовни стандарди који се реализују у оквиру методске јединице:	ГЕ.1.1. препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе. ГЕ.2.1.3. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред. ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и шемом. ГЕ.2.4.1. описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене географске регије. ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница – објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте. ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје. ИС.1.1.9. зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје.

Образовни стандарди који се реализују у оквиру методске јединице:	ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости. ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике. ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда. ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом. ИС.2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје. ИС.2.1.3. препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје. ИС.2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости.
Образовни стандарди који се реализују у оквиру методске јединице:	
Међупредметне компетенције:	дигитална, естетска, компетентности за учење, рад са подацима и информацијама, комуникационе способности
Литература:	учбеник, подаци са интернета
Напомена:	Линкови за приступ наставним интерактивним садржајима https://view.genially.com/5d4d5d0e891ad00154b1fdb/presentation-migracie Линк са сајта школе о одржаном огледном часу Географије и Историје: https://szkolatobarvrbas.com/ugledni-cas-geografije-i-istorije-23-02-2024-god/
Нови појмови:	миграције становништва, узроци миграција, имиграција, емиграција, миграционе струје
Корелација:	Географија, Историја, Информатика, Природа и друштво
Уводни део часа:	
Активности наставника: – Час почиње кратким представљањем и излагањем наставника Вукосаве Доби и Младена Заклана који истичу циљ часа. – Обавештавају ученике о начину извођења часа, наглашавајући присутност интерактивних садржаја. – Наставници најављују нову наставну јединицу и упознају ученике са миграционим процесима у Србији. Активности ученика: – Слушају наставнике и прате њихова упутства. – Посматрају, уочавају и самостално закључују. – Учествују у разговору.	

Активности наставника:

– Главни део часа започиње се усменим пропитивањем ученика. Наставници постављају неколико кратких питања опште информисаности:

1. На која два начина се креће становништво?

Очекивани одговор: Природно и механичко.

2. Шта спада у природно кретање становника?

Очекивани одговор: Наталитет и морталитет.

3. Шта се подразумева под механичким кретањем становника?

Очекивани одговор: Миграције или промена места сталног боравка.

– Мотивишу ученике за рад.

– Помажу када је то неопходно.

– Наставници покрећу на интерактивној табли занимљив садржаје који су рађени на платформи *Genially* (*interactive presentation, quizz*).

– Наводе узроке миграција становништва Србије које су се кроз историју мењали.

– Наглашавају да су најчешћи разлози за миграције били економског (лоши услови живота, незапосленост) и политичког карактера (политички притисци и ратни сукоби).

– Објашњавају поделу миграција и наводе четири историјске миграционе струје.

Активности ученика:

– Раде у паровима на питања, активно учествују у занимљивим интерактивним садржајима и играма, дискутују са наставницима, дискутују међусобно, објашњавају, анализирају, самостално изводе закључке.

– Записују у свеске интересантне чињенице, брзо памте.

– Проучавају илустрације, фотографије, графиконе.

– Износе своја мишљења и запажања.

– Повезују раније стечено знање с новима сазнањима.

Интерактивни садржаји:

<https://view.genially.com/65d4d5d0e891ad00154b1fdb/presentation-migracije>

Завршни део часа

У завршном делу ученици су навели позитивне коментаре о часу, односно о интерактивном начину понављања и утврђивања пређеног градива.

Ученици онлајн попуњавају кратке анкете о претходном часу, које су анонимне и које ће користити приликом евалуације часа.

Hello history, васиона и планета Земља – истраживачи и астронаути

„20. октобар”, Врбас,

ОШ „Братство–јединство”, Куцура

Предмет:	Географија и Енглески језик
Разред:	V ₂
Датум одржавања часа:	13. 10. 2023.
Наставнице:	Вукосава Доби, наставница Географије (ОШ „20. октобар”, Врбас), и Здравка Мајкић, наставница Енглеског језика (ОШ „Братство–јединство”, Куцура)
Школа	ОШ „20. октобар”, Врбас ОШ „Братство–јединство”, Куцура
Наставна област:	Васиона, планета Земља
Наставна јединица:	„ <i>Hello history</i> , васиона и планета Земља – истраживачи и астронаути”
Тип часа:	дискусија, разговор
Циљ часа:	Циљ часа је да ученици примене стечена знања из различитих предмета (Енглески језик, Информатика) да успутају нових као и да развију своје језичке и дигиталне вештине.
Очекивани исходи на крају часа.	На крају часа ученик ће бити у стању да: – разуме једноставне текстове у којима се дају основни биографски подаци; – разуме и формулише једноставне исказе који се односе на изражавање способности; – користи једноставна језичка средства да постави питања помоћу упитних речи; – разуме краћи текст на тему радње у прошлости; – описује личности из прошлости у неколико везаних исказа; – повеже географска сазнања о свету и истакнутим географско-историјским личностима; – помоћу карте опише распоред копна и воде на Земљи и наведе називе континената и океана;

	– повезује постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком; – разликује појмове васиона, галаксија, Млечни пут, Сунчев систем, Земља.
Стандарди	ГЕ.1.2.1. именује небеска тела у Сунчевом систему и наводи њихов распоред. ГЕ.1.2.2. описује облике Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања. ГЕ.2.2.1. описује небеска тела и њихова кретања.
Наставне методе:	монолошка, дијалошка, демонстративна
Облици рада:	фронтални, индивидуални, рад у пару
Потребна опрема / услови / наставна средства за реализацију часа	табла, маркери, пројектор, рачунар, телефон, „паметна” табла, апликација <i>Hello history</i> (рад са вештачком интелигенцијом), алат <i>Genall</i>
Међупредметне компетенције:	дигитална компетенција, компетенција за учење и сарадњу, решавање проблема, рад са информацијама и подацима
Међупредметно повезивање:	ИКТ, Енглески језик
Кључни појмови:	Никола Коперник – астроном, Галилео Галилеј – астроном, Едвин Армстронг – астронаут, Кристифор Колумбо – откриће Новог света
Оквир за преиспитивање оствареног часа:	избор активности; одступања/потешкоће приликом остваривања планираног. Шта бих променила/променила, другачије урадио/урадила?

ТОК ЧАСА

Планиране активности наставника:	Планиране активности ученика:
– Час почиње кратким представљањем и поздравом наставница Вукосаве Добрић и Здравке Мајкић које истичу циљ часа. – Обавештавају ученике о начину извођења часа, наглашавајући присутност интерактивних садржаја и примену апликације <i>Hello history</i> (рад са вештачком интелигенцијом). – Наставница Енглеског језика наводи ученицима из ког разлога је претходно наведена лекција везана за енглески језик.	– Активно слушају наставнице и прате њихова упутства. – Посматрају, уочавају и самостално закључују. – Самостално се служе мобилним телефонима и апликацијом <i>Hello history</i>. – Постављају прецизна питања на енглеском језику уз неопходну сугестију наставница. – Читају, преводе и бележе добијене одговоре на енглеском језику.

Уводни део часа (око 10 минута)	
Планиране активности наставника:	Планиране активности ученика:
Представљање и истицање циља часа. Активности наставника: – Мотивишу ученике за рад. – Помажу када је то неопходно. – Утврђују степен стеченог знања.	Ученици прате наставнице, пажљиво слушају. Одговарају на постављена питања. Промишљају.
Главни део часа (25–30 минута)	
Наставница Географије и наставница Енглеског језика постављају неколико кратких питања на енглеском језику да би провериле општу информисаност ученика: Шта је васиона / <i>What is space?</i> Очекивани одговор: <i>Cosmos is infinite space that surrounds us.</i> Шта се налази у васиони / <i>What is located in space?</i> Очекивани одговор: <i>Cosmic bodies.</i> Који инструмент се користи за посматрање васионских тела / <i>Which instrument is used for watching cosmic bodies?</i> Очекивани одговор: <i>Telescope.</i> Који научник је изумео телескоп / <i>Which scientist invented the telescope?</i> Очекивани одговор: <i>Galileo Galilei.</i> Који је научник који астроном тврдио да се мања небеска тела okreћу око Сунца / <i>Which scientist claimed that smaller cosmic bodies rotate around the Sun?</i> Очекивани одговор: <i>Nicolaus Copernicus.</i> Који астронаут је први ступио на тло Месеца / <i>Which astronaut was the first one to walk on the Moon?</i> Очекивани одговор: <i>Neil Armstrong.</i> Ког облика је планета Земља / <i>Which shape is planet Earth?</i> Очекивани одговор: <i>Ellipsoid, geoid.</i>	Активно учествују у занимљивим интерактивним садржајима, одговарају на питања. Ученици постављају питања на енглеском језику истакнутим географско-историјским личностима служећи се мобилним телефонима и апликацијом <i>Hello history</i> (рад са вештачком интелигенцијом) уз помоћ наставнице. Дискутују са наставницом, дискутују међусобно, објашњавају, анализирају, самостално изводе закључке. Записују у свеске интересантне чињенице, брзо памте. Примењују закључке донете у дискусији са наставницом. Активно учествују у решавању проблема.

8. **Колико има континената на планети Земљи / *How many continents are there?***

Очекивани одговор: *Seven continents.*

9. **Који истраживач је открио Америку / *Which explorer discovered American continent?***

Очекивани одговор: *Christopher Columbus.*

– Покреће се квиз рађен у алату *Genially*.
– Заједно са ученицима, наставнице покрећу апликацију *Hello history* (рад са вештачком интелигенцијом).

– Помажу и пружају неопходне сугестије ученицима приликом постављања питања на енглеском језику.

Интерактивни садржаји:

<https://www.hellohistory.ai/>

Час је објављен на сајту школе:

<https://os20oktobarvrbas.com/ogledni-cas-geografije-i-englenskog-jezika-13-10-2023-god/>

Завршни део часа (5–10 минута)

Планиране активности наставника:	Планиране активности ученика:
– Наставник даје ученицима кратак евалуациони листић. У завршном делу ученици су навели позитивне коментаре о часу, односно о интерактивном начину понављања и утврђивања градива. Ученици онлајн попуњавају кратке анкете о претходном часу, које су анонимне и које ће се користити приликом евалуације часа.	Попуњавају евалуациони листић и приликом изласка из учионице враћају га наставнику.

Миланка Милићевић, Владан Андрић,
Сања Симић де Граф

Наше одељење – један тим, један циљ
ОШ „Вук Караџић”, Лозница

Припрема за ЧОС у сарадњи са педагошким саветником и директором

Име и презима наставника:	Миланка Милићевић (одељењски старешина), Владан Андрић (директор), Сања Симић де Граф (педагошка саветница)
Предмет:	Час одељењског старешине у одељењу VI ₂
Редни број часа:	
Наставна тема/јединица:	Наше одељење – један тим, један циљ
Датум:	25. 4. 2024.
Тип часа:	комбиновани
Облици рада:	групни
Методе рада:	усменог излагања, разговора, демонстрације, практичних радова
Наставна средства:	лаптоп, пројектор, ППТ, наставни листићи, бојице, слаткише, стиропор, дресови, пехар, медаље од одељењска
Циљ:	Оспосодбавање ученика да применом суштинске олимпијске вредности (поштовање, пријатељство, издржљивост) допринесу да једно одељење функционише као један сараднички тим са истим циљем.
Исходи:	Ученик ће бити у стању да: – зна основне олимпијске вредности и да их примени у свакодневном животу; – зна спрам својих способности своју улогу у тимском раду; – зна како функционише одељењска заједница и своју улогу у њој.
Стандарди:	<u>Основни ниво:</u> Ученик схвата како функционише одељењска заједница у смислу олимпијских вредности поштовања, пријатељства и заједништва и своју улогу у томе како да кроз тимски рад допринесе бољем функционисању одељењске заједнице као једног тима.

Стандарди:	<u>Средњи ниво:</u> Ученик описује примере заједништва одељењске заједнице који се реализују у одељењу, реализоване примере добре праксе поштовања, пријатељства, заједништва, као и изазове са којима се сусрећу ученици у одељењу. <u>Напредни ниво:</u> Ученик критички изражава позитивне и негативне примере међуљудских односа у одељењу, истиче добре стране тимског рада и примере добре праксе, упућује на изазове и евентуалну реституцију, даје предлоге како се може унапредити сарадња ученика да би једно одељење било један тим.
Допринос промоцији олимпијских вредности у складу са исходима:	Основне олимпијске вредности – поштовање, пријатељство и изузетност у овом одељењу се промовишу најпре кроз уважавање индивидуалних карактеристика сваког ученика кроз прихватање различитости и уважавање мишљења и ставова. Пријатељство се учвршћује кроз тимски рад, а изузетност подразумева овде и сваку специфичност коју има неки ученик, а која може да допринесе бољем функционисању одељењске заједнице (на пример, ученици са изузетним способностима преносе технике свог рада, ученици који су омиљени у друштву упућују на заједништво, ученици који имају неки таленат предочавају га и постижу друге да то ураде, затим ученици наводе изазове које имају одељењској заједници и кроз поштовање и на пријатељски начин анализирају и долазе заједнички до најбољих могућих решења).
Опште међу предметне компетенције:	– одговорно учешће у демократском друштву, – сарадња, – компетенција за целоживотно учење, – комуникација, – естетичка компетенција, – рад с подацима и информацијама, – дигитална компетенција, – решавање проблема, – предузимљивост и предузетничка компетенција, – одговоран однос према околини, – одговоран однос према здрављу.
Корелација:	Српски језик, Ликовна култура, Физичко васпитање, Музичка култура, Енглески језик, Екологија

Литература:	– Олимпијско образовање https://olimpijskimuzej.rs/sr/olimpijsko-obrazovanje – Олимпијски музеј https://olimpijskimuzej.rs/virtualtour/ – Материјал који је Олимпијски комитет у сарадњи са Министарством просвете проследио школама. – Интегративни материјал наставника који учествују у пројекту.
Коментари (специфичности часа у смислу начина и места реализације, дидактичких средстава или неких других специфичности)	Час одељењског старешине осмишљен је у оквиру пројекта Олимпијског комитета и Министарства просвете у којем наша школа учествује, па смо се одлучили да на овом часу буду присутни сви актери наставног процеса – ученици, одељењски старешина, родитељ једног детета који је уједно и лични татилац тог детета које ради по ИОП-у, због директора школе и педагошки саветника. Крајњи циљ од саме презентације коју је Министарство послало, преко виртуелног обиласка олимпијског музеја, па све до истицања олимпијских вредности и практичне примене на часу и проглашавања три победника у дресовима српске тробојке са међахом, ЧОС има задатак да кроз добро осмишљен процес и активности упуту ученике првенствено на заједништво и толеранцију.
Иновације:	Ученици су подељени у три радионице кроз три тима – ЦРБНИ („Ми и свет“), ПЛАВИ („Оно што начини победим“) и БЕЛИ („Рециклажа и заштита животне средине, одржавање хигијене животног простора“). Ученици ће по реализованом пројекту увидети да су то боје српске тробојке и да је за постојање неопходно да три тима раде у функцији једног универзалног тима.
Начин провере остварености исхода:	Праћењем постигнућа ученика од стране одељењског старешине, директора и педагошког саветника кроз заједничку евалуацију која подразумева индивидуално праћење сваког ученика, уложен труд у складу са индивидуалним карактеристикама, као и рад у групи, а на основу идеја, залагања и продуката рада.
*** Изглед табле (пројектор) са истакнутим кључним речима, појмовима	Пројектор – Олимпијско образовање https://olimpijskimuzej.rs/sr/olimpijsko-obrazovanje – Олимпијски музеј https://olimpijskimuzej.rs/virtualtour/
Кључне речи:	олимпијске вредности, заједништво, толеранција, тимски рад

*** Припремне активности:

Одељењски старешина у договору са директором и педагошким саветником осмишљава ЧОС и обавештава ученике да припреме материјал који им је неопходан за тај час.

У сарадњи са професорком угоститељства Средње економске школе урађене су медаље од јестивих медањака са јестивом налепницом.

Активности наставника:

- договарају се о осмишљавању часа чији су реализатори одељењски старешина, директор и педагошки саветник и тачно дефинишу улоге;
- одељењски старешина обавештава ученике о часу и о материјалу који треба да понесу;
- директор проучава презентацију ОКС-а и најављује пројекат који се реализује у школи у сарадњи са ОКС-ом и Министарством просвете;
- педагошки саветник има задатак да конкретизује олимпијске вредности ученицима и у договору са њима сврстава их у три групе према њиховим способностима.

Активности ученика:

- пажљиво слушају упутства наставника;
- постављају питања;
- предлажу активности у складу са својим способностима и прикључују се групама.

ТОК ЧАСА

Уводни део часа

Активност	Увод у пројекат „Промоција олимпијских вредности”, реч директора (5 минута)
Активности ученика	– пажљиво слушају упутства наставника; – прате излагање директора и презентацију.
Активности наставника	Директор најављује пројекат „Промоција олимпијских вредности и заједништва”, покреће презентацију ОКС-а и Министарства просвете и сажето образлаже циљеве пројекта.

***Евалуација (попуњава се након реализованог часа)	Активност у потпуности реализована. Директор у кратким цртама објаснио олимпијске вредности и упутио ученике да ће у сарадњи са одељењским старешином и педагошким саветником реализовати осмишљене активности. Ученици пажљиво слушали и искрено се радовали овом пројекту.
---	--

Главни део часа		
Активност	Активности ученика	Активности наставника
Радионица „Олимпијске вредности у свакодневном животу” кроз такмичење трију тимова ученика који представљају СРПСКУ ТРОБОЈКУ – ЦРВЕНОГ, ПЛАВОГ и БЕЛОГ ТИМА (35 минута). С обзиром на то да су ученици истакли да су им омиљени предмети Физичко, Музичко, Ликовно и Енглески језик, а и у духу предстојећег празника Васкрса, промоцији традиције, одељењски старешина и педагошка саветница осмислиле су радионице за три тима. РАДИОНИЦА ПЛАВОГ ТИМА „ОНО ШТО НАС ЧИНИ ПОСЕБНИМ” – промоција своје нације, традиције и културе, а и сусрет Васкрсу. Ученици осмишљавају радионицу штампа васкршњих јаја од стипопор у виду олимпијских порука на чистицу. Циљ ове радионице јесте да бити део света значи бити поносан на своју земљу, културу, традицију, пуним срцем бити поносан на то што си. Кроз заједничко украшавање васкршњих јаја, ученици ће дискутовати о нашим обичајима и религији, а истовремено ће на јајима шарати јединствене поруке упућене свим људима и поштовању сваке земље, културе и нације и богатству човечанства у различитости.	– пажљиво слушају упутства педагошке саветнице; – постављају питања, сугеришу; – на основу сопствених способности, прикључују се једну од трију група; – учествују у тимском раду, осмишљају, предлажу; – цртају, боје, израђују паное, праве олимпијске кругове од сламчица, украшавају васкршња јаја, сецкају штампан материјал, осмишљавају поруке, слогане;	– педагошка саветница конкретизује олимпијске вредности ученицима и улоготворила са њима састава их у три групе према способностима, и то у три тима, а та три тима представљају СРПСКУ ТРОБОЈКУ: 1. ЦРВЕНИ ТИМ И РАДИОНИЦА „МИ И СВЕТ”; 2. ПЛАВИ ТИМ И РАДИОНИЦА „ОНО ШТО НАС ЧИНИ ПОСЕБНИМ”; 3. БЕЛИ ТИМ И РАДИОНИЦА „РЕЦИКЛАЖА И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ОДРЖАВАЊЕ ХИГИЈЕНЕ ЖИВОТНОГ ПРОСТОРА”;

РАДИОНИЦА БЕЛОГ ТИМА „РЕЦИКЛАЖА И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ОДРЖАВАЊЕ ХИГИЈЕНЕ ЖИВОТНОГ ПРОСТОРА” – израда олимпијских кругова од пластичних сламчица и промоција екологије и рециклаже. Победнички тим добиће пехар и медаље које су заправо медаљаци са јестивим налепницама (*медаље су продукт сарадње са професорком угоститељства Средње економске школе Дејаном Лазаревић). Циљ ове радионице је да прављењем олимпијских кругова од пластичних сламчица подигнемо свест о рециклажи и да кроз све то промовишемо олимпијске вредности. Ученици осмишљавају поруке и паролe, а затим и дискутују о хигијени и одржавању животног простора.	– анализирају, дискутују; – критички се осврћу на сопствени рад и на рад у групи.	– одељењски старешна прати рад ученика, како индивидуално, тако и у групи, вреднује рад ученика, похваљује, сугерише, коригује, упућује.
***Евалуација (попуњава се након реализованог часа)		
Радионице реализоване изнад сваког очекивања. Ученици су приступили тимском раду од почетка, имали су висок степен мотивације, а то је допринело да су се сами прикључили тиму у складу са својим способностима. Било је чак и пар изузетних примера да су ученици једног тима помагали ученицима другог тима, што је оправдало циљ да једна здрава компетитивна атмосфера прерасте и у нешто још више, а то је да је племенит циљ изнад такмичења. Ученици су били спонтани и вредни. Прилози		

Завршни део часа		
Активност	Активности ученика	Активности наставника
ЕВАЛУАЦИЈА И ПРОГЛАШАВАЊЕ ПОБЕДНИКА Одељењски старешина директор и педагошки саветник, на основу забележених праћења активности, евалуирају рад сваког тима понаособ, истичући оно што су добро урадили и сугеришући уколико је негде потребна корекција. Након тога следи изненађење јер:	– пажљиво слушају евалуацију наставника – учествују у дискусији у процену свог рада и рада других учесника	– саопштавају резултате – похваљују, сугеришу, коригују рад ученика – истичу олимпијске вредности и тимски рад
ТРИ ТИМА ЧИНЕ ЈЕДНУ СРПСКУ ТРОБОЈКУ-СВИ СУ ПОБЕДНИЦИ (5 минута) Након овога следи уручивање пехара за цело одељење и додела медаља.	– излажу своје мишљење и критички се осврћу на реализоване активности – ученици се даје могућност да одељењска донесла попуњене евалуационе листиће и да у међувремену пажљиво оцене сопствене активности активности других учесника, као и да изнесу мишљење о реализованом часу уопште као и могуће корекције	– постављају заједничко толеранцију и покреће сваког човека у контекст здраве компетитивне атмосфере кроз тимски рад
***Евалуација (попуњава се након реализованог часа)		
Евалуација и саопштавање резултата протекли су како се пожелети може. Ученици су одговорно саслушали наставнике, били поносни на свој рад, прихватили корекције, али и изразили коректност и објективност у процени сопственог рада и рада других учесника. Одушевили су се кад су схватили да ова три тима црвени, плави и бели нису три одвојена тима него боје на српској тробојци и да, ако желе да побеђују, онда то могу као један тим, заједничким снагама, као одељењска заједница, где свако даје свој допринос у складу са сопственим способностима. Промовисане су укусне медаље за сва три места у смислу дегустација, али је ученицима истакнуто да су сви освојили златну медаљу.		

Eduka portal

Начини заштите младих од опасности и злостављања на интернету

ОШ „20. октобар”, Врбас

Датум: 15. 12. 2023. године
Разред: 5. Одељење: 2
Писана припрема за час: ЧОС – ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ
Наставна тема: Интернет насиље
Наставна јединица: огледни час „Начини заштите младих од опасности и злостављања на интернету” Час су одржали наставница Географије и одељењски старешина V ₂ Вукосава Доби (ОШ „20. октобар”, Врбас), педагошкиња Ивана Бала Тамаш (ОШ „20. октобар”, Врбас) и чланови Вршњачког тима школе (ученици седмог и осмог разреда).
Циљ часа: – Уочавање вршњачког насиља као великог проблема школе. – Разумевање и схватање узрока насиља. – Подстицање ученика на размишљање о мерама за превазилажење насиља у школи. – Оспособљавање ученика да заштите свој идентитет на друштвеним мрежама и спречавање конфликта.
Тип часа: радионица, ограда
Облик рада: индивидуални, фронтални, групни, дискусија
Наставна метода: дијалошка, демонстрације
Наставна средства: „паметна табла”, лаптоп, пројектор, презентација рађена у програму Power point, kviz kahoot
Исходи часа: По завршетку ој теми ученик ће бити у стању да: – схвати проблем вршњачког насиља у школи; – схвати узроке насиља; – увиди своје место и улогу у активностима на превазилажењу – елиминисању насиља; – наведе опасности које се дешавају – заштити свој идентитет на друштвеним мрежама приликом коришћења интернета и друштвених мрежа; – препозна непримерене радње, изазове и коментаре на друштвеним мрежама; – преузме одговорност за своје поступке на друштвеним мрежама.

Задаци

А) Образовни:

- упознавање са проблемима који се јављају приликом коришћења интернета;
- научити ученике шта обухвата електронско насиље;
- научити ученике како треба да реагују на појаву електронског насиља;
- упутити ученике коме могу да се обрате у случају појаве електронског насиља.

Б) Васпитни:

- развијање код ученика емпатије према другима;
- подстицање ученика на сарадњу и неговање пријатељства;
- развијати код ученика осећај за толеранцију и поштовање различитости;
- формирање правила лепог понашања којих се треба придржавати приликом коришћења друштвених мрежа.

Међупредметне компетенције: дигитална, естетска, компетенција за учење, рад са подацима и информацијама, комуникационе способности

Литература: дигитални приручници, водичи са интернета

Напомена:

Линк са сајта школе о одржаном угледном Часу одељењског старешине:

<https://os20oktobarvrbas.com/uceljni-cas-sa-temom-nacini-zastite-mladih-od-opasnosti-i-zlostavljanih-na-internetu-15-12-2023-god/>

Нови појмови: интернет превари, поруке непримереног садржаја, социјално насиље (одбацивање), дигитално насиље

Корелација: Техника и технологија, Информатика, Грађанско васпитање

Предвиђена диференцијација задатака:

Уводни део часа

Активности наставника:

- Час одељењског старешине почиње кратким представљањем и излагањем наставнице Вукосаве Доби, педагошкиње Иване Тамаш и Вршњачког тима школе, који истичу циљ часа.
- Обавештавају ученике о начину извођења часа, наглашавајући присутност интерактивних садржаја.

Активности ученика:

- слушају, прате упутства;
- посматрају, уочавају и самостално закључују;
- учествују у разговору.

Активности наставника, педагога и чланова Вршњачког тима:

– Главни део часа започиње се усменим пропитивањем ученика, поставља се неколико кратких питања у виду опште информисаности ученика:

1. Да ли користите друштвене мреже (Тик-ток, Инстаграм, Твитер...)?

Очекивани одговор: Да.

2. Да ли знате шта је дигитално насиље?

Очекивани одговор: Узнемиравање на друштвеним мрежама.

3. Да ли прихватате захтеве непознатих људи на друштвеним мрежама?

Очекивани одговор: Не.

4. Да ли знате да наведете неке облике дигиталног насиља?

Очекивани одговор: Да, у виду порука или фотографија са непотребним садржајима или изазови.

– Упознавање ученика са облицима дигиталног насиља и његовим специфичностима.

– Наводе низ примера дигиталног насиља.

– Објашњавање која кривична дела обухвата високо технолошки криминал.

– Разговор са ученицима о емпатији, одговорном понашању на интернету, позитивној онлајн комуникацији и дигиталној репутацији.

– Информисање ученика о томе коме могу да се обрате у случају појаве дигиталног насиља.

– Издвајање вредности које су ученицима важне за безбедно коришћење интернета.

– Предлагање правила за безбедно коришћење интернета и друштвених мрежа.

– Дефинисање вредности које се могу неговати и у виртуелном свету.

– Мотивисање ученике за рад.

– Помажуће је то неопходно.

– Чланови Вршњачког тима покрећу на интерактивној табли занимљиву презентацију (рађену у програму *Power Point*), а потом и квиз (рађен у плату *Kahoot*).

Главни део часа

Активности ученика:

– Радо одговарају на питања, активно учествују у занимљивим садржајима и у квизу, дискутују са наставником, педагогом и Вршњачким тимом, дискутују међусобно, објашњавају, анализирају, самостално изводе закључке.

– Износе своја мишљења и запажања.

– Повезују раније стечено знање с новима сазнањима.

Интерактивни садржаји:

Завршни део часа

У завршном делу ученици су навели позитивне коментаре о часу. Ученици онлајн попуњавају кратке анкете о претходном часу, које су анонимне и које ће користити приликом евалуације часа.

Лепота је у различитости

Технолошка школа, Параћин

ОПШТИ ПОДАЦИ О ЧАСУ	
Наставни предмет:	Час одељењског старешине
Школа:	Технолошка школа, Параћин
Предметна наставница:	Оливера Максимовић Богдановић
Разред:	први разред средње школе или чети разред основне школе
Време реализације часа:	септембар
МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ О ЧАСУ	
Назив наставне јединице:	Лепота је у различитости
Тип часа:	радионица
Место извођења:	учионица
Облик рада:	фронтови, индивидуални, групни
Наставне методе (технике):	вербалне (монолошка, дијалогска), метода демонстрације и илустрације, рад на тексту (радни листови), израда радова, брејнсторминг
Наставна средства:	помоћна или основна (фломастер, табла, сунђер), визуелна (фотографије, цртежи), текстуална (штампани и писани текстови), аудио-визуелна (рачунари, филм), мануелна (темпере, материјали)
Кључни појмови:	толеранција, различитост
Циљеви и исходи часа:	
Циљ часа:	а) образовни: • Стицање знања о значењу појмова различитост и толеранција. • Упознавање са факторима који могу позитивно или негативно да утичу на осећање толеранције и толерантног понашања.

Циљ часа:	б) <u>васпитни</u>: - Подизање свести код младих и деце, као и код родитеља, о постојању осетљивих друштвених група и о важности прихватања различитости и поштовања. в) <u>практични</u>: - Боља сарадња у одељењу и стварање осећања припадности и заједништва. - Приближити ученике једне другима, дати им простора да испричају своју причу. Помоћи им да се сигурно и пријатно осећају у свом окружењу.
Исходи часа:	- Ученик ће знати да објасни значење појмова различитост и толеранција. - Ученик ће умети да препозна ситуације у којима треба реаговати толерантно и прихватити разлике. - Ученици ће бити спремни на сарадњу и разумевање унутар хетерогеног колектива. - Ученици ће бити свесни проблема са којима се сусрећу млади, као и њихови родитељи из различитих друштвених група.
Литература и додатни материјал:	
Штампани и дигитални (рађени у апликацијама Word, Canva)	- Радни листићи са образложним садржајима, задацима и питањима, презентација, инфографик, лого одељења: https://drive.google.com/drive/folders/1wqSlQXhu3Uy63OvLV6TrGGmRXyYQOfnR - Филм: https://drive.google.com/drive/folders/1wqSlQXhu3Uy63OvLV6TrGGmRXyYQOfnR
Корелација:	
Међупредметно повезивање:	Српски језик и књижевност, Ликовна култура, Рачунарство и информатика, Грађанско васпитање, Етика, Филозофија, Психологија
Међупредметне компетенције:	- Крајњи циљ свих ових активности иде ка развоју међупредметних компетенција које представљају комбинације знања, вештина и ставова који су потребни свакој особи за лично испуњење и развој и друштвено укључивање. - компетенција за целоживотно учење, - вештина комуникације, - рад са подацима и информацијама, - дигитална компетенција, - сарадња.

Начини провере остварености исхода:

- Путем посматрања (активности ученика, учешће у разговору, како се аргументују и доносе закључци, квалитет постављених питања).
- Радови.

Организација часа

Уводни део часа (трајање око 10 минута):

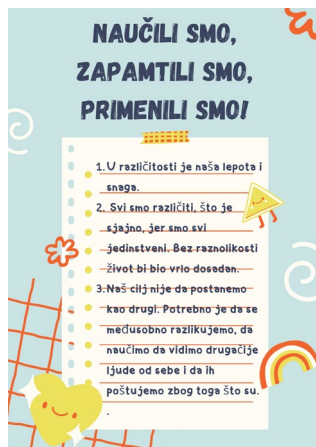
- Мотивишемо ученике да се укључе у рад тако што ћемо им рећи: *Хајде да постанемо њим. Да ли и ви то желите?*
- Истичемо циљ часа. Наше излагање прати пп презентација. Ученицима образлажемо због чега је важно оно о чему ћемо данас причати и шта ћемо постићи и научити на овом часу.
- Наставник лепи на таблу уводни инфографик, који ће бити инспирација за даљи рад.
- Делимо учесницима радне листове које ће имати код себе током трајања часа.

(Прилог 1)

➤ 1. корак: ХАЈДЕ ДА СЕ ПРЕДСТАВИМО (Слајд број 2):

Говоримо ученицима: *Замислићеш ситуацију да вам долази нови ученик или наставник у одељење. Ви треба да му се представите иако ипак нећете рећи своје име и презиме и неку своју особину или вештину коју желите да истакнете...* Сваки ученик је изабрао листић са омиљеном бојом и на њему записује своју реч којом жели да се представи.

Један ученик има задатак да покупи листиће и залепи их на хамер, тако да сви листићи, када се залепе, образују облик великог срца. Дискусија и коментарисање особина које су наведене, са акцентом на томе да су сви они заједно већ део једног срца, које је симбол заједништва и љубави. Поред речи које означавају особине које су се развиле демонстрацијом одређених вредности и поступањем у складу са њима, стављамо неки знак – подсетник – како бисмо један од тих примера касније лакше уочили на листи и искористили у дискусији (нпр. одговоран, толерантан, хуман, отворен...).

➤ **2. корак – КАДА КАЖЕМО РАЗЛИЧИТ/РАЗЛИЧИТА, НА ШТА ПРВО ПОМИСЛИШ? (Слајд број 3)**

Ученици ће своје асоцијације записивати у своје радне листове (задатак под бројем 1), а наставник на таблу или хамер записује све што ученици наводе. Враћамо их на срце које смо добили записивањем и указујемо им на то да је неко представљајући се већ рекао „толеранција“, а неко „толерантан сам према друговима“, поштење – поштен, праведност – праведан, одговорност – одговоран. Једно је вредност, а друго је особина која проистиче из те вредности. (Уколико се деси да су ученици наводили само особине (или само вредности), пишемо поред неколико обележених – нпр. ако су ученици говорили само особине, бирамо неколико и поред њих дописујемо вредност која је везана за ту особину, нпр. толерантан – пишемо толеранција, поштен – поштење...

Средишњи део часа (трајање око 25 минута)

➤ **3. корак: ХАЈДЕ ДА ПРИЧАМО О РАЗЛИЧИТОСТИ И ТОЛЕРАНЦИЈИ (Слајд број 4)**

Анализа појмова различитост и толеранција.

Свако наше понашање обликовано је вредностима и уверењима које смо усвојили и који су део нашег бића. Тражимо од ученика да наведу примере различитости и толеранције.

Примери могу бити: учешће у хуманитарним акцијама, помоћ болесним и старијим особама...

➤ **4. корак: КРАТКИ АНИМИРАНИ ФИЛМ О ДЕЧАКУ ИОНУ**

Линк ка филму о дечаку Иону (трајање 9 минута)

https://www.youtube.com/watch?v=KsjvUJmWzks&ab_channel=CGMeetup

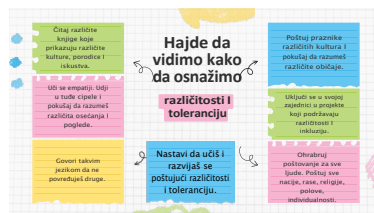
Анализа филма и дискусија. Акценат је на **емоцијама и метафорама** у филму.

➤ **5. корак: ДЕФИНИСАЊЕ ПОЈМА (Слајд број 6)**

Након свега изреченог сви заједно покушавамо да дефинишемо појам толеранција.

➤ **6. корак: ХАЈДЕ ДА ОСНАЖИМО РАЗЛИЧИТОСТИ И ТОЛЕРАНЦИЈУ (Слајд број 7)**

Ученици читају из својих радних листова један по један задатак и коментаришу га.

➤ 7. корак: ХАЈДЕ ДА БИРАМО (Слајд број 8)

На другој страни радног листа налазе се мисли које говоре о различитости и толеранцији. Задатак ученика је да изаберу мисао која је по њиховом мишљењу најадекватнија. Гласањем бирамо ону која ће постати мото одељења.

Завршни део часа (трајање око 5–10 минута):

➤ 8. корак: ХАЈДЕ ДА ПРАВИМО (Слајд број 9)

Делимо ученицима температуре различитих боја, свако бира боју коју највише воли. Тражимо од ученика да обоје своје дланове а затим да оставе отисак свог длана на хамеру. Постављамо питање постоје ли две особе са истим отиском. Тако добијамо дрво различитости, упросто кад смо сви удружени у својој различитости, чинимо живот лепшим. Хамер ће бити изложен на панелу у учионици.

• Наставник затим шаље ученицима видео снимак у којем ученици изабрали свој **мото одељења**. Након успешног часа урадиће групну одељењску фотографију. Изабрани мото и фотографија послужиће да се направи **лого одељења**. Тај лого ће се користити као **профилна слика** свих група које ће временом одељење правити. Такође, ученици су се сложили с тим да се он налази на крају сваког њиховог рада који буду радили из свих предмета. На тај начин ће наставници схватити да је одељење свесно своје колективне припадности.

Захвалићемо ученицима на активном учешћу. Питаћемо их како им се допала тема часа. Уколико желе, ова тема се може додатно обрађивати на неком од следећих часова.

Задатак за домаћег задатка:

Представите родитељима оно о чему смо данас причали, покажите им радне листове са часа и питајте их да ли су имали у школи, и да ли и данас на послу и у животу имају неки пример који говори о поштовању или непоштовању различитости и толеранције. Утиске ће пренети на наредном часу.

Напомене:

Истаћи јаке стране ученика: њихову способност да лепо цртају, да воле да помажу наставнику на часу. Радити на зближавању ученика тако што ће помагати међусобно. Увести у причу ученика татора. Њихову сарадњу поздравити аплаузом. Развијати осећање заједништва и сарадње.

Eduka portal

СРЕДЊА ШКОЛА

Edukā portal

Eduka portal

Романтизам у европској књижевности у време вештачке интелигенције

Седма београдска гимназија, Београд

Припрема за час за наставну јединицу *Романтизам у европској књижевности у време вештачке интелигенције*

Наставни предмет: Српски језик и књижевност

Школа: Седма београдска гимназија, други разред гимназије

Наставна тема: Књижевност

Тип часа: пројектна настава

Облик рада: фронтални, групни **Метод:** дијалогски, текстални, демонстративна, стваралачка, дискусија

Кључне речи: романтизам, поема, роман у стиху, романтичарска проза, бајроновски јунак, сувишан човек, светски бол

Међупредметне компетенције: сарадња, дигитална компетенција, комуникација, целоживотно учење, решавање проблема, рад са подацима и информацијама, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција

Циљеви пројектне наставе: Увођење знања о романтизму у европској књижевности

Продукт пројекта: електронски часопис

<https://online.fliphtml5.com/gho/#p=1>

Мотивација: Кроз циљ пројектне наставе јесте креација електронског часописа на тему романтизма у европској књижевности који ученици сами уређују. У савременом образовном окружењу технологија игра кључну улогу у модернизацији и унапређењу наставног процеса. Садржај часописа и начин обраде теме био је предмет разматрања у учионици. Наставница даје сугестије али је отворена за идеје ученика. Како би се обрадила наставна тема, ученици ће писати блогове, али ће свој часопис обогатити својим поетским/видео-радовима који су у вези са темом утолико што говоре о емоцијама, инспирацији, оним аспектима романтизма који се односе на самоизражавање. Новина у нашој наставној пракси јесте да се заједнички рад обогати и садржајима генерисаним путем вештачке интелигенције (ВИ).

Увођење вештачке интелигенције у наставу пружа многобројне могућности за иновативан приступ градиву и ангажовање ученика на више нивоа. У овом пројекту користили смо ВИ за генерисање слика (у маниру романтичарског сликарства) на основу промптова које су ученици креирали помно читајући текстове романтизма. За ове садржаје користили

смо апликације *Craiyon* и *Ideogram AI*. Писање замишљених интервјуа са писцима романтизма, писање исповести јунака књижевних дела овог периода (нпр. исповест Бајронове ћерке о оцу, повод за настанак *Франкенштајна*, разговор са Поом, Татјаном, Алеком и слично) захтева од ученика да што прецизније напишу свој захтев и тему на коју желе добити одговор. Ученици су имали задатак да пронађу одговарајућу апликацију, критички преиспитају генерисане одговоре, провере веродостојност, тачност, прецизност одговора поредећи га са изворима. На овај начин ученици могу да се поставе у улогу ликова, размишљајући о мотивацији, осећањима и ставовима. Ова активност подстиче дубље разумевање и емпатију према ликовима. Интервјуи омогућавају ученицима да критички разматрају и анализирају поступке и мотиве ликова, размотре различите аспекте личности и донесу закључке на основу текста.

Креирање промптова за генерисање слика захтева од ученика да пажљиво читају текстове и описе у делу, да прецизно дефинишу кључне елементе тако да ова активност унапређује њихове вештине читања, анализе и писања. У исто време од ученика се захтева и познавање романтичарског сликарства како би задатак био успешно урађен.

Писање блогова омогућава ученицима да се активно укључе у процес креирања садржаја у дигиталном окружењу, али и размену знања и идеја, што подстиче вршњачко учење и сарадњу.

Укључивање свих ових елемената у један медиј омогућава ученицима да покажу своје вештине и знања, као и да развијају осећај за тимски рад и заједнички успех. Да би успешно урадили задатак, ученици треба да темељно познају градиво и креативно га преобликују у новом медију.

На овај начин су ученици добили прилику да се од пасивних рецепијената преобрате у активне креаторе садржаја у дигиталном окружењу. У оваквом начину рада, сматрали смо, крије се могућност за развој и креативност, задовољство и игру, као и могућност формирања самосвесних личности које ће активно учествовати у критичком преосмишљавању савременог света и перманентно доприносити стварању друштва знања.

Образовни циљеви: Основни циљ оваквог приступа јесте указивање на свободан приступ уметничким делима и епохама, мотивисање ученика за досљивлајно и истраживачко читање и продубљивање знања о стваралаштву романтичарских писаца као што су Пушкин, Бајрон, Гете, По, Хајне, Иго и Новалис. Упознаваћемо ученике са програмским текстовима и темама романтизма, усмеравајући их на тумачење дела у контексту жанровских карактеристика и књижевне историје. Ученици ће учити о доминацији лирике, жанровским особеностима дела романтизма, специфичном сензибилитету романтичарских јунака, као и о терминима попут сплина, дендија, декадента и сувишног човека. Посебна пажња ће бити посвећена улози приповедача у делима као што су *Пушовања Чајлда Харолда* и *Евџеније Оњегин*. Упознаћемо ученике са термином романтичарске ироније као принципом мишљења којим се субјективизује стварност, поиграва се њоме.

Васпитни циљеви: Теме љубави и слободе у делима као што су *Евџеније Оњегин* и *Циџани* и даље су актуелне и значајне за савремене младе људе. Контраст између живота романтичарских јунака (Оњегин, Алеко, Чајлд Харолд) који представљају егоизам и привидну слободу, и вредности које представља Татјана, као што су пожртвовање, оданост и верност, показује значај људских врлина. Упркос немогућности личне среће, ова дела наглашавају моћ љубави да мења свет. Тема фемцида у *Циџанима* може бити актуализована и кореспондира са данашњим временом, развија свест ученика о фаталним замкама егоизма.

Функционални циљеви: Развијање културе писменог и дигиталног изражавања може се остварити кроз групни рад на изради блогова, генерисању материјала путем апликација *Chat GPT*, *Craiyon*, *Ideogram* итд. Ученике упознајемо са концептом ауторских права и лиценци, што је важно знања за етичко коришћење дигитализованих садржаја. Кроз разговор о књижевним делима, али и о радовима ученика/садржаја креираног путем ИИ, развија се аналитичност, критичко промишљање, способност да се самостално дође до закључака, израђује се самопоуздање ученика кроз учествовање у интерпретацији и расправи о делу, усавршавају се самосталне интерпретативне способности. Једино стимулисањем свесне активности ученика може доћи до истинског интересовања за књижевност, сложен и непрегледан свет школске лектуре, али и књижевности и уметности уопште. Зато је веома битно мотивисати ученике да језицима изнесе и аргументовано бране своје ставове чиме се развија полемички дух, култура дијалога и слушања саговорника. Овакво књижевно размишљање и тумачење драгоцено је за даље размишљање о свим слојевима јавног и херметичнијим облицима које доноси модерна књижевност.

Коришћена наставна средства: Поред папира, оловака, табле, часописа, стручне литературе потребан је одређен број рачунара или „паметних“ телефона са приступом на интернету на којима ученици могу креирати своје радове. Време потребно за реализацију пројекта уз претходну припрему јесте деветири школска часа распоређена у оквиру једног месеца, сваке седмице у току месеца један час посветили смо пројекту.

Исход учења: Ученик ће бити у стању да: креира медијски садржај, одређујући његов циљ; осмисли ликовне/графичке, текстуалне елементе из којих се састоји блог/садржај електронског издања; процени естетски аспект медијског садржаја; разликује романтизам као књижевни метод и правац у историји књижевности; одреди трајање, наброји главне представнике правца; разуме и активно користи термине романтизам, романтичарска поетика, поема, роман у стиху, романтичарска иронија, бајроновски јунак, сувишан човек, денди, сплин; тумачи књижевно дело са разумевањем његових жанровских карактеристика и књижевноисторијског контекста; уочава специфичне структурне и стилистичке елементе дела; доводи у везу поједине елементе структуре дела са значењем целине;

уочава тематско-мотивске комплексе типичне за епоху и уочава разлике у њиховој обради; употребљава секундарне изворе у тумачењу; износи своје утиске и запажања о књижевном делу; процени веродостојност и релевантност садржаја генерисаних путем ВИ у обради теме, одреди друштвени и културолошки значај романтичарских идеја; примени знања у оквиру рада своје групе; дискутује на задату тему користећи аргументе, сарађује у оквиру групе користећи дигиталне технологије.

Корелација: Језик, медији и култура, Уметност и дизајн (изборни програми у гимназији), Ликовна уметност, Рачунарство и информатика, Музичка култура, Филозофија

Активности наставника: поставља циљеве пројекта; предлаже активности; формулише истраживачке задатке за читање и тумачење сваке групе; дели ученике у радне групе сходно њиховим интересовањима и умењима; организује рад са ученицима; мотивише ученике анализира грађу и литературу; упућује на литературу, подстиче оригиналне, креативне и личне стратегије у решавању проблема и приступу теми; модерира дијалог; систематизује активности и знања до којих су ученици дошли током истраживачког и креативног рада; координира активности при уређењу часописа; подстиче ученике на додатна независна истраживања и отварање нових тема; евалуира резултат рада.

Активности ученика: предлажу садржаје које ће креирати; помно (истраживачки) читају текстове и изводе из литературе; припремају се за рад на часу; учествују у дијалогу; доводе информације у вези са темом; решавају проблеме групно, индивидуално или с наставником; пишу сценарио/промпт/свој литерарни рад; израђују своје блогове у апликацији *Adob Сџарк*; истражују Б.М. апликације; дигитализују садржаје, креирају и уређују електронску књигу; излажу резултате групног рада; износе своје закључке и вреднују свој начин у раду уз образложења.

Ток часова: Подела на групе врши се у складу са афинитетима ученика. Подела на групе: **блогери (историчари, теоретичари, колекционари књижевних вешта, романтичарски јунаци, путници кроз простор и време, трагачи на романтичарском иронијом, истраживачи кобних заноса, љубитељи језовитог, страшног, чудног, чудесног, фантастичног), ликовни уредници, песници, истраживачи ВИ, одговорни уредници издања.** Ученици су унапред упознати са истраживачким задацима и темама тј. комплексима мотива из епохе романтизма које би у групном раду требало да обраде при писању блогова. У уводном делу часа ученици подељени у групе представљају своје теме одељењу, а наставник предочава кораке који следе. На главном делу часа свака група на основу својих истраживачких задатака и извода из литературе разматра идејна решења, ради свој задатак. Уколико има потребе, наставник координира рад група, даје сугестије, појашњава како користити литературу или како приступити

одређеном проблему. На наредном часу свака група укратко презентује свој блог/крирани садржај. Читамо замишљене интервјуе, писма, исповести, блогове. Ликовни уредници издања приказују своје генерисане слике. На следећем часу уредници креирају електронски часопис. Сви учесници дају своје мишљење о естетским думетима приказаног, могућностима да се рад побољша, проблемима које су имали у приступу теми или изведби рада, недоумицама које су их пратиле. На крају следи евалуација рада са нагласком на евалуирању активности које су праћене употребом ВИ у настави. Праћење и вредновање групног рада одвија се путем Гугл учионице. *Google Docs* служи за израду текстуалног дела групног задатака и сарадњу унутар групе. *Adobe Spark*, *Genial.ly*, *Flip5 HTML*, *Craiyon*, *Ideogram AI* (алати за креирање, публикување и дељење) користе се за продукте рада, презентовање и проверу остварености исхода, *Google Forms* (упитник) за вредновање рада и самовредновање. За креирање QR кодова користимо апликацију *ME-QR*.

ПРИЛОГ 1

Истраживачки задаци за писање блогова

ПРИЛОГ 2

Линкови ка блоговима ученика

Књижевне врсте у романтизму

<https://new.express.adobe.com/webpage/AsOhufW7r8c2x>

Језовито, мрачно, тајанство о романтизму

<https://new.express.adobe.com/webpage/7lPpVtxLF8EZa>

Романтичарски јунак

<https://new.express.adobe.com/webpage/IxApclWi6uhmV>

Тема путовања и путања у романтизму

<https://new.express.adobe.com/webpage/PIlGt1AsD6mWK>

Истраживачки књижевни заноса

<https://new.express.adobe.com/webpage/causO8kEFVLX>

Творетелари

<https://new.express.adobe.com/webpage/ScVyokN6D3mAZ>

Трагови романтичарског иронијом

<https://new.express.adobe.com/webpage/ktq2hJa7jUWzY>

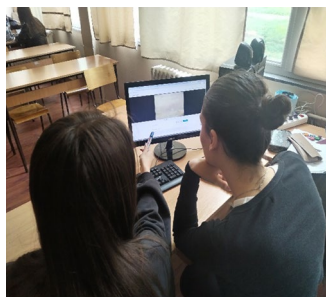
Електронско издање *Романтизам у европској књижевности* <https://online.fliphtml5.com/zvxtl/ygho/>

QR кодови могу бити значајно средство јер се могу залепити у школи, у учионици и могу привући пажњу ученика и ван наставе.

Евалуација пројекта

 Прилози за преузимање уз Зборник

Литература

Бајрон 1978: Џорџ Гордон Бајрон, *Чајлд Харолд*, Школска књига, Загреб.
Велек 1966: Рене Велек, *Кријички њојмови*, „Вук Караџић”, Београд.
Вулетић 1976: Витомир Вулетић, *Руска књижевност 19. века*, Научна књига, Београд.

Мартини 1971: Фриц Мартини, *Историја немачке књижевности*, Нолит, Београд.

Николић 1999: Милија Николић, *Методика наставе српског језика и књижевности*, ЗУНС, Београд.

Павловић 2021: Миодраг Павловић, *Зона Мрмала*, Четиљанка 3, Klett, Београд.

Пушкин 2000: Александар Сергејевић Пушкин, *Евѣније Оњѣгин*, Драганић, Београд.

Речник књижевних џермина, 1995, Нолит, Београд.

Солар 1980: Миливој Солар, *Теоорија књижевности*, Школска књига, Загреб.

Тодоров 1987: Цветан Тодоров, *Вод у фанџасџичну књижевност*, Рад, Београд.

Flaker 1986: Aleksandar Flaker, *Romantizam. Stilske formacije*, друго izdanje, Sveučilišna naklada Liber, Zagreb.

Фридрих 2003: Југослав Фридрих, *Струкуџура модерне лирике*, Светови, Нови Сад.

Хит-Борехам 2000: Данкан Хит, Џуди Борехам, *Романџизам за џочетџ-нике*, Минџки, Београд.

Интернет сџтови:

https://people.engr.tamu.edu/guni/csce421/files/AI_Russell_Norvig.pdf

www.poetryfoundation.org

www.online-literature.com/byron/

www.englishhistory.net/byron.html

<https://www.poemuseum.org/who-was-edgar-allan-poe>

Кроз хуманизам и ренесансу уз помоћ вештачке интелигенције

Гимназија „Жарко Зрењанин”, Врбас

ПРИПРЕМА ЗА ЧАС БРОЈ 131	
Предмет:	Српски језик и књижевност Разред: I /5
Наставна тема/ област:	Књижевност
Наставна јединица:	Хуманизам и ренесанса
Тип часа:	Утврђивање
Циљ часа:	Обнављање и утврђивање знања о вредностима периода хуманизма и ренесансе, као и утврђивање знања о књижевним делима овог периода. Оспособљавање ученика да аргументовано изврше анализу дела и књижевних ликова и да усвоје кључне информације о књижевним делима периода хуманизма и ренесансе. Подстицање на критичко размишљање и употребу вештачке интелигенције у сврхе процеса учења.
Очекивани исходи на крају часа:	Ученици ће бити у стању да: – утврди знања о књижевности хуманизма и ренесансе; – провери знања о историјским и друштвеним околностима које су условиле јављање и развој епоха хуманизма и ренесансе; – утврди знања о представницима и књижевним делима епохе хуманизма и ренесансе; – утврди знања о књижевнотеоријским појмовима обрађиваним поводом дела хуманизма и ренесансе; – провери способност за примену наученог из области хуманизма и ренесансе; – се навикава на различите начине провере знања; – повезује знање и примењују га у новим ситуацијама; – на забаван начин, кроз игру, савлађују наставно градиво; – увиди потребу редовног и континуираног рада.

Наставне методе:	дијалошка, монолошка, рад на тексту
Облици рада:	фронтални, индивидуални, групни
Наставна средства:	прилог, оловке, интерактивна табла
Међупредметне компетенције:	естетичка компетенција, комуникација, компетенција за целоживотно учење
Међупредметно повезивање:	Историја, Ликовна уметност, Информатика и рачунарство, Енглески језик
Кључни појмови:	хуманизам и ренесанса, Данте Алигијери, Вилијам Шекспир
Уџбеници и литература:	Читанка за 1. разред гимназија и средњих школа, др Ана Стишовић Миловановић, др Оливера Радуловић, др Вукосава Живковић, Едука, д.о.о. Београд, 2021; „Пакао”, Данте Алигијери (превод и паралелни текстови Драган Мраовић), ЗУНС, Београд, 1998; „Ромео и Ђулијета”, В. Шекспир (приредио Веселин Костић), Завод за уџбенике Београд, 2009.

МОГУЋИ ТОК ЧАСА

Уводни део часа (10 минута)

Планиране активности наставника:	Планиране активности ученика:
*Ученици су пре часа имали задатак да истраже материјал који им је још не познат из области књижевности, историје и уметности, а који се налази у Гугл учионици који омогућава да ученици пронађу знања о књижевности хуманизма и ренесансе брже и лакше. – Објашњава ученицима принцип провере знања. – Најављује да ће на часу утврђивања знања из хуманизма и ренесансе решавати укрштеницу са појмовима из ове области, користити интерактивну слику да би утврдили знање о дантеовом делу <i>Божанствена комедија</i> („Пакао”) и да ће, користећи платформу „Hello history” AI, разговарати са Дантеом и Шекспиром. – У уводном делу часа кроз кругове „Пакла” (одломак из <i>Божанствене комедије</i>) провешће нас Беатриче (ученица која се добровољно јавила за овај задатак) уз помоћ наставника, постављајући питања (која се налазе на картицама) ученицима и подстицајући их да дискутују о једном од	– Слушају упутства и припремају се за рад. – Учествоју у дијалогу, одговарају на питања, отварају поља на интерактивној слици.

најзначајнијих дела епохе хуманизма и ренесансе. Затим ученици у малим групама добијају задатак да повежу на картици описане грешнике у круговима пакла са одговарајућим пољем на интерактивној слици Дантеовог „Пакла”.	
Главни део часа (20 минута)	
– Напомиње да укрштеницу треба радити у малим групама (2–3 ученика). – Дели прилог са укрштеницама. Даје упутства о начину попуњавања укрштенице. – Саветује да одговоре на питања за која нису сигурни не треба одмах да попуњавају, већ касније, када им и друга решења могу бити од помоћи. – Напомиње да рад траје 5 минута. – Током рада обилази ученике и контролише да ли укрштеницу раде самостално. – Помаже око евентуалних недоумица које ученици могу имати. – Проверава одговоре на питања из укрштенице као вид провере колико су добро урадили задатак уз интерактивну укрштеницу https://www.propofsgames.com/ugc/crossword/humanizam-i-renesansa/ која се пројектује на дигиталној табли. – Презентује ученицима платформу „Hello history” https://www.hellohistory.ai/ која користи вештачку интелигенцију (на начин да можете комуницирати са познатим личностима из прошлости) и уз помоћ које могу поставити питања и разговарати са Дантеом и Шекспиром на енглеском језику. – Усмерава их да поставе одговарајућа питања.	– Попуњавају укрштенице. – Консултују се са наставником уколико имају недоумица. Дају умене одговоре на питања из укрштенице – Проверавају уз интерактивну укрштеницу тачност одговора које су дали. – Смишљају питања, користе платформу за комуникацију са писцима, преводе са енглеског језика на српски, критички промишљају о одговорима које им даје вештачка интелигенција.
Завршни део часа (15 минута)	
– Објашњава ученицима да ће до краја часа радити кратку проверу знања о усвојеном градиву о књижевности хуманизма и ренесансе која има сврху да ученици провере своја постигнућа и што боље се припреме за предстојећу писмену проверу.	– Записују одговоре на тесту. – Поштују правила понашања током писмене провере знања.

– По истеку времену скупља радове. – Предочава да се овом провером завршава наше бављење књижев- ношћу хуманизма и ренесансе и да су наредне активности у вези са књижевношћу барока и класицизма.	
Начини провере остварености исхода:	– кратка писмена провера на крају часа, – резултати рада ученика на укрштеницама, – активности ученика током рада на часу.

Прилози:

- 1) <https://view.genially.com/664af3a75aa1820014259c66/interactive-content-untitled-genially> – интерактивна слика на којој је представљен Дантеов „Пакао”
- 2) <https://www.proprofsgames.com/ugc/crossword/humanization-renaissance/> – интерактивна укрштеница
- 3) кратка (петнаестоминутана) писмена провера знања :

I група

- Најчувенија збирка лирских песама написана у XV веку зове се _____.
- Збирка је подељена на два дела која прате историју једне љубави. То су _____ и _____.
- Како се зове аутор *Декамерона*?
- Колико младића и девојака припада у *Декамерону*?
- Ко води душу песника Бокачињеве комедије кроз Пакао и Чистилиште?
- Због кога Ромео првог чину Шекспировог *Ромео и Јулије* мења дан за ноћ, пати и уздици?
- Како се зове младић за кога су Јулијини родитељи желели да је удају у Шекспировом делу *Ромео и Јулија*?
- У којем књижевном роду, осим драмског, огледао Вилијам Шекспир?
- Сматра се да је период хуманизма и ренесансе трајао од _____ до _____.
- Како се зове пратилац Дон Кихота?
- Коју врсту романа Сервантес пародира и зашто?

II група

1. Ко води душу песника *Божансџивене комедије* кроз Рај?

2. Како се зове књижевна врста коју је Бокачо засновао у свом *Декамерону*? _____
3. Наведи две врсте драмске књижевности заступљене у доба хуманизма и ренесансе: _____

4. На ком језику је Данте написао *Божансџивену комедију*?

5. Песме у *Канцонијеру* аутор је поделио на две групе. Који догађај је утицао на ту поделу?

6. Којој врсти романа припада *Гарџанџуа и Панџагруел*?

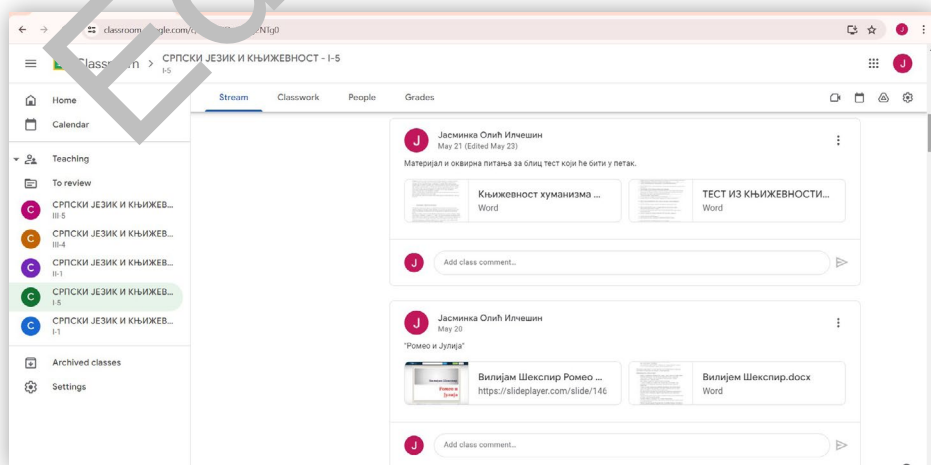
7. Шта су Гараганџуа и Панџагруел?

8. У ком се чину Шекспировог дела *Ромео и Јулија* дешава антологијска сцена у Капулетовом врту? _____
9. Шта значи реч *Декамерон*?

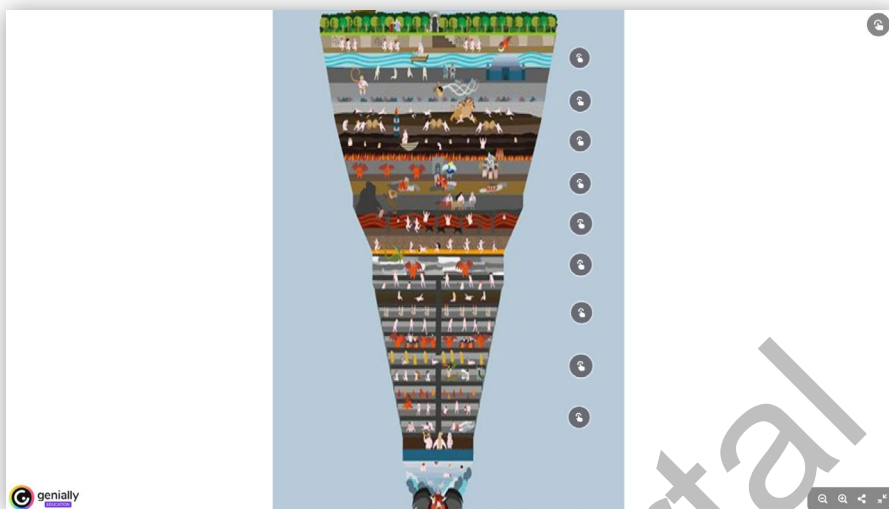
10. Целокупан Шекспиров рад може се поделити на три временска раздобља. Ком од њих припада трагедија *Ромео и Јулија*?

ФОТОГРАФИЈЕ

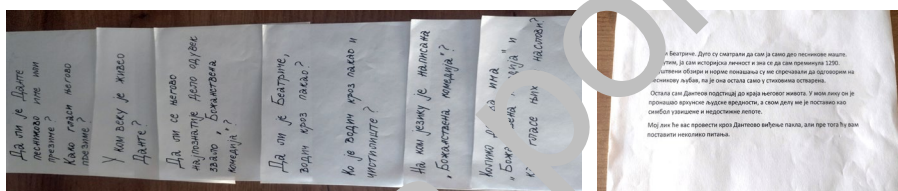
- 1) Гугл учионица

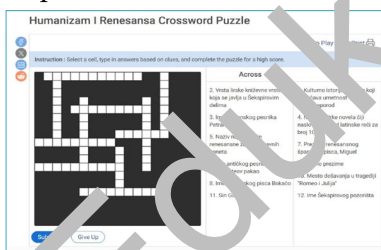
2) Интерактивна слика Дантеовог „Пакла”

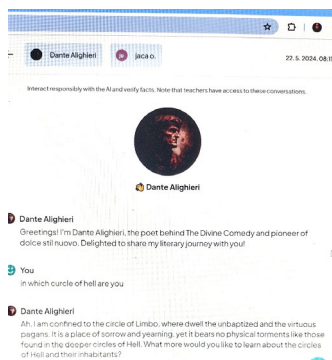
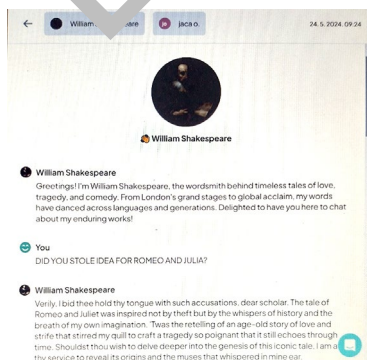
3) Картице са питањима за уводну дискусију и монолог „Беатриче”

4) Укрштеница

5) „New History” платформа и „разговор” са Дантеом и Шекспиром

Употреба човека у истоименом Тишмином роману и друштву

Гимназија „Свети Сава”, Пожега

ПЛАНИРАЊЕ ПРОЈЕКТА	
ИЗБОР МЕЂУПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНЦИЈА И ПОСТАВЉАЊЕ ЦИЉА ПРОЈЕКТНЕ НАСТАВЕ	
Међупредметна/е компетенција/е	сарадња, дигитална компетенција, комуникација, целоживотно учење, решавање проблема, рад са подацима и информацијама, одговорно учење у демократском друштву, естетичка компетенција
Наставни предмет	Српски језик и књижевност Разред: четврти разред гимназије
Циљ/еви пројектне наставе:	Развој одговорности за заједничка постигнућа и уочавање значаја одређених дела у развоју књижевне културе.
Исходи пројектне наставе Ученици ће бити у стању да:	– наводе и објашњавају карактеристике дела наводећи конкретне примере; – прикупљају грађу за израду задатка; – анализирају прикупљене податке; – наводе критеријуме по којима ће селектовати прикупљену грађу; – процењују и бирају податке који одговарају одређеним критеријумима; – бирају веб-алате који ће најбоље приказати прикупљени материјал; – презентују резултате рада приказујући их у одређеном веб-алату и наводећи примере из дела; – прате и вреднују рад других група као и успешност часа; – наводе и објашњавају значај сарадње за остваривање заједничких циљева као и значај одговорности за заједничка постигнућа; – закључе о присутности употребе човека у савременом друштву.
Међупредметна корелација	Рачунарство и информатика, Ликовна култура, Социологија

Литература	Зона Мркаљ, Љиљана Бајић, Миодраг Павловић, <i>Читанка за четврти разред гимназија и средњих стручних школа</i>, Клет, Београд. Др Оливера Радуловић, др Јелена Журић, <i>Читанка за четврти разред гимназија и средњих стручних школа</i>, Едука, Београд. М. Вилотијевић, Н. Вилотијевић, Д. Мандић, <i>Пројектна настава у ИКТ окружењу</i>, Учитељски факултет Универзитета у Београду, Београд, 2018. Милија Николић, <i>Методика наставе српског језика и књижевности</i>, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1999.
ПОКРЕТАЊЕ ПРОЈЕКТА	
Дефинисање теме пројекта	Употреба човека у истоименом Тишминог роману и у друштву.
Дефинисање циља пројекта	Уочавање проблема употребе човека.
Исходи пројекта	Ученик ће бити у стању да: • прикупи релевантне податке користећи различите изворе информација; • процењује поузданост извора информација поштујући постављене критеријуме; • тумачи податке и карактере ликова у делима кроз конкретне примере; • креира одговарајући материјал поштујући постављене критеријуме; • креира текстове различите књижевне врсте поштујући постављене критеријуме; • наводи, објасни и изведе закључке у вези са датом темом; • креира продукте рада у одређеном веб-алату; • прати и вреднује рад других група као и успешност часа; • наводи и објашњава значај сарадње за остваривање заједничких циљева као и значај одговорности за заједничка постигнућа; • процени себе и свој рад, као и рад других ученика.
ОДРЕЂИВАЊЕ ЗАДАТАКА, ПОДЕЛА АКТИВНОСТИ	
Задаци	
У сарадњи са наставником организују се у групе како би реализовали следеће задатке: • читање Тишминог романа <i>Употреба човека</i> и стварање примарне документације;	

- прикупљање литературе (користећи услуге библиотеке и интернета) и стварање секундарне документације која ће им користити за израду задатака;
- постављање предлога назива и лога пројекта користећи таблу [Linoit](#);
- прикупљање релевантних података који ће користити при прављењу следећих садржаја: CV-ја јунака, странице дневника јунака, видео-записа разговора са аутором дела, интерактивне табле;
- креирање CV-ја јунака, странице дневника користећи веб-алат [Canva](#);
- креирање видео-материјала, постављање на канал [YouTube](#);
- креирање интерактивне табле користећи алат [Genially](#);
- усмено представљање резултата и продуката рада.

Ученици су подељени у **шест група** и истражују и израђују продукте према датим инструкцијама/истраживачким задацима. Подељени су на групе и задаци су им додељени **према склоности и могућностима**. Ученици су добили задатке и следеће инструкције за рад:

1. Истражите биографију писца, његове изјаве, дела и шта други критичари мисле о њему. Прочитајте дело. Креирајте замишљени интервју са писцем. Интервју треба да садржи питања и одговоре из којих ће се видети ваше познавање живота и дела писца, његови ставови и књижевна поетика као и познавање самог романа *Упоишеба човека*. Немојте преузимати његове речи из литературе као и питања на која ћете наилазити. Будите прави новинари који истражују и креирају своју емисију. Снимите замишљени интервју.
2. Пажљиво истражите карактеристику ликова. Креирајте CV јунака: Вере, Терезе, Средоја, Милина, Видехајна, Хандкеа, Ане.

CV јунака можете креирати у алату *Canva* где имате готове шаблоне. Бирајте, наравно, бесплатне. Сваки CV јунака треба да садржи и фотографију јунака. На основу описа јунака у самом делу потребно је да направите цртеж портрета јунака (не мора цртеж, може и нека друга техника по избору), фотографишете и поставите у CV. Такође, биографија јунака нека садржи податке о времену и месту рођења и живљења јунака, пореклу, занимању, интересовањима, вештинама, јаким и slabим странама, ангажовањима и сл.

3. Размислите о називу романа, његовом значењу и колико је значење синтагме присутно у прошлости, али и данас. Где је све, када и у које сврхе употребљен човек? Колико је човек свестан тога да је употребљен? Пружа ли отпор или се мири са ситуацијом? Какве су последице пружања односно непружања отпора? Аргументујте своје одговоре кроз конкретне примере. Резултате свога рада поставите на интерактивну таблу. Можете користити алате као што су: *thinglink* или *genially*. Оба алата вам пружају могућност да поставите различите садржаје: од текста, фотографија, videa и сл. Потребно је на таковима управо то и да урадите: поставите и објашњење и примере. Наравно, рад треба да има и увод и закључак.

4. Након што сте прочитали дело и пажљиво анализирали ликове, као и сваки пажљиви читалац тумачите њихове положаје, поступке (узроке и последице) и креирајте страницу дневника Вере, Милинка и Средоја и допишите страницу Анином дненику. Испоштујте форму дневника. Дневник се, као што знате, пише у првом лицу. Потребно је да се ставите у улогу лика и из његове перспективе урадите постављени задатак. Изглед странице сами креирајте. Прво пошаљите текст да прегледам, а када коригујете текст, уколико је потребно, снимите и звук односно прочитајте јасно и изражајно писмо.
5. Када прочитате дело, видећете да су све троје јунака, Вера, Средоје и Милинко, млади људи који су потекли и стасали у различитим породичним условима. Колики је утицај породице на развој личности, па и на развој ових јунака, потребно је да одговорите изнад овог задатка. Пажљиво размотрите порекло чланова породице, друштвени и материјални положај, образовање, занимање, односе међу члановима породице и утицај на јунаке, њихов духовни развој и њихове поступке. Нека сви одговори буду аргументовани. Резултате овога рада поставите на интерактивну таблу. Можете користити алате као што су: *thinglink* или *genially*. Оба алата вам пружају могућност да поставите различите садржаје: од текста, фотографија, видеа и сл. Потребно је на таговима управо то и да урадите: поставите и објашњење и примере. Наравно, рад треба да има и увод и закључак.
6. Ово књижевно дело, као и многа друга којима сте се бавили током школовања, обрађује тему рата и његовог утицаја на човека. Направите корелацију између обраде истог или сличног мотива у изабраним делима, објасните и преглумите утицај рата на појединца и друштво. Резултате свога рада поставите на интерактивну таблу. Можете користити алате као што су: *thinglink* или *genially*. Оба алата вам пружају могућност да поставите различите садржаје: од текста, фотографија, видеа и сл. Потребно је на таговима управо то и да урадите: поставите и објашњење и примере. Наравно, рад треба да има и увод и закључак. Резултате представљања систематизују и представљају користећи одговарајуће веб-алате. Сви производи рада као и начин провере остварених исхода представљени су у облику е-књиге:

<https://read.bookcreator.com/kkOJ1aMrQRdDc1kPlwMood1xrhV2/b1-wa10hTGurbrIS74PBjg>

Облик рада

групни рад

Активности ученика	• праве предлоге лога и назива пројекта и постављају на таблу <i>Линоиш</i>; • гласају за најуспешнији предлог лога и назива пројекта користећи Гугл упитник; • изналазе решења проблема (истражују, самостално прикупљају релевантне податке, организују материјал, предлажу решења, осмишљавају активности и израђују материјал); • сређују и анализирају податке; • презентују резултате рада (избор начина презентовања сређених података: постер, видео-материјал); • креирају е-књигу у коју постављају производе рада; • извештавају; • заједно са наставником сумирају и изводе закључке који воде ка наредним задацима; • усмено представљају производе свог рада; • учествују у вредновању пројектне наставе и рада чланова група као и сопственог рада. Извори података су: • прикуљени фото-материјал и видео-материјал са интернета; • штампани медији (дневна и периодична штампа, стручни часописи); • електронски медији; • непосредни контакт/усмено (са радницима у библиотеци, другим ученицима, наставницима...
Активности наставника	• у сарадњи са ученицима, пажљиво планира и припрема пројектну наставу; • помаже ученицима да поставе циљеве и задатке изабране теме; • помаже ученицима у осмишљавању и изради пројекта; • прати, пружа подршку и усмерава ученике током целог процеса; • мотивише ученике на стваралачко истраживање и креативна решења; • подстиче сарадњу и тимски рад ученика; • помаже ученицима да превазиђу неочекиване проблеме и ситуације; • заједно са ученицима вреднује резултате процеса и пројекта.
Провера остварености исхода	• Оствареност исхода се проверава на основу усмених одговора ученика.

Укључивање окружења у пројекат	Коришћење материјала из Народне библиотеке Пожеге. Презентовање резултата истраживања на сајту школе.
ОДРЕЂИВАЊЕ УЛОГА И ОДГОВОРНОСТИ, ВРЕМЕНСКЕ ДИНАМИКЕ, РЕСУРСА, ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ	
Улоге и одговорности	У оквиру сваке активности ученици се на нивоу група договарају о улогама и одговорностима. Наставник је упознат са договореним поделама улога и одговорности и интервенише у случају могућих потешкоћа.
Временска динамика	четири недеље
Ресурси	приступ интернету, библиотека, јавна читаоница, часописи, стручна литература, рачунар, пројектор, фотографије, видео-материјали, веселати, образовни дигитални садржаји
Праћење и вредновање	Ученици и наставници: • дефинишу шта ће се пратити и вредновати; • одређују до којег нивоа и како процењивати (наставничка процена, самопроцена, вршњачко оцењивање); • дефинишу критеријуме вредновања; • ученици вреднују помоћу инструмената који садрже питања за (само)вредновање пројектне наставе, рада група, рада чланова група и рада ученика: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScLUmAlAaFEEd-2wChQnoC3-Dee6Z7pf9MRMeNukrQ2KOAA5Fg/viewform?usp=sf_link

ПЛАНИРАЊЕ ПРОЈЕКТА	
ИЗБОР МЕЂУПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНЦИЈА И ПОСТАВЉАЊЕ ЦИЉА ПРОЈЕКТНЕ НАСТАВЕ	
Међупредметна/е компетенција/е	сарадња, дигитална компетенција, комуникација, целоживотно учење, решавање проблема, рад са подацима и информацијама, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција
Наставни предмет	Српски језик и књижевност
Циљ/еви пројектне наставе:	Развој одговорности за заједничка постигнућа и уочавање значаја обрађених дела у развоју књижевне културе.
Исходи пројектне наставе Ученици ће бити у стању да:	– наводе и објашњавају карактеристике сликова, наводећи конкретне примере; – прикупљају грађу за израду задатка; – анализирају прикупљене податке; – праве критеријуме по којима ће селектовати прикупљену грађу; – процењују и врше одаброс података који одговарају одабраним критеријумима; – праве избор веб-плата који ће најбоље приказати прикупљени материјал; – презентују резултате рада приказујући их у одређеном веб-алату, наводећи примере из дела; – пратити и вреднују рад других група као и успешност члана; – наводе и објашњавају значај сарадње за остваривање заједничких циљева као и значај одговорности за заједничка постигнућа; – изведу закључак о значају правилног васпитања деце.
Међупредметна корелација	Рачунарство и информатика, Ликовна култура, Социологија, Психологија
Литература	Зона Мркаљ, Љиљана Бајић, Миодраг Павловић, <i>Чиианка за друји разред имназија и средњих сйручних школа</i>, Клет, Београд. Др Оливера Радуловић, др Јелена Журић, <i>Чиианка за друји разред имназија и средњих сйручних школа</i>, Едука, Београд. Петровић Милан, Хоти Дениз, Тодоровић Оливера, <i>Приручник за йројекйну насйаву и насйаву на даљину</i>, NALED, 2020. Вилијам Н. Бендер, <i>Пројекйно учење, диференцирана насйава за XXI век</i>, CLIO, 2020.

Литература	М. Вилотијевић, Н. Вилотијевић, Д. Мандић, <i>Пројектна настава у ИКТ окружењу</i>, Учитељски факултет Универзитета у Београду, Београд, 2018. Милија Николић, <i>Методика наставе српског језика и књижевности</i>, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1999.
ПОКРЕТАЊЕ ПРОЈЕКТА	
Дефинисање теме пројекта	Слика друштва и васпитање деце у роману <i>Чича Горио</i> Онореа де Балзака и у савременом друштву.
Дефинисање циља пројекта	Уочавање проблема понашања деце у друштву.
Исходи пројекта	Ученик ће бити у стању да: • прикупи релевантне податке, користећи различите изворе информација; • процењује поузданост извора информација поштујући постављене критеријуме; • тумачи поступке и карактеристике ликова у делима кроз конкретне примере; • креира одговарајући материјал поштујући постављене критеријуме; • креира текстове различите књижевне врсте поштујући постављене критеријуме; • наводи, објашњава и изведе закључке у вези са датим текстом; • креира продукте рада у одређеном веб-алату; • праћу и вреднује рад других група као и улаганост часа; • наводи и објашњава значај сарадње за остваривање заједничких циљева као и значај одговорности за заједничка постигнућа; • процени себе и свој рад, као и рад других ученика.
Сидро	Ученицима су постављени у учионици линкови који воде до три филма: <i>Мирис жене</i>, <i>Друштво мртвих ђесника</i> и <i>Осмех Мона Лизе</i>. Након гледања филмова, ученици имају задатак да одговоре на постављена питања и изнесу своје утиске: Какав утисак су оставили филмови на вас? Колико друштво и породично васпитање утичу на формирање личности и одлуке младих и како?

ОДРЕЂИВАЊЕ ЗАДАТАКА, ПОДЕЛА АКТИВНОСТИ

Задаци

У сарадњи са наставником, организују се у групе како би реализовали следеће задатке:

- читање Балзаковог романа *Чича Горио* и стварање примарне документације;
- прикупљање литературе (користећи услуге библиотеке и интернета) и стварање секундарне документације која ће им користити за израду задатака;
- прикупљање релевантних података које ће користити при прављењу следећих садржаја: CV-ја јунака, брошура, видео-записа, разговора са аутором дела, интерактивне табле;
- креирање CV-ја јунака, брошура користећи веб-алат [Canva](#);
- креирање видео-материјала, постављање на канал [YouTube](#);
- креирање интерактивне табле користећи алат [Genially](#);
- усмено представљање резултата и продуката пројектног наставе.

Ученици су подељени у **пет група** и врше истраживање и израду продуката према датим инструкцијама/истраживачким задацима. Подељени су на групе и задаци су им додељени **према кљесности и могућностима ученика** коришћењем **методе шест шешира**. Ученици су добили задатке и следеће инструкције за рад:

1. група: Шта је *Људска комедија* (објаснити шта је чини, навести и пронаћи које је место романа *Чича Горио* у њој)? Колико дуго и како је настајала? Како је у њој приказано људско друштво? Како је писац васпитавао друштво? Која су његова дела утицала на настанак овог романа? Пронађите у њему библиографске елементе. На ова питања је потребно одговорити кроз 5-минутни разговор са писцем. Разговор ћете снимити и поставити га као видео-садржај, креирати брошуру о писцу и делу.

2. група: Како је у роману *Чича Горио* приказано људско друштво и кроз које јунаке? Колико су срећни у свом животу? Обратити посебно пажњу на Вотрена, Бозеан, Ежена де Растињака. Потребно је креирати њихов CV као и обележиваче за књиге.

3. група: Снимити приказ (кратку емисију) пансиона госпође Вокер. Можете урадити и макету. Потребно је објаснити изглед ентеријера и екстеријера и упознати са становницима пансиона. Упоредићете пансион госпође Вокер са изгледом богатог дела Париза. Говорићете новинарским стилем.

4. група: Тумачићете насловни лик романа (изглед, занимање, психолошки профил [хуманост, љубав, мудрост, однос према другима]). Како начин на који је васпитао ћерке утиче на формирање личности његових ћерки? Потребно је креирати његов CV као и његових ћерки.

5. група: Креирати анкету намењену ученицима и родитељима, урадити разговор са школским психологом/педагогом на тему односа родитеља и деце, утицаја породичног васпитања на формирање личности детета. Потражити адекватан материјал у часописима, медијима и књижевним делима. Колико се разликује тај однос некада и сада, како га замишљате у будућности? Искористите добијене податке како бисте извели потребне закључке које ћете повезати и са ученим делом. Креирајте интерактивну таблу која ће садржати материјале различитог формата (аудио, видео, писане садржаје, фотографије).

Резултате истраживања систематизују и представљају користећи одговарајуће веб-алате. Сви продукти рада као и начин провере остварености исхода представљени су у облику е-књиге:

<https://app.bookcreator.com/read/library/-N49cHZMly8eB8BOCn1F/1F/kkOJ1aMrQRdDc1kPlwMood1xrhV2/1-Tr0oouTtaCbTHM1n1h-Q1VHM21ORqyQW6UC0FFdf8Z0g>

Облик рада	групни рад, индивидуални
Активности ученика	• изналазе решења проблема (истражују, самостално прикупљају релевантне податке, организују материјал, предлажу решења, осмишљавају активности и изводи из материјала); • сређују и анализирају податке; • презентују резултате рада (избор начина презентовања сређених података: макета, CV јунака, видео-материјал, интерактивна табла); • креирају е-књигу у коју постављају продукте рада; • извештавају; • заједно са наставником сумирају и изводе закључке који воде ка наредним задацима; • усмено представљају своје продукте рада; • учествују у вредновању пројектне наставе и рада чланова група као и сопственог рада. Извори података су: • прикупљени видео-материјал са интернета; • штампани медији (дневна и периодична штампа, стручни часописи); • електронски медији; • непосредни контакт/усмено (са радницима у библиотеци, другим ученицима, наставницима...).

Активности наставника	• у сарадњи са ученицима, пажљиво планира и припрема пројектну наставу; • помаже ученицима да поставе циљеве и задатке одабране теме; • помаже ученицима у осмишљавању и изради пројекта; • прати, пружа подршку и усмерава ученике током целог процеса; • подстиче ученике на стваралачко истраживање и креативна решења; • подстиче сарадњу и тимски рад ученика; • помаже ученицима да превазиђу неочекиване проблеме и ситуације; • заједно са ученицима вреднује резултате процеса и пројекта.
Провера остварености исхода	• Провера остварености исхода врши се на основу усмених одговора ученика на израду теста. Линк до теста: https://forms.gle/mL7oNLH1BBXbCfNA
Укључивање окружења у пројекат	Користиће материјала из Народне библиотеке Пожеге. Презентовање резултата истраживања на сајту школе. Усмено представљају продукте свога рада ученицима других одељења школе.
ОПРЕЂИВАЊЕ УЛОГА И ОДГОВОРНОСТИ, ВРЕМЕНСКЕ ДИНАМИКЕ, РЕСУРСА, ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ	
Улоге и одговорности	У оквиру сваке активности ученици се на нивоу група договарају о улогама и одговорностима. Наставник је упознат са договореним поделама улога и одговорности и интервенише у случају могућих потешкоћа.
Временска динамика	четири недеље
Ресурси	приступ интернету, библиотека, јавна читаоница, часописи, стручна литература, рачунар, пројектор, фотографије, видео-материјали, веб-алати, образовни дигитални садржаји

Праћење и вредновање

Ученици и наставници:

- дефинишу шта ће се све пратити и вредновати;
- одређују ко ће, кад и како вршити процену (наставничка процена, самопроцена, вршњачко оцењивање);
- дефинишу критеријуме вредновања;
- ученици вреднују помоћу инструмената који садржи питања за (само)вредновање пројектне наставе, рада група, рада чланова група и рада ученика:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdcWO8Bn1HOyoGaPVEaOUPPCvEaR4Z8B6x1L1On9Tl2nMg/viewform?usp=sf_link

Лав Николајевич Толстој, *Ана Карењина*

СШ „Вук Караџић”, Сечањ

Предмет:	Српски језик и књижевност	Разред II
Школа:	СШ „Вук Караџић”, Сечањ	
Професорка:	Данијела Алексић	
Наставна област:	Књижевност/реализам у европској књижевности	
Наставна јединица:	Лав Николајевич Толстој, <i>Ана Карењина</i> , систематизација романа уз примену пројектне наставе	
Циљ наставне јединице:	Утврђивање знања о роману <i>Ана Карењина</i> Л. Н. Толстоја кроз пројектне активности.	
Очекивани исходи:	Ученик ће моћи да: • сагледа однос ликова романа према љубави, браку и породици; • уочи карактеристичне особине књижевних ликова и идеје које их покривају; • сагледа јунаке из различитих аспеката (психолошког, етичког, функционалног); • образложи чији ставови су им најближи; • запамти који јунак и његови ставови одражавају однос највећег броја представника савременог друштва према љубави, браку и породици; • образложи сопствене ставове о значају породичних односа; • објасни мото романа; • тумачи прву реченицу романа у контексту вредности породичних односа; • објасни друштвено-историјске прилике у Русији приказане у роману; • запази ставове о браку и љубави петроградских и московских породица; • објасни паралелан поступак којим су трасирана два главна тока приповедања у чијем су средишту Ана Карењина и Љевин; • уочи моралне и филозофске теме које дело отвара; • образложи карактеристике по којима се роман одређује као породични, љубавни, друштвени, психолошки и филозофски.	

Методи рада:	монолошки, дијалошки, рад на тексту, демонстрације, излагања
Облици рада:	фронтални, индивидуални, рад у пару, рад у групи; пројектна настава
Корелација:	унутарпредметна (језик, култура изражавања, књижевност); Историја, Руски језик, Географија, Верска настава, Грађанско васпитање, Филмска уметност
Компетенције:	компетенција за целоживотно учење, комуникација, решавање проблема, одговорно учешће у демократском друштву, рад са подацима и информацијама, естетичка компетенција
Активности пре часа	На основу интересовања и процене могућности ученика, наставник је направио са ученицима план пројектних активности (дат је временски оквир, направили смо Вибер групу за комуникацију). 1. План израде карте географских топонима – топонима кључних за роман 2. Договор о изради, тј. припреми материјала, која изискује коришћење различитих извора (књига, филм, интернет, географске карте...) 3. Селекција, одабир и уређивање важних текстова, фотографија 4. Прављење видеа материјала, тј. одабир кључних места из филма који је рађен по роману, верзија из 2012. године (редитељ Џо Рајт, главни глумци Џејмс МакАвотли и Џад Лоу, Велика Британија, 2012) 5. Драматизација одломка из романа по избору ученика и снимање тог одломка у школском студију за снимање подкаста
Уводни део часа (10 минута)	
Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
Наставник истиче циљ часа. Подсећа ученике на договорени план рада пројектних активности, даје упутства, усмерава.	Припремају се за представљање резултата својих пројектних активности, али и за израду карте топонима везаних за роман <i>Ана Карењина</i>. Представљање кључних момента у роману, синтеза дата кроз видео-материјал https://youtu.be/9BboS9jAhAM?si=81xbZElz2ikMqOJf

Главни део часа (70 минута)	
Прати, сугерише, усмерава, поддржава, храбри, похваљује, води рачуна о временској динамици часа, вреднује рад.	Израђују карту топонима, представљају резултате свога рада (карту и снимак драматизације одабраног одломка), вреднују рад других и сопствени рад, слушају упутства и смернице наставника, истражују, закључују, излажу. <i>Драматизација одломка:</i> https://youtu.be/MLAS5B30hdw?si=KXUhhvAktfSgJRH9
Завршни део часа (10 минута)	
За домаћи задатак ученици треба да издвоје бар два цитата из романа и поставе на <i>Лино</i> таблу (http://linoit.com/users/Danijela50/canvases/%D0%92%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%BD%D1%83%D1%98%20%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B5%3A2-4)	Прате упутства наставника у вези са израдом домаћег задатка и теста; решавају тест. Постављају у анализи теста. На <i>Лино</i> табли вреднују час.
Наставник дели линк https://forms.gle/FHgwQf6DSceLEZ6G9 и даје упутства за рад. Анализира резултате теста са ученицима. Дели линк до <i>Лино</i> табле како би ученици оценили час. Упутство за оцену часа: Слабим једном реч, трудим се да буде домаћа јер март је месец у којем славимо српски језик.)	
Начин провере остварености исхода	Оствареност исхода ће се проверити на основу резултата https://forms.gle/FHgwQf6DSceLEZ6G9 .
Литература за наставнике	• Стишовић Миловановић, Ана, Живковић, Вукосава, Журић, Јелена, <i>Читанка за друшћу разред гимназија и средњих школа</i>, Београд, Едука, 2020. • Недељковић, Драган, „Теза, антитеза и синтеза“, предговор у књизи: Л. Н. Толстој, <i>Ана Каренина</i>, Сарајево, 1982. • Ролан, Ромен, <i>Живот Лава Толстоја</i>, Београд, 1962. • Стојнић, Милосава, <i>Ана Каренина Лава Толстоја</i>, у едицији Портрет књижевног дела, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1983.

Литература за наставнике	- Толстој, Л. Н., <i>Ана Карењина</i>, Лагуна, Београд, 2020. - Шкловски, Виктор, „Композиција романа <i>Ана Карењина</i>”, поговор у књизи: Л. Н. Толстој, <i>Ана Карењина</i>, Сарајево, 1982.
Литература за ученике	- Стишовић Миловановић, Ана, Живковић, Вукосава, Журић, Јелена, <i>Читанка за други разред гимназија и средњих школа</i>, Београд, Едука, 2020. - Толстој, Л. Н., <i>Ана Карењина</i>, Лагуна, Београд, 2020.
Самовредновање/ напомена о реализацији планираног	На основу вредновања ученика (Прилог 1, слика), наставница самовреднује сопствени рад како би унапредила наставни процес.

Плакат, групни рад

Вредновање ученика и наставнице на часу пројектне наставе

Оценује и вредновање рада ученика у пројекту *Ана Карењина* у очима 2-4

Оценујете бројевима од 1 до 5 (1 најнижа оцена, 5 највиша) све задате активности свих ученика, осим себе

Име ученика	Садржај је јасно и систематично организован	Садржај је граматички, правописно и стилски коректно представљен	Изалагање је јасно и занимљиво	Остали учесници прате излагање	Оцени учешће своји другова из одељења у пројекту (на основу свих активности)	Повезује чињенице из романа и изводи закључке
Ана	4	5	5	4	4	5
Нађа	4	5	5	5	3	4
Матеја	3	5	3	5	4	3
Давид	5	5	4	5	4	5
Владимир	5	5	4	4	4	5
Дамир	5	5	4	4	4	5

Вреднујете рад професорке - Оценујете бројевима од 1 до 5 (1 најнижа оцена, 5 највиша)

- Подела задатака је дата у складу са индивидуалним могућностима 5
- Упућства су била јасна 5
- Пројекторка је била доступна за конултације 5
- Имао/ла сам прилику да искажем своју креативност 5
- Додао ми се овакав начин рада 5

Заједно за љубав, солидарност и хуманост

Паланачка гимназија, Смедеревска Паланка

Идеја пројекта
Ученици другог разреда Паланачке гимназије са својом професорком Јеленом Ђурић, у оквиру предмета Језик, медији и култура, обрађивали су тему „Аматерска култура и креативни активизам”. На позив професорке Јелене, на једном од часова обраде, ученици су посетили Тијана Јозић, драматург, и Тања Радивојевић, песникиња из Смедеревске Паланке. Њихове радионице су деловале подстаклајно на ученике и они су добили инспирацију да са својим професоркама Српског језика и књижевности Бојаном Ђорђевић и Јеленом Ђурић одрже јавни угледни час који ће бити хуманитарног карактера у коме ће показати своје таленте. Јавни час је одржан 9. маја поводом обележавања Недеље заједништва, Недеље Црвеног крста и Дана књижевности, на Тргу културе у Смедеревској Паланци. Представници локалне заједнице и све медијске куће у Смедеревској Паланци подржали су овај пројекат. Ученици су били укључени емоционално увиђајући везу са личним искуством. Развили су љубав према стваралачству и поштовање према аматерској култури, показали своје таленте, научили и применили фактографске, аналитичке и белетристичке новинарске жанрове, развили емпатију, исказали солидарност и хуманост. Будући да живимо у таквој култури где нас одмалена деца скривамо осећања, овај јавни час битно је утицао на то да ученици спознају истину о себи, да упознају сами себе и покажу осећања, да искажу хуманост која је данашњем свету веома потребна. У прилогу је дат материјал ученика са одржаног поменутог јавног часа.

ПРИПРЕМА ЗА ЧАС

Име и презиме наставница:	Бојана Ђорђевић, Јелена Ђурић
Школа и место:	Паланачка гимназија, Смедеревска Паланка
Назив пројекта:	Заједно за љубав, солидарност и хуманост
Крајњи резултат пројекта:	Јавни час хуманитарног карактера на Тргу културе у Смедеревској Паланци
Предмет:	Српски језик и књижевност; Језик, медији и култура

Разред, број укључених ученика:	други разред, три одељења
Место одржавања пројекта:	Учионица и Трг културе у Смедеревској Паланци.
Наставна тема:	Језик /Аматерска култура и креативни активизам
Наставна јединица:	Новинарски функционални стил / Активизам и аматеризам у заједници (Заједно за љубав, солидарност и хуманост)
Циљ часа:	Циљ часа је заинтересовати ученике да истакну своје таленте, навести их да размишљају о волонтеризму и активизму у локалној заједници, да науче и примене фактографске, аналитичке и беллетристичке новинарске жанрове, али и да искажу хуманост. Циљ је да негујемо емпатију и солидарност, развијемо осећање хуманости у сваком од нас и дамо свој допринос у његовом неговању.
Очекивани исходи:	Ученик ће бити у стању да: – развија осећање хуманости, солидарности и емпатије; – покреће, осмишљава и организује акције хуманитарног карактера; – утврди степена знања на примерима састављањем вести, репортаже, интервјуа, коментара и извештаја; – развије свест о значају познавања новинарског стила за свакодневни живот; – препозна значај деловања младих у локалној заједници; – укаже на разлике између аматерске културе и званичне културе; – примени научено у решавању одговарајућих задатака; – образложи став да аматеризам и волонтерство чине део богатства једне заједнице; – угради своје мисли и осећања у интерпертацију предвиђене теме односно наставне јединице водећи рачуна и о чињеничној заснованости; – упоређује сличне и супротне појаве користећи се аргументацијом; – јавно презентује резултате користећи се ресурсима.

Тип часа:	пројекат
Методе рада:	проблемска, истраживачка, драмска
Активности наставника током пројекта	• Упознаје ученике с пројектом. • Упозорава их на могуће тешкоће у реализацији. • Помаже им да се поделе према склоностима и интересовањима у шест група. • Дели задужења, прегледа примере, прати теренски рад ученика, процењује и вреднује њихово залагање. • Координира и усмерава рад група. • Договара се о правилима, року за завршетак рада, прави концепт часа и организује час, мотивише ученике. • Пружа подршку и охрабрује ученике у припремама које претходе јавном часу (најавна локалној телевизији, посета и обавештење других школа). • Помаже им да увежбају јавно наступ.
Начин укључивања окружења у пројекат	Наставници Музичке културе и Уметности и дизајна помажу ученицима у припремању задатака. Песници Књижевност и медији помажу ученицима у одабиру текстова. Представници локалне заједнице и Градске библиотеке помажу у пружању ресурса. Представници других школа учествују у спровођењу активности. Медији најављују угледни час и прате дешавање.
Облици рада:	групни, фронтални, индивидуални
Наставна средства за ученике:	1. Др Душка Кликовац, мр Љиљана Николић, <i>Српски језик за други разред гимназија и средњих стручних школа</i>, Едука, Београд, 2020. 2. др Светлана Безданов Гостимир, др Светлана Торњански Брашњовић, <i>Језик, медији и култура</i>, Едука, Београд, 2021. 3. Интернет.
Литература за наставнике:	1. Милија Николић, <i>Методика наставе српског језика и књижевности</i>, Завод за уџбенике, Београд, 2012. 2. Др Душка Кликовац, мр Љиљана Николић, <i>Српски језик за други разред гимназија и средњих стручних школа</i>, Едука, Београд, 2020. 3. Др Светлана Безданов Гостимир, др Светлана Торњански Брашњовић, <i>Језик, медији и култура</i>, Едука, Београд, 2021. 4. М. Пижурица, М. Дешић, Б. Остојић, Ж. Станојчић, <i>Правилник српског језика</i>, Матица српска, Нови Сад, 2016.

Литература за наставнике:	5. Стваралаштво песника Књижевног клуба 21 у Смедеревској Паланци 6. Интернет	
Међупредметне компетенције:	Сарадња. Ученик се као члан групе ангажује на заједничком решавању проблема. Компетенција за целоживотно учење. Ученик стиче знања и вештине које му омогућују да боље разуме појмове волонтеризам, активизам, аматеризам, да боље разуме свет коме припада, самостално учи кроз планиране активности. Комуникација. Ученик комуницира различитим модалитетима комуникације док решава задатке. Естетичка компетенција. Ученик детаљније упознаје културно добро локалне заједнице, разуме вредност о уметничкој вредности аматерског књижевности. Дигитална компетенција. Ученик је способан да користи расположива средства у области информационих технологија у процесу учења и презентовања резултата.	
Међупредметно повезивање:	Српски језик и књижевност, Језик медији и култура, Музичка култура, Уметност и дизајн, Социологија, Грађанско васпитање	
Кључни појмови:	хуманост, активизам, волонтеризам, аматеризам, креативност, уметна уметност, вест, интервју, коментар, приказ, критика, правописне недоумице, језички приручници, култура језичког изражавања	
План реализације пројекта		
Временски оквир	Довијас	
Активности	Реализација	
Припрема пројектног плана. Наставник дели ученицима мотивационе поруке са задатком да прокоментаришу значење својих података и упознаје ученике са циљем часа. Разговор о емпатији хуманости. Један од претходних задатака била је чек-листа са најмање 30 испитаника из школе о теми аматеризма и креативног активизма. Један ученик износи резултате анкете као истраживачког задатка. Наставник усмерава ученике да на основу података из анкете објасне пример активизма и волонтеризма у заједници.	Попуњавање табеле (Прилог 1) са именима ученика, избором задатака, начином рада, одређивањем временског оквира, задужењима на нивоу групе.	

Наставник коментарише одговоре ученика, а затим истиче да ћемо се сада усредсредити на однос аматерске културе и званичне културе. Важна је инспирација која ће довести до креативности и веће ангажованости ученика.

У главном делу часа подсећање на већ обрађене садржаје из области српске књижевне норме и новинарског функционалног стила.

У завршном делу часа подела ученика у тимове, упознавање са захтевима, начинима рада, подела радних задатака, одређивање временског оквира, представника тима који ће бити задужен за комуникацију са наставником и медијима. Ученици постављају питања у вези са задацима, износе своја искуства. Најава додатног задатка као и начина вредновања тимског рада кроз евалуациони листић.

Временски оквир Други час	
Активности	Реализација
Консултације на часу и договори тимова о изради задатака.	Ближе одређивање свих сегмената рада на пројекту.
Временски оквир Трећи час	
Реализација пројекта.	Сваки тим износи резултате свог рада изузев последња два тима који ће свој рад представити четвртог и петог часа.
Временски оквир Четврти час	
Јавни/угледни час.	Креативни програм у коме ученици приказују своје таленте.
Временски оквир Пети час	
Представљање рада шесте групе, попуњавање евалуационог листа и договор о додатном задатку – покретање креативне секције у којој ће се неговати ученички таленти који ће помоћи у организовању разних хуманитарних акција.	Ученици шесте групе представљају свој рад. Након тога сви ученици попуњавају своје евалуационе листове. Заједно са наставником ученици праве резиме угледног часа. На завршетку часа ученици се детаљно договарају са наставником о реализацији креативне секције.
Начин провере остварености исхода	– Примена знања о датој теми приликом евалуационог разговора након активности. – Успешност реализоване активности.

ПРИЛОГ 1

Пројектни задаци по групама

ПРИЛОГ 2: вредновање пројекта

Евалуациони листић

Оценама од 1 до 5 вреднуј:

- организацију и сарадњу своје групе на пројекту: 1- 2- 3- 4- 5
- свој труд на пројекту у оквиру групе: 1- 2- 3- 4- 5
- сарадњу са наставником: 1- 2- 3- 4- 5
- резултат пројекта: 1- 2- 3- 4- 5

У кратким цртама изнеси своја запажања (Шта си научио/ла? Шта стигао/ла овим пројектом? Колико је пројекат утицао на подстицај тог осећања емпатије и хуманости и исказивање креативности?)

ПРИЛОГ 3: материјал са угледног часа

<https://palanackagimnazija.edu.rs/tajna-uspeha-kako-se-u-tome-da-pocnete/>

<https://palanackagimnazija.edu.rs/nedostaci-solidarnosti-i-zajednistva/>

<https://boom93.mpanel.app/article/31562/zajedno-za-ljubav-solidarnost-i-humanost>

https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid02HAQdtRaBZaZeCHbGDSdEyz6GEqZofFJarndkFncjFURCnjXNFb1zdtBVoeoet2Ctxl&id=100063679207420

https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid06WPY4kRjMECKnESBmYyxXYF11CGeJQvPaTjd4kfgyZvA4Z3oDgb52Nfv11wmMC9l&id=100063624427265

„Плава гробница” – спој прошлости, садашњости и будућности кроз пера Милутина Бојића и Ивана В. Лалића

ОШ „Краљ Александар I”,
ШОСМО „Стеван Мокрањец”, Пожаревац

МЕТОДИЧКА ПРИПРЕМА

Наставнице: Милена Милошевић (ОШ „Краљ Александар I” Пожаревац) и Марија Запутил (ШОСМО „Стеван Мокрањец” Пожаревац)

Предмет: Српски језик и књижевност

Разред: седми разред у основној школи и трећи разред у средњој школи

Наставна област: Књижевност

Наставна јединица: „Плава гробница” – спој прошлости, садашњости и будућности кроз пера Милутина Бојића и Ивана В. Лалића

Трајање: наставна јединица обрађује се три наставна часа (у току једне недеље два часа + један час)

Тип часа: обрада

Облици рада: фронтални, индивидуални, групни

Наставне методе: монолошка, дијалогичка, текст метода, метода писаних радова, демонстративна метода

Наставна средства: Читаоница, Уметност речи 7, Читаонка за трећи разред средње школе, звучни запис, табла, свеска, пано, План и програм рада (за седми разред основне школе и трећи разред средње музичке школе), географска карта, фотографије, гитара, клавир, дигитална средства

Објекат: концертна сала музичке школе

Корелација: Историја, Географија, Биологија, Хемија, Ликовна култура, Музичка култура, Рачунарство и информатика, Веронаука, Математика (статистика), Техничко образовање

Образовни стандарди за основну школу:

CJ.1.1.5. Проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима.

CJ.1.4.2. Разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност).

CJ.1.4.3. Разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму.

CJ.1.4.6. Препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту.

CJ.1.4.4. Препознаје врсте стиха.

CJ.2.4.5. Препознаје и разликује одређене стилске фигуре (тражене) у књижевноуметничком тексту.

CJ.2.4.6. Одређује мотиве, идеје, композицију, форму.

CJ.3.4.3. Разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу.

CJ.3.4.4. Проналази и именује стилске фигуре у тексту.

CJ.3.4.5. Одређује и именује врсту стиха и строфе.

CJ.3.4.6. Тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело.

CJ.3.4.7. Изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже.

CJ.3.4.8. Повезује књижевноуметничке текстове са другим текстовима који се обрађују у настави.

Образовни стандарди за средњу школу:

2.CJK.1.2.1. Познаје ауторе дела из обавезног школског програма и локализује их у контекст стваралачког опуса и књижевноисторијски контекст.

2.CJK.1.2.2. Познаје књижевнотеоријску терминологију и доводи је у функционалну везу са примерима из књижевних и књижевно-научних текстова предвиђених програмом.

2.CJK.1.2.3. У тумачењу књижевноуметничких и књижевно-научних дела разликује методе унутрашњег и спољашњег приступа.

2.CJK.1.2.4. Уочава и примерима аргументује основне поетичке, језичке, естетске и структурне особине књижевних дела из обавезне школске лектире.

2.CJK.1.2.5. Уочава основне особине књижевности као дискурса и разликује га у односу на остале друштвене дискурсе.

2.CJK.1.2.6. Наводи основне књижевноисторијске и поетичке одлике стилских епоха, праваца и формација у развоју српске и светске књижевности и повезује их са делима и писцима из обавезне лектире школског програма.

2.CJK.1.2.7. Анализира издвојене проблеме у књижевном делу и уме да их аргументује приликом читаног текста.

2.CJK.1.2.8. Комиста препоручену секундарну литературу (књижевноисторијску, критичку, аутопоетичку, теоријску) и доводи је у везу са књижевним текстовима предвиђеним програмом.

2.CJK.1.2.9. На основу дела српске и светске књижевности формира читалачке навике знања; схвата улогу читања у тумачењу књижевног дела и у изградњи језичког, литерарног, културног и националног идентитета.

2.CJK.2.2.1. Интерпретира књижевни текст увидом у његове интеграционе чиниоце (доживљајни контекст, тематско-мотивски слој, композиција, ликови, форме приповедања, идејни слој, језичко-стилски аспекти...).

2.CJK.2.2.2. Познаје књижевнотеоријску терминологију и књижевно-теоријска знања адекватно примењује у тумачењу књижевних дела предвиђених програмом.

2.CJK.2.2.3. Разликује методе унутрашњег и спољашњег приступа у интерпретацији књижевноуметничког и књижевно-научног дела и адекватно их примењује приликом разумевања и тумачења ових врста дела.

2.CJK.2.2.4. Уочава и образлаже поетичке, језичке, естетске и структурне особине књижевноуметничких и књижевно-научних дела у оквиру школске лектире; процењује да ли је сложенији књижевно-научни текст (аутобиографија, биографија, мемоари, дневник, писмо, путопис...) добро структуриран и кохерентан, да ли су идеје изложене јасно и прецизно; уочава стилске поступке у књижевноуметничком и књижевно-научном тексту; процењује колико одређене одлике текста утичу на његово разумевање и доприносе тумачењу значења текста.

2.CJK.2.2.5. Образлаже основне елементе књижевности као дискурса у односу на остале друштвене дискурсе (нпр. присуство/одсуство приповедача, приповедни фокус, статус историјског и фиктивног итд.).

2.CJK.2.2.6. Приликом тумачења књижевноуметничких и књижевно-научних дела из школског програма примењује знања о основним књижевно-историјским и поетичким одликама стилских епоха, правца и формација у развоју српске и светске књижевности.

2.CJK.2.2.7. Самостално уочава и анализира проблеме у књижевном делу и уме да аргументује своје ставове на основу применог текста.

2.CJK.2.2.8. Активно користи препоручену и цео, секундарну литературу (књижевноисторијску, критичку, естетичку, теоријску) у тумачењу књижевноуметничких и књижевно-научних дела предвиђених програмом.

2.CJK.2.2.9. На основу дела српске и светске књижевности развија читалачке вештине, способности и знања о значаја за тумачење и вредновање различитих књижевноуметничких и књижевно-научних дела и за развијање језичког, литерарног, културног и националног идентитета; има изграђен читалачки укус својствен културном и образованом човеку.

2.CJK.3.2.1. Чита, доживљава и самостално тумачи књижевноуметничка и књижевно-научна дела из обавезног школског програма, као и додатне (изборне) и факултативне књижевноуметничке и књижевно-научне текстове; током интерпретације поуздано користи стечена знања о стваралачком опусу у складу са књижевноисторијском контексту.

2.CJK.3.2.2. Влад књижевнотеоријском терминологијом и теоријска знања адекватно примењује у тумачењу књижевноуметничких и књижевно-научних дела која су предвиђена школским програмом и других дела ове врсте различитих жанрова, изван школског програма.

2.CJK.3.2.3. У процесу тумачења књижевноуметничког и књижевно-научног дела, одабира, примењује и комбинује адекватне методе унутрашњег и спољашњег приступа.

2.CJK.3.2.4. Уочава и тумачи поетичке, језичке, естетске и структурне особине књижевноуметничких и књижевно-научних текстова у оквиру школске лектире и изван школског програма; процењује и пореди стилске поступке у наведеним врстама текстова.

2.CJK.3.2.5. Разуме основне елементе књижевности као дискурса (поређује нпр. присуство/одсуство приповедача, приповедни фокус, статус историјског и фиктивног итд.) у односу на остале друштвене дискурсе и та сазнања употребљава у тумачењу књижевних дела.

2.CJK.3.2.6. Приликом тумачења и вредновања књижевноуметничких и књижевно-научних дела примењује и упоређује књижевноисторијске и поетичке одлике стилских епоха, праваца и формација у развоју српске и светске књижевности.

2.CJK.3.2.7. Самостално уочава и тумачи проблеме и идеје у књижевном делу и своје ставове уме да аргументује на основу примарног текста и литерарно-филолошког контекста.

2.CJK.3.2.8. У тумачењу књижевног дела критички користи препоручену и самостално изабрану секундарну литературу (књижевноисторијску, критичку, аутопоетичку, теоријску).

2.CJK.3.2.9. На основу дела српске и светске књижевности (у обавезном и сопственом избору) и секундарне литературе шири читалачка знања, примењује стратегије читања које су усаглашене са типом књижевног дела и са читалачким циљевима (доживљај, истраживање, стваралачтво); развија језички, литерарни, културни и национални идентитет.

(Напомена: Овде су наведени сви стандарди. Није реално и могуће да сви комплетно буду остварени. Стандарди су остварљиви или целовито или делимично.)

Наставни циљ: Оспособљавање ученика за разумевање и тумачење књижевног дела током обраде песама Милутина Бојића и Ивана В. Лалића. Овај час представља и пример огледног часа за тумачења ученика основне и средње школе (ако знамо да ученици најбоље уче једни од других).

Образовни задаци:

- читање, доживљавање и разумевање песама;
- упознавање са биографским подацима песника;
- повезивање знања из Биологије, Хемије, Математике, Историје, Географије, Музичке културе, Ликовне културе и Веронауке са садржајем песама;
- уочавање мотива и песничких слика;
- тумачење језичко-стилистичких изражајних средстава;
- активно учествовање у разговору о Првом светском рату, као и активно учествовање у оствареним активностима.

Васпитни задаци:

- оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање текста;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности;
- развијање љубави према поезији.

Функционални задаци:

- оспособљавање ученика за читање, доживљавање, разумевање и тумачење књижевног дела;
- повезивање наставних садржаја из различитих наставних области (Биологије, Хемије, Математике, Историје, Географије, Музичке културе, Ликовне културе, Веронауке, Информатике, Техничког образовања).

Исходи: ученик зна да издвоји мотиве и песничке слике; зна да уочи стилска изражајна средства; усваја књижевнотеоријске појмове; зна врсте строфе и врсте риме; повезује знања из Историје, Географије, Веронауке, Музичке културе, Ликовне културе, Рачунарства и информатике и Техничког образовања са садржајима из песама и елементима биографије Милутина Бојића и Ивана В. Лалића; ученик уме да одговори на захтеве поредбеног приступа двома песмама које се на часу тумаче.

ИОП 1: Ученици који ради по ИОП-у 1: одређују врсту књижевности и књижевни род дела; наводе аутора и учествују у групном раду уз вршњачку подршку; одговарају на подстицајна питања у оквиру групе тако што ће давати своје мишљење о делу; самостално цртају плакат на коме ће бити приказана „Плава гробница”.

Активности наставника: подстичу, показују, упућују, координирају рад ученика, пружају повратну информацију.

Активности ученика: слушају, истражују, закључују, дискутују, презентују, цртају, помажу једни другима, подстичу једни друге.

Међупредметне компетенције:

1. компетенције за учење
2. рад са подацима и информацијама
3. решавање проблема
4. сарадња
5. комуникација
6. дигитална компетенција
7. естетичка компетенција
8. одговорно учешће у демократском друштву

ИСТРАЖИВАЧКИ ЗАДАЦИ

Интерпретације песама „Плава гробница” песника Милутина Бојића и „Плава гробница” Ивана В. Лалића трајаће три школска часа, а претходиће им ученички истраживачки радови. Ученицима се на претходном часу дају и методички обезбеђују истраживачки задаци, као припрема за рад који ће они презентовати на часовима. Наставнице, у сарадњи, ученике деле по групама (пет група) на основу њихових интересовања помоћу картица на којима су исписана мотивациона питања.

Истраживачки задаци за рад у групама јесу:

Прва група: Први светски рат (узрок, ток и последице Великог рата)

Друга група: Хемијско оружје у Првом светском рату (и остале врсте наоружања)

Трећа група: Епидемија пегавог тифуса

Четврта група: Хероине и деца хероји у Првом светском рату

Пета група: Познати књижевници – учесници голготе (са освртом на крају биографију Милутина Бојића)

🕒 Уводни део првог часа (5–10 минута)

Ученици Средње музичке школе улазе костимирани у песнике у салу и рецитују стихове који би ученике увели у тематику Првог светског рата, а и у само песништво Милутина Бојића и Ивана В. Лалића. Песме представљају омаж стихова различитих аутора који су певали о родољубљу и Првом светском рату. Песме се не рецитују у целости, већ само делови који су кључни за разумевање родољубља и тематике Првог светског рата. Ученици улазе један по један у салу и рецитују следеће стихове обрађајући се својим и вршњацима и млађим другарима водећи нас све кроз једно историјско путовање.

ПРВИ УЧЕНИК (ове стихове осмислили су ученици)

Наша је историја бурна и трагична,
Жртве су огромне, сећања на њих вечна.

Ратови, буне, устанци и чете –
Векови су иза нас, године лете.

Шта бисмо ми без оних који су живели дали,
Да л' бисмо данас српство осећали ми не јави?

ДРУГИ УЧЕНИК (стихови Мире Мечковић)

Ко би рекао да ћемо икад са мирског извора
са извора ускрснућа преживелог народа
поново Храбрости
и Слободе пити.

ТРЕЋИ УЧЕНИК

На почетку новог века када младе нада чека
Да ће време лепше доћи, да ће живот срећно проћи –
Благо стање, љубав, мир –
Није био људски хир.

Неки други не без мане отворише људске ране,
Учинише пуч на цара усред светлог Сарајева.
Повод за час беше ту,
Немци, Угри и Бугари започеше офанзиву.

Страшан беше светски прасак
Међ народ'ма јаук, врисак.
Савези и фронтови поделише људе света
Свако сваком беше мета.

ЧЕТВРТИ УЧЕНИК (стихови Милана Ракића)

Силни оклопници, без мане и страха,
Хладни кô ваш оклон и погледа мрка,
Ви јурнусте тада у облаку праха
И настаде тресак и крвава трка.

ПЕТИ УЧЕНИК

Поносито, с пуно муке
Церу шире своје руке.
Колубара, вода хладна –
Судбина им беше јадна.
Мојковац и Кајмакчалан
Постадоше пуста раван.
На Дрини их радост сrete,
Оставише аманете.

Бојовића Петра пушка
Беше права сабља мушка.
Са Путником Радомиром
Начинише јуриш, силом.
На том путу неизвесном
И Живојин пође силом.
Придружи се њима Стоја
За слободу и за њиховој сета.

На Солунском фронту тада
српски жинаљ много страда;
Глад, болест – исписаху
тузну повест.

ШЕСТИ УЧЕНИК (стихови Јована Јовановића Змаја)

Ти гробови,
Стари, нови,
Они сјају
Сваком нараштају –
Кад се умље у прошлост и у будућност
У тамнини да се не могу
Кад се пустиш у главније свете
У давнине и метеорите,
Да ти мисо пута не помете.

Море поста гробље светих,
Рана болна, усуд клети.
Зарад мира, светског, нашег
Живот даде отац, деда
Не слутећи да њих тада
Историја с неба гледа.

СЕДМИ УЧЕНИК (стихови Милана Ракића)

Данас нама кажу, деци овог века,
Да смо недостојни историје наше,
Да нас захватила западњачка река,
И да нам се душе опасности плаше.

СВИ ЗАЈЕДНО (ове стихове осмислили су ученици)

Зато данас дајмо омаж
Онима који су нама дали
Наду, веру, част, слободу
Како би нам дани сјали!

🕒 Главни део првог часа (30–35 минута)

Ученици су се претходно припремили за рад по групама према својим афинитетима. Групе су састављене тако да подразумевају учешће ученика оба разреда. Старији ученици су постављени као координатори (вође) групе, а излажу сви. Ученици седмог разреда излажу чињенице којима они располажу, а ученици трећег разреда надовезују се на њих и допуњавају њихово истраживање. Свака група има ограничено време излагања (око 3–4 минута). Сваки ученик узима учешће у оквиру групе по договору. После излагања, све групе коментаришу излагања.

Прва група: Први светски рат (узрок, ток и последице Великог рата)

Друга група: Хемијско оружје у Првом светском рату (и остале врсте наоружања)

Трећа група: Епидемија пегавог тифуса

Четврта група: Хероине и деца хероји у Првом светском рату

Пета група: Познати књижевници – учесници године (својим освртом на краћу биографију Милутина Бојића)

🕒 Завршни део првог часа (5–10 минута)

Након истраживачких задатака, ученици се сада мешају и деле у 6 нових група. Наставнице им деле нове истраживачке задатке који су конкретно везани за анализе двеју песама.

На самом крају првог часа ученици трећег разреда, с обзиром на то да су из музичке школе, изводе нумеру из филма „Где цвета лимун жут“, заправо српску традиционалну песму из Првог светског рата коју пева војник на Крфу након сукобова повлачења преко Албаније. Три ученице изводе нумеру, док један ученик прати на клавиру, а други на гитари.

Наставнице препоручују ученицима да погледају истоимени документарни филм.

ДРУГИ ЧАС

🕒 Уводни део другог часа (5–10 минута)

Наставнице презентују на видео-биму звучни запис у којем стихове говори Бранислав Цига Јеринић. Док глумац рецитије стихове, у позадини, на видео-биму, смењују се слике острва Вида, Крфа, маузолеја, Зејтинлика, Јонског мора – плаве гробнице. Ученици тако стичу и акустички и визуелни доживљај песме. После приказа, ученици износе своја осећања и размишљања: туга, очај, бес, немоћ. Неки ученици исказују своје импресије присећајући се обиласка самог острва са својим родитељима, као и Зејтинлика.

⌚ Главни део другог часа (30–35 минута)

Прва група (ученици основне школе)

Милутин Бојић, „Плава гробница”

1. Шта је песника инспирисало да напише ову песму?
2. Наведите осећања која изражава лирски субјект и објасните на који начин то чини.
3. Одредите композицију песме, врсту строфе, врсту стиха и врсту риме.
4. Дефинишите тему песме.

Предвиђени (могући) одговори ученика:

Повлачећи се преко Албаније, односно на „Острво змија”, како су га Грци звали, српски војници се искрцавају 21. 1. 1916. године и брзо су оболели од тифуса, дизентерије, упале плућа. Првих дана умрало је по 300 људи дневно, а како није било места за сахрану, они су бацани у море, без опела и сахране.

Ова „плава гробница” за песника представља један од најтежког страдања, али и вечне славе, часне борбе за своју земљу, породицу, лично достојанство. Они који су умрли за ове идеале треба да буду поштовани попут светаца, јер је њихова смрт часна, па је и место смрти свето.

Песма је подељена у три целине, распоређене у 14 строфа, где 1. и 3. целина говоре о прошлости, а 2. целина о будућности. Стих: „Стојте, галије царске!” јавља се три пута, на почетку 6. строфе, 10. и 14. строфе и изазива осећање поноса, узвишен тон је као ут оде или химне. Наговештава част и страхоту смрти, а нас упозорава да пред онима који су под њом поклекли треба да будемо понизни.

Последња строфа данас је изгубљена. Песма има 14 строфа (катрена), а стихови су са по 7, 8 и 9 слогова (седмерци, дванаестерци и четрнаестерци), а рима је укрштена. Четрнаестерачке строфе имају заједнички полустих првог стиха „Стојте, галије царске!” (рефренска функција). А прва строфа једнака је последњој. Наставник ово записује на табли, као и тему песме коју ученици дефинишу самостално. Тема: Опело погинулим војницима који су сахрањени у Јонском мору за време Првог светског рата.

Друга група (ученици основне школе)

Милутин Бојић, „Плава гробница”

1. Протумачите којим се редоследом јављају песничке целине и објасните какво се значење на тај начин постиже.
2. Запазите мотив којим лирски субјект оживљава прошлост и протумачите његову симболику.
3. Уочите мотив којим песник наглашава будућност и протумачите његову симболику.
4. Докажите да је мир у песми привидан и објасните разлоге те привидности.

Предвиђени (могући) одговори ученика:

Три су поетске целине у песми: преплитање прошлости и будућности.

Прва поетска целина позива на тишину и одавање поште минутом ћутања. Песник одаје пошту погинулима у Првом светском рату. Назива их „прометејима наде” и „апостолима јада”, јер нису сахрањени уз опело и службу, уз испраћај најмилијих, већ бачени у море. Због тога њихове душе лутају околу тражећи пут у царство небеско. Лирски субјект исказује поштовање, патриотску и личну љубав и тугу за умрлим ратницима који леже један до другог, као браћа, међу алгама и уснулим шкољкама далеко од отаџбине.

Друга песничка целина је окренута будућности у којој ће страдање и гробови бити светла тачка, понос и подстицај за наредне генерације којима ће у аманет остати слобода и отаџбина. Зато песник тражи да се не забораве преци који су оставили своје животе као темељ животног и будућих генерација.

Трећа целина поново нас враћа у „плаву гробницу”, гробницу несправности и неправде. Опело је без речи и суза и уздаха, а у души се селињује „тиха молитва” и „бојни зов добоша далеких”. Ово море је јединствена гробница какву ни небо, ни свет видели никада нису, па је и опело свечано и несвакидашње.

Мир је привидан, јер у домовини, тамо далеко од туге, чује се хук борбеног покрета, а док овде над овом гробницом наших дедова господари смртна тишина, у отаџбини наследници стварају историју.

Трећа група (ученици основне школе)

Милутин Бојић, „Плава гробница”

1. Објасните симболику мора, галије и лађара у песми.
2. Уочите боје које доминирају у песми.
3. Запазите плаголске слике у стиховима и протумачите њихову естетску улогу у песми.
4. На који начин мотиви природе учествују у исказивању емоција?

Предвиђени (могући) одговори ученика:

Море је овде симбол велике трагедије и „гробница” која је са мотивима „поноса” и „савести” хладна и мрачна, јер сву ту хладноћу очекујемо на дну мора. У 11. строфи мотив воде замењен је мотивом ватре, лаве и узавреле крви. Над „плавом гробницом” више не лебде само туга и бол због великих губитака, већ се буди и нада и уверење да ће победа бити извојевана и коначна. Лирски субјект преузима улогу свештеника и држи опело одајући пошту умрлима, а овим чином спасава душе умрлих како би пронашле свој мир. Лирски субјект води замишљени дијалог са царским галијама, захтевајући да утрну буктиње, да хујно веслање престане, да галије након опела нечујно отплове у ноћ. Сада овај захтев не представља више израз жеље за одавањем поште мртвима, већ жељу да кроз тишину мртви чују хук борбене лаве.

Боје су суморне, тамне, „црне трубе”, „плава гробница”, мада плава боја може означавати и наду, слободу, ширину небеску. Црна боја, жал и туга и поштовање према онима који су животе дали.

Доминирају презент, који нам приближава овај трагичан догађај, и императив као инсистирање на тишини како би се у миру одржало опело и одала почаст херојима.

Лирски субјекат види шта се дешава: небом пролази „уморним летом”, сударање таласа на пучини, ту где су посмртни остаци умрлих. Лирски субјекат нам скреће пажњу да чак и море исказује поштовање према мртвима. Мирно је над овом гробницом „да не руши вечни покој палих чета”.

Четврта група (ученици основне школе)

Милутин Бојић, „Плава гробница”

1. Одредите књижевни род и врсту.
2. Уочите стилска средства.
3. Издвојте најдоминантније мотиве у песми.
4. Издвојте поруке песме и образложите их.

Предвиђени (могући) одговори ученика:

Књижевни род је лирика, а књижевна врста је родољубива песма. (Наставник ове податке записује на табли.)

Стилска средства у песми су многобројна. На самом почетку је апострофа (наставник ученицима представља ову стилску фигуру). Читава песма је у форми обраћања. Има доста епитета (галије царске, крме моћне, тихи ход, јеца ноћна, света вода...), метафора (света вода, прометеји наде, апостоли јада). Наставник објашњава мотив прометејства, порекло из грчке митологије. Прометеј је људима дао ватру и тиме разљутио Зевса, који га је казнио тешким мукама, а ово се десило и војницима. Бранећи свој народ, војници су попут Прометеја кажњени тешким животом и мукама. Примењујући знање из веронауке, ученици објашњавају термин „апостол”. Имамо и порицања („ко наш ум бескрајна”), хипербола („опело како не видети небо јоште”), персонификација („ту где се таласи љубе”, „зрак месеца шета”), контраст (мотив воде је замењен мотивом ватре „узавреле крви”), ономастичност („хујно веслање”).

Најдоминантнији мотиви су: поштовање, дивљење, пожртвованост, туга, бол, смрт, нада, понос, борбеност, гордост (пркос српског народа), вера, храброст, тишина, света вода...

Идеју и поенту откривамо у последњој строфи, јер је она као сажетак песме. Ученици дефинишу поруку уз помоћ наставника. Порука: Песник ће својом молитвом затражити рајско царство за све недужне и трагично преминуле.

(Поруку записује наставник на табли.)

Пета група (ученици средње школе)

1. Изражајно читање песме „Плава гробница” Ивана В. Лалића.
2. Наведите сличности ове две песме.
3. У чему се разликује песма Ивана В. Лалића од песме Милутина Бојића?
4. Окарактеришите лексику, стихове и строфе.

Предвиђени (могући) одговори ученика:

(Ученик изражајно чита песму.)

Обе песме говоре о судбини ратника у Првом светском рату.

Милутин Бојић је био сведок, учесник Првог светског рата. Иван В. Лалић је ову песму написао после 70 година од завршетка Првог светског рата. Код њега видимо перспективу догађаја и разматрања идеала из песме Милутина Бојића. За Бојића су они који се жртвују, односно ратници, апостоли и прометеји. Лалић сматра да се ти идеали нису остварили, јер ратници и даље гину. Бојић је држао опело часно, а код Лалића је то опело као туристичко место где туристи ваде сендвиче и пива. Код Бојићева плава гробница је место страдања, док је Лалићева плава гробница туристичка дестинација. Код Бојића се јављају Сизиф и Тентал као симболи мученика (за које знамо да нису остварили своје идеале). Даље, лирски субјекат у Бојићевој песми опело држи у доба бојне језе, јасно и гласно, док Лалићев лирски субјекат опело држи у доба шапућући. Интересантан је мотив смрти: за Бојића је смрт високи чин, док је код Лалића саставни део живота.

Лалићева песма је конструирана тако што позајмљује прве стихове од Бојића, а затим следе стихови који су Лалић коментарише; на пример:

„Стојте, галије царске! Слутајте мојне крме,
Газите тихим ходом!
Опело неко шапћемо у палине пуно срме
Истопљене над водом.”
„Стојте, галије царске! Ми ви глисери бучни
Возите с постојасом.
Мисао је, ну горку хоћу да разобручим,
Макар у палина гласа.”

Лалић користи лексику која не припада узвишеном Бојићевом стилу (камера, туриста, глисер...).

Шеста група (ученици средње школе)

1. Саставите неколико питања о овим песмама која бисте прокоментаришали са осталим групама.

Могући одговори ученика:

Која песма има химнички тон? Са ким заправо Иван В. Лалић води дијалог у својој песми? Коју лексику (речи) боље разумемо? Која вам се песма више допала и зашто?

🕒 Завршни део другог часа (5–10 минута)

Још једном треба истаћи циљ часа: Заједно долазимо до закључка да ће жртве оних који су сахрањени у „плавој гробници” зрачити кроз векове, а будућим нараштајима биће узор. Страдање народа је „страшна тајна епопеја”, она је попут бајке и остаће вечно упамћена преносећи се с колена на колено. У тој бајци ће будуће генерације наћи своје корифеје (узоре, идоле) који ће их бодрити дајући им снагу. Јонско море је остало света вода и сведочанство прометејског страдања једног народа.

Такође, наставнице истичу важност тимског учења међу вршњацима, али оваквим часовима наглашавају и важност корелације међу предметима, као и важност учења ученика млађих разреда уз подршку ученика старијих разреда.

Наставнице најављују трећи час уз примену дигиталних алата.

ТРЕЋИ ЧАС

🕒 Уводни део трећег часа (5–10 минута)

Наставнице најављују трећи час уз примену дигиталних алата. Трећи час предвиђен је за квизове и асоцијације и имплементирају да ученици покажу своја сазнања. Ученици се деле у групе по личним изборима (ово је добро јер су се ученици кроз два часа и упознали), уз нагласак да у групама треба да буду и ученици седмог и ученици трећег разреда.

🕒 Главни део трећег часа (30–35 минута)

1. Квиз *Power Point* (у прилогу)
2. Квиз *Kahoot* (квиз је код наставника, код за квиз даје се на часу)
3. Гугл квиз: <https://forms.gle/73KiRDK78CnW2Gth9>
4. *Power Point* асоцијација 1 (у прилогу)

Гретање	Бели	Животиња	Густина
Ветар	Пипци	Звоно	Промили
Трећаваздуха	Црвени	Жарне ћелије	Особина воде
Повремена	Гребен	Провидна	Степен сланости
А: ТАЛАС	Б: КОРАЛИ	В: МЕДУЗА	Г: СЛАНИТЕТ

Коначно решење: **МОРЕ**

5. *Power Point* асоцијација 1 (у прилогу)

Максим	Маузолеј	Урошева женидба	Рима
Империт	Јонско море	Солунска болница	Рефрен
Пегави тифус	Крф	Песме бола и поноса	Стих
Солунски фронт	Острво	Песник	Строфа
А: ПРВИ СВЕТСКИ РАТ	Б: ВИДО	В: МИЛУТИН БОЈИЋ	Г: ПЕСМА

Коначно решење: **ПЛАВА ГРОБНИЦА**

🕒 Завршни део трећег часа (5–10 минута)

На самом крају, наставнице похваљују рад ученика и бележе формативне оцене. Ученицима деле евалуациони стикер на којем ученици оцењују колико су научили и колико су задовољни својим ангажовањем и оваквим начином рада и сазнавања.

Изглед евалуационог стикера:

Процените себе, час и предаваче.

Заокружите оцену коју сматрате тачном.

1. На овом часу стекао/стекла сам знања.	1 2 3 4 5
2. На овом часу активно сам учествовао/учествовала.	1 2 3 4 5
3. Допало ми се учење са другим (седмим/трећим) разредом.	1 2 3 4 5
4. Оцена за предаваче.	1 2 3 4 5

Домаћи задатак: Наставнице упућују ученике да код куће сви погледају документарни филм „Србија у Великом рату” и науче стихове по избору напамет из било које песме. Ученици који раде по ИОП-у 1 покушаће да илуструју песму „Плава гробница”, а ученици који раде по ИОП-у 3 имају задатак да напишу есеј на тему „Плава гробница” – спој прошлости, садашњости и будућности.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ

Плава гробница Милутин Бојић (1892–1917)

Тема: Опело погинулим ратницима који су сахрањени у Јонском мору.

Стилски фигури: апострофа, контраст, епитет, поређење, персонификација, метафора, ономатопеја

Верификација: 14 строфа, стих: 7, 12 и 14 слогова, рима је укрштена

Мотиви: поштовање, дивљење, пожртвованост, туга, бол, смрт, понос, борбеност, гордост, нада

Књижевни род: лирика

Књижевна врста: родољубива (патриотска) песма

„Стојте, галије царске! У име свесне поште
Клизите тихим ходом.
Опело држим како не виде небо јоште
Над овом светом водом!”

Плава гробница
Иван В. Лалић
(1931–1996)

Песник, есејиста, преводилац
Неосимболиста
Песничка надахнућа тражи у историји и литератури.

Сличности и разлике између две песме
Прошлост, садашњост, будућност „плаве гробнице”: историјски
догађај, плава гробница као вечити споменик, узор, идеали...

Напомена: Припрема за огледни трочас наслања се на методичку припрему Милене Милошевић „Интерпретација песме ‘Плава гробница’ Милутина Бојића”, која је објављена у *Школском часу* 2019. године. Наставнице Милене Милошевић и Марија Запутил имале су науму да сопствени наставнички рад искуством и праксом може да сачини трајуће, што значи да наставник мења своје методичке приступе у раду током времена у односу на ученике и ученичке афинитете. Такође, овде је врло важно да се нагласи повезаност између основне и средње школе (вертикална унутарпредметна корелација), односно да ученици различитих разреда могу да учествују на истом часу и да уче једни од других.

Литература за ученике

1. Гордана Влаховић, Јагош Влаховић (2020). *Чишанка. Српски језик и књижевност за седми разред основне школе*. Београд: Едука.
2. Љиљана Бајић, Зона Мркаљ, Миодраг Павловић (2020). *Чишанка. Српски језик и књижевност за шрећи разред имназије*. Београд: Клет.
3. Извори са сајта *Wikipedia*: о Милутину Бојићу, о Ивану В. Лалићу, о Првом светском рату, о херојима из Првог светског рата, о пегавом тифу, о хемијском оружју.

Литература за наставнике

1. Гордана Влаховић, Јагош Влаховић (2020). *Чишанка. Српски језик и књижевност за седми разред основне школе*. Београд: Едука.
2. Зона Мркаљ, Зорица Несторовић (2020). *Плейшанка. Чишанка за седми разред основне школе*. Београд: Клет.
3. Јелена Журић, Јелена Ангеловски, Драгана Цуцић (2020). *Српски језик и књижевност 7, радна свеска*. Београд: Едука.
4. Љиљана Бајић, Зона Мркаљ, Миодраг Павловић (2020). *Чишанка. Српски језик и књижевност за шрећи разред имназије*. Београд: Клет.

5. Љиљана Николић и Босиљка Милић (2007). *Читанка за трећи разред средње школе*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
6. Милена Милошевић (2019). „Интерпретација песме 'Плава гробница' Милутина Бојића”. У: *Школски час*, број 3–4, стр. 4–59.
7. Милија Николић (1988). *Методика наставе српског језика и књижевности*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
8. Наташа Станковић Шошо (2010). *Мали речник књижевних термина за основну школу*. Београд: Нови Логос.
9. Наташа Станковић Шошо, Бошко Сувајцић (2020). *Уметности речи. Читанка за седми разред основне школе*. Београд: Нови Логос.
10. Павле Ивић (2003). *Српски језик и књижевност у наставној теорији и пракси*. Нови Сад: Змај.
11. Симеон Маринковић (1995). *Методика наставе књижевности*. Београд: Креативни центар.

<https://www.youtube.com/watch?v=AFCaImTwZKM>

 Прилози за преузимање уз Зборник

Српски романтичари, систематизација

ССШ „4.јули”, Врбас

1. Школа	ССШ „4.јули”, Врбас
2. Наставница (име и презиме)	Јелица Говедарица
3. Модел наставе (изабрати из падајућег менија):	хибридни (комбинација класичне и онлајн наставе)
4. Предмет:	Српски језик и књижевност Разред: други
5. Наставна тема – модул:	Романтизам у српској књижевности
6. Наставна јединица:	Српски романтичари - систематизација
7. Циљ наставне јединице:	Богаћење учења о српској књижевности романтизма. Развијање свести о вредности националне културе и историје. Препознавање правих вредности у свом окружењу. Развијање сарадње између ученика и наставника и подстицање ученика на истраживање.
8. Очекивани исходи:	Ученици су спремни за истраживачки рад на одређену тему. Повезују садржаје из више наставних предмета. Прикупљају и обрађују информације из више извора. Ученици умеју да издвоје важне информације и упућени су на различите изворе знања (умеју изабрати). Показују дигиталну писменост и спремни су на учење и примену нових алата. Остварује се сарадња између ученика, наставника, библиотекара, људи изван школе (пароха цркве, суграђана).
9. Методе рада:	дијалогска, илустративно-демонстративна
10. Облици рада:	индивидуални, групни и фронтални рад
11. Потребна опрема / услови / наставна средства / софтвер – апликације – алати за реализацију часа	Презентација ППТ, задатак и квиз (веб-алат <i>learning apps</i>), лаптоп, пројектор, телефон, пано

12. Детаљан опис начина употребе дигиталних образовних материјала / дигиталних уџбеника / апликација и алата

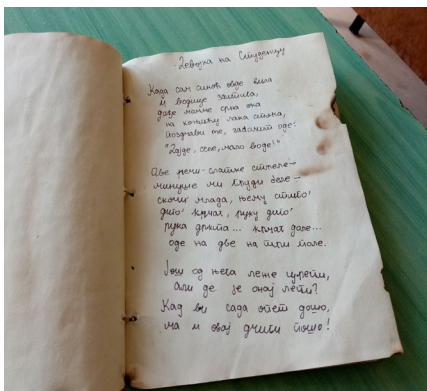
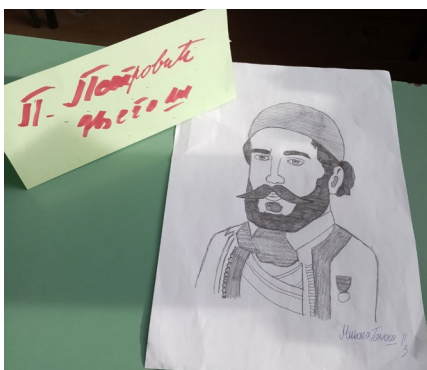
На претходним часовима разговарала сам са ученицима о дигиталној писмености – веб-алатима које можемо користити за креирање наставног материјала. С обзиром на то да ученици досад нису користили веб-алат *LearningApps*, упутила сам их на могућности његовог коришћења. Договорили смо се да у припреми материјала за час систематизације свака група ради на свој начин. Акценат је стављен на креативност и препознатљивост онога о чему говоримо у свом окружењу. Тако смо добили презентације ППТ, линкове ка прилозима са канала *You Tube*, паное, цртеже. Обједињени и различити садржаји и наставна средства послужиле као наставно средство и код других одељења. **Заједно смо креирали квиз „Ко ће пре, али тачно” (*LearningApps*)**. Часу смо дали динамичност, мењали улоге, приступе и видели резултате рада. Била је то креативна кошница.

13.1. Уводни део часа

Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
Показује краћи задатак, који представља проверу усвојености карактеристика књижевних раздобља обрађених током првог полугодишта. https://learningapps.org/watch?v=penhhzjct24 Ученицима скреће пажњу на могућности веб-алата <i>LearningApps</i> и најављује да ће у завршном делу часа заједно креирати квиз помоћу тог веб-алата.	Ученици прате наставника и припремају се за приказивање историсавачког и креативног рада своје групе, тематски везаног за истакнуте српске романтичаре.

13.2. Сређивање и закључак часа

Ученици су подељени у шест група и свака група је представила по једног српског романтичара. Циљ је био да обогате своје знање о романтичарима и препознају њихову повезаност са нашим окружењем. На часовима обраде упознали смо се са књижевним предлошцима, а сад додајемо и друге области рада српских романтичара.	1. Вук Стефановић Караџић – презентација ППТ, пано, цртеж * Буђење националне свести, увођење народног језика у књижевност; В. С. Караџић – централна личност српског романтизма 2. Бранко Радичевић – презентација ППТ, аудио-прилог * „Много хтео, много започео, час умрли њега је помео” * Двеста година од рођења песника
--	---

3. Петар Петровић Његош – цртеж, усмено излагање
 - * Поддршка Вуковом раду
 - * „Благо оном ко довијека живи, имао се рашта и родити”
4. Јован Јовановић Змај – пано, фотографије, аудио-прилог
 - * Песник љубави и бола лечио је становнике нашег Змајева
5. Ђура Јакшић –презентација ППТ, аудио-прилог
 - * У песниковој души, перу и платну, контраст боја
6. Лаза Костић – презентације разговора са парком Србобранске цркве, пано, фотографије
 - * Породица Дунђерски у Србобрану, време ни рођак Гедеона Дунђерског
 - * Породица Мелареву, Бечеју, Кулчину
 - * Костићеву учености ни Бечлије нису доскочиле

13.3. Завршни део часа

Пажљивим праћењем претходних излагања, добили смо одговору слику романтизма у српској књижевности. Посебно истиче фотографије које сведоче о вештој повезаности са српским романтичарима. Следи нова активност: свака група нека постави два питања везана за свог романтичара. Од тих питања **креирамо квиз „Ко ће одговорити тачно”**.

<https://learningapps.org/watch?v=ppjptj3q224>
<https://youtu.be/ojd-dDCIF1E?si=69SWF-u3sdx03tY9>
https://youtu.be/8tSVM71mVCc?si=0b_9H_hEv8U9bZ
https://youtu.be/EboALD8Vj3o?si=8y0E5pI_Uez8o19p

Ученик креира квиз на основу питања из сваке групе. Свака група има свог представника, који одговара на питања на свом телефону. У музичком делу квиза ученици препознају аутора стихова. Помоћ чланова групе је дозвољена. Кад постигну све тачне одговоре, пријављују наставнику и он саопштава време.

Пошто су ученици истакли музикалност стихова српских романтичара као једну од најважнијих одлика, најлепшу песму **Santa Maria della Salute**, пронашли стихове у извођењу наших певача, квизу додајемо и музичка питања.

14. Линкови

- ка презентацији која прати час
 - ка дигиталном образовном садржају / алатима / апликацијама
 - ка свим осталим онлајн садржајима који дају увид у припрему за час и његову реализацију
- <https://docs.google.com/presentation/d/1aBmAd9jEYwgbnNHqwMnVfoFwRVDiTczC/edit#slide=id.p9>
<https://docs.google.com/presentation/d/1JqQ95cWqOHlZf98hL17dSmWg6NLEUUBk/edit#slide=id.p5>
https://docs.google.com/presentation/d/1sGMcHJcSosJzMFcLOXCqp_Fb3IBDSNcF/edit#slide=id.p7
<https://learningapps.org/watch?v=penhhzjct24>
<https://learningapps.org/watch?v=ppptj3q22>
<https://youtu.be/ojdu1DCIF1E?si=69SWF-u3sdx03tY9>
<https://youtu.be/EbcALD8Vj3o?si=8y0E5pIUez8oI9n>
https://youtu.be/8tSVM71mVCc?si=0b_9H_hEvU9bZ

15. Начини провере остварености исхода

Квиз

16. Остало (нпр. стандарди, кључни појмови, корелација, међупредметне компетенције и сл.)

Компетенција за учење – уме да доноси закључке на основу стечених знања, користи претходна знања као подршку учењу нових тема и садржаја. **Комуникација** – влада различитим модалитетима комуникације и користи их на сврсисходан и конструктиван начин. **Сарадња** – активан рад у групи и сарадња са ментором, ангажује своје потенцијале и доприноси колективу. **Одговорно учешће у демократском друштву** – ученик је способан да активно учествује у раду школе и локалне заједнице. **Међупредметне и дигитална компетенција**. Повезивање наставних предмета: Српски језик и књижевност, Информатика, Ликовна уметност и Музичка култура. Стандарди (општи, средњи, напредни) дефинисани су кроз рад у групи и сваком члану се даје могућност за исказивање.

Кључни појмови: романтизам у књижевности, српски романтичари, народни језик, музикалност језика поезије

Напомена: Уз припрему је приложен линк ка презентацији, линк ка задатку, линк ка квизу, прилозима за музички квиз и фотографије материјала (пано, цртежи).

* Измена активности, учешће свих ученика, испољавање својих склоности према цртању, рецитовању, излагању. Слобода избора и постизање договора у групи, спој традиционалног и новог, учење о новом дигиталном алату дају вредност овом часу. Ученици овог одељења долазе из ОШ „П. П. Његош”, ОШ „Б. Радичевић”, ОШ „Ј. Јовановић Змај”, ОШ „В. Стефановић Караџић” па је и то био подстицај за креирање оваквог часа.

Фотографије из школе у Змајеву, Гимназије из Сремских Карловаца (ученици из одељења на такмичењу из језика и језичке културе и на Књижевној олимпијади).

Литература

1. Др А. Стишовић Миловановић, др Ј. Журић, *Чииинка за друштво разред гимназија и средњих стручних школа*, Едука.
2. *Компјутеризација за демократску културу и програме настављају учења*, ЗОУВ, 2022.
3. *Обука за реализацију нових програма настављају учења оријентисаних према исходима*, ЗОУВ, 2019.
4. *Добра припрема за час – усљешан час*, семинар, 2021.
5. *Програм обуке за запослене у образовању / дигитална учионица / дигитално компјутеризован наставник*, ЗОУВ, 2023.

 [Прилози за преузимање уз Зборник](#)

Eduka portal

Оливера Максимовић Богдановић

„Детективи из прошлости – Све наше поделе” (отпор, устанак и грађански рат у Југославији)

Технолошка школа, Параћин

Наставни предмет :	Историја
Школа:	Технолошка школа, Параћин
Предметна наставница:	Оливера Максимовић Богдановић
Разред:	први или други разред средње школе
Време реализације часа:	друго полугодиште, мај укупно четири часа (два часа обраде и два часа утврђивања)
Наставна тема:	Српски народ у Другом светском рату
Наставна јединица:	„Детективи из прошлости – Све наше поделе” (отпор, устанак и грађански рат у Југославији)
Тип часа:	пројектна настава (обрада, утврђивање)
Место извођења:	учионица, школски амфитеатар
Облик рада:	фронтални, индивидуални, групни
Наставне методе (технике):	вербалне (монологска, дијалогска), метода демонстрације (показивање плаката и фотографија), рад на тексту (историјском извору), брејнсторминг, писмо себи
Наставна средства:	учбеник, свеска, текстови историјских извора, презентација ПП, радни листићи, листићи за самоevaluацију, табла, рачунар, пројектор
Кључне личности:	Драгољуб Дража Михаиловић, Јосип Броз Тито
Кључни појмови:	Југословенска влада, Равногорски покрет, Југословенска војска у отаџбини, четници, КПЈ, партизански покрет, устанак, сарадња, одмазда, грађански рат, слом устанка у Србији

Циљеви и исходи часа:

Циљ часа:

- Упознавање ученика са устанцима против окупатора, најзначајнијим догађајима и узрочно-последичним везама, основним одликама два најзначајнија покрета отпора на територији Југославије током Другог светског рата (Југословенска војска у отаџбини и партизански покрет), улогом и значајем кључних личности (Драгољуб Дража Михаиловић, Јосип Броз Тито).
- Утврђивање стечених знања ученика о слому југословенске краљевине и борбама на простору Југославије 1941–1943. године.
- Повезивање развоја ситуације на европским фронтовима с ратним дешавањима на простору Југославије.

Исходи часа:

На крају часа ученик:

- разуме основне одлике најзначајнијих покрета отпора (четнички и партизански), специфичности њихове антифашистичке и националне политике;
- означава вође четничког и партизанског покрета;
- усваја знања о почетку грађанског рата у Србији (сукоб између равнаторског и партизанског покрета);
- усваја знања о слому устанка на тлу Србије крајем 1941. године;
- процењује улогу великих сила у грађанском рату у Југославији;
- тумачи историјске изворе у светлу реконструкције ратних дешавања у Југославији;
- упоређује подударност одржавања Техеранске конференције и заседања АВНОЈ-а;
- издваја дешавања на европским фронтовима 1943. године као одлучујућа за промену курса савезника у Југославији;
- пореди одредбе АВНОЈ-а и Светосавског конгреса;
- развија свесност и интерес за очувања националног идентитета и опасности од изолованих застрањивања;
- разоткрива стереотипе – указује на исход прихваћених стереотипа и застрањивања историјских чињеница;
- вреднује људски живот као најважније људско право;
- проширује знања о, и данас актуелним, поделама на четнике и партизане кроз разоткривање њихове делатности у Другом светском рату;
- осуђује терор и једноумље;
- развија вештине посматрања, уочавања и препознавања;
- развија способности активног слушања;
- развија вештине процењивања;
- изграђује способности поређења и доношења закључака;
- развија истраживачки дух и критички приступ при тумачењу историјских чињеница;
- оспособљен је за тражење и селекцију информација.

Стандарди:	2.ИС.1.1.2. , 2.ИС.1.1.3., 2.ИС.1.1.4. , 2.ИС. 1.2.1. , 2.ИС. 1.2.2. , 2.ИС.1.2.3. 2.ИС.1.3.2., 2.ИС.1.3.7.
	2.ИС.2.1.1., 2.ИС.2.1.3. , 2.ИС.2.2.1. , 2.ИС.2.2.2.
	2.ИС.3.1.2. , 2.ИС.3.2.1. , 2. ИС.3.2.2., 2.ИС.3.2.3., 2.ИС. 3.2.4. , 2.ИС.3.3.1.
Литература и додатни материјал (прилози уз припрему)	
Штампани и дигитални (рађени у апликацијама: Word, Canva, free-qr.com, Movi maker-video editor, you tube)	• М. Омрчен, Н. Грбовић, <i>Историја 8, уџбеник са одабраним историјским изворима</i>, Београд, 2023. • Иван М. Бецић, <i>Историја за друш разред средњих стручних школа</i>, ЗУНС, Београд, 2006. • Настава модерне европске историје Југе и источне Европе, додатни наставни материјал, <i>Историјска чешанка 4, Друш светски рай</i>, Београд, 2010. • Радни листићи са образовним садржајима, историјским изворима, задацима и питањима, презентација ПП, инфографик, листићи за самоевалуацију: https://drive.google.com/drive/folders/1HrBfBJ8zsG2kK_1AfP84XncbPj4_02
Корелација:	
Претходно градиво:	Априлски рат и слом Краљевине Југославије
Међупредметно повезивање:	Грађанско испитање, Српски језик, Географија, Психологија
Међупредметне компетенције:	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, рад с подацима и информацијама, дигитална компетенција, вештине за живот у демократском друштву, сарадња, решавање проблема
Начини провере остварености исхода:	• Путем посматрања (активности ученика, учешће у разговору, како се аргументују и доносе закључци, квалитет постављених питања). • Листићи за самоевалуацију. • Презентација ПП, филм.

- Најављује ученицима нове наставне садржаје: Отпор, устанак и грађански рат у Југославији од 1941. до 1943. године.
- Истиче циљеве и исходе часа (усвајање особености четничког и партизанског покрета и њиховог отпора окупатору. Борба против стереотипа и подела кроз историју). Упућује ученике на уџбеник и на материјале раније постављене у Гугл учионици.
- **Кључно питање:** *Како анализа историјских извора може помоћи при разумевању прошлости и садашњости, и како може да се ошклоне стереотипи и нејављиве поделе у друштву?*

➤ Да бих мотивисала ученике, постављам им прво питање и задатак:

Зажмуриће и замислиће лик свој омиљеној јунака из некој детективској романа. Замислиће себе како бисте изледили у његовој улози и шта бисте радили.

- Када добијем одговоре, уводимо их у причу о детективима из прошлости (уз помоћ историјских извора самостално истраживати прошлост; неће користити већ готове научне закључке, већ ће сами износити своја мишљења, на тај начин рушиће стереотипе и борити се против подела). Из овог става произлази

➤ **Мото часа:** Ко жели правилно да се бави историјом, мора то да ради без мржње и пристрасности!

План реализације пројекта – редослед активности

Табеларни приказ фаза – садржаја рада

	Активност наставника	Активност ученика
1. час (уводни час)		
1. корак	Објашњава ученицима садржину <u>Радних листова (Задатак 1)</u> .	Ученици слушају, читају текст, подвлаче кључне појмове и издвајају кључне личности.
2. корак	Обрађује ново градиво. Грађи од ученика да прочитају текст и подвуку кључне речи.	Постављају питања, траже објашњења, објашњавају једни другима, дискутују.
3. корак	Одговара на ученика питања и усмерава дискусију. Задаје домаћи задатак: Одговорити на питања у оквиру Задатка 1 својим мишљењем.	Код куће ученици одговарају на групна и кључна питања дата на крају текста Задатка 1.
2. час		
1. корак	Поставља питање: <i>За који фудбалски клуб навијаш? Поделите се у групе на основу клуба за који навијате.</i>	Ученици се деле у групе. Размишљају о критеријуму поделе. Дискусија.
2. корак	<i>За што се овако делимо?</i> Ученици су добила текстове историјских извора (<u>Радни листови, Задатак 2</u>). Из текстова је изостављено ко је аутор извора и о чему извор говори. Њихов задатак је да открију да ли је реч о углу гледања четника или партизана. Односно, да распореде изворе у сродне	Радећи по групама, ученици читају Задатак 2 из Радних листова и решавају радне задатке.

3. корак	групе: 1. оне који говоре о покретима отпора и вођама, 2. о страдању народа, 3. о судбини обичног човека у рату. Читање одговора, дискусија, издвојити шта је најзначајније у сваком извору. <i>Шта вас је изненадило, шта вас је највише збунило, шта вам је било најнепријатније?</i> Дајемо коначни одговор о пореклу извора и питамо их који је извор био највећи проблем за дешифровање.	Ученици износе своје мишљење о томе којој групи извора који извор припада. Дискутују, коментаришу, укрштају мишљења.
3. час		
1. корак	Постављам задатак: <i>Поделиће се у групе на основу тога да ли сје на страни Карађорђевића или Обреновића.</i>	Ученици седе у групе. Размишљају о критеријуму поделе. Дискусија док траје подела.
2. корак	ДЕТЕКТИВИ ИЗ ПРОГЛЕДИ – Пуштам презентацију ПП урађену у програму Канва и лепим на таблу електронички инфографик, такође рађен у Канви. Пред ученицима с немачке потернице из Л. Михаиловићем и Ј. Б. Титом из 1943. године. – Са потерница су уклоњене њихове фотографије, док је текст остао непромењен. – На основу кључних речи одредите која је чија потерница (слајдови 2–3). Постављам питања: <i>Да ли сје изненађени решењем? Која је главна разлика између Јосипа Броза Тита и Драгољуба Михаиловића у очима Немаца? Које заједничко име користише и за Михаиловића и за Ј. Б. Тита? Да ли за Немце постоји суштинска разлика између њих двојице?</i>	1. Читају текстове потерница. 2. ОБЕЛЕЖАВАЈУ ТРАГОВЕ: подвлаче различитим бојама (црвена – партизани, зелена – четници, црна – исто) кључне речи (слајдови 4–8). 3. Пишу у наслову шта мисле о коме потерница говори. 4. Један ученик из групе узима мобилни телефон, и скенира qr код на инфографику који води до решења мистерије (слајдови 9 и 11). 5. Одговарају на питања, дискутују (слајдови 13 и 14).
3. корак	Кључно мишљење: <i>Зашто су потернице настале још 1943?</i>	

4. корак	Попуњавање табеле КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОКРЕТА ОТПОРА (сличности и разлике) (слајдови 15 и 16). Домаћи задатак: Завршити презентацију која је постављена у учионици тако што ћеш уписати свој закључак о покретима отпора, сличностима и разликама, као и о непотребним поделама и стереотипима у историји (Слајд 17). Снимите кратак филм о вођама покрета отпора у форми интервјуа.	Попуњавају табелу, проверавају резултате, постављају питања, дискутују о томе шта су одраније знали, шта им је правило највећи проблем, шта је највеће изненађење. Раде на закључку у оквиру презентације код куће. Припремају текст за интервју, бирају глумце, одређују сценографију и костиме. Снимају, монтирају и постављају у Гугл учионицу и на канал Јутјуб.
5. корак		
4. час, јавни час за ученике и наставнике у школском амфитеатру		
1. корак	Поставља задатак: Поделите се у групе на основу тога на чијој сценаријани, чейника или паршизана.	Ученици се деле у групе. Размишљају о критеријуму поделе. Дискусија.
2. корак	Организује излагање закључака, тј. презентујемо закључке у презентацијама. На тај начин добијам повратне информације од ученика о остварености исхода часа. Дијалогском методом коју водим ученици саопштавају своје одговоре, притом заједно коригујемо могуће нетачне одговоре.	Читају закључке, упоређују их, траже сличности и разлике. Издвајају усамљене примере.

	Приказ филмова о вођама покрета отпора, које су снимили ученици. Постављају се на канал Јутјуб.	Гледају филмове, коментаришу, излажу проблеме у раду.
3. корак	СВЕ НАШЕ ПОДЕЛЕ. Поставља питање: <i>Да ли сије за време рада били све време у истјој љруји? Да ли се са неким добро дружиће у школи а никада нисје били у истјој љруји? Да ли се са неким не дружиће а све задатке сије радили заједно? Шта нам све то љовори?</i>	Одговарају на питања, закључују, размењују мишљења. Пишу писмо себи и попуњавају анкету.
4. корак	Оцењивање и самооцењивање. (Писмо себи и попуњавање табеле за самопроцену.) На листићима ученици записују шта мисле да ће запамтити и шта мисле да ће применити у даљем животу. Стављају писма у коверте и враћају наставнику.	
5. корак	У року од месец дана, достављају их назад. Писмо себи ће им послужити као меморијал за даље учење, својеврстан говор са самим себом и мотивација за даљи рад.	

Прилози за преузимање уз Зборник

Eduka portal

Даниела Тамбурић, Слађана Трајковић,
Марко Радоичић, Гордана Пантовић

Логаритамска скала и сеизмологија

Техничка школа „15. мај”, Прокупље

ПРИПРЕМА ЗА САРАДНИЧКИ ЧАС		
ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ЧАСУ		
1	Наставна јединица	Примена логаритама
2	Тема сарадничког часа	Логаритамска скала и сеизмологија
3	Наставни предмети	Географија, Математика, Компјутерска графика, Психологија
4	Разред	други разред средње школе
5	Имена и презимена наставника и наставница који реализују сараднички час	Даниела Тамбурић, наставница Географије, Слађана Трајковић, наставница Математике, Марко Радоичић, наставник машинске групе предмета, Гордана Пантовић, школска психолошкиња
6	Смерови којима припадају одељења	техничар за ЦНЦ машине, електротехничар рачунара и техничар моторних возила
7	Циљеви сарадничког часа	■ Примена логаритамске скале. ■ Разумевање различитих графичких приказа истих података. ■ Одабир одговарајућег графичког приказа. ■ Проширивање знања о земљотресима. ■ Решавање проблема из стварног живота. ■ Упознавање својих емоција у изненадним ситуацијама.
8	Васпитни задатак	■ Развијање социјалних контаката, комуникације, толеранције, критичког мишљења према сопственом знању.

9	Очекивани исходи часа	Ученик ће бити у стању да: - Објасни шта је сеизмологија и шта је сеизмизам. - Разликује хипоцентар и епицентар и наводи трусне зоне у свету и у Србији. - Наведе поступке које ће предузети за време земљотреса, пре и после земљотреса. - Разликује врсте земљотреса, као и врсте сеизмичких таласа и скала за мерење земљотреса. - На основу доступних података са интернета и интерактивних мапа одреди трусне зоне у свету и у Србији. - Развије међупредметно повезивање и примени знања математике и компјутерске графике у географији. - Разликује логаритамску од линеарне скале. - Наброји логаритамске скале. - Разликује Рихтерову од Меркалијеве скале. - Помоћу логаритама израчуна јачину земљотреса. - Помоћу програмског пакета <i>AutoCad</i> представи лонгитудиналне и трансверзалне таласе. - Помоћу цртежа изрази своје емоције у датом тренутку.
10	Међупредметне компетенције	- компетенција за целоживотно учење, - комуникација, - рад са подацима и информацијама, - дигитална компетенција, - решавање проблема, - одговорно учешће у демократском друштву, - сарадња, - одговоран однос према здрављу, - одговоран однос према околини.
11	Облици рада	фронтални, групни, индивидуални
12	Методе и технике рада	дијалошка, монолошка, илустративно-демонстративна, практична метода, интерактивна, истраживачка, учење путем решавања проблема, симулирање, игра
13	Трајање сарадничког часа	90 минута (два школска часа)
14	Кључни појмови за сараднички час	сеизмологија, епицентар, земљотреси, површински и дубински сеизмолошки покрети, магнитуда, логаритам, логаритамска скала, Рихтерова, Меркалијева скала

15	Коришћени извори за припрему часа (уџбеници, приручници, интернет и сл.)	<u>Географија</u> Флајери Сеизмичког завода Србије, сеизмолошке мапе Србије и света. https://www.seismo.gov.rs/Seizmicnost/Karte_hazarda_1.htm https://www.emsc-csem.org/Earthquake_map/ <u>Маџемаџика</u> Небојша Икодиновић, Слађана Димитријевић, Сузана Алексић, <i>Маџемаџика, уџбеник са збирком задатака за групни разред.</i> <u>Компјутерска графика</u> Зоран Бакић, Глигорије Мирков, <i>Компјутерска графика за групни разред машинских школа.</i> <u>Психологија</u> Збирка радионица за групни рад са децом и младима у васпитно-образовном систему. https://www.unicef.org/bih/media/6086/file/Zbirka%20radionica%20za%20grupni%20rad%20sa%20djecom%20i%20mladima%20u%20vaspitno-obrazovnom%20sistemu,%202021..pdf
16	Препоручени извори за ученике (уџбеници, приручници, интернет и сл.)	<u>Географија</u> https://www.seismo.gov.rs/, https://www.seismo.gov.rs/karte.htm, https://www.emsc-csem.org/Earthquake_map/, https://geografijazasvakoga.weebly.com/, https://www.youtube.com/watch?v=T0AEtX-uPLA, https://www.youtube.com/watch?v=jLLpZ9S2slQ <u>Маџемаџика</u> Презентација: <i>Логаритамска скала</i> https://docs.google.com/presentation/d/1SBMQdQdGi7oyh0VqZh0XpdcKV6Rixz6E/edit?usp=sharing&ouid=118226121602729449345&rtfpof=true&sd=true Папир за цртање (логаритамска скала) https://web.physics.utah.edu/~gernot/elementary_labs/SL1.pdf Задаци за решавање https://drive.google.com/file/d/1IaOXe4quw7n8RrFyyIctpLsofhfScFnj/view?usp=sharing

ТОК ЧАСА		
Планиране активности током часа		
17	Активности наставника у фази припреме	<u>Наставник географије</u> 1) Договара сараднички час са колегама. 2) Припрема материјал за час. 3) Конкретизује могуће проблеме за организацију часа. 4) Организује ученике у групе и дели задатке за организацију часа. 5) Проверава да ли су ученици све припремили за час. 6) Сугерише могуће грешке у раду ученика. <u>Наставник математики</u> 1) Договара сараднички час са колегама. 2) Припрема презентацију за ученике (оставља је у Гугл учионицу). 3) Штампa папир са логаритамским координатним системом за ученике. 4) Штампa упутство за уочавање података на логаритамској скали. <u>Наставник компјутерске графике</u> 1) Договара сараднички час са колегама. 2) Припрема материјал за час (упутство за ученике шта треба радити). 3) Проверава инсталацију програмског пакета AutoCad. <u>Наставник историје школе</u> 1) Договара сараднички час са колегама. 2) Припрема материјал за свој део часа (папир, фло-мастери, бојице).
18	Активности наставника током уводног дела часа (7–10 мин)	<u>Наставник географије</u> 1) Истиче наставну тему и циљ часа. 2) Позива ученике да се поделе у већ познате групе. 3) Дели материјал за рад. 4) Позива све ученике да се укључе у рад. <u>Наставник математики</u> 1) Даје ученицима упутства за рад уз опште напомене о начину реализације дела часа математике.

18	Активности наставника током уводног дела часа (7–10 мин)	2) Подсећа ученике на материјал (презентација о логаритамској скали) који је постављен у Гугл учионици, а који може да користи приликом израде задатака. 3) Позива све ученике да се укључе у рад. Напомена. Наставник поставља материјал неколико дана пре часа како би ученици имали довољно времена да се припреме за овај час. <u>Наставник комјутерске графикае</u> 1) Истиче циљ дела часа комјутерске графикае. 2) Одређује групу ученика која ће помоћу софтверског пакета <i>AutoCad</i> урадити цртеж трансферзалног и лонгитудиналног сеизмичког таласа. 3) Позива све ученике да се укључе у рад. <u>Школски психолог</u> 1) Упознаје ученике са активностима које ће бити реализоване на крају сарадничког часа. 2) Позива све ученике да се укључе у рад.
19	Активности наставника током главног дела часа (70 минута)	<u>Активности наставника географије</u> Након кратке поделе задатака, наставник позива ученике да презентују рад о земљотресима који су заједнички урадили. Укључује се повремено да допуни презентовање ученика. Након презентације ученика, позива остале активности да погледају флајере Сеизмолшког завода Србије са инструкцијама о понашању у току земљотреса. Покреће разговор на дату тему. Такође позива ученике да користећи мобилне телефоне пронађу регије у свету и Србији са последњим јачим земљотресима који су се десили у последња 24 часа. Предвиђено време за реализацију активности: 30 мин <u>Активности наставника математике</u> Ученици од наставника добијају још једном кратко упутство за рад и активности које их очекују. Ученици заједно са наставником још једном погледају презентацију и разјашњавају појмове и делове презентације који нису били јасни. Заједно решавају задатке дате у презентацији. Наставник даје упутство за цртање и убацивање података на папир логаритамске скале.

19 **Активности наставника током главног дела часа**
(70 минута)

Наставник дели ученике у четири групе. Свака група добија задатак да графички представи следеће податке: 1) бука на рок концерту у току 20 минута, 2) подаци о броју заражених ковидом-19 у Италији у пролеће 2020, 3) концентрација водоникових јона у току ферментације кефира додатог у млеко, 4) подаци о ослобођеној енергији у земљотресима у Загребу.

(Задаци: <https://drive.google.com/file/d/1IaOXe4quw7n8RrFyyLctpLsofhfScFnj/view?usp=sharing>)

Приликом рада ученици могу користити материјал који је постављен у Гугл учионици.

Наставник обилази групе, помаже ученицима који се слабије сналазе и даје додатне инструкције. Кад су завршили решавање задатака, наставник помаже ученицима да своје радове представе.

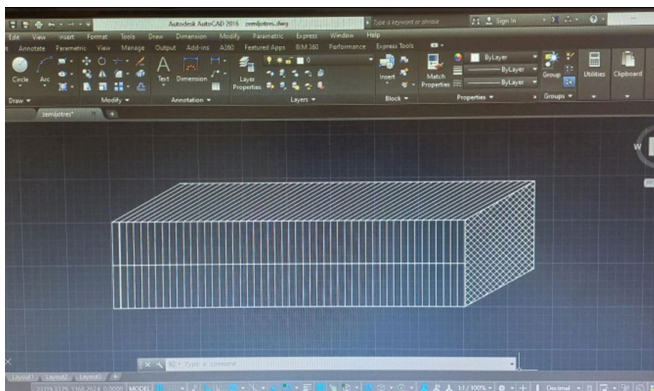
Сваки тим бира једног ученика који ће представити резултате до којих су дошли. Наставник прати излагање ученика, исправља, поставља питања. Преузима радове од ученика.

Предвиђено време за реализацију активности: 30 мин

Активности наставника компјутерске графика

Ученици од наставника добијају још једном упутство за рад на активности које их очекују. Одабране ученике наставник дели у две групе. Наставник надглед изреду цртежа, помаже (уколико је то потребно) ученицима приликом израде задатка и даје додатне инструкције. Свака група бира једног представника који представља рад.

Након презентовања ученика, наставник подсећа на корелације предмета Компјутерска графика са другим предметима и наглашава да се за израду цртежа могу користити и други програми: *Solid Works...*

19 Активности наставника током главног дела часа (70 минута)	Након представљања радова, наставник географије позива ученике да дискутују о моделу деформитета који су направили ученици користећи знања из предмета Компјутерска графика. Ученици уочавају и дефинишу врсте сеизмолошких покрета. <u>Предвиђено време за реализацију активности: 60 мин</u> <u>Активности школског психолога</u> Ученици од школског психолога добијају кратко упутство за рад и активности које их очекују. Задатак гласи: У чему је земљотрес. Цртежом покажи како се осећа. Време предвиђено за цртање: 5 минута. Пошто су поделили цртеже, психолог разговара са ученицима о томе шта су нацртали. <u>Предвиђено време за реализацију активности: 10 мин</u>
20 Завршне активности наставника – предана сарадничког часа (7–10 мин)	<u>Завршне активности наставника географије</u> Наставник са ученицима сумира ефекте знања и показаних активности на часовима кратким одговорима. На крају, наставник ученицима дели линкове на којима могу да погледају неколико анимација о земљотресима. <u>Завршне активности наставника математике</u> Поставља кратка питања ученицима: шта су радили, шта је било најтеже, шта најлакше, о разлици између логаритамске и линеарне скале, може ли се рећи која скала је боља или не, да наброје најважније логаритамске скале.

20	Завршне активности наставника – процена остварености циљева сарадничког часа (7–10 мин)	<u>Завршне активности наставника комјутерске графике</u> Наставник са ученицима разговара о учешћу у активностима и сумира резултате. Ученици дају одговоре на питања да ли је нешто било тешко или не приликом израде задатака. <u>Завршне активности школској психологији</u> Школски психолог ученицима показује најинтересантније радове и објашњава њихову поруку. <u>Напомена:</u> Сви наставници, реализатори часа, деле ученицима евалуациони папир да оцене час. Упитник за ученике https://drive.google.com/file/d/1HisX6fC5cX7DrCyuVysEVX6eLfHwqpqW/view?usp=sharing
21	Активности ученика	<u>Део часа из географије</u> Ученици доносе већ припремљени материјал за рад на часу (презентација на тему земљотреса), укључују и друге ученике који представљајући им питања на ову тему, прате напона наставника, учествују у дискусији, узимају флешкарте и свака група ради свој задатак; свака група презентује своја правила понашања везана за земљотресе, након тога користећи сеизмолошке мапе света и Србије одређују где се десило и које је било земљотрес у последња 24 часа, приступљају индивидуалном раду и одговарају конкретно на питања наставника, пореде своје одговоре и утврђују разлике и зашто су оне настале. Слушају, читају, решавају проблеме, објашњавају и предлажу мере заштите и одређују их на лицу места у учионици. Ученици користе сеизмолошке мапе, пошто их наставник упути на одређену страницу, и траже најјаче земљотресе који су се десили у последња 24 часа у свету и у Србији. Упоредјују одговоре и дискутују о насталим грешкама. <u>Део часа из математике</u> Ученици слушају упутство за даљи рад од наставника. Заједно са наставником анализирају презентацију и разјашњавају појмове и делове презентације који нису били јасни. Решавају задатке који су дати у презентацији.

21	Активности ученика	У зависности од групе, решавају задатак на папиру логаритамске скале. Наставник обилази групе, помаже ученицима који се слабије сналазе и даје додатне инструкције. По завршетку представљају радове. <u>Део часа из компјутерске графика</u> Ученици слушају упутство за даљи рад које им даје наставник. Анализирају задатак који треба урадити у програмском пакету <i>AutoCad</i>, постављају питања. По завршетку, представљају радове. Након представљања радова, ученици дискутују о моделу деформитета који су направили, ученици користећи знања из предмета Компјутерска графика. Уочавају и дефинишу врсте сеизмолошких покрета. <u>Део часа из психологије</u> Ученици слушају упутство за даљи рад од школског психолога. Цртежом показују како се осећају. Предају радове. Учествују у разговору са школским психологом о томе шта су научили. Напомена: На самом крају сарадничког часа ученици попуњавају упитник и оцењују час. Упитник за ученике https://drive.google.com/file/d/1HisX6fO5cXXDrCJuV7sEVXseLfHwqpqW/view?usp=sharing
----	---------------------------	--

Главне поруке ученицима

Не треба се бојати земљотреса, већ треба научити живети са њима. Наоружај се знањем!

Eduka portal

Бранко Митрић, Сања Симић де Граф, Дејана Лазаревић

Вера без дела је мртва

Средња економска школа, Лозница

- ПРЕДМЕТ:** Верска настава (у корелацији са Посластичарством и Енглеским језиком)
- НАСТАВНА ТЕМА:** Вера и живот
- НАС. ЈЕДИНИЦА:** Вера без дела је мртва
- РАЗРЕД:** први
- ДАТУМ:** 7. 12. 2022.
- РЕАЛИЗАТОРИ:** Бранко Митрић, катихета, Дејана Лазаревић, професорка Посластичарства, Сања Симић де Граф, професорка Енглеског језика и педагошка саветница, и вршњачки едукатори Тима за пројекте у настави из СШ „Бук Караџић”
- ТИП ЧАСА:** утврђивање
- МЕТОДЕ РАДА:** демонстративна, групна, метода практичних вежби употребом веб-апликација
- ОБЛИЦИ РАДА:** групни
- ИСХОДИ:** Ученик ће бити у стању да:
- разуме Мошину веру господњу;
 - препозна иконе и да их именује;
 - разликује врлину насупрот греху;
 - разуме да веру треба доказати на делу;
 - користити различите изворе за долажење до информација;
 - учествује у дискусији;
 - адекватно примењује информационе технологије;
 - користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата.
- ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ:**
- комуникација,
 - сарадња,
 - дигитална компетенција,
 - решавање проблема,
 - компетенција за целоживотно учење,
 - естетичка компетенција,
 - предузимљивост и предузетничка.
- КОРЕЛАЦИЈА:** Предузетништво, Посластичарство, Енглески језик, Српски језик, Информатика

ГЛАВНИ КОРАЦИ:

	Планиране активности наставника:	Планиране активности ученика:
Потребна опрема / услови / наставна средства / софтвер – апликације – алати за реализацију часа пројектор, лаптоп, веб-алати, видео-игрица и едукативни тестови Припремне активности: Вероучитељ Бранко Митрић у сарадњи са професорком Посластичарства Дејаном Лазаревић и професорком Енглеског језика и педагошком саветницом Сањом Симић де Граф осмишљава угледни час. Циљ је приближити наставну јединицу „Вера на делу” кроз утврђивање градива употребом веб-алата и енигматике као занимљивог вида наставе, при чему ће ученици кроз игровне активности и групни рад заједнички долазити до решења, а час ћемо завршити трпезом љубави – дегустацијом посне пите. Ученици ће први пут бити у прилици да се повежу са ученицима основне школе који су у Београду за пројектне активности, да виде како могу наставу учинити занимљивом увођењем вршњачког учења и вршњачких едукатора. Ови ученици су заслужили и за техничку подршку у вези са снимањем и снимањем активности на угледном часу. Вероучитељ дели ученике у три групе. УВОДНИ ДЕО – 2 минута Вероучитељ поздравља ученике и кратко представља госте. Час почињемо Молићом господњом. ГЛАВНИ ДЕО Вероучитељ истиче циљ часа – да утврдимо обрађено градиво на занимљив начин кроз енигматику, игровне активности, тимски рад, али и изненађење на крају часа.	Уводи ученике у пројекат, објашњава, предлаже и делегира задатке, мотивише.	Пажљиво слушају упутства.

Задатак 1: Мини-квиз о Молитви господњој – 5 минута Мини-квиз о томе колико смо разумели Молитву господњу. На часу ћемо овај квиз радити тако што ће групе наизменично добити питања и евидентираћемо одговоре, по један поен по тачном одговору, а ученици ће добити линк за овај квиз да свако за себе уради. Овај квиз је погодан јер даје аутоматску повратну информацију и статистику тачних одговора, а истовремено наставник има евиденцију тога ко је и кад радио и на чему може да поради пратећи индивидуално постигнуће ученика. Квиз о Молитви господњој https://testmoz.com/5390968 Ученици ће бити охрабрани да у циљу јачања породичних и пријатељских односа решавају овај квиз заједно са породицом и вршњацима и на тај начин мисионаре кроз веру на делу ширења речји божје и разумевања Молитве господње. Задатак 2: Асоцијација – 5 минута Асоцијацију ћемо решити тако што ћемо најпре ограничити време да свака група може да укупно три пута отвори поље и у међувремену догађаја решења колоне или коначно, а уколико не реше у датом времену, саварали целу асоцијацију. Решење колоне носи 1 поен, а коначно решење 4 поена. Тимски рад. Ученици ће бити охрабрани да у наредном периоду сами тимски осмишљавају асоцијације које ће бити презентоване на часовима. Задатак 3: Препознавање икона – 5 минута https://wordwall.net/resource/23946152/orthodox-christian-icons-by-sanja-simic-de-graaf	Прати индивидуални и групни рад ученика, саветује, помаже, подстиче, припрема наставни материјал, прати оствареност исхода, саопштава резултате рада на основу направљених бележака	Слушају и прате наставникова упутства, раде индивидуално и у групи, анализирају садржаје, излажу своје активности, износе мишљења, дискутују.
---	--	--

Изабраћемо опцију са десне стране <i>Open the box</i> где ученици бирају поље и добијају вишеструки избор. Иконе су исписане на српском и на енглеском језику. Свака група добија наизменично по три питања: Истраживање празника кроз домаћи задатак и укрштеницу „Диван си, Господе, у свим светима својим” (укрштеница) Ученици треба да знају да је сваки дан у седмици посвећен одређеном светитељу и одређеном архангелу и да су светитељи својим животом и послушањем сведочили веру на делу и да су они наши молитвеници пред Господом. Објаснићемо да је данас среда, а по жељи ученици могу да ураде ову укрштеницу код куће истражујући празнике. Ученици ће на наредним часовима у оквиру одређених активности решавати овакве укрштенице и понављати празнике. https://anyflip.com/izlhx/eflj/basic Задатак 4: Повежите које врлине иду насупротив ком греху – 5 минута Свака група има минут и по да нагласи врлину насупротив греху. Основци едукатори средњошколцима – 5 минута Сарадња са Основном школом „Вук Караџић” – „Милости ми Самарјанин” кроз драматизацију градива коју су припремили основци и поставили снимак који гледамо. Две ученице из ове основне школе презентују пројекат. Прича о милостивом Самарјанину у модерном руху https://www.youtube.com/watch?v=_rVfz-BjGBg *Погледајте додатне активности које су урадили основци кроз интегративну наставу о милостивом Самарјанину https://www.youtube.com/watch?v=YQUuKNRLao8&t=17s	Сопштава резултате рада на основу направљених бележака, даје препоруке и даља упутства за рад.
--	---

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА –5 МИНУТА

Агапе – трпеза љубави. Дегустирамо посну питу коју нам је припремила професорка Посластичарства са својим ученицима посластичарима и уводимо ученике у велики пројекат поводом Божића и вере на делу, а то су хуманитарне активности где ћемо кроз различите пројекте љубављу, заједништвом и вером на делу помагати потребитим.

ЕВАЛУАЦИЈА И САМОЕВАЛУАЦИЈА – усмено и писмено (анкетн листићи)

Даје повратну информацију о томе да ли је задовољан постигнућем и формативном и сумативном оценама, предлаже и усмерава наредни пројекат.

 Прилог за преузимање уз Зборник

Eduka portal

Пројекат – преглед ученичких радова
(Примена АИ алата у настави)

XIV београдска гимназија, Београд

Школа	XIV београдска гимназија
Наставни предмет	Примењене науке
Наставница	Јована Дивић
Разред и одељење	I ₅
Датум	6. 6. 2024.
Редни број часа	30.
Наставна тема	Наставна јединица
Пројекат	Пројекат – преглед ученичких радова
Тип часа	Кључне речи
утврђивање	АИ алати, мобилне апликације, конформизам и послушност
Циљ часа	Развијање научне, технолошке и дигиталне компетенције ученика, примена стеченог знања и вештина.
Исходи	Ученици ће бити у стању да: – идентификују, одабере и обради информације релевантне за истраживање користећи ИКТ; – тумачи резултате научних истраживања са различитих аспеката; – прикаже резултате истраживања; сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању договора и афирмишући толеранцију и равноправност у дијалогу.
Облици рада	групни рад
Методе рада	пројектна настава, истраживачки рад
Наставна средства	ученички радови уз менторство предметног професора
Корелација	Рачунарство и информатика, Језик, медији и култура
Међупредметне компетенције	компетенција за целоживотно учење, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција, сарадња

Активности наставника	Активности ученика
– Наставник је на претходним часовима распоредио ученике у групе и доделио им теме које ће обрађивати. – Наставник утврђује да ли су сви ученици довршили истраживачки рад/пројекат и даје инструкције о начину презентовања. – Коментарише, даје сугестије и оцењује ученичке радове. – Даје инструкције за даљу употребу стеченог знања. – Поставља питања и подстиче ученике да закључују и изнесу мишљење о току истраживачког рада/пројекта.	– Према упутству наставника, ученици су подељени у групе. – Презентују радове, причају о току истраживања/пројекта и износе своја запажања и закључке. – У групи или индивидуално одговарају на постављена питања.

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део 5 минута	Записивање часа (нове и старе јединице), евидентирање одсутних ученика, представљање начина презентовања истраживачког рада/пројекта.
Главни део Око 30 минута	(Прочитати део „Напомена“.) Група која се бавила темом „Конформизам и послушност“ представила је свој пројекат у облику видео-материјала. Видео је у трајању од 4 минута и 34 секунде. Након излагања поднели су краћи усмени извешаји о томе шта су користили од AI алата и мобилних апликација у изради видеа. За снимање видеа користили су апликацију <i>CapCut</i>. За додавање војсовера користили су <i>elevenlabs.io</i>. За налажење слика и видеа користили су апликацију <i>Vecteezy</i>. За додавање текста (титла) користили су апликацију <i>Submagic</i>. Након тога се повела дискусија и размена мишљења ученика о употреби AI алата и мобилних апликација у настави.
Завршни део 10 минута	По завршетку ученичких излагања и дискусије, ученици су позвани да донесу закључке о примени AI алата и мобилних апликација. Да ли их примена наведених алата додатно инспирише и мотивише за даљи рад. Да ли би им учење било лакше и занимљивије када би се увела примена наведених алата.

Завршни део	Евалуација часа (1 за најмању, 5 за највећу оцену). 1. Овај час ми је био занимљив због начина обраде података. 1 2 3 4 5 2. Тема часа ме је подстакла на даље бављење и истраживање. 1 2 3 4 5 3. Атмосфера на часу ме је подстакла да дискутујем и изнесем своје мишење. 1 2 3 4 5
--------------------	---

Напомена: Ученици су претходно подељени у групе. Свака група имала је истраживачки рад на одређену тему којом се бавила током првог полугодишта. На овом часу представљају свој истраживачки рад који су у другом полугодишту претворили у пројекат. Група која се бавила темом „Занимљиви експерименти” изабрала је да се бави интересним експериментима. У првом полугодишту представили су експерименте којима су се бавили у облику истраживачког рада. У другом полугодишту урадили су пројекат уз подршку и менторство предметног наставника изабравши тему „Конформизам и послушност”. Хотели су да виде како ће се њихови вршњаци понашати у одређеној ситуацији коју су унапред инсценирали у договору са предметним наставником.

Прилог за преузимање уз борник

Eduka portal

Жизнь как жизнь – резюме curriculum vitae

ОШ „Душан Јерковић”, Костојевићи

Припрема за час Руског језика – пројектна настава

Школа:	Гимназија „Јосиф Панчић”
Разред:	четврти
Предмет:	Руски језик
Наставна тема:	Россия в современном мире
Наставна јединица:	Жизнь как жизнь – резюме <i>curriculum vitae</i>
Циљ наставне јединице:	Развијање језичких вештина: говор – комуникација. Примена лексичких знања. Креирање CV-ја у помоћ савремене технологије.
Тип часа:	вежбање
Облик рада:	индивидуални рад у групи
Наставне методе:	вербална, истраживачки рад, демонстративна
Медији/ дидактичка средства/технике и материјали:	компјутер, <i>Canva</i>
Очекивани исходи. Ученик ће бити у стању, да:	– користећи савремену технологију састави си-ви; – представи се на симулацији разговора за посао пред комисијом користећи усвојене речи и изразе; – одговори на основна питања; – слободно износи мишљење; – пажљиво и културно слуша саговорника.
Литература:	Ирмгард Вилант, Мајке Хајнц, Марија Маневич, <i>Привет, руски језик за 3. и 4. разред средње школе</i> , Београд, Датастатус, 2013.
Међупредметне компетенције:	– компетенција за целоживотно учење, – комуникација, – рад са подацима и информацијама, – дигитална компетенција, – сарадња.

Међупредметна повезаност:	Грађанско васпитање
Планиране активности ученика:	Ученици се договарају о избору теме, састављају CV на основу онога што је приказано у презентацији, договарају се за које професије да се оформи оглас, ко се пријављује за коју професију, одговарају на питања (ученици ће користити вокабулар у складу са нивоом знања – основни, средњи, напредни), представљају се на разговору за посао користећи усвојену лексику, постављају питања на разговору за посао, износе мишљење о томе који кандидат може бити примљен на посао, вреднују пројектну наставу.
Планиране активности наставника:	Наставник предлаже тему за пројекат, саставља презентацију о томе шта CV треба да садржи, саставља питања на која ученици треба да одговоре приликом симулације разговора, даје упутства за израду задатака, истиче главне речи и изразе који се могу користити у одговорима и питањима CV-ја, саставља огласе на основу којих ће ученици припремити CV, прихвата договор о разговору ученика по професијама, одређује ко ће чинити комисију за који оглас, проверава CV и даје повратне информације шта треба изменити, мотивише ученике за рад, усмерава рад и подстиче активности ученика, саставља упитнике за процену пројектне наставе, прати временску артикулацију пројекта.
Провера остварености исхода:	Кроз одговоре на питања.

Етапе пројектне наставе:

1. Увајање теме и давање упутстава за израду задатка, презентација
2. Договор о избору професија
3. Израда CV-ја и одговарање на питања
4. Симулација разговора
5. Вредновање пројекта

АРТИКУЛАЦИЈА ЧАСА

🕒 Уводне активности

У оквиру уводних активности, одређује се циљ пројектне наставе, представљен је CV – његова улога за будући посао, пажљиво се планирају кораци у пројектној настави, временска артикулација и типови подршке наставника.

Улога наставника у уводном делу часа јесте да представи важност CV-ја: наставник презентује шта добар CV треба да садржи, даје задатак ученицима, упутства како да ураде задатак, питања на која треба да одговоре на симулацији разговора за посао. Ученици и наставник се договарају о томе за које професије да се направи оглас за посао, који ученик ће се пријавити за који оглас и у складу са тим написати CV. Бирају се ученици који ће имати улогу послодавца за сваки професију посебно. Ученици добијају рок за израду задатка. CV и одговоре на питања могу да предају наставнику у Вибер групи. Наставник даје повратну информацију шта треба изменити, проверава лексику, правописне грешке. Ученици се упознају са програмом *Canva*, како да га користе, бирају изглед CV-ја. Ова фаза траје два школска часа. Ученици имају временски рок од две недеље да израде задатак.

Активности наставника:

- предлаже тему за пројекат;

Активности ученика:

- саставља презентацију шта је то CV (Прилог 1);
- даје упутства како да се изради задатак;
- усваја предлог ученика о избору професија;
- мотивише ученике за рад;
- саставља огласе за посао;
- даје повратне информације ученицима;
- прате упутства за рад;
- распоређују се у тим;
- бирају професију за коју ће написати CV;
- одговарају на питања.

Главни део

Главни део пројекта представља симулацију разговора за посао. Ученици који имају улогу послодавца читају CV других ученика који имају улогу кандидата за посао. Постављају питања на која су ученици код куће у претходне две недеље састављали одговор. Ученици послодавци пажљиво слушају одговоре, постављају додатна питања на основу прочитаног CV-ја. Бележе на папир утиске о ученику кандидату уз помоћ наставника – попуњавају табелу (Прилог 5). Наставник има улогу да прати говор, употребу лексике, да мотивише ученике на рад. Ова фаза пројекта траје три школска часа пошто су одабране три професије. За представљање сваке професије предвиђен је један школски час.

Активности наставника:

- одштампа CV и подели ученицима послодавцима;
- прати временску артикулацију часа;
- усмерава ученике послодавце;
- мотивише ученике на рад.

Активност ученика:

- ученици послодавци читају си-ви, постављају питања;
- ученици кандидати одговарају на питања;
- ученици послодавци бележе утиске о ученику кандидату.

🕒 Завршни део

У завршном делу ученици послодавци уз сарадњу са наставником износе своја мишљења о томе који кандидати су се представили најбоље, дају своје аргументе и договарају се о томе који ученик кандидат добија посао. Сви ученици од наставника добијају повратну информацију о томе шта је било добро, на чему треба порадити. Ученици вреднују пројектну наставу. Ова фаза траје један школски час. Ученици у складу са залагањем добијају оцене.

Прилози:

Прилог 1 – Презентација наставника, задаци које треба испунити
https://www.canva.com/design/DAF_ldCfceM/qPe3YKsIn0MiNzrOnsb0A/edit?utm_content=DAF_ldCfceM&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

Прилог 2 – Огласи за посао
<https://docs.google.com/document/d/1KbcL9Z1uVyurc45cHVTnAY-CUDbUF8eV/edit?usp=sharing&ouid=107638104457204638191&rtpof=true&sd=true>

Прилог 3 – Пример CV
<https://drive.google.com/file/d/1jJrDBtKYXVZ1SmhCbgv9SPZfZtQt8tQU/view?usp=sharing>

Прилог 4 – Упитник за вредновање пројектне наставе
https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeIN6vxrR_P2v3s0na77WnKHzeoia73oCX_4a4fK675RGpXQ/viewform?usp=sf_link

Прилог 5 – Критеријуми за праћење ученика кандидата
<https://docs.google.com/document/d/1ApMSBKcNXDTlaxhTtJZmtbMcAviCgua6/edit?usp=sharing&ouid=107638104457204638191&rtpof=true&sd=true>

Производња густог јогурта и скуте

Пољопривредна школа са домом ученика „Соња Маринковић”, Пожаревац

Стручна школа:	Пољопривредна школа са домом ученика „Соња Маринковић”, Пожаревац
Смер:	прехрамбени техничар
Наставни предмет:	Технологија млека
Наставна област:	Производња ферментисаних млечних производа
Наставна јединица:	Производња густог јогурта и скуте
Разред:	IV ₃
Тип часа:	обрада
Методе рада:	монолошка, дијалогска, демонстративна, практичан рад
Облици рада:	индивидуални, групни, рад у пару
Наставна средства:	рачунар, пројектор, презентација <i>PowerPoint</i>
Дидактички материјал:	технолошка шема производње густог јогурта са рецептуром, технолошка шема производње скуте са рецептуром
Циљ часа:	Упознавање ученика са технолошким поступком производње густог јогурта и скуте у млекарама малог капацитета.
Очекивани исходи:	На крају часа ученици ће знати да наведу основне кораке у технолошком поступку производње густог јогурта и скуте.
Опште међупредметне компетенције:	компетенција за целоживотно учење, одговоран однос према здрављу, одговоран однос према околини, предузимљивост и предузетничка компетенција
Корелација са другим предметима:	Контрола квалитета – хигијена производње свежег млека, Предузетништво – млекара малог капацитета, Микробиологија – јогуртна култура, киселомлечне бактерије

Литература:

Златан Глишић, *Производња сира на традиционалан начин*, Сремски Карловци, 2010.

Предраг Пуђа, *Технологија млека и сирарство*, Нови Сад, 2009.

Спасенија Милановић, Мирела Иличић, Маријана Царић, *Ферментисани млечни производи*, Нови Сад, 2017.

Технологија млека II посебно сирарство, Јелена Миочиновић, Београд, 2020.

Организација часа (ток часа)

Уводни део часа:

Наставник уводи ученике у тему часа постављањем питања.

Питања:

1. Који су то ферментисани млечни производи?
2. Зашто је важно користити ферментисане млечне производе у исхрани?
3. Које ферментисане млечне производе ви користите у свакодневној исхрани?

Ученици пажљиво слушају и одговарају на постављена питања.

Главни део часа:

Наставник истиче циљ часа и зашто је важно знати технолошки поступак производње густог јогурта и скуте.

Наставник:

- примењује презентацију PowerPoint,
- објашњава поступак производње и редослед и значај свих фаза процеса производње.

Питања:

1. Како млеко користимо у технолошком поступку производње густог јогурта и скуте?
2. Које јогуртне културе користимо за производњу густог јогурта?
3. Зашто је важно користити кисело млеко и сирило у производњи скуте?
4. На којој температури складиштимо густе јогурт и скуту?

Ученици пажљиво слушају и одговарају на постављена питања.

Завршни део часа:

Наставник задаје ученицима задатак да приликом дегустације производа употребе машту и направе производ са различитим додацима, као што су: малина, купина, вишња, аронија, кајсија, шљива, џем и да током дегустације дају своје мишљење о производима.

Ученици употребљавају машту, одговарају на задатак и дегустирају производе. Дају своје мишљење о томе са којим додацима им се највише допада производ.

Наставник проверава оствареност исхода постављајући следећа питања:

1. Које су фазе технолошког поступка производње јогурта?
2. Које су фазе технолошког поступка производње скуте?
3. Да ли су вам се допали производи које сте дегустирали?

Домаћи задатак: Ученици ће за домаћи задатак имати да на основу стечених знања са данашњег часа направе густе јогурт и скуту тако што ће половина одељења правити густе јогурт, а друга половина одељења правити скуту.

Оквир за преиспитивање оствареног часа:

Да ли ми је адекватан избор начина провере остварености исхода?

Да ли сам планирао/планирала адекватне активности ученика?

Да ли је било одступања/потешкоћа приликом остваривања планираног?

Шта бих сада урадио/урадила нешто другачије?

Евалуација:

- Након одржаног угледног часа урађена је евалуација путем анкете.
- Анкетирани су били ученици и наставници који су присуствовали угледном часу.
- За ученике анкета је била анонимна, они су индивидуално попуњавали анкетни лист одговарајући на постављена питања.
- Анкета за наставнике није била анонимна јер се након анкете обавила отворена дискусија о самом одржаном часу.

ЕВАЛУАЦИОНИ ЛИСТ ЗА НАСТАВНИКЕ
За анализу наставног угледног часа

Скала процене:
1 – потпуно несагласије, 2 – не слажем се, 3 – слажем се, 4 – потпуно слажем се

ДИШАКТИЧКИ МЕТОДИЧКИ КОМПОНЕНТЕ ЧАСА	1	2	3	4	5
1. Најбоље је изабрано је време након оброка.					
2. Избор наставне методе одговарајуће је избору наставника/наставнице.					
3. Наставна средства су адекватно изабрана и функционално коришћена.					
4. Користи се савремених техничких средстава и извора знања.					
ПОПРЕЧНИ НАСТАВНИЦИ					
1. Ученици су активно учествовали у дискусији и закључку.					
2. Интеракција ученика су успешна (унутар групе, међу групама, међу појединцима).					
3. Интеракција ученика и наставник-ученик спонтанно је и токсична.					
НАСТАВНИЦИ И КЛИМА НА ЧАСУ					
1. Наставник даје корисне инструкције током активности ученика.					
2. Наставник већто и ненаметљиво ствара сарадничку атмосферу – мотивише и подстиче.					
3. Понашање наставника је јасно, разумљиво и прилагођено узрасту ученика.					
4. Наставник користи савремене методе у извођењу наставе.					
5. Радна атмосфера и клима на часу су топле и врло пријатне.					
IV ВРЕДНОВАЊЕ Како бисте вредновали целокупан ток часа наставника?	Одличан – 5 Врло добар – 4 Добар – 3 Довољан – 2 Недовољан – 1				
Коментари / Сугестије:					

АНКЕТА ЗА УЧЕНИКЕ

Анкета је анонимна и не потписује се. Одговори на упитник исказују твоје мишљење о квалитету одржаног угледног часа и рада наставника. Заокружите једну од понуђених оцена:
1 – уопште се не слажем, 2 – не слажем се, 3 – слажем се, 4 – потпуно се слажем

1. Радим се часовима Технолошке мисли.	1	2	3	4
2. Професор/професори учини час интересантним.	1	2	3	4
3. Професор нас подстиче да мислимо самостално и помаже нам да формирамо своје мишљење.	1	2	3	4
4. Ученици у мом разреду воле да дискутују.	1	2	3	4
5. Професор нас помаже у савладавању градива.	1	2	3	4
6. Професор/професори предавања су јасна и разумљива.	1	2	3	4
7. Предавања/вебсе су добро осмишљена/осмишљена.	1	2	3	4
8. На часу се осећам угодно и опуштено.	1	2	3	4
9. Наставник користи савремене методе у извођењу наставе.	1	2	3	4
10. Како бисте вредновали целокупан ток часа?	Одличан Врло добар Добар Довољан Недовољан			

11. На овом часу сам уз помоћ нових метода:
1. сазнао/сазнала нешто ново;
2. научно/научила да радим у групи и будем део тима;
3. научио/научила да поучавам друге;
4. покушао/покушала да изнесем своје мишљење и сугестије.
(Заокружите тачне одговоре.)

12. После овог часа:
1. више ћу се активирати у савладавању нових садржаја;
2. вероватно ћу се научити у савладавању нових садржаја;
3. задржаћу поступке/напомене садржаја.
(Заокружите тачне одговоре.)

13. Најинише ми се допало:
.....

14. Није ми се допало:
.....

Кастрација пастува – понија

Пољопривредна школа са домом ученика „Соња Маринковић”, Пожаревац

22. 2. 2024.
Пожаревац

САДРЖАЈ:

1. ПОДАЦИ О ЧАСУ.....	2
Дефинисање часа.....	2
Увођење новине.....	2
Мотивација.....	2
Усаглашеност са наставним планом и програмом.....	2
2. ПЛАНИРАЊЕ И ОРГАНИЗАЦИЈА ЧАСА.....	3
Циљеви часа.....	3
Методе и облици рада.....	3
Услови за реализацију часова.....	3
Организација часа.....	3
3. ЕВАЛУАЦИЈА.....	5
Анкета за ученике.....	6
Евалуациони лист за наставника.....	7
4. ФОТОГРАФИЈЕ СА ЧАСА.....	8

1. Подаци о часу

Дефинисање часа:

Професор:	Снежана Милосављевић – ауторка Иван Милош – коаутор Срђан Благојевић – гост на угледном часу, хирург
Наставни предмет:	Основи хирургије – практична настава
Наставна област:	Припрема операционог поља
Наставна јединица:	угледни час
Разред:	IV ₂
Типови часа:	практична настава
Стручна школа:	Пољопривредна школа са домом ученика „Соња Маринковић”, Пожаревац
Смер:	Ветеринарски техничар

Увођење новине

- Ангажовање стручног лица ван образовне институције за потребе показивања специфичног захвата (доктор ветеринарске медицине Срђан Благојевић).
- Упознавање са новим техникама и могућностима анестезије, аналгезије и седације коња.
- Приказ новог стручног приступа оперативном захвату кастрације пастува.
- Примена метода активне наставе које подстичу ученике на креативан рад.
- Рад у групи и вршњачка едукација које подстичу сарадњу међу ученицима и већу самосталност у раду.

Мотивација:

Ученицима је потребно више практичног и самосталног рада. Повод за увођење новина у наставу били су одслушани акредитовани семинари и прилика да се усвојена знања примене у настави, а ученици упознају са градивом на један другачији, активнији и интересантнији начин. Посебан мотив за увођење новина у наставу јесте да ученици, поред стручних компетенција, стекну и одређене комуникацијске и социјалне компетенције, развијање знања и практичних вештина у области хигијене и неге животиња.

Усаглашеност са наставним планом и програмом

Наставна тема је усаглашена са наставним планом и програмом.

Корелација са другим предметима и модулима:

- Анатомија и физиологија
- Хигијена и нега животиња
- Патологија
- Епизоотиологија
- Фармакологија
- Болести животиња
- Породиљство

2. Планирање и организација часа

Циљеви часа

Општи циљ часа: Развијање знања и вештина за асистирање ветеринару при хируршким захватима код коња.

Образовни циљеви часова:

- ученици се оспособљавају да самостално уче и подучавају друге ученике,
- ученици се оспособљавају да раде у групама и развијају тимски рад,
- стварање и неговање веселе и радне атмосфере на часу,
- стицање самосталности у обављању послова,
- оспособљавање за асистирање ветеринару при хируршким захватима код коња.

Функционални циљеви часова:

Ученик је способен да:

- самостално повеже раније стечено знања са новим градивом,
- активно учествују у раду на часу,
- примени новостечена знања.

Методе и облици рада

- **Методе** које су се користиле у реализацији часова:
 - дијалошка,
 - посматрање,
 - слушање,
 - практичан рад,
 - рад у групи.
- **Облици рада:** комбиновани – фронтални, самостални, групни

Услови за реализацију часова

Час је реализован на школској економији, у падасту за коње.

Потребна наставна средства за реализацију часа:

- животиња – два пони пастува;
- прибор за фиксирање животиње и обраде коња;
- кофа, вода и сапун;
- „паметни” телефон са три камере;
- прибор за припрему операционог поља;
- хируршки прибор за кастрацију пастува;
- посуде за одлагање медицинског отпада.

Организација часа (тематика)

УВОДНИ ДЕО

Час започиње кратким објашњавањем плана рада и метода које ће се користити у обради наставне јединице.

Затим се ученици упознају са значајем кастрације коња.

Теме се затим активно уводе у тему и проблематику часа, упознају се са чињеницама и методама које ће бити употребљене у наставку угледног часа.

СРЕДИШЊИ ДЕО

Упознавање ученика са темом, односно с изгледом и грађом гениталног тракта. Део часа ће упоредо пратити презентације преко пројектора и рачунара.

На презентацији ће бити приказане слике и шеме како би ученици потпуно разумели тему и проблематику угледног часа.

Главни део је хируршка интервенција коју изводи колега, гост, др ветеринарске медицине Срђан Благојевић. Професори Снежана Милосављевић и Иван Милош помажу колеги: наводе ученике како да фиксирају пастува, како да апликују анестетик, аналгетик, антипиретик, антибиотик

и антитетанусни серум, како да пробуде пастува постоперативно и врате га у стају. Учествују ученици одељења IV₂, III₂, II₂ и I₂ – смер ветеринарски техничар и то раде по налогу наставника. Угледном часу присуствују и ученици одељења I₃ и IV₁.

Наставници који су присуствовали угледном часу:

ЗАВРШНИ ДЕО

На крају, ради се ретроспектива теме како би се видело задовољство ученика реализованим часом.

План тока часа

планирани садржај рада	активност наставника	активност ученика	планирано време у минутима	методе и облик рада	начин праћења рада ученика	очекивани ефекти
Подсећање на услове за држање животиње и на анатомску грађу гениталија.	Постављање питања.	Репродукција раније наученог.	5	фронтални, интеракција ученик-ученик	Исправност тајности репродукције.	Добили су претходних знања.
Различити разлози због којих се врши кастрација пастува.	Подстицање мисаоних процеса ученика где постоје везе и односи – разлике.	Упоређивање.	5	интеракција, објект знања – наставник-ученик	Наставник прати одговоре ученика и адекватно реагује – вођење.	Уочавање и препознавање различитих облика деформитета.
Приказ ученицима алата и начина прилаза и фиксирања животиње.	Наставник као партнер у решавању проблема.	Истраживање.	5	интеракција, објект знања – ученик	Интеракција организована око објекта знања.	Асимилација и изградња нових са знања.
Практичан рад: уважени колега, гост, Срђан Благојевић изводи операцију.	Наставник својим питањима усмеравава подстицају ученика.	Уочавање и решавање проблема.	20	интеракција објект знања – наставник-ученик	Наставник дискутује са ученицима и даје сугестије.	Разумевање и примена у пракси.
Осигурање знања: процени тачност тврдње.	Анализа рада.	Дају своје виђење и закључак о данашњој теми.	7	интеракција наставник-ученик	Прецизна повратна информација.	Трајно, квалитетно знање – применљиво у пракси.
Евалуација.	Даје анкету.	Попуњавају анкету.	3	барометар расположења	анкетни лист за ученике, анкетни лист за наставнике	

3. Евалуација

Након одржаног угледног часа урађена је евалуација путем анкете. Анкетирани су били ученици и наставници који су присуствовали угледном часу.

За ученике је анкета била анонимна и они су индивидуално попуњавали анкетни лист одговарајући на постављена питања.

АНКЕТА ЗА УЧЕНИКЕ

Анкета је **анонимна** и не потписује се. Одговори на упитник исказују твоје мишљење о квалитету одржаног угледног часа и рада наставника.

Заокружите једну од понуђених оцена:

1 – уопште се не слажем, 2 – не слажем се 3 – слажем се 4 – потпуно се слажем

1. Радujem се часовима Хигијене и неге животиња.	1	2	3	4
2. Професор обично учини час интересантним.	1	2	3	4
3. Професор нас подстиче да мислимо самостално и помаже нам да формирамо своје мишљење.	1	2	3	4
4. Ученици у мом разреду воле да дискутују.	1	2	3	4
5. Професор нам помаже у савлађивању градива.	1	2	3	4
6. Професорова предавања су јасна и разумљива.	1	2	3	4
7. Предавања/вежбе су добро осмишљена/осмишљена.	1	2	3	4
8. На часу се осећам удобно и опуштено.	1	2	3	4
9. Наставник користи савремене методе у извођењу наставе.	1	2	3	4
10. Како бисте вредновали целокупан рад часа?	одличан врло добар добар довољан недовољан			

11. На овом часу сам уз употребу нових метода:

1. сазнао/сазнала о нешто новом;
2. научио/научила да радим у групи и будем део тима;
3. научио/научила да изучавам друге;
4. покушао/покушала да изнесим своје мишљење и сугестије.

(Заокружите тачне одговоре.)

12. После овог часа:

1. више ћу се старати у савлађивању нових садржаја;
2. користићу се наученим у савлађивању нових садржаја;
3. садржају изстојеће садржаје.

(Заокружите тачне одговоре.)

13. Шта ми се допало:

.....

.....

.....

14. Није ми се допало:

.....

.....

.....

ЕВАЛУАЦИОНИ ЛИСТ ЗА НАСТАВНИКЕ за процену наставног угледног часа

Скала процене:

1 = потпуно неслагање, 2 = неслагање, 3 = немам мишљење, 4 = сагласност, 5 = потпуна сагласност

I ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКЕ КОМПОНЕНТЕ ЧАСА

1.	Наставна јединица је најављена након осмишљеног уводног дела.	1	2	3	4	5
2.	Одабране наставне методе ефикасне су за одабрану наставну јединицу.	1	2	3	4	5
3.	Наставна средства су адекватно одабрана и функционално коришћена.	1	2	3	4	5
4.	Коришћење савремених техничких средстава и извора учења адекватно је.	1	2	3	4	5

II ПОЛОЖАЈ УЧЕНИКА У НАСТАВИ

1.	Ученици су активни, полемичу, дискутују и закључују.	1	2	3	4	5
2.	Интеракције међу ученицима су успешне (унутар групе, међу групама и између појединаца).	1	2	3	4	5
3.	Интеракција ученик–наставник и наставник–ученик спонтанa је и толерантна.	1	2	3	4	5

III СТИЛ НАСТАВНИКА И КЛИМА НА ЧАСУ

1.	Наставник даје корисне инструкције током активности ученика.	1	2	3	4	5
2.	Наставник вешто и ненаметљиво ствара сарадничку атмосферу – мотивише и подстиче.	1	2	3	4	5
3.	Излагање наставника је јасно, разумљиво и прилагођено узрасту ученика.	1	2	3	4	5
4.	Наставник користи савремене методе у извођењу наставе.	1	2	3	4	5
5.	Радна атмосфера и клима на часу су мирна и врло пријатне.	1	2	3	4	5

IV ВРЕДНОВАЊЕ

Како бисте вредновали целокупан ток часа наставника?	Одличан – 5 Врло добар – 4 Добар – 3 Довољан – 2 Недовољан – 1
--	--

Коментари / примедбе:

Анкета за наставнике није била анонимна јер се након анкете одржала отворена дискусија о самом одржаном часу.

Одговори су послужили за процену остварености циља и унапређења наставе.

 Прилози за преузимање уз Зборник

Предрасуде и шта са њима

СШ „Вук Караџић”, Сечањ

Предмет: Час одељењског старешине

Разред: трећи (гимназија – општи тип)

Наставна јединица: Предрасуде и шта са њима

Циљ часа: Оспособљавање ученика да препознају негативне последице предрасуда и да негују објективно и критичко мишљење у циљу спречавања настанка предрасуда и дискриминације.

Очекивани исходи на крају часа:

- Ученици постају свесни предрасуда и дискриминације у друштву.
- Ученици могу да разумеју жртве дискриминације са њихове тачке гледишта.
- Ученици су способни да реагују у ситуацијама дискриминације.

Наставне методе: учење путем открића, кооперативно учење – наставник и ученик, кооперативно учење у групама (хомогеним), дијалошка, монолошка, рад на тексту, хеуристичка

Облици рада: фронтални, индивидуални, рад у групама (хомогеним), пленум

Наставна средства: радни листови, фотокопирани материјал, текст, слике, картице, папир за писање, стикери, коверте, кутија

Међупредметне компетенције: вештина комуникације, сарадња, одговорно учешће у демократском друштву

Међупредметно повезивање: Грађанско васпитање, Психологија, Социологија

Кључни појмови: стереотипи, предрасуде, дискриминација

Извори литературе и фотографија:

Прилог 1:

<https://www.living-democracy.com/sr/textbooks/volume-3/part-1/unit-2/lesson-2/>

Прилог 2:

<https://create.vista.com/de/unlimited/stock-photos/475044854/stock-photo-young-blonde-girl-shopping-using-smartphone-city/>

<https://petapixel.com/2014/09/25/judging-america-series-jarring-portrait-gifs-alternate-stereotype-reality/>

<https://www.peakpx.com/en/hd-wallpaper-desktop-gubzr>

<https://modof.club/rubashka/43323-rubashki-ulichnyj-stil-muzhskie-52-foto.html>

🕒 Уводни део часа (7 минута)

У уводном делу часа наставник представља ученицима „Веснину причу” (Прилог број 1). Сваки ученик добија по један примерак текста и најпре чита причу у себи. Наставник прозива једног ученика да наглас прочита причу. Следи разговор о ситуацији описаној у причи.

Наставник поставља питање: „Какву неправду је доживела Весна и зашто?”

Наставник подстиче ученике да изведу закључак како је у Весниној причи дошло до дискриминације. Ученици одговарају на питања и коментаришу текст. Очекивани одговори ученика: стереотипи, предрасуде, дискриминација.

На крају овог дела часа наставник бележи на табли тему часа и кључне појмове.

Изглед табле:

Предрасуде и шта са њима
стереотипи → предрасуде → дискриминација

🕒 Главни део часа (28 минута)

Наставник представља прву вежбу која се зове „Мислио/мислила сам да је..., али у ствари...”

Ученици имају задатак да се присете момента када су упознали некога и имали одређени утисак, за који се касније испоставило да је био погрешан. Сваки ученик добија по један папир на којем анонимно одговара на задатак – пише пример овог погрешног првог утиска о некој особи. Када напишу одговоре, ученици стављају папире и стављају их у кутију. Када сви предају одговоре, наставник прозива ученике да један по један приђу кутији, узму анонимно по један папир и прочитају наглас садржај који је написан. Ученици прате кутији, извлаче папире и читају одговоре.

Након тога наставник лепи на таблу фотографије непознатих људи (Прилог број 2) и подстиче ученике да наведу примере предрасуда које би немо могли имати о тим особама на основу њиховог изгледа. Ученици наводе особине које би људи неосновано могли приписати особама на фотографијама.

Затим наставник распоређује ученике у три или четири групе, тако што ученици извлаче картице на којима су бројеви 1, 2, 3 или 4. Ученици са истим бројем чине једну групу и добијају фотографију са тим бројем (фотографије из Прилога број 2).

Свака група има задатак да осмисли неку ситуацију у којој би особа са фотографије трпела због предрасуда других о њој и због дискриминације. Ситуација се може описати причом или одглумити. Чланови група заједнички осмишљавају ситуације и опис приче и/или улоге којима ће дочарати своје примере предрасуда и дискриминације. Групе имају пет минута за припрему. На крају задатка свака група представља свој пример.

🕒 Завршни део часа (10 минута)

У завршном делу часа наставник подстиче ученике да изведу закључак како се могу спречити и превазићи предрасуде. Очекивани одговори ученика: Приступити објективно, непристрасно и поћи од тога да у свакоме има нешто добро.

Као завршну вежбу наставник свакоме ученику додељује по 12 картица на којима су неутрални или позитивни искази, као на пример: „Увек се сети мог рођендана.” Или: „Никада ме није увредио/увредила.” (Прилог број 3) Ученици имају задатак да ове исказе распореде тако да их доделе друговима и другарицама из одељења, при чему треба да се потруде да што више ученика добије неки исказ. Ученици читају картице са исказима и одлучују коју ће коме доделити. Док ученици одлучују како ће распоредити картице, наставник на табли припрема коверте са именима присутних ученика у које ће ученици распоређивати исказе. Када сви ученици распореде своје картице, наставник скида коверте са табле и додељује их именованим ученицима. Ученици сада могу да погледају исказе које су им другови из одељења доделили.

Наставник позива ученике да прокоментаришу исказе које су добили – шта их је посебно изненадило/обрадовало/чудило... Ученици читају садржаје својих коверата и јављају се да прокоментаришу.

На крају часа наставник подстиче ученике да изведу закључак о томе како стати на пут предрасудама. Ученици дају одговоре на питање: „Предрасуде и шта са њима?”

Затим моли ученике да на стикерима напишу свој утисак о изведеном часу и да стикере залепе на плакат који је наставник припремио и залепио на врата. Ученици записују на стикере свој утисак о часу и лепе стикере на плакат који је поставио на вратима.

Начини провере остварености исхода:

- Ученици препознају ситуације у којима стереотипи и предрасуде доводе до дискриминације и ускраћивања права и толеранције.

- Ученици примењују начин размишљања који води ка толеранцији, уважавању и поштовању сваке особе, без обзира на њену индивидуалност.

- Ученици успешно и активно учествују у разговору и групном раду.

Прилог број 1

Веснина прича

Весна, Ромкиња, прича шта јој се десило:

У излогу једног бутика видела сам оглас за посао продавачице. Тражили су особу између 18 година и 23 године. Ја имам 19, те сам стога ушла и упитала пословођу за посао. Она ми је рекла да се вратим за два дана јер се још није јавило довољно људи.

Долазила сам два пута и увек ми је говорила исто. Скоро недељу дана касније вратила сам се у продавницу. Оглас за посао још је био у излогу. Пословођа је била сувише заузета да би ме примила, речено ми је да је место попуњено.

Када сам изашла из продавнице, била сам толико узрујана да сам упитала своју пријатељицу, која није Ромкиња, да ли би она отишла и питала за посао. Када је изашла, рекла је „да су је замолили да дође на разговор у понедељак”.

Извор: <https://www.living-democracy.com/sr/textbooks/volume-3/part-1/unit-2/lesson-2/>

 Прилози за преузимање уз Зборник

Твоја снага је у поштовању, не у насиљу

СШ „Вук Караџић”, Сечањ

Припрема часова за сарадничку наставу

1.	Наставни предмети	1. Грађанско васпитање 2. ЧОС
2.	Име и презиме наставница	1. Кристина Лубурић 2. Данијела Алексић
3.	Школа	СШ „Вук Караџић”, Сечањ
4.	Циклус	средња школа
5.	Разред	други (гимназија – општи тип)
6.	Тема(е) из програма предмета	1. Сви различити, а сви равноправни (Грађанско васпитање) 2. Обележавање значајних датума (Међународни дан борбе против вршњачког насиља) – ЧОС
7.	Тема сарадничког часа	Твоја снага је у поштовању, не у насиљу
8.	Циљ сарадничког часа	Циљ часа је буђење свести о насиљу и развијање позитивних људских вредности као што су толеранција, емпатија, уважавање и прихватање различитости, решавање проблема на ненасилан начин.
9.	Трајање сарадничког часа	6 часова (три часа Грађанског васпитања; три часа ЧОС-а)
10.	Компетенције	
10.1.	Кључне компетенције	1. компетенција за целоживотно учење 2. комуникација 3. рад са подацима и информацијама 4. дигитална компетенција 5. решавање проблема 6. сарадња 7. естетичка компетенција
10.2.	Предметне компетенције (исходи)	- Испољава у свом понашању толеранцију према различитости. - Аргументује значај супротстављања различитим врстама насиља.

10.2.	Предметне компетенције (исходи)	- Разуме разлику између одређених врста насиља кроз навођење конкретних описа. - Процењује могуће последице вршњачког насиља. - Уочава значај очувања менталног здравља. - Уочава значај неговања толеранције. - Поседује вештине јавног наступа. - Употребљава и развија своју стваралачку машту. - Вреднује значај теме. - Оригинално се уметнички испољава. - Познаје основна обележја програма за израду презентација (Sway). - Израђује презентацију у програму Sway. - Одабира релевантан материјал за израду презентације. - Презентује свој рад. - Процењује свој и рад других. - Поштује договорена правила понашања рада у групи.
11.	Кључни појмови сарадничког часа	толеранција, вршњачко насиље, превенција, неговање различитости, Sway, ментално здравље, врсте насиља
12.	Главни делови сарадничког часа са временским одређењима – секвенце	1. Уводни час (дво час) – Уводна активност: навођење ученика у тему и договор о динамици и начину рада. – Представити ученицима алат Sway и дати им упутства за израживачки самостални рад. – Упутити ученике за снимање подкаста проверити са ученицима опрему која је потребна за предстојећи рад. 2. час (дво час) – Снимање видео-записа на тему <i>Твоја снаја је у њојштовању, не у насиљу.</i> – Консултација о урађеној интерактивној презентацији Sway. – Представљање плана активности и корекција за предстојећи јавни час. 3. час (дво час) – Представљање продуката рада (путем интерактивне презентације Sway) – https://sway.office.com/i1TvUrIRD3EmfMKM?ref=Link. – Израда лепих порука на степеништу школе. – Евалуација (Гугл упитник).

13.	Главне активности током наставе	
13.1.	Припремне активности наставника	– Осмишљавају активности за реализацију сарадничких часова. – Консултују одговарајућу литературу. – Проналазе одговарајућу литературу и изворе за ученике. – Осмишљавају истраживачке задатке за ученике. – Припремају материјал за активности ученика. – Пружају ученицима подршку у раду. – Осмишљавају и праве Гугл упитник за евалуацију. – Вреднују и самовреднују рад колегинице и сопствени рад.
13.2.	Активности ученика	– Учествују у раду самостално и на нивоу групе. – Израђују план активности са наставницама. – Активно учествују у одабиру материјала и постављању интерактивне презентације. – Снимају видео-материјал у школском студију за подкасте. – Монтирају снимке и материјал и припремају за постављање на канал на YouTube канал. – Учествују у припреми сценографије и текста. – Представљају резултате свог рада и рада одељења. – Попуњавају евалуацију – Гугл упитник. – Прикупљају и одабирају материјал (литературу) за рад. – Дискусирају се унутар групе за избор алата и начина презентовања рада. – Вежбавају презентовање рада. – Консултују се са наставницама и сараднички раде у групи (користе алат по избору, нпр. Вибер). – Пажљиво слушају увод у наставну јединицу. – Активно прате увод у час. – Записују важно или оно за шта је потребно додатно објашњење.
13.3.	Завршне активности наставника – процена остварености циљева сарадничког часа и компетенција програма	– Анкета за ученике, наставнике, родитеље, управу школе. Анкета за наставнике, родитеље, управу школе: https://forms.gle/9v4ycodiBF74yvEz5 Анкета за ученике: https://forms.gle/VKpwZZEhnFskdjxPA

13.4.	Активности за самоевалуацију	Самопроцена сопственог рада (swot анализа)
14.	Литература	1. Група аутора, <i>Приручник за наставнике грађанској васпитања у гимназији</i> , Завод за унапређивање образовања и васпитања, Београд, 2020. https://ossmljubisa.wordpress.com/wp-content/uploads/2019/12/skola_bez_nasilja_brosura_unicef.pdf https://www.unicef.org/serbia/media/5816/file/%C5%A0ta%20je%20danas%20bilo%20u%20%C5%A1koli.pdf https://cuvamte.gov.rs/
15.	Главне поруке ученицима	Твоја снага је у поштовању, а не у насиљу! Нађи алтернативу лошим намерама! Еди твоје решења, не проблема! Без обзира на смер, изабери прави пут, изабери љубав, не насиље!

ПРИЛОГ УЗ ПРИПРЕМУ ЗА ЧАС

1. час – уводни (двочас)

Наставнице износе идеју и тему за реализацију сарадничке наставе. Затим се ученици упознају са интерактивном презентацијом Sway (упутство, демонстрација, тј. рад у самом алату). Потом заједнички израђују план предстојећих активности. Задатком наставнице деле према афинитетима ученика, али тако да читав одређени део буде укључено. Канал за комуникацију биће Видер (направљен је група), а Лино табла биће главна огласна табла. Следећи корак је одласак у школски студио, где се наставља израда плана и договор снимљене видео-материјала. Ученици ће добити смернице за слабију литературу.

1. група припрема текст, сценографију, технику за снимање видеа на тему *Међународни дан толеранције*.

2. група снима видео на тему *Међународни дан борбе против вршњачког насиља*.

3. група прави план израде интерактивне презентације Sway и израђује интерактивну презентацију Sway.

4. група/пар припрема представљање и вођење програма јавног часа.

2. час (двочас)

Час се реализује у школском студију за снимање подкаста.

Групе 1. и 2. координирају израду видео-материјала (текст, сценографија, монтажа), наставнице су у улози ментора.

Група 3. представља интерактивну презентацију Sway, са осталима се договара где да поставе снимљени видео-материјал.

Пар који је припремио програм за реализацију јавног часа представља тај програм.

Како би се укључили и ученици других одељења, договорено је да се пишу лепе поруке, затим одабрати најлепше и поставити на степенице.

Наставнице обавештавају одељење да ће бити спремне и розе мајице.

3. час (двочас) – јавни час за све ученике, родитеље, наставнике.

Час ће бити реализован у холу школе где ће уз помоћ интерактивне презентације Sway <https://sway.office.com/i1TvUrIRD3EmfMKM?ref=Link> ученици приказати свој продукт рада и на тај начин обележити Међународни дан борбе против вршњачког насиља. По завршетку часа сви ће добити линк како би урадили анкету (припремиле наставнице).

 Прилози за преузимање уз Зборник

ЧАС ЗА УГЛЕД 10

Зборник припрема за угледне часове разредне и предметне наставе
у основној и средњој школи

РАЗРЕДНА НАСТАВА

Александра Стевановић	Јован Мијаиловић
Ђурђица Стојковић	Снежана Минић
Звонимирка Јовичић	Татјана Бабић

ПРЕДМЕТНА НАСТАВА

Александра Миљковић	Љиљана Ивановић Јованчевић
Ана Божовић	Љиљана Јањић
Анита Стојановић	Маја Живић
Ања Срећковић	Марија Алексић
Биљана Веселиновић	Марија Запутил
Блаженка Тривунчић	Марија Јевеичић
Бојана Апелић	Марија Милосављевић
Бојана Ђорђевић	Марија Панић
Бранко Митрић	Марија Ристић
Верица Милошевић	Марија Ристић
Весна Андрејевић	Маријана Милутин
Владан Андрић	Маријана Никодијевић
Вукосава Доби	Маријана Полић
Гордана Пантовић	Марјан Живковић
Далиборка Љешевић	Марко Радоичић
Даниела Тамбурић	Мила Нешић
Данијела Алексић	Милан Живковић
Даница Пушковић	Миланка Милосављевић
Дејан Симић	Милена Милошевић
Дејана Лазаревић	Мили Христовић
Драгана Виденов	Милица Војводић
Драгомир Бурнаћ	Младен Заклаћ
Емина Милошевић	Невена Алексић
Здравка Мајкић	Невена Алексић
Ива Кричковић	Немања Јовановић
Иван Митић	Олгица Спасовић
Ивана Бала Тешаш	Оливера Крупеч
Ивана Васиљевић	Оливера Максимовић Богдановић
Ивана Јовановић	Олигица Чоловић
Ивана Станковић	Савица Ђурђевић
Јасмина Андрић	Сања Јовановић
Јасминка Симић	Сања Парезановић
Јасмина Туркуљ	Сања Симић де Граф
Јелена Влашкић Милошевић	Светлана Богавац Ђорђевић
Јелена Галић	Слађана Стојиљковић
Јелена Миљковић	Слађана Трајковић
Јелена Бурић	Снежана Вукић
Јелена Микић	Снежана Милић
Јелена Петковић	Снежана Милосављевић
Јелица Говедарица	Стефан Сретеновић
Јелица Пајић	Тамара Вуксановић
Јелка Филиповић	Тамара Ивановић
Јована Дивић	Тамара Трифунковић Живковић
Катарина Крчмар	Татјана Јаничић
Кристина Лудурић	Татјана Рогановић
Љиљана Глофовић Пантић	Татјана Тајдић
Љиљана Иванковић	Теодора Берић

eduka

Издавачко предузеће ЕДУКА д.о.о.

Змаја од Ноћаја бр. 10, 11000 Београд

Телефон/факс: 011/2629 903; 3287 277; 3280 443

Имејл: eduka@eduka.rs

Сајт: www.eduka.rs

за углед

РАЗРЕДНА НАСТАВА

ПРЕДМЕТНА НАСТАВА

[illegible]